486

MAX VON DER GRÜN

AVALANŞA

Deşi demarează ca o povestire poliţistă - industriaşul Heinrich Böhmer este găsit spînzurat în turla unei biserici, moartea sa survenind în condiţii misterioase -, căreia i se suprapune o emoţionantă poveste de dragoste, romanul acesta, publicat în 1986, se dovedeşte mult mai profund şi cuprinzător prin lecţia de morală socială ce ne-o oferă.

MAX VON DER GRÜN (n. 1926) este autorul unor cărţi şi scenarii de mare succes şi un nume deja cunoscut cititorilor români prin publicarea romanului *Pe alocuri polei.*





GLOBUS
EDITURA UNIVERS

ISBN 973-34-0209-5

LEI 415

3



MAX VON DER GRÜN

AVALANŞA

1993

MAX VON DER GRÜN



AVALANŞA



Colecţia GLOBUS / Editura Univers



GLOBUS

MAX VON DER GRÜN

AVALANŞA

Traducere de:
Ion NASTASIA

EDITURA UNIVERS

Bucureşti
1993

COPERTA COLECŢIEI DE ION STATE
Grafica: ANA-MARIA ORBAN Ilustraţia: DAN STANCIU
Redactor: ONDINE CRISTINA DASCĂLIŢA

MAX VON DER GRÜN
DIE LAWINE

ISBN 973-34-0209-5

ERA ÎN VARA ACEEA FIERBINTE a anului 1983 pe care oamenii au numit-o vara secolului, deşi, după cum spuneau bătrînii, secolul nu fusese scutit nici înainte de asemenea veri fierbinţi. Locuitorii suburbiei noastre, care este un amestec de agricultură şi industrie, de case individuale şi construcţii tipizate, şedeau adesea — şi asta nu numai la sfîrşit de săptămînă — pînă tîrziu după miezul nopţii în grădinile lor, pe terasele sau în balcoanele lor, pentru că în locuinţe te apăsa zăpuşeala, aşa încît, chiar dacă erai foarte obosit, nu puteai aţipi decît pentru un scurt răstimp, după care te trezeai lac de transpiraţie. Vecinii se invitau la cîte un grătar sau pur şi simplu la o bere; Christa şi cu mine ne feream să invităm sau să fim invitaţi. Nouă ne plăcea să stăm numai pe terasa noastră, şi cine îşi petrece o mare parte a nopţii sub cerul liber, acela percepe sunete care în timpul zilei îi scapă sau cărora, în noianul de zgomote, nu le dă nici o importanţă.

Era într-o miercuri, 10 august. Ţînţarii şi muştele deveniseră atît de sîcîitoare încît nu mă mai puteam apăra decît cu paleta. Eram pe punctul de a-mi umple un pahar cu vin dintr-o carafă prevăzută în interior cu un tub cilindric plin cu cuburi de gheaţă, în aşa fel încît

vinul alb să se păstreze la o temperatură constantă, fără însă a veni în contact cu gheața. Tocmai în clipa aceea am auzit un sunet ciudat. Parcă ar fi fost scheunatul unei pisici pe care o omoară cineva. Pentru un moment m-am oprit din turnat. Christa a ridicat și ea capul, dar în timp ce eu — cu auzul încordat — am continuat să ascult în noapte, ea s-a cufundat din nou în lucrul ei. Christa îmi tricota un pulover pentru toamnă. De mai multe ori în ultimul timp trebuise să deșire părți ale complicatului model, fie pentru că greșise la numărat, fie pentru că ochiurile erau prea mici sau prea mari. Toate astea le făcea cu o răbdare demnă de toată lauda, fără să-și iasă din fire. Cîteodată aveam impresia că-i face plăcere să revină de mai multe ori la anumite treburi.

— S-a auzit ceva de parcă o pisică ar fi fost strînsă cu ușa, am spus eu și am luat loc lîngă ea pe banca tapisată din grădină.

— Nu mai bea așa mult, gîndește-te la ficatul tău, s-a mulțumit Christa să-mi răspundă, doar nu ești obligat în fiecare seară la un litru de vin. Și oricum nu este pisica noastră.

Apoi am stat multă vreme unul lîngă altul fără să ne spunem o vorbă. Zăduful și țăcănitul monoton al andrelelor mă predispuneau la somn, începea să mă cuprindă lenea ca pe pisica noastră, tolănită lîngă mine pe bancă. Numai muștele pe care uneori le alungam nu-mi dădeau pace.

S-a auzit din nou sunetul acela tînguitor. Pisica noastră s-a ridicat în picioare; dintr-un salt a ajuns de pe bancă pe terasă și s-a întins pe pardoseala roșie.

— S-a auzit o pisică, undeva afară, am zis eu apăsat.

Era unu noaptea și termometrul de-afară arăta tot treizeci de grade căldură. Christa se opri din tricotat și lăsă să-i cadă-n poală andrelele și lîna.

— Ai dreptate, a fost o pisică. Hingherii s-au pus din nou pe treabă. Despre asta am citit ieri în ziar. Trăiască știința.

A doua zi m-am trezit lac de transpirație. Am ridicat jaluzelele de la camera de zi; afară era liniște, un sunet nu se-auzea, rîndunelele încă nu se aflau în zbor, se simțea deja că soarele stă să răsară, cerul făgăduia și de data aceasta o zi fierbinte. Cu pijamaua încă pe mine am ieșit pe terasă. Pisica noastră fusese toată noaptea afară. Acum, mieunînd strident și cu salturi largi, îmi venea în întîmpinare. Cu coada băț în sus, îmi dădu ocol pe la picioare torcînd și fugi prin camera de zi drept în bucătărie unde știa ea că o așteaptă castronul cu mîncare.

Cînd să mă întorc în casă, am văzut strălucind ceva în turla bisericii catolice aflate la două sute de metri distanță. În turlă sînt două ochiuri de fereastră înguste, mai înalte de un stat de om și care, neavînd geamuri, se acoperă de obicei cu scînduri de lemn de culoare închisă; astăzi însă scîndura din dreapta era dată la o parte și în deschizătura respectivă atîrna un manechin de mărimea unui om. Purta o cămașă albastră și un pantalon albastru, iar în jurul gîtului avea un laț.

Am vrut să știu exact despre ce e vorba și mi-am scos binoclul din dulap.

Ceea ce atîrna în deschizătura rotundă a ferestrei din turlă nu era un manechin. Acolo sus atîrna un om, un bărbat. Era fabricantul Heinrich Böhmer, cumnatul meu, fratele soției mele.

FĂRĂ SĂ MAI STEA PE GÎNDURI, Heinrich Böhmer se mutase din vila lui feudală după ce, de trei ori în interval de trei luni, îi fuseseră sparte geamurile de la parter. Vila, construită înainte de începutul secolului și cumpărată de bunicul său — vorba ceea, la prețul unui sandvici — pe vremea inflației din 1923, stă singuratică și ascunsă în mijlocul unui pîlc secular de ulmi, stejari și pini înalți, în partea de sud a orașului nostru, pe versantul nordic al văii Ruhrului; grădina semăna mai puțin cu un parc și mai mult cu un colț de natură neatins de mîna omului. Deviza lui Heinrich Böhmer era: Omul să intervină cît mai puțin. Să-și facă verdeața capriciile ei. Natura se descură ea și singură.

Cercetările poliției nu se soldară la vremea aceea cu nici un rezultat concret. S-au găsit pietre, niște neconcludente contururi pe unde a trecut picior de om și urme de roți de mașină pe drumurile de țară dimprejur, urme de picior prin iarba și tufișul des care avea aerul unui val de apărare ce înconjoară un castel apăsat de blestem.

Cînd mai apoi, într-o noapte de iunie a anului '82, pe un potop de ploaie și un vînt turbat, i-au fost făcute zob, în mai puțin de cinci minute și pentru a treia oară, aproape

toate ferestrele și geamurile scumpe de la ușile înalte ale terasei, iar soția sa, înnebunită de spaimă, s-a refugiat în beci, Böhmer s-a hotărît să-și caute o locuință în oraș, neapărat într-un bloc care să-i ofere posibilitatea de a trăi anonim și de a avea totuși în imediata sa apropiere oameni care să-l înconjoare ca un zid protector.

Heinrich Böhmer se simțea amenințat.

Lars și Sascha, fiii lui gemeni, nu fuseseră acasă în noaptea aceea de pomină. Cînd s-au întors a doua zi de la o petrecere la niște amici și cînd, îngroziți și scandalizați, au văzut noua priveliște a dezastrului și au aflat de intenția tatălui lor, au început să-l implore să-și reconsidere hotărîrea. Mutarea ar însemna, erau ei de părere, să fugi din fața unei forțe din calea căreia nu se cade să te dai la o parte, ci, dimpotrivă, să-i ții piept. Replica lui Böhmer fusese că se poate combate numai acea forță care are un nume. Și că, în plus, vila, practic, nu mai poate fi folosită, că pur și simplu a devenit prea mare de cînd cei doi fii, din cauza cursurilor, nu mai dau pe-acasă, că a devenit aproape de nelocuit pentru el și pentru mama lor care destul de rar își mai face apariția pe-aici, șase luni pe an petrecîndu-și-le în sudul Franței, și de la an la an își prelungește tot mai mult aceste sejururi. Că el unul s-a săturat de casa aceasta asemănătoare unui palat, că nici bucătăreasa și nici servitorii nu-i mai sînt de trebuință, pentru că zilnic acești trei oameni se lasă-n dorul lelii și nici că mai au vreun lucru de făcut.

Datorită bunelor sale relaţii şi banilor săi, Böhmer a găsit repede o locuinţă mare, cu balcon de jur împrejur, o locuinţă luxoasă la etajul patru al unui bloc recent dat în folosinţă, nu departe de centrul oraşului. Vila voia s-o vîndă. Asaltul doritorilor s-o cumpere a fost chiar insistent; dar, nici una nici două, Böhmer s-a răzgîndit. Legăturile lui sufleteşti cu casa erau totuşi mai puternice decît lăsa el să transpară; se născuse şi crescuse în ea, petrecuse aici nişte ani fericiţi ai vieţii.

La începutul semestrului de iarnă, în octombrie '82, s-au aciuat în vila goală vreo douăzeci de studenţi de la universitatea vecină din Dortmund. Au remediat cum au putut stricăciunile, au făcut ordine în clădire. Dormeau direct pe podea, pentru că Böhmer dusese tot mobilierul la noua locuinţă din oraş sau aranjase să fie adăpostit într-un depozit.

Cînd a aflat că nişte studenţi s-au pripăşit în vila lui, a vrut să anunţe poliţia, să-i pună pe fugă pe tinerii cu pricina. Ce mai mamă de bătaie meritau derbedeii ăştia, cum le spunea el. Fiii lui l-au sfătuit să se potolească: să mai aştepte puţin, să vadă ce fel de viaţă au de gînd să ducă studenţii aceştia, cine ştie, toată povestea ar putea să se lase chiar cu un folos, căci mai mare-i paguba la o casă nelocuită decît la una locuită.

Böhmer se conformă, călcîndu-şi pe inimă. Nu putea să-i sufere, îi ura pe oamenii care umblă cu bunurile altora ca şi cînd ar fi vorba de zăpada care cade din cer, fără plată şi la dispoziţia oricui. El era convins că soiul ăsta de oameni strigă şi spumegă împotriva proprietăţii şi a proprietarilor numai atîta timp cît ei înşişi n-au ajuns proprietari; dacă s-ar întîmpla ca într-o bună zi să ajungă şi ei în această postură, şi-ar apăra proprietatea cu metodele cele mai brutale. În privinţa aceasta, acumulase şi el o anumită experienţă în ultimii douăzeci de ani.

Ocuparea vilei a generat neplăceri şi pentru ceilalţi care locuiau prin partea locului, tot în case împrejmuite cu gard şi care se simţeau bine numai printre unii de aceeaşi condiţie, departe de realitatea înnegrită de fum a marelui oraş. Acolo se refugiase acum Heinrich Böhmer, proprietar exclusiv al uzinelor electrice Böhmer cu cinci sute de angajaţi, din calea unei primejdii al cărei nume îl ignora. Întreprinderea lui, avînd în anumite perioade pînă la nouăzeci la sută din producţie destinată exportului, realiza de cînd se ştie ea beneficii frumoase. Şi, spre uimirea şi invidia concurenţilor cu care Böhmer obligatoriu se întîlnea la şedinţele uniunii patronatului, nici nu cunoscuse pînă în momentul de faţă vreo stagnare. Gurile rele îl acuzau că face uz de metode necinstite; pînă şi din punct de vedere politic devenise suspect, fiindcă — după cum ştia toată lumea — o mare parte din producţia lui se scurgea spre ţările comuniste. Dar puţin îi păsa lui de toate aceste insinuări meschine. El ştia prea bine că în toate timpurile oamenii mai puţin norocoşi în afaceri caută să-şi verse năduful, calomniind, pentru că sînt deficitari şi la capitolul inteligenţă şi fantezie. La adresa lor spunea cu dispreţ că dacă inteligenţa şi fantezia ar fi de vînzare, ei n-ar cumpăra nici de una nici de cealaltă, fiindcă

zgîrcenia le-a alterat de mult materia cenuşie şi numai lăcomia este factorul motor al vieţii lor.

Böhmer însuşi nu fusese niciodată într-o ţară comunistă. Prefera să-i invite pe cei de-acolo să vină la el, la întreprindere, sau îi trimitea acolo pe consilierul economic dr. Pauls, procuristul Gebhardt, pe inginerul-şef Adam.

Ceea ce în ochii uniunii industriaşilor, ai colegilor şi concurenţilor, constituia o circumstanţă politică deosebit de agravantă pentru Böhmer era faptul că angajase în întreprindere un social-democrat de extremă stîngă pe care salariaţii îl aleseseră în unanimitate în consiliul de întreprindere care, la rîndul lui, l-a ales în unanimitate preşedinte. Atît în afara cît şi-n interiorul întreprinderii, omul acesta, pe nume Manfred Schneider, nu-şi ascundea crezul politic : în ţara noastră, spunea el, se va schimba ceva de-abia atunci cînd se vor schimba relaţiile de proprietate, cînd chestiunea proprietăţii va deveni tema centrală a tuturor programelor de partid.

Acestui om, Böhmer nu i-a impus nici o restricţie. La toate imputările răspundea cu seninătate : aş dori să am cît mai mulţi asemenea colaboratori calificaţi ; în felul acesta tot ce e „made in Germany" şi-ar redobîndi vechea strălucire.

Acesta era Heinrich Böhmer, fratele vitreg al soţiei mele, fiica nelegitimă a tatălui său Klemens. Acesta din urmă negase întotdeauna cu îndărătnicie această aventură şi nu-i trimisese mamei lui Christa nici pensie alimentară, nici

vreo sumă. Să-i trimit bani, spunea el, înseamnă să recunosc totul.

Heinrich Böhmer a adus-o pe Christa în casa lui, cînd taică-său şi-a pierdut viaţa într-un accident de automobil în apropiere de Düsseldorf. Fiul voia să dreagă ceea ce stricase tatăl său. Christa a continuat să trăiască în casa Böhmer, nu însă ca sora vitregă a unui bogătaş. Ea deveni guvernanta celor doi gemeni, Lars şi Sascha. A contribuit la creşterea celor doi copii cărora le-a imprimat, poate, şi unele trăsături de caracter.

Mai tîrziu, cînd ne-am cunoscut — am ajutat-o în tramvai să-şi strîngă portocalele căzute pe jos dintr-o pungă de plastic care plesnise — mi-a propus să mă prezint la fabrică, la fratele ei vitreg, să-mi facă rost de o slujbă convenabilă. Lucrasem douăzeci de ani ca negustor de mărfuri industriale, înainte de a deveni fotograf ; meseria de fotograf liber profesionist — făceam poze pentru ziare şi reviste — era prea nesigură pentru viitoarea mea soţie. Am ajuns chiar pînă în biroul lui Böhmer, dar namila asta de om m-a lămurit scurt şi cuprinzător : Nu angajez oameni care intenţionează să intre peste puţin timp în relaţii de rudenie cu familia mea, indiferent sub ce formă şi indiferent în ce grad de rudenie.

Şi astfel, împachetat şi trimis la plimbare, mă aflam din nou în stradă.

Nici măcar nu eram furios ; mi-era ruşine. Nu mai îmi trebuie Böhmer în veci, mi-am zis.

A fost cît pe-aci ca acest afront să mă facă să rup relaţiile cu Christa. Ea găsea că am avut o comportare stîngace, că n-am fost abil,

dar după cîteva zile de mutre şi reproşuri a întors-o şi, a început să-mi vorbească altfel: Te rog să mă ierţi, Edmund, ar fi trebuit să fiu mai prevăzătoare. A fost o prostie din partea mea să-ţi dau un asemenea sfat, să te pun în situaţia asta. Încă o dată se adevereşte că nu-i de făcut treabă cu rudele.

Peste opt săptămîni ne-am căsătorit şi pentru că n-am avut niciodată copii, deşi i-am dorit foarte mult, Sascha şi Lars au devenit, fără ca în fond să vrea acest lucru, copiii Christei. Ne vizitau cu regularitate; în felul acesta mai aflam şi noi ce se întîmplă la vilă, ce se vorbeşte acolo şi ce se pune la cale, pentru că din ziua nunţii noastre Christa n-a mai pus piciorul în vila lui Böhmer.

Cît despre mine, n-am manifestat niciodată un interes deosebit pentru Heinrich Böhmer şi lumea lui. Christa însă a continuat să se ocupe de cei doi gemeni; ei puteau să-şi descarce la noi sufletul de toate micile şi marile lor frămîntări, mai ales de acelea pe care nu voiau să le împărtăşească părinţilor. Lars studia economia industriei la Bonn, Sascha dreptul la Münster. Din cîte îmi dădeam seama, amîndoi aveau o comportare acceptabilă faţă de părinţii lor, pentru că, ce-i drept, Heinrich Böhmer rar se amesteca în treburile fiilor săi şi-i ţinea cu consecvenţă departe de întreprindere. Doamna Böhmer, născută Horsemann, petrecea în fiecare an cîteva săptămîni sau chiar luni în sudul Franţei, la Avignon, într-o casă, ce-i drept, mică, dar confortabilă, casă pe care o moştenise de la tatăl ei. Nu mică a fost contribuţia bătrînului Horsemann la, extinderea uzinei Böhmer. De nuntă, i-a dat ca zestre

fiicei sale o jumătate de milion, bani numerar pe care doamna Böhmer i-a pasat, fără nici o reţinere, soţului care i-a investit în fabrica lui. În felul acesta, a putut să-şi cumpere instalaţiile cele mai moderne, ceea ce i-a asigurat pentru ani de zile un avans în lupta cu concurenţa. Pînă să înţeleagă ceilalţi din ramura respectivă ce se întîmplă la uzina Böhmer, el îşi crease deja un monopol destul de solid.

Heinrich Böhmer era un fabricant cu o bogată listă de succese la activul său; îşi apăra interesele cu străşnicie, fără să devină grosolan şi fără să depăşească vreodată cadrul legilor existente: nu mergea nici dincolo, nu se oprea nici dincoace de această limită.

ACUM SE BĂLĂBĂNEA în turla bisericii catolice care, groaznic de înnegrită cum era de funinginea şi praful celor nouăzeci de ani cîţi trecuseră peste ea, domina ca un tetraedru ascuţit la vîrf cartierul „Neue Heimat".

Mi-am pus binoclul pe masa din grădină, mi-am strîns halatul de baie cu cordonul şi-am alergat în papuci pînă de vale la biserică.

În ciuda orei matinale, vreo doisprezece oameni se şi adunaseră pe esplanadă şi se uitau ţintă-n sus. Un bătrîn pensionar pe care-l cunoşteam de la crîşmă se apropie de mine şi-mi spuse: s-a spînzurat unu acolo. Auzi dumneata, în biserică. Oamenii ăştia nu mai au nimic sfînt. Ar trebui pedepsit.

M-am gîndit un moment cum s-ar putea pedepsi un om mort, dar nu i-am răspuns decît că trebuie anunţată poliţia.

— Asta s-a şi făcut. Eu am fost primul care l-am descoperit pe mort. De la ora patru nu mai pot dormi.

Bătrînul se uita în jur ca unul care aştepta nerăbdător să vină cineva. O tînără femeie îşi duse mîinile la ochi şi începu să plîngă, în pasajul din apropiere scîrţîiră cauciucurile unei maşini. Din strada principală se vedea bine turla bisericii; dimineaţa şi seara trecea multă lume pe-aici.

Sus în turnul de apă care, plasat pe o colină, părea un ou uriaş pe catalige, am văzut o lumină albastră fulgerînd şi iarăşi pierind; cîteva minute mai tîrziu, pe esplanada din faţa bisericii se opri o maşină de poliţie din care coborîră doi inşi care se uitau încolo şi încoace cu un aer speriat; pensionarul dădu fuga spre ei, gesticulînd plin de zel, arătînd spre turla bisericii.

Poliţistul mai tînăr, care să fi avut cel mult douăzeci de ani, spuse cu glas scăzut:

— Ce idei le mai trec prin cap şi oamenilor ăstora. Dacă o mai ţine aşa, îmi dau demisia. Toată ziua bună ziua morţi, nimeni nu rezistă la aşa ceva.

Am şters-o de-acolo. Mă cuprinsese dintr-odată un sentiment de ruşine, dat fiind că mă mulţumisem cu postura de gură-cască, deşi ştiam mai multe decît toţi ceilalţi.

Acasă mi-am scos aparatul foto din dulap, i-am înşurubat teleobiectivul, m-am aşezat într-un fotoliu pe terasă şi am făcut mai multe poze cu omul din turlă. Deodată o văd pe

Christa că se iveşte lîngă mine şi mă-ntreabă:

— Ce tot fotografiezi tu cu noaptea-n cap? Ai renunţat la micul dejun?

Am auzit cum a făcut cîţiva paşi tîrşîiţi spre mine, cum s-a oprit şi s-a întors. Apoi m-am trezit cu ea în spate. Între timp îşi pusese mîinile pe umerii mei.

Eu ce să zic: şedeam ţeapăn ca un băţ şi aproape că nu îndrăzneam să respir. Christa, mai să-l ia mai să nu-l ia, luă totuşi binoclul de pe masă şi-l puse la ochi şi se uită spre turlă. Cîteva secunde mai tîrziu, binoclul se izbi de cărămizile terasei şi se sparse la picioarele mele.

— Cum poţi să stai atît de indiferent aici şi să faci poze ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, spuse ea şi oftă. Ce soi de om eşti şi tu.

— Oi fi vrînd să mă duc pînă acolo şi să mă urc în turlă şi să-i tai frînghia? Asta-i treaba pompierilor, poliţia este deja la faţa locului.

Nu i-am mai spus că eu şi fusesem acolo. Mi-era pur şi simplu teamă să-i mărturisesc acest lucru, deşi nici eu nu-mi explicam de ce mi-e teamă.

Mai tîrziu am observat cum pompierii au întins o scară lungă, cum doi dintre ei s-au căţărat pe scară şi au retezat sau au deznodat frînghia. Mă mira numai faptul că au instalat scara pe dinafară şi că n-au încercat să se caţere pe dinăuntru.

Mă temeam şi nu ştiam de ce.

În ziua următoare, ziarele locale erau pline de relatări privind moartea benevolă — se evita cuvîntul sinucidere — a industriaşului Heinrich

Böhmer. Acesta fusese, după cum scriau ziarele, iubit și prețuit, o personalitate marcantă, un adevărat mecena pentru așezămintele culturale și sociale ale orașului nostru, chiar dacă el ca persoană participase rar la viața publică. Se mai spunea că pilotase cu succes o întreprindere model printre toate strîmtorile și capcanele vieții economice, că, de aceea, moartea lui este mai mult decît o enigmă : pe de o parte, moartea lui ca atare, pe de altă parte, locul neobișnuit unde s-a produs. Că întreprinderea lui era sănătoasă și prosperă, că însuși industriașul, la vîrsta lui de șaizeci de ani, era, spiritual și corporal, într-o formă excelentă, după cum confirmau în unanimitate toți cei chestionați, mai ales aceia care avuseseră zilnic de-a face cu el. În acest context se amintea și de încă neelucidatele întîmplări de anul trecut de la vila lui, care-l determinaseră pe Böhmer să se resemneze și să-și părăsească frumoasa proprietate din valea Ruhrului. Că a fost anunțată și soția lui care, ca în atîtea rînduri, se află la Avignon în sudul Franței, că celor doi fii ai lui încă nu li s-a dat de urmă, după cum declară procuristul Gebhardt, un vechi om de încredere al lui Heinrich Böhmer. Că fiii sînt într-o călătorie de documentare și destindere în Africa de Nord, că procuristul Gebhardt are, ce-i drept, niște adrese-reper la care a trimis telegrame, dar că pînă în prezent n-a primit totuși nici un ecou din partea aceea.

A doua zi dimineața, cînd am scos ziarul din cutia de scrisori, m-a frapat un titlu cu litere groase și subliniat cu roșu : „Heinrich Böhmer asasinat de o mînă criminală". Dedesubt

era scris cu litere ceva mai mici : „Există vreo legătură cu cele întîmplate anul trecut la vila lui ?"

Mai departe se spunea că din examenul medico-legal a rezultat fără putință de tăgadă că Heinrich Böhmer era deja mort cînd a fost atîrnat în turnul bisericii, că o lovitură puternică, executată cu un obiect tare, în regiunea occipitală a provocat moartea instantanee.

— N-a meritat el una ca asta, spuse Christa. Era un om foarte de treabă și față de mine nu e vinovat cu nimic. Ce s-o alege acum din fabrica lui ?

— Mai întîi trebuie găsiți gemenii, am răspuns eu. Ei vor moșteni totul, firește împreună cu mama lor. Mă tem însă că nu vor ști ce să facă cu această moștenire. Lars cîntă Mozart, iar Sascha joacă tenis. Asta nu-i suficient pentru unul care trebuie să conducă o întreprindere și chiar și cel mai bun procurist valorează atît cît valorează și șeful său. Pînă ce-și termină gemenii studiile, mai trec niște ani. Străinii însă se îngrijesc mai degrabă de propriul lor buzunar.

— Nu totdeauna, spuse Christa mînioasă și-mi aruncă o căutătură aproape supărată.

— Nu te enerva, i-am spus, eu mă duc acum să fac ceva cumpărături.

Am luat-o pe drumul care trece prin fața bisericii și m-am oprit pe esplanadă. Oblonul de lemn de la fereastra din dreapta era tot închis, ca și cînd nu se întîmplase nimic, absolut nimic. Turla bisericii mi s-a părut mai urîtă ca oricînd, funinginea celor o sută de

ani dădea impresia a ceva peste care s-a aplicat o vopsea neagră.

O singură dată îl văzusem şi-i vorbisem colosului ăsta de Heinrich Böhmer. Mă trimisese la plimbare cu o politeţe desăvîrşită, drept pentru care ulterior a trebuit să-i port chiar recunoştinţă pentru că refuzul lui de a mă angaja la întreprindere a fost pentru mine începutul unei cariere modeste şi totuşi reuşite ca fotograf. Acum el nu mai era printre cei vii. În ciuda legăturii de rudenie, în ciuda vizitelor regulate ale fiilor lui care-i spuneau soţiei mele tanti Christa, în aceşti zece ani el rămăsese pentru mine un străin.

Mama Christei fusese bucătăreasă în casa Böhmer. Bătrînul Böhmer o lăsase gravidă şi ce-i de mirare în asta? Pentru el, slugile trebuiau să fie în acelaşi timp sclavi şi obiecte întru satisfacerea plăcerilor lui, cînd era vorba de femei. Cînd mama Christei a rămas gravidă, Klemens Böhmer a dat-o afară din casă. Asta era în 1943, pe vremea bombardamentelor. După aceea, ea nu s-a mai căsătorit niciodată; prestînd munci umile, a reuşit să se întreţină pe sine şi să-şi crească copilul în anii războiului şi ai foametei de după război, şi de-abia în 1963, cînd Sascha şi Lars tocmai împlineau doi ani, şi-a adus Heinrich Böhmer sora vitregă în vila de pe colinele Ruhrului. Pe patul de moarte, tatăl lui — după accidentul de automobil, acesta mai trăise încă trei zile — i-a mărturisit aventura pe care-o avusese şi l-a rugat s-o aducă în casă pe fiica nelegitimă ca să repare prin Christa nedreptatea pe care i-o făcuse mamei.

Lui Klemens Böhmer i s-a făcut o înmormîntare fastuoasă. În urma sicriului, un om cu

mănuşi albe purta pe o pernă de catifea neagră Crucea meritului federal, clasa întîi, conferită pentru merite deosebite în opera de reconstrucţie. Peste nimic nu se aşterne mai repede uitarea ca peste mizerie şi foamete.

Lîngă mine cineva arăta în sus spre turlă şi spunea:

— Acolo sus a stat spînzurat. O moarte lipsită de glorie pentru un om cu atîtea succese. De ce oare l-o fi expus tocmai aici şi nu într-o altă biserică?

Printre cuvinte omul gîfîia din greu; era, probabil, astmatic. Era cu-o jumătate de cap mai mic decît mine, avea părul tuns perie, purta pantofi de tenis albi şi pantaloni de culoare kaki. De după ochelarii cu sticlă groasă clipeau nişte ochi vioi; poate că ochelarii îi deformau vederea. Faţa grasă îi şiroia, tot corpul îi mirosea acru a transpiraţie.

— Asta trebuie să-i întrebaţi pe cei care l-au spînzurat, am răspuns eu.

Eram sigur că pe acest om nu-l mai văzusem pînă-acum. Şi totuşi, pe undeva nu mi-era străin.

Fireşte, prin prăvălii oamenii vorbeau despre evenimentul care răscolise suburbia noastră. Dar n-am aflat mai mult decît ştiam eu dinainte. Ceea ce auzeam erau presupuneri, zvonuri; devenise cunoscut că broasca de la portalul bisericii fusese deschisă cu un şperaclu. Urme însa care să poată duce mai departe — cel puţin aşa s-a exprimat şeful poliţiei la o conferinţă de presă — nu se găsiseră însă. Cert era numai faptul că trebuie să fi fost mai mulţi complici, pentru că o singură persoană n-ar fi

fost în stare să tîrască pînă sus în turlă un om de greutatea lui Böhmer. Oamenii erau indignați pentru că tocmai biserica noastră fusese aleasă pentru crimă. Ei resimțeau aceasta ca pe o jignire personală.

Cînd m-am întors cu sacoșele pline de cumpărături, omul cu părul tuns perie se afla tot în fața bisericii. Zîmbi discret, își șterse cu o batistă fața și ceafa și făcu un pas către mine.

— Straniu, zise el, că tocmai într-un cartier mărginaș s-au găsit făptașii să-și arunce victima. Aici este totul așa de pașnic, așa de liniștit, așa de rustic. Poate că ăsta a și fost motivul.

— Despre asta trebuie să-i întrebați pe făptași, îi răspunsei eu. Eu nu vă pot fi de nici un ajutor.

La modul aproape dureros i-am simțit privirea înfiptă în spatele meu, în timp ce eu urcam în voie micul deal spre casa noastră.

Christa ședea pe un scaun de răchită pe terasă.

— Ar trebui să mergem și noi la înmormîntare, zise ea. Cred că așa se cade. Îi sînt în definitiv soră vitregă, iar el a fost mereu cumsecade cu mine. N-am a mă plînge de el.

— Pentru mine-i un străin, am răspuns eu.

— Pentru tine, poate. Eu însă am stat zece ani în casa lui.

— Da, dar de mai bine de zece ani nici n-ai mai vorbit cu el. El se numește Böhmer, nouă ne spune Wolff, iar tu ești născută Klaasen, chiar dacă cel care te-a procreat a fost tot un Böhmer.

— De asta nu e el vinovat. Că dacă mama n-ar fi vrut, eu n-aș fi apărut pe lume.

— Eu nu reproșez nicidecum tatălui tău că te-a adus pe lume. Îi reproșez faptul că a alungat-o pe mama ta din casă ca pe un cîine. Acest domn Klemens Böhmer nici măcar nu s-a interesat de tine, tu n-ai fost pentru el decît un ghimpe.

— Poate că mama a sperat la o viață mai bună, cînd i-a cedat stăpînului casei. N-am discutat niciodată cu ea despre asta și nici ea cu de la sine pornire n-a povestit niciodată nimic. Așa că e foarte posibil ca ea să fi sperat, de fapt, la o viață mai bună decît aceea de bucătăreasă. Și nu uita că era tînără și drăguță și fără experiență, iar el era un domn cu mulți bani. Așa e-n viață, serviciu contra serviciu.

— Ce tot vorbești! El și-a scos pur și simplu socoteala și a poruncit: Vino. S-a culcat cu maică-ta nu pentru că o iubea ci pentru că i s-a făcut poftă de ea, atîta tot. Și acum lasă-mă, te rog, în pace cu înmormîntarea asta. Dacă ții neapărat, o să mergem.

Sascha și Lars aveau doisprezece ani, cînd a părăsit Christa casa Böhmer. În anii care au urmat, amîndoi ne-au vizitat cu regularitate, niciodată însă Christa nu i-a vizitat pe gemeni la vilă. A evitat tot timpul această casă, dar nici Heinrich Böhmer și nici nevasta lui n-au dat niciodată pe la noi. Vecinii noștri nu știau nimic despre legăturile noastre de rudenie. Pentru curioși Christa fusese cîndva guvernantă la familia Böhmer, nimic altceva.

În momentul acesta îmi veni în minte omul cu părul tuns perie.

Avusesem intenția să-i povestesc Christei despre întîlnirea mea, lucru pe care însă apoi nu l-am mai făcut, nici eu nu știu de ce.

SOȚIA MEA AVEA CONCEDIU pînă la sfîrșitul lui august. Rămaserăm acasă. N-am mai plecat ca altă dată la o mică pensiune în sudul Germaniei sau în Austria, voiam să ne bucurăm de grădina noastră în această vară a secolului. De asemenea, nu voiam să atacăm micile noastre economii într-o vreme în care se ia de la cei care n-au și se dă tot celor care au. Vecinul meu spusese: Da, economia este liberă, iar muncitorul este eliberat de orice protecție.

Înmormîntarea lui Heinrich Böhmer la cimitirul de est a fost în toate privințele neobișnuită. Neobișnuită a fost căldura, termometrul arăta încă de la zece dimineața douăzeci și patru de grade la umbră, neobișnuit de mare a fost numărul celor care au luat parte la ceremonia funerară, neobișnuit de mare numărul notabilităților în frunte cu primarul general, neobișnuit de mare numărul discursurilor. Reprezentantul uniunii patronatului, un tip la vreo patruzeci și cinci de ani, sportiv, într-un cuvînt o figură impunătoare, cu o voce patetică, l-a numit pe răposat prieten al său; reprezentantul sindicatului a lăudat corectitudinea lui Böhmer ca partener; reprezentanții comunei și ai guvernului landului și-au psalmodiat obișnuitele și totuși necesarele lor fraze și l-au evocat pe defunct ca pe un generos mecena care a sprijinit cu mărinimie inițiativele culturale din landul acesta. Afară de aceștia erau prezenți, în fața mormîntului deschis, trimiși ai uniunilor de ramură, o orchestră de suflători îmbrăcați în albastru și patru oameni în smoching, membri ai unui cvartet de coarde.

A fost mai mult un praznic decît o înmormîntare.

Sascha și Lars își luaseră mama de braț. Un văl negru care-i ajungea pînă la piept acoperea fața doamnei Böhmer; gemenii, bronzați, stăteau inexpresivi în fața criptei. Aveam impresia că nici nu ascultă discursurile și că nu fac altceva decît să se alinieze la un ritual inevitabil.

Amîndoi însă ridicară dintr-o dată capul, cînd Schneider, președintele Consiliului de întreprindere, se apropie de mormînt, depuse în numele salariaților o coroană mare de garoafe roșii și se întoarse apoi spre întristata adunare. El vorbi domol și cu emoție:

— Mult stimată familie Böhmer, stimați oaspeți îndurerați, după atîtea discursuri de rigoare la înmormîntări, eu vreau să spun doar cîteva cuvinte. Coborîm acum în mormînt un om care pentru noi, angajații uzinei Böhmer, va rămîne de neînlocuit. Să pună alții această moarte în categoria judiciară care trebuie, noi nu vrem în nici un caz să-l punem pe el în categoria sfinților. Ne mîhnește însă profund dispariția acestui om. Aș dori numai ca odată și-odată să se tipărească și să se pună la dispoziția publicului gîndurile, opiniile și intuițiile pe care el mi le-a împărtășit mie, ca unuia care am avut cinstea ca de șapte ani încoace să reprezint interesele salariaților. El nu era dintre aceia care țin morțiș ca

dreptatea și cîștigul de cauză să le revină numai lor, era un partener cu care se putea vorbi ca de la om la om. Pe cei care au avut un loc de muncă la el i-a tratat întotdeauna ca pe niște oameni.

Și în final, Schneider luă o notă ceva mai sus: Heinrich Böhmer, fie ca de dincolo de mormînt, mîna ta protectoare să stea mai departe întinsă asupra oamenilor uzinei tale.

După aceea a urmat ceva din cale afară de neobișnuit: cinci sute de muncitori și funcționari l-au aplaudat pe Schneider. Așa ceva nu se mai văzuse, desigur, niciodată, într-un cimitir german.

Un freamăt trecu printre participanții la ceremonia funerară. Cuvîntarea lui Schneider și aplauzele a cinci sute de oameni produseră o impresie scandaloasă; am citit aceasta pe fețele multora. Indignarea se resimțea stăruitor în aerul supraîncălzit de deasupra capetelor. Dar gemenii își plecară din nou capetele și luară o înfățișare de parcă toate acestea ar fi fost în firea lucrurilor. Au ascultat cu încordare melodia despre bunul camarad executată de orchestra de suflători.

Cam acesta a fost momentul cînd am avut surpriza să constat prezența unei fete care, ca și noi, privea mai dintr-o parte, din spatele unor tufe, la ceremonia funebră. Era îmbrăcată într-un costum pantalon de culoare neagră și avea pantofi negri cu toc înalt; era gingașă și de o frumusețe nemaiîntîlnită, și nu se putea opri din plîns. Fragilitatea ei inspira milă și înduioșare; tremurul umerilor era o dovadă că plînge de durere și că se lasă cu totul în stăpînirea acestei dureri. Era o scenă de un

efect pe care nici un maestru al decorațiunii nu l-ar fi putut obține cu mai mult succes: așa cum sta în spatele zidului negru format din oameni, avea un aer aproape frivol.

Cînd s-a intonat melodia aceea amplă, tînguitoare și totuși consolatoare, și cînd lumea aceea îmbrăcată în negru a început din nou să respire, ea își șterse cu dosul palmei ochii și bărbia și pentru o clipă își ridică disperată ambele brațe deasupra capului. Apoi o luă la fugă de-a curmezișul prin cimitir. Nu fusese observată de prea mulți, doar consilierul de întreprindere Schneider întinse o clipă brațele ca și cînd ar fi vrut s-o oprească sau s-o aducă înapoi.

Șase bărbați lăsară sicriul în criptă. Funiile le alunecară uniform prin mîinile îmbrăcate în mănuși albe; după ce sicriul ajunse în fundul criptei și funiile fură trase din nou la suprafață, cei șase bărbați își scoaseră mănușile albe și le aruncară pe sicriu.

Cine era această fată? Mai întîi am crezut că-i o bocitoare de profesie, apoi m-a răscolit gîndul c-ar putea să fie fiica nelegitimă a lui Heinrich Böhmer, așa cum soția mea era fiica nelegitimă a tatălui lui.

Christa mă apucă de mînă și mă trase deoparte. Am părăsit cimitirul fără să ne mai uităm la cei care îl conduseseră pe defunct pe ultimul drum. Soarele frigea implacabil, arșița făcea să dogorească asfaltul.

La ieșire l-am recunoscut imediat pe omul acela: era omul cu părul tuns perie care ne tăie calea. Se apăra de soare cu o umbrelă și era totuși atît de transpirat că ți se făcea

milă. Transpirația îi curgea pe față și i se aduna sub formă de picături în vîrful bărbiei.

Am încercat un amestec de silă și nedumerire. Omul s-a înclinat ușor, aproape smerit în fața soției mele; ea se uita la fața lui transpirată și nu pricepea nimic.

— Eu lucrez pentru o revistă ilustrată, spuse el. Ne-am mai văzut cîndva, domnule Wolff, în fața bisericii. Puteți să-mi spuneți ceva despre moartea — cum să-i zic — a cvasicumnatului dumneavoastră? În ziare apar numai speculații, iar situația este destul de încurcată, dar revista mea este foarte interesată în elucidarea acestui caz. Am în vedere, firește, elucidarea acestei crime. Înțelegeți ce vreau să spun. Doar lucrați și dumneavoastră pentru niște ziare, chiar dacă numai cu fotografii.

— Lasă-ne în pace, i-am zis.

Îl împinsei într-o parte, și Christa și eu ne văzurăm de drum spre mașina noastră care era parcată la trei sute de metri, pe Hamburger Strasse.

Omul cu părul tuns perie nu se lăsă dus. Se ținu pe urmele noastre și după ce deschisei ușa și așteptam să mai iasă căldura ce se acumulase în mașină, mă pomenii deodată cu el lîngă mine.

— Știți cine-i fata? întrebă el.

— Care fată?

— Micuța în costum pantalon de culoare neagră. Cînd a venit rîndul largo-ului a întins-o.

— Eu n-am observat nici o micuță.

— Ciudat. Mi s-a părut că tot timpul ați fost cu ochii pe ea. Ce ușor te poți înșela. Vă rog să mă scuzați.

Își șterse cu o batistă mare transpirația de

pe față și de pe ceafă; apoi făcu stînga-mprejur și lipa-lipa o porni înapoi spre cimitir.

Christa, de pe partea cealaltă a mașinii, se uita întrebătoare la mine. M-am mulțumit să ridic din umeri și ducînd arătătorul la frunte i-am dat de înțeles că tipul, după cît se pare, e nebun.

În drum spre casă i-am povestit despre prima mea întîlnire cu omul tuns perie.

— N-am dat importanță acestui lucru, de aceea n-am spus nimic, încercai eu să mă justific.

— Și chiar n-ai observat-o pe micuța aceea? întrebă soția mea.

— Nu, răspunsei eu.

— Eu însă am observat-o și mă-ntreb ce vrea individul ăsta de la ea. Cine știe de la ce fițuică obscură o mai fi și el. De unde ne știe numele și cum se face că știe că sînt rudă cu Böhmer? Omul ăsta mi se pare suspect. Și mie îmi repugnă oamenii care transpiră în halul ăsta. Cu transpirația lor nu trezesc decît milă.

— Ceea ce mă neliniștește este faptul că-ți cunoaște legăturile de rudenie cu familia Böhmer.

— Probabil că vrea să scrie o istorioară porno. De ce n-ar face-o, e doar meseria lui.

— Noi n-avem nimic de ascuns. Un bun gazetar trebuie să fie și o bună iscoadă în interesul opiniei publice.

— Dacă tu n-ai ști asta, spuse soția mea.

În fața ușii aștepta vecinul cu o găleată plină de prune.

— Anul ăsta s-au făcut, într-adevăr, prea multe, spuse el.

— E drăguţ din partea dumneavoastră, domnule Bleicher, zise Christa. Vă dau diseară găleata.

Ştiţi, la noi toate vasele sînt pline, soţia mea nu mai pridideşte cu gemurile. Mare belşug anul acesta... dar ce, sînteţi amîndoi în doliu? Aţi fost la o înmormîntare?

— Da, din păcate, domnule Bleicher, răspunsei eu.

— O rudă? Iertaţi-mi indiscreţia.

— Nu, un cunoscut, replică degrabă Christa.

— Era bătrîn?

— Şaizeci, zisei eu.

— Nu era bătrîn, domnule Wolff, nu era bătrîn. Da-da, şi de-acum adio pensie, viaţa-i nedreaptă. Te pomeneşti că toată viaţa a trudit, iar acum să te ţii trai pe nevastă-sa. Am şi eu printre rude un asemenea caz.

— Poate că nu viaţa este nedreaptă, poate că numai legile sînt nedrepte, am zis eu.

— Ştiţi, mai înainte, după o înmormîntare se ţinea praznic bogat, astăzi oamenii se-mprăştie ca găinile cînd începe furtuna. Lucrul ăsta îl spun mereu: a dispărut credinţa din lume. Astăzi l-au îngropat şi pe mortul din turla bisericii. Am citit în ziar... pur şi simplu nu puteai să treci peste ferparuri. Se vede treaba c-a fost un om plin de merite. Uite-aşa, o spun întruna: cînd ai bani destui, e uşor să fii plin de merite.

I-am luat din mînă Christei găleata şi-am intrat în casă.

În bucătărie ea a spus:

— Credeam că nu se mai opreşte din trăncăneală.

— Pentru o găleată plină de prune trebuie să-nghiţi şi-aşa ceva.

— Tu cureţi prunele de sîmburi şi eu fac gemul. Bleicher a avut grijă să nu ne plictisim.

La ora opt seara a sunat telefonul. Era Sascha. Ne anunţa că a doua zi vine în vizită.

— Să sperăm că moşteneşti şi tu ceva, am adăugat eu către Christa.

— Ferească Dumnezeu, m-am gîndit şi eu la asta. Ar fi groaznic, răspunse ea.

PE TERASA NOASTRĂ aveam în faţă un Sascha într-o formă în care nu-l mai văzusem niciodată pînă atunci: nervos, fără control asupra mîinilor, privire rătăcită. Cînd îşi ducea ceaşca la gură, îi tremura mîna ca la beţivi. De mai multe ori a vărsat cafea în farfurioară; cît a mîncat prăjituri, nu şi-a luat ochii de la turla bisericii. Chiar şi cînd ni se adresa sau răspundea la vreo întrebare, nu se uita la noi.

— Telegrama ne-a găsit la Casablanca, spuse el. Lars şi cu mine ne gîndeam — era logic, nu? — la o moarte naturală, un infarct sau ceva de genul acesta. Am plecat imediat cu avionul spre Madrid şi de-acolo cu altul direct la Frankfurt. Cînd ai bani, n-ai probleme.

Astea le-a povestit cu o voce mai calmă, făcînd însă pauze mari între propoziţii.

— Ştiţi, domnule Wolff, tata ne-a spus odată, încă înainte de întîmplările cu geamurile casei: o să vină timpuri grele şi chiar foarte grele. O să renunţăm şi la frumoasa noastră casă, o să ne mutăm în oraş într-un bloc cu

multă lume, unde, cel puţin, ne vom simţi în siguranţă, căci aici afară, în singurătatea asta, n-o să ne mai simţim în siguranţă. Mînia care s-a strîns în sufletul celor lipsiţi de un loc de muncă se va descărca în acte de violenţă. Şi eu înţeleg această mînie, pentru că acolo jos se fac mereu concedieri, în timp ce la vîrf directorii generali sînt bine răsplătiţi... Da, tata avea uneori idei stranii... Mergeţi puţin cu mine pînă la biserică? Mă-nsoţiţi?

— Biserica este închisă în timpul zilei. Ar trebui să luăm cheia de la preot sau de la paracliser. Dar nu-i cunosc atît de bine ca sămi permit a-i deranja. Dar pentru că veni vorba despre şomeri, trebuie să spun că în mod cert nu ei l-au omorît pe tatăl dumitale, pentru că el n-a concediat nici un muncitor. În privinţa aceasta, vă aflaţi pe o pistă greşită.

— Dar atunci cine, domnule Wolff?

— Poliţia o să descopere adevărul.

— Poliţia? O poliţie care are destule de făcut în propria ei casă, pentru că devine tot mai coruptă şi mai abuzivă? Chiar şi în oraşul nostru — doar şi dumneata citeşti ziarele — o să ne trezim în curînd în situaţia celor din America. Cînd spui poliţie, spui hoţi, tăinuitori şi judecători la un loc; sîntem deja o colonie americană.

— Exagerările sînt şi ele uneori necesare, domnule Böhmer, spusei eu.

Nu mă tutuiam cu gemenii şi de aceea am rămas pentru ei totdeauna domnul Wolff; nu-mi venea nicicum să le zic tu. Christa ar fi găsit că e o vulgaritate.

— Moartea lui tata ne-a afectat foarte mult, spuse Sascha. Poate că el a fost totdeauna prea în vîrstă pentru noi, poate că de aceea n-am avut niciodată dificultăţi cu el. De altminteri, nici el cu noi. Probabil că în casa noastră n-au existat fricţiuni pentru că fratele meu şi cu mine n-am întrebat niciodată ce mai e pe la fabrică. Fiecare dintre noi îşi avea teritoriul lui. Acum ne mai revine unul, dar unul prin care n-am trecut niciodată. Procuristul Gebhardt este, ce-i drept, un om cumsecade, sincer şi cinstit, dar toată viaţa lui n-a făcut decît să execute ordine. Cine n-a învăţat decît să se supună ordinelor, acela nu mai poate el însuşi să dea ordine. Gebhardt, aşadar, iese din discuţie. Domnul Schneider? Se zice că are o inteligenţă nativă şi că e cinstit, dar este ideolog. Cu ideologia însă, spunea tata, poţi, ce-i drept, să-i ameţeşti pe oameni, dar nu să conduci o fabrică. Şi Schneider are greutăţi pînă şi în propriul lui partid.

— Asta, de fapt, ar fi în favoarea lui. Cine gîndeşte şi se desparte de turmă, nu poate să nu aibă şi greutăţi.

— Noi o să vindem fabrica. Cum să facem faţă fratele meu şi cu mine la asemenea avalanşă? Asta o să ne strivească. Uzina am văzut-o pe dinăuntru de cel mult cinci ori. Cînd eram mici, de Crăciun ni se dădea voie să facem pe pruncul Iisus care împarte mici atenţii la salariaţi. Asta era tot.

— Te poţi deprinde şi cu o asemenea muncă, spuse Christa.

— Poţi vorbi curgător spaniola, fără să te numeşti spaniol... Nu-mi place această fabrică,

tanti Christa, şi nici fratelui meu. Nu ne-a plăcut niciodată. Fabrica asta a fost pentru noi din cea mai fragedă copilărie precum construcţia turnului Babel : munceşti şi te opinteşti, şi pînă la urmă, vine unul şi ia ce e mai bun. Aşa a păţit tata.

— Fabrica aceasta v-a asigurat pînă în prezent dumitale şi fratelui dumitale o viaţă lipsită de griji, am zis eu. Datorită fabricii, datorită avalanşei, cum îi spui dumneata, ai primit cu regularitate bunuri după care le crapă buza la milioane de oameni. Fireşte, fabrica puteţi s-o şi închideţi, în ţara noastră fiecare face ce vrea cu ce-i al lui. Doar aveţi bani destui pentru toată viaţa. Fabrica puteţi s-o vindeţi, ceea ce ar fi probabil mai rentabil.

— S-o vindem concurenţilor ? Pe unii reprezentanţi ai acestei concurenţe i-am cunoscut în casa noastră. Ştiu un domn Wagenfuhr care ne pîndeşte fabrica precum diavolul sufletul omului. El ar fi un posibil cumpărător şi încă unul de calibru. Dar cred că după un anumit interval de timp, ar anexa uzina concernului său american. Pot să-i dau şi foc, de ce nu, atîta timp cît acest lucru nu aduce pagubă nimănui şi nu cere nici un ban de la asigurări.

— Oricum, este opera tatălui dumitale, opera vieţii lui. Este, după cum aflu din ziare, o foarte puternică uzină, care scoate produse ce se vînd în toată lumea. Muncă eficientă, calitate excelentă.

— Fratele meu cîntă Mozart, iar eu nu sînt Bertold Beitz.

— Oricum, un bărbat eminent şi doctor honoris causa la o universitate dintr-o ţară comunistă, la Greifswald. Asta nu-i un lucru obişnuit.

— Eu nu vreau însă să fiu doctor honoris causa, cu atît mai puţin la Greifswald. Eu vreau — domnule Wolff, ştiţi cumva cine l-a omorît pe tata ?

— Nici măcar n-am habar.

— Şi de ce tocmai în turla bisericii dumneavoastră ?

— Nu este turla bisericii mele, atîta doar că locuiesc aici, zisei eu.

La începutul serii Sascha îşi luă, ca-ntotdeauna, un corect şi amical rămas bun. Soţia mea nu se putu abţine să-i amintească încă o dată :

— Sascha, omul se deprinde cu orice muncă dacă are voinţă şi simţul răspunderii.

— Ştiu, dar tocmai aici e beleaua. Răspundere ? Pentru cine ?

Puţin mai tîrziu se auzi duduitul înfundat şi puternic pe care-l făcea motorul grelei sale motociclete BMW. Cum şedea în şa, în salopeta lui neagră, Sascha părea un personaj dintr-un film de groază.

— N-ar trebui să li se încredinţeze tinerilor nişte maşini aşa de grele, spuse Christa.

Seara se făcu sensibil mai rece, vara secolului dădea de veste că se pregăteşte să-şi ia rămas bun.

Sascha nu se ostenise deloc să explice de ce ne-a vizitat. Despre vilă sau despre locuinţa din oraş a familiei Böhmer n-a povestit nimic, de asemenea nimic despre ce hotărîri cu privire la viitor s-au luat în familia lui. În defi-

nitiv, era vorba despre o avere nu dintre cele neglijabile, despre o mare moştenire.

— O să mai reflecteze ei, spuse Christa, o să se adapteze la noua situaţie. Sînt deocamdată cam neajutoraţi, dar nu sînt proşti.

Mai tîrziu domnul Bleicher ne-a invitat la un grătar în grădina lui. La masă erau cîrnaţi fripţi, şniţele şi salată de cartofi, inclusiv un butoiaş cu bere. În cursul serii ni se alăturară şi alţi vecini pe care Bleicher îi strigase peste gard să vină să dea o mînă de ajutor la mîncare şi băutură.

— Şi-aşa e ultima dată pe anul acesta cînd mai putem petrece o seară atît de liniştită în grădină. Barometrul e în scădere, spuse el.

Seara a fost o desfătare petru mine, uitasem de Sascha şi de turla bisericii. Cerul negru inspira încredere, stelele luceau ca nişte vîrfuri de ţigări aprinse; peste jăratecul grătarului se întindea încet o cenuşă albă. Noaptea dădea de înţeles că ne luăm rămas bun de la un timp care ne ajutase să uităm de concediul în sud la care renunţasem. Christa tricota iar eu îmi beam vinul pe îndelete, cu sorbituri mici.

ÎN ZILELE URMĂTOARE, vremea rece şi umedă, cu averse ne apăsa sufletul cu atît mai mult cu cît lunga perioadă de arşiţă şi cerul fără nori le luasem drept bunuri ce ne sînt date pentru totdeauna şi ne obişnuisem cu ideea c-am devenit locuitori ai unei ţări ce nu cunoaşte frigul. În a doua săptămînă a lui septembrie s-a abătut asupra oraşului un potop de ploaie de la care nu puteam să nu ne aşteptăm la mari pagube. Şuvoaiele de apă s-au năpustit cu-atîta furie, încît casa vecinului, aflată la cincizeci de metri, de-abia se mai zărea ca o nălucă. Subsolurile unor rînduri de clădiri se umplură de apă, străzi întregi fură închise din cauza inundaţiilor, crengi groase se rupseră din copaci, linii de autobuz şi de tramvai nu mai funcţionară, circulaţia în interiorul oraşului fu oprită ore-n şir.

Ploaia a făcut ravagii şi-n grădina noastră: a rupt toate daliile, a doborît trandafirii, a cărat pămînt în stradă printre stîlpii palisadei. Pisica, cu sfîrîitul ei, mi se linguşea pe la picioare; vremea nu-i priia.

Spre seară a ţîrîit ascuţit soneria de la intrare. Am dat fuga-n bucătărie şi m-am uitat prin perdea: în faţa casei noastre se oprise un Mercedes verde. Lars, ca un şofer cu şcoală, ţinea portiera din spate deschisă ca cei din maşină să poată ieşi; coborîră două tinere femei. Sascha era cel care sunase.

Era prima dată cînd le vedeam pe prietenele gemenilor; erau, desigur, de familie bună, cum era şi de presupus. Christa întîmpină neaşteptata vizită cu efuziunea celui bucuros de oaspeţi şi nu se sfii să le măsoare pe tinerele femei din cap pînă-n picioare. Cu ocazia prezentărilor aflai doar că blonda cu nuanţe cenuşii să numea Susanne, iar cea cu părul negru Nina. Amîndouă aveau aerul că nu se simt în largul lor; n-ar fi fost de mirare ca gemenii să le fi cărat pînă aici împotriva voinţei lor, fără nici un alt motiv decît, poate, acela de a le prezenta Christei.

Abia cînd cei patru s-au așezat pe canapelele din camera de zi am înțeles eu imposibila situație: în fața mea se aflau doi tineri cu drăguțele lor prietene și așteptau să fie serviți de mine.

Femeile aveau pe ele lucruri scumpe și decente într-un fel sugerat de însăși linia modei; poate că înainte nu mai avuseseră niciodată ocazia să facă o vizită într-o casă-tip.

— Ar fi trebuit să-mi dați telefon, nu sînt pregătită să așez la masă patru persoane în plus, spuse Christa.

— Noi însă n-am venit să mîncăm, replică Lars care radia și mai multă tinerețe decît fratele lui. Acum o jumătate de oră încă nu știam că o să aterizăm aici. Nu-ți face probleme, nu ne e foame deloc. N-am venit pentru nimic altceva decît pentru a ți le prezenta, a vi le prezenta, pe Nina și Susanne și nu rămînem mult aici. În ultimele zile am avut de făcut o mulțime de treburi. O moarte neașteptată aduce complicații neașteptate.

Sascha dădu din cap la cuvintele fratelui său, iar eu încercai să pricep despre ce complicații putea fi vorba. Voiam să-ntreb despre viitorul fabricii, dar Lars îi dădu înainte:

— Mama se va stabili acum definitiv în Franța. Cum se spune, își strînge corturile; va păstra însă pentru noi locuința din oraș. Zice că nu mai poate să respire aici și că în Franța atmosfera politică este mai bună. Are să plece după ce va rezolva toate problemele. Vrea să plece și să plece, nu mai vorbește decît de Avignon.

Accentul de zeflemea pe care-l avea vocea lui mă supăra; la fel și faptul că atunci cînd ai bani e ușor să-ți faci bagajele și să pleci.

— Vila se închiriază sau, poate, chiar o vindem pe te miri ce, completă Sascha zîmbind.

— Și fabrica? întrebă Christa.

— Fabrica?

Lars ezită, întrebarea îi puse pe amîndoi în încurcătură. Se uitau unul la celălalt și-și făceau semne.

— E lucru hotărît, ca și hotărît, tanti Christa, că o vindem, răspunse Lars. Chiar și pentru mama, este un capitol încheiat. A declarat că nu mai are nici un interes în legătură cu fabrica aceasta, ea vrea să moară la Avignon și să fie îngropată acolo. În zilele următoare are loc deschiderea testamentului în prezența avocaților și notarilor; pînă atunci mama rămîne în oraș. Nu știm în amănunt ce a dispus tata, probabil că nu ne-a lăsat un haos. În orice caz, la ora actuală, întreprinderea merge de parcă el ar fi de dimineață pînă seara tot la pupitrul de comandă.

— Slabă mîngîiere pentru dumneavoastră, zisei eu.

— Moartea lui tata a fost o eroare, trebuie să fi fost o eroare, zise Sascha. De asta noi sîntem din ce în ce mai convinși.

— Eroare? Vorbiți de crima săvîrșită împotriva tatălui vostru. Și cum ați constatat această eroare? a întrebat Christa.

— Pentru că moartea tatălui nostru n-are nici un mobil, absolut nici unul. Am avut o lungă convorbire cu șeful secției penale de resort, și pentru el e enigmă. Dacă nu se găsește o motivare, totul rămîne o enigmă și pentru

poliție. Știți dumneavoastră, domnule Wolff, spuse Sascha, privindu-mă de data aceasta drept în ochi, lipsește cu desăvîrșire orice motivare și de aceea, după cum spune și organul de cercetare, este posibil ca moartea tatălui nostru să se datoreze unei erori, unei confuzii. Tata, să nu zicem că era chiar iubit, dar era totuși un om foarte stimat. Realizase cîte ceva și era un om drept.

— Oamenii cu realizări trezesc invídie, spusei eu.

— Tata era admirat, pentru că succesul este singurul lucru care-i convinge pe oameni. Aceasta era deviza lui.

Mă uimeau răceala și detașarea cu care vorbeau acești tineri despre tatăl lor, așa de parcă nici n-ar fi existat vreodată un asasinat.

— Bine, să admitem că a fost o eroare. Cine însă a săvîrșit eroarea? am întrebat eu.

Nici n-apucă Sascha să răspundă că Nina și Susanne se ridicară pe neașteptate și ieșiră pe terasă.

— Aveți o grădină de vis, spuse Nina, sînt pur și simplu încîntată.

— Vijelia a masacrat-o rău de tot, am răspuns eu.

— În general, aici totul este așa de rustic, zise Susanne. Numai că miroase grămada de gunoi din curtea vecinului.

— Uneori, nu mereu. Noi, în orice caz, știm că dacă miroase gunoiul, se schimbă vremea.

Cele două femei se așezară din nou la locurile lor și priveau nedumerite de jur împrejur. Poate că se simțeau străine în ambianța aceasta, neobișnuită pentru ele, poate că

voiau pur și simplu să plece și nu știau cum să facă.

— De-acum înainte n-o să ne mai vedem o bucată de timp, zise Lars către Christa. Fabrica, studiile, să vedem cum ne descurcăm, dar în orice caz vă dăm de știre.

Îi cercetam în taină pe cei patru: pe gemeni îi cunoșteam de ani de zile, erau corecți și serioși. Erau însă conștienți și de importanța poziției lor importanță pe care o datorau tatălui lor; însoțitoarele lor jucau pe lîngă ei numai roluri de figurante. Iar dumneaei mama, la grande dame, cum i se spunea din toate părțile, se retrăgea în Franța și voia să și moară acolo. Însă dumnealor fiii se temeau de moștenirea lor ca de o avalanșă care acoperă totul în calea ei. Pe de altă parte, eu nu puteam să nu-i invidiez pe tinerii aceștia pentru firea lor independentă, poate și pentru banii lor care le dădeau această independență.

— Și fabrica? a mai întrebat Christa o dată.

— N-o să ne complicăm viitorul din cauza unei fabrici, a răspuns Sascha.

Mi s-a luat o piatră de pe inimă cînd în sfîrșit au plecat. La despărțire, femeile ne făcură semn cu capul, iar gemenii ne strînseră mîna.

Mai tîrziu mă dusei în bucătărie s-o ajut pe Christa să pregătească cina. Ea lucra dusă-n lumea gîndurilor ei și pentru că se încăpățîna să tacă, am întrebat-o:

— Ai priceput ceva din vizita asta?

— E vorba de vechi sentimente, nimic altceva, a răspuns ea. Eu văd lucrurile astfel: amîndoi sînt acum singuri, chiar și prietenele acestea nu sînt decît un paliativ. Gemenii sînt sin-

guri-singurei, şi găsesc că-i pur şi simplu lipsă de omenie din partea mamei lor să-i părăsească aici. În definitiv, amîndoi, la drept vorbind, sînt încă nişte copii, chiar dacă au peste un metru optzeci.

— Dar şi în rest sînt, unul la Münster, altul la Bonn.

— Asta-i altceva. Iar cu avocaţii şi cu notarii ei nu pot să vorbească aşa cum vorbesc cu mine. Avocaţii umblă numai după cîştig. Ei o să insiste pe lîngă gemeni să vîndă fabrica, pentru că în ziua de azi la o vînzare se cîştigă mult.

— La drept vorbind, tu n-ai nici o treabă cu ei, am spus eu, şi singura mea teamă este c-am putea fi atraşi în ceva cu care n-avem nici în clin nici în mînecă. Tu ai fost guvernanta lor, nici mai mult nici mai puţin. Trebuie să te pătrunzi odată de lucrul ăsta.

— Am fost guvernanta lor, da, sînt mîndră de asta, pentru că eu i-am educat, nu altcineva, nu doamna. S-a creat o legătură mai puternică decît îţi închipui tu. Tinerii se simt ataşaţi de guvernanta lor, aşa a fost totdeauna. Mama lor n-a avut niciodată timp de ei, fiindcă trebuia să danseze şi să bea cafele la mii de petreceri şi era atît de ocupată cu bolile ei imaginare, încît nu observa nimic în jurul ei. Şi cînd totuşi observa ceva, fugea pentru săptămîni de zile în sudul Franţei. Dacă ar fi avut mai mult timp pentru copiii ei, eu aş fi devenit de prisos.

Faţa Chriştei dogorea, da, în momentul acesta ea era mama gemenilor.

N-aveam ce replică să-i mai dau. Am pus masa.

MĂ DUSESEM ÎN PIAŢA BORSIQ ca să fotografiez, după renovare cîteva clădiri vechi din piaţa propriu-zisă şi de pe străzile laterale ce ţîşneau ca razele din centrul unei stele. Căutam detalii de ornamente, stucuri, arcade de ferestre şi cornişe, intrări şi curţi interioare, toate acestea în vederea unui album pentru care semnasem contractul cu cîteva săptămîni în urmă. Mă concentram cum puteam mai bine asupra acestei lucrări; era o zi luminoasă, chiar dacă nu însorită, cu lumina cea mai potrivită pentru pictori şi fotografi; îmi rezervam timp ca anumite motive să le fotografiez cu diferite obiective, reglaje şi diafragme. Luam şi imagini care n-aveau o legătură directă cu comanda mea pe care însă, potrivit experienţei mele de ani şi ani, speram să le folosesc pentru alte scopuri. Pozele acestea făcute întîmplător au totdeauna căutare.

Apoi se lăsă un zăduf apăsător, eu eram şi prea gros îmbrăcat, şi pe la începutul serii, cînd lumina s-a făcut lăptoasă şi ochii mi-au început să lăcrimeze, mi s-a făcut poftă de un pahar cu bere. Stors de puteri, transpirat şi mulţumit de ziua mea de muncă, am aterizat în piaţa veche, la „Coroana", care se află cam la o jumătate de kilometru de piaţa Borsiq.

În restaurant era acceptabil. Pentru că eram un client, ce-i drept, nu dintre cei cu cea mai bună frecvenţă, dar totuşi cunoscut, veni însuşi oberchelnerul şi, fără să-i fac eu vreun semn, mă servi cu un Pilsen proaspăt tras. Din două înghiţituri am golit paharul. Nu voiam decît să stau în colţul meu şi să mă odihnesc, să închid ochii care mă dureau, cînd privirea — în timpul acesta oberul, tot fără să-i fi dat

eu vreo comandă, îmi puse în față al doilea Pilsen — mi se opri la una din mesele vecine.

Am recunoscut-o imediat ; era tînăra femeie care nu se mai putea opri din plîns la înmormîntarea lui Böhmer. Ședea, fără să se rezeme de ceva, pe o bancă la perete și privea țintă spre intrare, ca și cînd aștepta pe cineva ; își întinsese pe masă brațele neacoperite, în mîini ținea un pahar plin pe jumătate cu cola.

Eu, din două înghițituri, am golit și al doilea pahar și cu mîna i-am făcut semn ospătarului că mai vreau unul. În timpul acesta n-am lăsat-o pe tînăra femeie o secundă din ochi. Era gingașă ca o adolescentă ; fața ei trăda o femeie cu voință.

Și-a întors încet privirea de la intrare și și-a oprit-o brusc asupra mea. Eu nu i-am evitat privirea, deși mă simțeam ca unul prins în flagrant delict. Secunde în șir ne-am uitat fix unul la altul. Simțeam cum îmi arde pielea cu privirea ei, era chinuitor și totuși nemaipomenit de plăcut. O asemenea frumusețe nu se poate uita nici în o mie de ani. Apoi și-a ridicat ușor brațul și a făcut un semn. Acest semn mi se adresa mie ; ca ars m-am ridicat și-am dat fuga la masa ei. Acolo m-am așezat în fața ei, parcă sub imperiul unei constrîngeri.

Buzele ei nefardate erau cărnoase și de un roșu profund, ochii ei de un albastru strălucitor, sfîrcurile sînilor i se conturau ca niște nasturi pe sub bluza strîmtă. Părul blond strălucitor, răsfirat în bucle moi, îi venea pînă la umeri. Mîinile erau subțiri, unghiile nedate cu lac, o ființă tulburătoare ; totuși dădea impresia că e timidă și surprinzător de neajutorată.

— Mă căutați pe mine ? întrebă ea.

— De ce v-aș căuta ? am răspuns eu anevoie. Nu vă cunosc de nicăieri.

Odinioară s-ar fi folosit cuvîntul „fermecătoare" pentru a descrie această tînără femeie. Radia un farmec de care nu mă puteam pune la adăpost ; mă simțeam învăluit, înlănțuit, strîns cu atîta putere din toate părțile, încît nu mai știam să judec. Eram luat pe sus, eu, un om de cincizeci de ani, mă simțeam dezarmat.

— De ce vă uitați așa la mine ? întrebă ea. Eu știu că dumneavoastră nu mă cunoașteți pe mine, dar eu vă cunosc. O cunosc și pe soția dumneavoastră, însă numai dintr-o fotografie. Dar nu fiți atît de contrariat.

— Și de unde mă cunoașteți ?

— Asta am să v-o explic mai tîrziu. Numele meu este Mathilde Schneider. Mai rămînem aici ? Vă rog să veniți la mine, acolo nu ne deranjează nimeni. Nu locuiesc departe, un sfert de oră pe jos. Ea se ridică și eu o urmai supus.

— Totdeauna îmi vine să rîd cînd văd pe stradă oameni cu echipament fotografic, spuse ea, dar în cazul dumneavoastră își are rostul lui. Fiecare are nevoie de instrumentul profesiei lui.

Cu o abia perceptibilă mișcare a mîinilor mi-a făcut semn s-o urmez. I-am plătit chelnerului și-am pornit-o în urma Mathildei. Cu pași energici a trecut printre mese și a ieșit în piața veche. Pe drum mă luă de braț cu aerul cel mai firesc din lume. La început mi-a fost cam penibil, apoi mi-a făbut plăcere să simt cum cu o ușoară strîngere a brațului drept mă dirijează spre ținta dorită. Îmi părea rău că ființa de lîngă mine nu este fiica mea, într-

atît eram de mîndru de ea şi de mine. Exista oare pe lume o imagine, un tablou care să întruchipeze la fel de plastic graţia şi armonia, inocenţa şi frumuseţea precum imaginea vie care păşea alături de mine?

Undeva, pe Prinz-Friedrich-Karl-Strasse, s-a oprit şi a deschis uşa unei clădiri vechi, renovate, cu trei etaje, pe care eu cîndva o şi fotografiasem; casa era din gresie galbenă, faţada avea ceva din stilul artei germane din jurul anului 1900.

— Trebuie să urcaţi trei etaje, spuse ea, n-avem lift. De fiecare dată cînd el venea în vizită, urca în fugă, sărind cîte două trepte.

Am rămas uluit în pragul apartamentului ei. Ceea ce vedeam era un spaţiu mare de vreo cincizeci de metri pătraţi, amenajat cu gust şi rafinament; mobila albă, garnitura încăpătoare de scaune şi fotolii bleumarin, tablourile de pe pereţi, originale sau reproduceri desăvîrşite, perdelele de un trandafiriu palid, storurile din voal alb. Pe parchetul de culoare bej se întindeau două mari covoare de Buhara şi trei traverse de mătase, diabolic de scumpe.

La aşa ceva nu mă aşteptasem. Ceea ce m-a făcut să rămîn cu gura căscată, ceea ce m-a înspăimîntat cu adevărat, a fost o fotografie în culori, înaltă de vreo jumătate de metru, într-o ramă de argint cizelat cu multă artă. Tabloul nu era prins de perete, ci aşezat pe parchet, lîngă televizor, într-un suport metalic uşor înclinat spre spate; în colţul din stînga sus al ramei era fixată o fundă neagră. Fotografia arăta un bărbat zîmbind ştrengăreşte, cu arătătorul de la mîna dreaptă ridicat în dreptul gurii. Degetul îi ajungea pînă la vîrful nasului.

Acest bărbat era Heinrich Böhmer.

Mathilde zîmbi şi spuse:

— L-am iubit, îl iubesc şi acum, chiar dacă nu mai este. Aţi vrea să serviţi ceva? Bere? Gin? Vin? Luaţi-vă ceva de pe măsuţa de-acolo, pahare găsiţi în vitrina cea mică.

Ea dispăru într-o cameră alăturată pe uşa căreia era lipit ceva: Marilyn Monroe într-o binecunoscută poză erotică. Oricît de mult mi-ar fi plăcut această fotografie, aici mă deranja, aici dădea o impresie de vulgaritate.

M-am trîntit într-unul din fotoliile miţoase în care ar fi încăput fără probleme doi oameni şi-mi tot ziceam, încă incapabil să percep ca realitate ceea ce vedeam aici: el şi ea. A înnebunit lumea.

Mathilde se întoarse într-o rochie simplă de casă, de culoare vişinie, care-i ajungea pînă la glezne, desculţă, o copiliţă în lumea basmelor.

— Nu v-aţi luat absolut nimic de băut. V-aduc eu ceva. Băutura casei noastre... Mă bucur că sînteţi aici. Ceea ce s-a petrecut astăzi n-a fost o întîmplare, a fost lucru plănuit şi potrivit, pentru că de la moartea lui Heinrich n-am mai fost la „Coroana". Cîteodată, ne duceam împreună, acolo, nu des, Heinrich îşi întindea picioarele pe sub masă şi fuma o ţigară.

În timp ce ea amesteca ceva la o măsuţă, eu mă tot gîndeam: el şi ea. El şi ea. O păpuşică în mîna unui uriaş. Böhmer care avea aproape o sută de kilograme ar fi fost, desigur, capabil s-o ţină-n palmă.

Sorbii puțin din băutura plăcută amăruie.

— L-ați cunoscut pe Heinrich? întrebă ea cu multă nevinovăție.

— Numai în treacăt. Numai în treacăt. L-am întîlnit doar o singură dată.

— Mă miră lucrul acesta pentru că el mi-a vorbit adesea de dumneavoastră. Odată am văzut-o pe soția dumneavoastră într-o poză împreună cu fiii lui Heinrich, doar a fost ani de zile guvernanta lor. Știți, am o bună memorie a fizionomiilor. Pe dumneavoastră v-am văzut prima dată în cimitir alături de soție. Heinrich spunea lucruri bune despre ea, nu multe, dar bune. Vedeți, noi n-aveam nici un fel de secrete unul față de celălalt. Știu de asemenea că gemenii vin cu regularitate în vizită la soția dumneavoastră și-și descarcă acolo necazurile. Heinrich se cam amuza pe tema asta. Bieții gemeni, o să vîndă fabrica. Acești visători cu capu-n nori nu știu ce să facă cu o fabrică. Așa se întîmplă cu toți aceia cărora le-a mers prea bine acasă. Heinrich nu le-a refuzat nimic fiilor lui.

— Dacă mă uit bine la acest apartament, se pare că nici față de dumneavoastră n-a fost tocmai zgîrcit, zisei eu.

Ea își ridică sprîncenele și mă măsură fără jenă de sus pînă jos, apoi își completă expresia feței cu zîmbetul acela pe care și-l compunea fără efort.

— Asta nu-i tocmai drăguț din partea dumneavoastră. Heinrich mi-a spus odată că dacă s-ar întîmpla ca el să nu mai fie și eu să am nevoie de ajutor, să iau legătura cu dumneavoastră...

— Cu mine? am strigat eu. Cu mine? Dar eu am vorbit cu domnul Böhmer numai o singură dată în viața mea, poate nu mai mult de cinci minute.

— Și ce-i cu asta? E chiar atît de important de cîte ori și cît de mult v-ați vorbit? N-am spus decît că Heinrich vă aprecia, altminteri nu mi-ar fi dat acest sfat niciodată.

— Mă vedeți destul de contrariat, am zis eu. Heinrich Böhmer nu mai trăiește: De ce nu i-ați urmat sfatul și nu ați luat imediat legătura cu mine?

— Oare dumneavoastră nu puteți înțelege acest lucru? L-am iubit și-l iubesc în continuare. Voiam să mă ascund, dar azi, cînd v-ați așezat pe neașteptate în fața mea, mi-am dat dintr-o dată seama că am nevoie de un om cu care să pot sta de vorbă. Astăzi sînt sigură că Heinrich și-a presimțit moartea sau cum vreți să-i spuneți. Deoarece cu o zi înaintea morții lui, cînd a fost aici și a stat în fotoliul în care stați dumneavoastră acum, a spus: Chiț, — așa îmi spunea el mie — Chiț, dacă mi se întîmplă ceva, tu ești asigurată, juridic situația ta este inatacabilă. Dacă eu nu voi mai fi, să consulți un avocat; nu trebuie să ai teamă de viitor. N-am nici o teamă, dar acum trăiesc cu o fotografie și cîteodată simt nevoia să stau de vorbă cu oamenii. De aceea v-am invitat aici la mine. Aș vrea să vă spun o poveste. Aveți timp? O să dureze ceva mai mult. Vă rog.

Am rămas blocat, ca lipit locului pe care mă aflam...

HEINRICH BÖHMER ŞI MATHILDE SCHNEIDER se întîlniseră pentru prima dată în urmă cu peste patru ani pe coridor la al treilea etaj, în sectorul birourilor, în faţa sanctuarului lui Böhmer. Mathilde ducea un teanc de biblioraftúri la secretariat şi era într-atît de absorbită de această treabă, încît n-a observat ditamai omul care tocmai ieşea pe uşă şi se ciocni de el. De spaimă a scăpat biblioraftúrile pe jos; cîteva foi răzleţe zburară pe coridor.

La data aceea ea era numai de opt săptămîni, funcţionar stagiar la firma Böhmer. Această angajare o datora, pe de o parte, faptului că tatăl ei era preşedinte al consiliului de întreprindere; pe de altă parte, şi procuristului Gebhardt care fusese de acord cu cererea Mathildei şi-i sprijinise încadrarea în speranţa că o să-l mai dea pe brazdă pe dificilul Schneider. În privinţa aceasta el se prevala de principiile politicii şefului în materie de personal: Heinrich Böhmer voia să-i lege pe termen lung de întreprindere nu numai pe muncitorii şi funcţionarii săi, ci, dacă era posibil, şi pe membrii familiei acestora. Experienţa lui confirmase utilitatea acestei politici. În felul acesta, el făcea economie de controlori, pentru că rudele, asta era ideea lui călăuzitoare, se controlează cel mai bine unele pe altele, tatăl e cu ochii pe fiu, fratele pe frate, unchiul pe nepot.

— Fii mai atentă, nepriceputo! se răsti Böhmer la stagiară.

Mathilde se lăsase deja în genunchi; strînse biblioraftúrile fără să scoată un cuvînt şi în

clipa aceea îşi ridică fără teamă privirile spre el.

— Şi eu ce să fac dacă dumneavoastră v-aţi postat ca un stîlp în calea oamenilor, zise ea. Am să vă reclam la şef.

Böhmer a rămas un moment fără grai; apoi o apucă zdravăn de braţ pe recalcitrantă şi o tîrî prin secretariat în biroul lui. Acolo îi făcu vînt atît de brutal într-un fotoliu, încît iarăşi i se împrăştiară biblioraftúrile pe duşumea. El se plantă în faţa ei şi-i zise:

— Eh, acum să-ţi aud reclamaţia. Şeful sînt eu. Cum te numeşti?

— Mathilde, răspunse ea.

— Eu am să-ţi spun Chiţ, zise Böhmer.

Chiar din ziua aceea Mathilde Schneider deveni amanta şefului. Avea pe-atunci şaisprezece ani. Chiar dacă ar fi vrut, Heinrich Böhmer nu mai putea să dea înapoi; s-o întoarcă nu mai voia, căzuse aşa de tare în mrejele Mathildei încît nu mai ştia ce e cu el. Fără multă vorbă îi desfăcu contractul după ce trecură cele trei luni de probă. Tatăl Mathildei, ca preşedinte al consiliului de întreprindere, nu vedea nici o posibilitate să acţioneze împotriva acestei concedieri, pentru că din punct de vedere juridic şi al dreptului muncii, nu se putea reproşa nimic acestei decizii. Schneider ar fi putut în cel mai rău caz să-i mai ceară un termen de graţie, dar amorul propriu îl împiedica să facă aşa ceva. Dacă ar fi fost concediat oricare alt stagiar, fără îndoială că s-ar fi înfiinţat la Böhmer, chiar dacă nu s-ar fi întrezărit nici un cîştig de cauză.

Plecarea căprioarei, cum o botezaseră pe Mathilde după cîteva zile cei din birouri, a

fost regretată; pe de altă parte, deciziile lui Böhmer treceau drept corecte şi juste. Mathilde venise şi plecase şi în curînd în birouri nu s-a mai vorbit nimic despre ea.

Böhmer a dat comanda să se amenajeze pentru ea un apartament pe Prinz-Friedrich-Karl-Strasse. După ce Mathilde a împlinit optsprezece ani, el o vizita zilnic, adesea lipsea cîte o zi întreagă de la vila lui din Ruhr, mai ales atunci cînd patroana se afla în sudul Franţei, iar gemenii la Münster şi la Bonn. Mathilde a mai locuit de formă doi ani în apartamentul părinţilor, şi pentru ca să poată pleca de-acasă fără dificultăţi şi fără să fie nevoită a recurge la subterfugii, el i-a făcut rost de documente care atestau că ea s-a înscris la o şcoală comercială particulară cu secţie de limbi străine, unde avea cursuri zilnic afară de sîmbătă şi duminică, de la cinci după-amiază pînă la zece seara.

Tatăl ei o lăuda pentru preocuparea de a-şi desăvîrşi studiile; pe mama ei lucrul acesta o lăsa, în fond, indiferentă. Ea nu manifestase niciodată o tandreţe deosebită faţă de fiica ei, pentru că Mathilde, cum s-a exprimat ea o dată, îi furase tinereţea. Încă de-atunci mai intervenea şi faptul că ea era pe de-a întregul absorbită de schimbătoarele ei relaţii amoroase. Manfred Schneider, la rîndul lui, era căsătorit cu uzina, cu partidul, cu sindicatul şi, pe deasupra, desfăşura şi o susţinută activitate pe linia unor asociaţii.

Prin artificiul acesta inventat de Böhmer, Mathilde a avut posibilitatea să se întîlnească cu el, fără s-o observe cineva, în apartamentul de pe Prinz-Friedrich-Karl-Strasse. La a optsprezecea aniversare a zilei ei de naştere a plecat definitiv de-acasă, numai rareori vizitîndu-şi de-acum înainte părinţii; şi-a ţinut secret noul domiciliu, dîndu-se pur şi simplu la fund. Deşi ducea o viaţă liberă şi la lumina zilei în oraş, rămînea totuşi de negăsit pentru toţi cei care-o cunoscuseră. A rupt relaţiile de prietenie din şcoală şi din societatea vecinilor şi a trăit numai pentru bărbatul pe care-l iubea.

Heinrich Böhmer i-a asigurat şi i-a plătit profesori calificaţi care au instruit-o în probleme de artă, literatură, muzică, limbi şi economia întreprinderilor. În patru ani ea a învăţat mai mult decît un student în aceeaşi perioadă de timp într-o singură specialitate. Numai colecţia ei de discuri costa o avere frumuşică. La Mathilde, Böhmer se simţea bine şi la adăpost; ea îi era servitoare, amantă şi parteneră în acelaşi timp. Îi încredinţa planurile cele mai secrete, şi dacă la început fata nu înţelegea chiar totul, simţea totuşi că acest bărbat are nevoie de un om cu care să poată sta de vorbă. El ţinea monologuri, ea asculta cu răbdare, el vorbea de experienţele lui, de planurile şi speranţele lui, de viitorul operei sale de-o viaţă, fabrica, vorbea despre grijile lui, vizibile şi secrete. Se simţea din nou tînăr şi iubit şi la începutul unei vieţi noi, de altă factură. Începuse chiar să urască vila, şi asta încă înainte ca primele pietre să-i zdrobească geamurile de la ferestre.

Un singur lucru evita: să se arate în public cu Mathilde. Cînd o lua totuşi cu el într-o călătorie de afaceri, ea era pentru parte-

nerii lui secretara sau fata bună la toate, fără de care un şef cu treburi pînă peste cap nu se descurcă. Nu i-ar fi venit nimănui în minte că Mathilde ar putea fi amanta lui Böhmer, pentru că el era la o vîrstă la care relaţiile cu o femeie aşa de tînără nu se mai înfiripă. Böhmer ar fi putut foarte bine să fie bunicul Mathildei. Era şi penibil să vezi cum nu se abate nici unul de la convenţia lor cu privire la adresarea reciprocă: el îi spunea bărîneşte „copiliţă", iar ea îl aborda cu un plin respect „domnul doctor".

După puţin mai mult de un an, o educase, mai bine zis, o dresase în aşa fel pe Mathilde, încît aceasta devenise mai mult decît o simplă parteneră la jocul plăcerilor. Ea îşi expunea propriile ei idei şi el o încuraja în direcţia aceasta şi o admira.

Mathilde s-a apropiat de fotoliul meu şi s-a uitat în jos spre mine.

— Arătaţi atît de nedumerit, zise ea. V-am băgat cumva în sperieţi? V-a ameţit povestea mea?

— Nu pot spune că nu mi-a creat o oarecare stare de confuzie, am răspuns eu.

— Ce anume, relaţiile mele cu Heinrich Böhmer?

— Şi asta, dar mai mult sinceritatea dumneavoastră.

— Cum însă mi-aţi fost recomandat de Heinrich, ar fi desigur stupid să nu vă acord încredere. După cum se ştie, încrederea începe totdeauna cu o confesiune. Acum puteţi chiar să plecaţi. Vă sînt recunoscătoare că m-aţi ascultat fără să mă întrerupeţi cu întrebări.

Cu multă greutate m-am ridicat din adîncimea fotoliului. La despărţire, Mathilde nu mi-a întins mîna, a schiţat o plecăciune şi a zîmbit cuceritor şi dezarmant în acelaşi timp.

ÎN DRUM SPRE CASĂ am dat în centrul oraşului peste o demonstraţie. N-am avut încotro şi am aşteptat în maşină pînă ce s-a scurs prin faţa mea coloana care părea că nu se mai termină; am făcut şi cîteva poze cu demonstranţi şi pancarte.

A trecut o bucată de timp pînă să pricep ce a declanşat această demonstraţie. Şomerii cu soţiile şi copiii lor traversau Klepping-strasse şi se îndreptau spre Ostenhellweg; unele grupuri cîntau cîntece, altele strigau în cor „Lipsiţi de muncă! Lipsiţi de drepturi!" sau „Reduceţi impozitul pe şampanie, şi bogaţii vor să trăiască!" sau „Fiţi buni cu computerele; ele ne dăruie timp liber şi ne eliberează de muncă!" Nişte copii purtau măşti în formă de cap de mort. Pe o pancartă se puteau citi nişte cifre: ce ajutor primeşte un şomer şi cît costă întreţinerea unei familii, chirie, încălzire, apă, lumină, îmbrăcăminte, mîncare. Sub linia de total era un zero mare, şi mai în jos sub el era scris: „Pentru guvern şi acest zero este prea mult". Un manechin cît un stat de om simboliza pe rotofeiul ministru al muncii. Pe nas avea drept ochelari colacele a două scaune de toaletă, sub care era scris: „Eu nu văd oameni fără loc de muncă, eu văd numai oameni care se tem de muncă".

Pentru cei mai mulţi pietoni şi conducători auto, masa asta de oameni era supărătoare:

supărătoare mai ales pentru cei care aveau un loc de muncă şi cărora nici prin gînd nu le trecea că într-o zi s-ar putea să fie şi ei aruncaţi în stradă. În ţara asta majoritatea populaţiei continuă să trăiască cu ideea că o schimbare aduce automat o îmbunătăţire, şi cînd se dovedeşte că situaţia a devenit mai rea, fiecare îşi pune imediat speranţele în schimbarea următoare. Această credulitate, treapta cea mai înaltă a prostiei, a devenit tragică, fiindcă i-a încurcat şi pe cei cu scaun la cap. E un joc de căluşei : în mod garantat te întorci de unde ai plecat.

Acasă i-am povestit Christei despre demonstraţia care fusese motivul întîrzierii mele. M-a privit cu mult reproş şi a zis :

— Nu fac mîncare ca s-o las să se răcească.

Cînd avea o zi proastă — cum numeam eu această situaţie — era pornită şi nedreaptă în judecăţile ei.

— E oare rău că nu mai am nici un fel de înţelegere pentru suferinţele oamenilor ? a întrebat ea. Du-te însă la cumpărături în magazine, o să rămîi uimit. Femeile cumpără numai lucruri de gata care sînt şi lipsite de gust şi scumpe. Dacă un hotel ca al meu s-ar gospodări aşa cum umblă ele cu banii lor, atunci ar fi dat de mult faliment. Nu, demonstranţilor nu poate să le meargă chiar aşa de rău. Pur şi simplu se plictisesc, asta-i totul. Nu mi-e deloc milă de ei, nu şi încă o dată nu. Cunosc cîţiva care sînt deja de doi ani şomeri şi împrumută de la bancă trei mii de mărci numai ca să se ducă cu avionul pentru cîteva săptămîni în Sicilia. Dacă n-am bani, atunci

fac bine şi stau acasă sau îmi iau de la gură pentru concediu şi renunţ la alte lucruri.

— Asta să nu mi-o spui nici mie, nici oamenilor, am răspuns eu. Spune-o băncilor care vor să cîştige şi chiar şi cîştigă destul de bine.

— Mama şi-a nenorocit degetele tricotînd şi genunchii frecînd podelele, a spălat mereu murdăria pentru alţii, în orice condiţii. Toată viaţa a trebuit să-şi îndoaie spinarea fie la muncă, fie în faţa stăpînilor. Nu şi-a cumpărat niciodată mîncare gata preparată. Dintr-o jumătate de kilogram de cartofi pregătea o masă de zile mari, mi-a lăsat chiar şi bani, numai Dumnezeu ştie cum i-a agonisit. Şi cu economiile ei şi cu economiile mele am cumpărat casa. Recunosc că avem o ipotecă de 150.000 de mărci pe ea, dar o să le plătim cu ţîrîita, tocmai pentru că nu cumpărăm mîncare gata preparată şi nu luăm credit pentru cine ştie ce concediu.

— Şi dacă murim amîndoi şi sîntem încă departe de a fi plătit ipoteca, am zis eu. Cine o s-o facă ?

— Sînt eu, poate, de vină că n-avem copii ?

Apucase un cuţit de bucătărie şi privea furioasă în jurul ei, ca şi cînd ar fi vrut din clipă-n clipă să se năpustească asupra mea.

— Ce ţi-a venit aşa deodată ? am zis eu. Lasă cuţitul jos, te rog. Te-ai certat cu cineva la hotel ?

Lăsă cuţitul să-i cadă jos pe dale şi fugi din bucătărie, trîntind cu zgomot uşa după ea.

În cei zece ani în care a trăit fără griji la familia Böhmer şi s-a bucurat de libertăţi cum rar avusese înainte, Christa nu şi-a uitat

niciodată originea. Nici n-a fost lăsată să-şi uite această origine. Dimpotrivă, fiindcă i se amintea zilnic că ea nu este sora stăpînului casei, ci salariata lui chiar dacă a străbătut jumătate din lume ca guvernantă a copiilor Böhmer. Ea nu uita niciodată să compare între ele cele două lumi: aceea în care crescuse, unde o bucată de pîine pentru ziua următoare era păstrată ca o relicvă şi aceea în care fusese adusă de fratele ei vitreg. Hotelul de categoria întîi în care lucra acuma ţinea pentru ea de această a doua lume. Uneori spunea cu tristeţe; „Edmund, ceea ce se aruncă acolo, ceea ce lasă acolo oaspeţii în farfurii, cu asta s-ar putea hrăni jumătate din India".

Asta, pe de altă parte, o făcea nedreaptă şi intolerantă faţă de cei ce-şi strigau nemulţumirea. Nu mai voia sau nu mai putea să facă deosebire între sărăcia adevărată şi cea simulată sau fără datorii şi nu rareori se alătura acelor grupări politice care cu cea mai mare plăcere ar suspenda orice ajutor pentru şomeri. Pe un ton apăsat şi oţărîtă ca unul care nu admite altă părere, ea decretase la un moment dat: „În Germania nu există sărăcie. Dacă cineva ajunge sărac, de vină este el însuşi, pentru că nu ştie să socotească. Cînd oamenii vor ajunge din nou să înţeleagă cît valorează o bucată de pîine, atunci se va putea din nou sta de vorbă cu ei. Mi-e scîrbă".

Asta o spunea ea, care lucra la o firmă unde belşugul venea pe tavă şi pleca pe tavă, ea care profita de acest belşug. Venea acasă încărcată cu de-ale gurii, absolut legal; şi ar fi putut să aducă şi mai mult, dacă am fi fost în stare să înghiţim totul. Puţine

lucruri cumpăram din magazinele suburbiei noastre; fructe, lapte, cafea, iaurt, ouă. Produsele pe care le aducea Christa acasă reprezentau, în echivalent, un important venit secundar, neimpozitat.

Christa era o femeie care avea pasiunea muncii. Nimic nu era prea mult pentru ea; dacă ar fi fost posibil să lucreze în timpul somnului, ea ar fi făcut-o. Ceea ce mă înspăimînta era faptul că în izbucnirile ei sporadice, era în stare să strige: „Nu mi-e milă de cei săraci că nici altora nu le-a fost milă de mine — afară de tine".

Despre întîlnirea mea cu Mathilde Schneider nu i-am suflat o vorbă.

ERA ÎN PRIMA JOI DIN OCTOMBRIE, către ora nouă dimineaţa. Cerul se boltea plumburiu dincolo de castelul Cappenberg, pînă la vechiul turn de apă. M-am dus pînă la chioşcul de ziare, să-mi cumpăr „Stern" şi „Zeit" ca-n fiecare joi. Pe esplanada din faţa bisericii era parcat un Ford Fiesta roşu, dar n-am dat prea mare importanţă acestui lucru, pentru că, deşi parcarea este interzisă, dai mereu peste maşini aici: vizavi de biserică este o bancă unde clienţii vin pentru cîteva minute să-şi regleze conturile.

La înapoiere, în timp ce frunzăream „Stern", se fixară asupra mea nişte faruri de automobil. Am rămas locului şi m-am uitat în jur. Lumina venea de la acel Ford Fiesta roşu; la anumite intervale, persoana de la volan acţiona cu insistenţă asupra luminilor. Am ridicat braţul drept în semn c-am înţeles că mi se

adresează mie şi am traversat strada. Cînd m-am apropiat de maşină şi m-am uitat pe fereastra laterală, consternarea mea n-a mai cunoscut margini. La volan se afla Mathilde Schneider.

A coborît imediat, mi-a întins mîna şi a zîmbit de parcă de ani de zile am fi fost cei mai buni prieteni şi ne-am fi despărţit abia cu o oră în urmă. Uşurinţa cu care se mişca îi dădea o alură de dansatoare. M-am simţit tentat s-o iau în braţe.

— O dimineaţă neobişnuită, spuse ea. Lumina te orbeşte prin parbriz, deşi nu e soare. A trebuit să-mi pun ochelarii de soare. Oare se poate fotografia pe o asemenea lumină?

— O lumină neobişnuită, aveţi dreptate, am răspuns eu. Te dor ochii.

— Voiam numai să văd de-aproape locul faptei. Aşa se spune: locul faptei. Ca la televizor. Ar fi trebuit s-o fac mai demult, deşi nu acesta e locul faptei. Aici este locul unde a fost găsit. Sau locul unde s-a consumat etapa finală.

Vorbea ca o funcţionară care procedează la îndeplinirea unei formalităţi birocratice. Faţa ei nu trăda nici o emoţie.

Fără să se uite la mine, spuse aşa ca printre altele:

— Deci aici l-aţi descoperit. Trebuie să fi fost o privelişte dezagreabilă. Cu toate acestea, aţi fi fost un fotograf de nimic, dacă aţi fi lăsat să vă scape o asemenea ocazie. Tare aş bea o cafea. Există pe-aici vreo cafenea?

— Nu. Ne aflăm într-o suburbie uitată, iar femeile n-ar avea nici bani şi nici timp ca să se aşeze într-o cafenea. Dacă vă interesează:

noi avem aici cea mai ridicată cotă a şomajului din tot oraşul. Dar puteţi veni cu mine, ştiţi deja de la mai vîrstnicul dumneavoastră prieten, unde locuieşte sora lui vitregă.

M-am răsucit şi am lăsat-o pur şi simplu în plata domnului, în speranţa că va înţelege că am invitat-o şi eu numai aşa din politeţe. Am urcat agale dealul care totodată îmi cam ia respiraţia.

În faţa casei noastre era deja parcat Fordul Fiesta.

Mathilde coborî din maşină şi mă urmă tăcută în casă, în camera de zi, de parcă ar fi fost familiarizată cu locurile. Se opri la fereastra mare dinspre terasă; apoi deschise uşa ca la ea acasă şi trecu dincolo de prag.

Afară s-a uitat lung înspre turla bisericii.

Am aşteptat în camera de zi pînă ce Mathilde s-a întors şi a închis cu grijă în urma ei uşa de sticlă. S-a aşezat, neinvitată, într-un fotoliu.

Purta pantaloni bej, cizmuliţe de aceeaşi culoare, un pulover galben, şi la gît, pe pulover, un lanţ de chihlimbar; încet, enervant de încet, îşi aprinse o ţigară. În timp ce scotea fumul pe nas, spuse ca în şoaptă:

— Aveţi vedere bună spre turla bisericii, probabil cea mai bună de-aici, din zona aceasta. Faceţi o cafea? Astăzi încă n-am băgat nimic în stomac afară de un pahar de oranjadă. Soţia dumneavoastră nu este acasă?

— Soţia mea lucrează, am replicat eu cam iritat de tupeul cu care pătrunsese în casa mea. Există oameni care trebuie să şi muncească.

— Mie îmi spuneți asta? Eu aş fi muncit cu dragă inimă, dar în ultimii ani, cu un program de învățătură atît de încărcat, n-a mai fost chip. Heinrich îmi angajase prea mulți profesori.

În timp ce mă aflam în bucătărie şi umpleam automatul cu apă şi cafea, am tras cu coada ochiului la fotoliul pe care şedea Mathilde: aparent degajată, picior peste picior, privea cu luare aminte cum se stinge mucul de țigară în scrumieră. Simțeam cum mă subjugă din ce în ce mai mult, pe mine, un om în toată firea, la cei cincizeci de ani ai mei — dar ce mai conta asta, Böhmer fusese cu zece ani mai în vîrstă ca mine. Presimțeam că o să mă ademenească în ceva de care nu voi mai putea scăpa. Nu era ea aşa de nevinovată cum s-ar fi putut presupune, judecînd după exteriorul ei.

— Săptămîna trecută am fost poftită la un notar, spuse ea. Mi-a citit un document lung.

Cafeaua pe care o prefera neagră şi fără zahăr o savură ca pe un deliciu.

— Chiria pentru apartamentul meu este plătită pentru zece ani de acum încolo, în plus mi se transferă lunar trei mii de mărci în contul pe care mi l-a deschis Heinrich acum doi ani la casa de economii.

— De ce îmi povesteşti mie toate astea? am întrerupt-o eu; îmi fulgerară prin cap cuvintele „cocotă de lux". Zece ani de-acum încolo răposatul ei amant o va trata împărăteşte de dincolo de mormînt.

— De ce vă povestesc toate astea? Mă gîndeam, în orice caz aşa am socotit eu după prima noastră întîlnire, că şi dumneavoastră ați fi interesat în elucidarea acestei morți.

S-au nu-i aşa? Dumneavoastră ați fost unul dintre primii care ați văzut mortul în turlă, sînteți fotograf şi, desigur, ați fotografiat scena. Pot să văd şi eu fotografiile?

Începură să-mi transpire palmele; era cît pe-aci să sar în picioare şi s-o iau la fugă, dar privirea ei plină de nevinovăție m-a pironit locului ca sub puterea unei vrăji.

— V-ați speriat? Îmi pare rău. Ştiu că pozele n-or să-mi facă nici o plăcere, dar eu nu sînt o domnişoară de pension, pot suporta multe. Am reflectat îndelung asupra vizitei pe care mi-ați făcut-o şi am ajuns la convingerea că numai dumneavoastră puteți să mă ajutați şi să fiți aliatul meu.

— Aliat?

— Cîțiva ani n-am făcut decît să învăț şi iarăşi să învăț, să mă privesc în oglindă, îmbrăcată sau dezbrăcată, or asta schimbă perspectiva. Dumneavoastră sînteți fotograf, vedeți altfel, aveți o vedere mai ageră, vă uitați şi în spatele oglinzii. Arătați-mi fotografiile. Heinrich m-a învățat că față de tine însuți trebuie să fii necruțător, dacă nu vrei să fii devorat de alții. Eu nu i-am fost numai iubită, i-am fost şi elevă eminentă. După cum vedeți, am încredere în dumneavoastră, altminteri nu v-aş fi povestit toate acestea.

M-am ridicat şi am rugat-o să mă urmeze în pivniță unde, într-un spațiu îngust în care tocmai bine încăpeau doi oameni, îmi amenajasem în afară de camera obscură, şi o arhivă. Cu ajutorul unor proiectoare se pot recunoaşte şi cele mai mici detalii şi lucruri aparent lipsite de importanță.

— În sfîrşit, şopti ea în urma mea, de parcă ne-am fi găsit într-un loc interzis.

Scosei fotografiile dintr-o pungă de plastic. Erau imagini de șase pe nouă ; după developare nu le mai văzusem decît o dată. Corect ar fi fost să le predau la poliție, ceea ce însă ar fi atras cu siguranță întrebări incomode.

Mathilde lăsă pozele să-i alunece încet din mînă.

— Astea-s toate?

— Toate. Lumina în dimineața aceea nu era prea bună pentru fotografiat de la distanță, și eu eram nervos.

— Mi-nchipui. În definitiv nu se întîmplă în fiecare zi ca un mort să atîrne în turla bisericii, ba mai mult, în fața propriei tale case.

— Cum, cum?

— Nimic. Vă rog să mi le măriți. Amănuntele nu se pot recunoaște decît pe fotografia mărită.

— Dar ce vreți să faceți cu ele? Vreți să vă tapisați pereții apartamentului?

Ea se întoarse cu o mișcare bruscă spre mine și ochii îi scînteiau a ciudă. În momentul acela îmi șuieră în față :

— Vă credeam mai plin de tact. Asta e o mojicie din partea dumneavoastră!

— Îmi pare rău.

Fără să ceară voie mi-a luat fotografiile din arhivă. Cînd, ajunși în camera de zi, i-am cerut să mi le dea înapoi, mi-a replicat laconic :

— Pentru a le mări aveți negativul. O să vă sun. Putem să ne întîlnim undeva sau veniți direct la mine. Aveți aici numărul meu de telefon, nu-l găsiți în cartea de telefon. Asta ar fi. Atunci, pe curînd — dar cu pozele mărite.

ÎN REDACȚIA LUI WAZ era din nou lipsă de fotografii pentru serviciul de zi, drept pentru care fusesem chemat să preiau o comandă, deși reportajele din cartierele orașului nu erau domeniul meu — o treabă ingrată care pe deasupra este și plătită prost de tot. Cu toate acestea, uneori mai acceptam și asemenea comenzi, ca să mă menții și eu în grațiile șefilor. Dacă răspunzi la solicitări, și redacția devine mai binevoitoare ; timpurile erau grele, vrabia din mînă continua să fie mai de preț decît cea de pe gard.

Trebuia să merg într-un cartier din partea de vest ca să prind într-o fotografie de grup pe noii aleși în comitetul local al PSD. Nu-mi plăcea acest fel de fotografii în care toți membrii grupului se conformează modelului american și-și dezvăluie dantura în fața obiectivului, într-un zîmbet comandat. Rînjetul este datoria lor față de partid ; și trebuie să recunosc că se pricep să radieze optimism la comandă. Cu toate acestea însă, de fiecare dată cineva se plînge la redacție, cînd după o zi-două își vede figura în ziar și constată, chipurile, că a fost luat dintr-un unghi care-l dezavantajează.

La restaurantul „Noroc bun" am reușit, har Domnului, să-i găsesc pe toți membrii comitetului, mulțumiți de toate și de ei înșiși ca întotdeauna după o alegere la care ai fost ales sau reales și pătrunși de propria lor importanță. Ordonați și disciplinați, ședeau la masa prezidiului în fața paharelor cu bere și scrumierelor supraîncărcate. Am băgat un film de douăzeci și patru și-i tot îndemnam să stea degajați, ca și cînd eu n-aș fi de față. Dar

fiecare se holba la aparat ca şi cînd fără rînjetul lui s-ar prăpădi lumea. Eu mi-am notat numele şi funcţia celor din comitetul de conducere, ei, în generozitatea lor, m-au cinstit cu o bere; unul care mă lua, probabil, drept redactor responsabil, insista pe lîngă mine ca fotografia să fie inserată pe una din primele pagini, iar nu pe pagina cu diverse ştiri din cartier.

I-am promis că voi face tot ce depinde de mine şi mi-am văzut mai departe de berea mea. Un bob zăbavă îşi are importanţa lui pentru ca cei prinşi în poză să nu se şifoneze. Dacă părăseşti imediat locul acţiunii, nu se poate ca cineva să nu se simtă jignit. Pentru că la o adunare de partid nu este altfel decît la o reuniune a jucătorilor de tenis, a crescătorilor de porumbei sau a crescătorilor de iepuri de casă. Uneori ca fotograf te supui aceluiaşi ritual ca şi un preot care, înainte de confirmare, trece în vizită pe la părinţii copiilor. Părinţii se simt obligaţi să ofere cafea, prăjituri, şnaps şi sînt jigniţi dacă, din teama de a nu cădea în patima beţiei, preotul îi refuză.

La o masă alăturată doi bărbaţi de vîrsta mea se întreţineau în şoaptă. Prindeam numai frînturi, dar din aluziile lor am putut deduce că cel care fusese ales ca al doilea preşedinte datora acest lucru numai socrului său care dădea cadouri în dreapta şi-n stînga. Unul se plîngea că un om ca Schneider nici măcar n-a fost îndemnat să candideze.

— Relaţiile şi combinaţiile se înfiripă de jos, nu de sus, adăugă el şi rîse.

— Schneider se ţine de multă vreme deoparte, priveşte de la distanţă, spuse celălalt şi arătă cu capul spre uşa care dădea în spălătorul toaletei.

Întorsei capul: Schneider, rezemat de tocul uşii, privea spre sala plină de fum ca un arbitru de tuşă care stă cu ochii-n patru să nu care cumva să intre vreunul în ofsaid. Încerca să pufăie spre tavan rotocoale de fum, ceea ce nu reuşea din cauza ventilatorului care făcea curent. Era zvelt şi sprinten, părul lui tuns scurt era negru; eu îl aveam mai mic în amintire, mai îndesat. De la Mathilde ştiam că locuieşte într-una din suburbiile vestice, oricum în zonă.

M-am ridicat de pe scaun şi m-am dus spre el, chipurile mergînd spre toaletă. În deplasarea aceasta m-am lovit de el ca din greşeală; slaba atingere dintre noi l-a făcut să scape ţigara din mînă. A strivit-o cu tocul încălţărilor. I-am întins pachetul meu; fără să spună un cuvînt, a luat o ţigară.

— Ca despăgubire, i-am zis eu.

— Mulţumesc... Eh, nici meseria dumitale nu-i uşoară, spuse el şi arătă spre aparatele de fotografiat pe care le purtam la gît. Ca fotograf eşti repartizat la zece nunţi pe zi.

— Dacă ar fi măcar nunţi, răspunsei eu şi mă ruşinai de stîngăcia felului în care îl abordam: Eu v-am mai văzut... Numai o clipă... îmi reamintesc imediat... Da, mi-am amintit: la o înmormîntare. La înmormîntarea lui Böhmer. Aţi ţinut acolo o cuvîntare, şi cîteva sute de oameni au aplaudat. Eram şi eu acolo, ca fotograf.

— Nu toţi au aplaudat. Mulţi au scrîşnit din dinţi... Şi n-am observat nici un fotograf.

De-abia acum îmi dădeam seama că vorbesc de fapt cu tatăl Mathildei. El, ca vîrstă, se afla pe undeva pe la patruzeci şi cinci de ani, simpatic, în ciuda expresiei uşor ironice din jurul gurii.

— Poate că nu m-aţi observat din cauză că stăteam într-o parte ca să nu deranjez ceremonia funebră. Nici nu eram acolo din însărcinarea vreunui ziar, minţii eu cu aplomb, fiii răposatului îmi comandaseră nişte imagini pentru albumul de familie, ca să zic aşa.

— Din gemenii ăştia ar putea să iasă ceva, dacă n-ar fi groaznic de naivi.

— Oricum ei sînt moştenitorii unei însemnate averi, după cum am dedus din ziare. Bănuiesc că amîndoi vă vor fi de-acum şefi. Greşesc cumva ?

— Aţi fost măcar plătit bine pentru pozele de la înmormîntare ?

— Ca de obicei.

Părea iritat, căci răspundea cam în silă. Îi simţeam privirea cercetătoare oprindu-se asupra mea şi făceam pe naivul, deşi mă treceau toate năduşelile.

— Ce te interesează pe dumneata şefii mei ? mă întrebă el.

— Fireşte că nu mă interesează. Sarcina mea a fost să-i fotografiez pe membrii comitetului de conducere. Cu toate acestea, nu pot să uit cuvîntarea dumneavoastră la mormîntul lui Böhmer. Cine mai reuşeşte să facă o întreagă adunare de doliu să aplaude.

— Dumneata ai reţinut ce-am spus eu ? Doar ţi-am spus că unii au scrîşnit imperceptibil din dinţi — precum unii de aici. Ai şi dumneata

ocazia să-i auzi, pentru că pe cei din faţă, de la masa prezidiului nu-i interesează partidul, pe ei îi interesează în primul rînd propria lor persoană. Pun pariu cu dumneata că nici unul din ei n-a citit Programul de la Godesberg. Sărmana Germanie. Dacă ăştia urcă numai cîteva trepte spre vîrf atunci să te ţii. Acum nu există încă nici un pericol. Acum stau încă pe treapta cea mai de jos, unde lipesc afişe, dacă însă or s-o ia cu adevărat în sus — totul este posibil în această ţară şi într-un partid mare — atunci garantat o să confunde secolul douăzeci cu al optsprezecelea, căci ei spre asta se îndreaptă... Haideţi mai bine să plecăm. Mai mult tot n-are să se întîmple pe ziua de azi, o să fiarbă în suc propriu, asta-i tot. Sucul ăsta e elementul în care strategii de la administraţia comunală înoată cel mai bine. Rar se întîmplă să se înece vreunul.

Mă apucă de braţ de parcă ne cunoşteam de mult şi mă trase după el. Cînd să ieşim din sală am observat că unii dintre cei din comitet se uitau bănuitor după noi.

Afară era rece şi umed. Mergeam în tăcere alături de el printr-un cartier de locuinţe dintre acelea pe care le-ntîlneşti la tot pasul ; deşi era cu o jumătate de cap mai mic decît mine, îmi venea greu să ţin pasul cu el. Nici măcar nu întrebase cum mă cheamă.

Schneider locuia într-o casă cu două etaje, una mai veche printre construcţiile noi. De pe uşa de la coridor se cojea vopseaua ; cînd să-mi şterg pantofii, se stîrni praf de pe ştergător. Judecînd după cele care erau la parter, mi-am dat seama că mă aflu într-o locuinţă cum are toată lumea, cu mobilă ieftină ; totul

dădea o impresie de tristețe și abandon, interiorul sărăcăcios amintea mai degrabă de un azil. Ușa laterală a unui dulap de perete era larg deschisă, lăsînd să se vadă două pahare de bere și nimic altceva.

— Ia loc și nu te mai mira. Soția mea a plecat acum un an și a luat cu ea tot ce nu era prins în cuie.

— Îmi pare rău.

— Nu trebuie să-ți pară rău, și mai ales nu pentru mine, spuse el rîzînd. Poți cel mult să mă felicíți... Ceva de băut?

— Nu, mulțumesc, mai trebuie să conduc mașina.

Schneider aduse din bucătărie o sticlă de coniac și și-o așeză în față pe o masă jegoasă. Își turnă într-un pahar care aștepta poate de mai multe zile pe masă, îl goli dintr-o înghițitură; apoi umplu din nou paharul și-și șterse gura cu dosul palmei.

— Asta-i ultimul cadou de la Böhmer, sticla a rămas de la Crăciun. Un Napoleon vechi. Altminteri nu sînt nici eu băutor de coniac, dar uneori îmi priește al dracului. Trebuie să știi că soția mea a avut întotdeauna atracție spre cei mai mare-n grad. Era amatoare de uniforme, numai că s-a născut cu o sută de ani prea tîrziu. Dar nu-i nimic, tot a pus mîna pe-o uniformă. Acum bietul băiat este reținut pentru cercetări. Ai citit, de bună seamă, despre pungașii în uniformă, despre cele întîmplate în sectorul de vest al dispozitivului de apărare. E foarte posibil ca el să fi fost unul dintre superpungași. Să nu mă înțelegi greșit, mă vezi doar vesel. De ce nu? Nu mă bucur de necazul altora, dar îmi crește inima, mai ales

față de tovarășii mei care tot mai cred în moralitatea omului în uniformă — ca pe vremea prusacilor.

Își savura cuvintele, degusta fiecare cuvînt pe care de altfel și-l spunea mai mult lui decît mie. Deodată și-a înălțat capul și m-a învăluit într-o privire uimită:

— Aha, dumneata ești tot aici?

— Așadar, n-aveți copii? am întrebat eu, așteptînd cu teamă răspunsul lui.

Dădu peste cap al treilea coniac.

— Dumneata ai copii? întrebă el pe tonul celui care pîndește ceva.

— Nu.

— Mai bine. Nici eu n-am. Nu tu nevastă, nu tu copii, sînt în toate privințele un om fericit la vîrsta de patruzeci și cinci de ani, fără probleme financiare. Cînd m-ai abordat am știut imediat că avem ceva în comun, adică nimic.

Avu un rîs ca de isteric.

— Dar eu am nevastă.

— Să sperăm totuși că nu una cu înclinație spre gradele mai înalte.

— Pregătește mîncare pentru gradele mai înalte la un hotel, prima clădire din piață.

— Grozav, înseamnă că ai făcut o captură pe cinste.

Sărea de la un gînd la altul; apoi, după un răstimp, a întrebat:

— Nu ești în nici un partid?

— Nu, nu sînt în nici un partid.

— Trebuie să intri într-un partid, indiferent în care. Atunci o să afli repede ce înțeleg ei prin democrație. Lucrurile stau care va să zică așa: Ei sînt împotriva oricărei dictaturi cît

această nu este propria lor dictatură. Eu sînt de mai bine de douăzeci de ani în partid şi nici nu mă gîndesc să mă retrag, chiar dacă nu sînt lăsat să avansez, fiindcă lor le este frică de schimbări. Pentru unii sînt o slugă a capitaliştilor, pentru că m-am înţeles totdeauna bine cu Böhmer, pentru ceilalţi un porc de stînga, pentru că îmi spun părerea. Da, da, nu e uşor să ai o părere în Germania. Böhmer ăsta era un bărbat de excepţie. Avea cap, avea inteligenţă politică. De aceea a şi avut atîtea succese la activul lui. Odată mi-a zis, între patru ochi, se înţelege: Domnule Schneider, dacă ai fi prezent numai o zi la o adunare a patronilor, atunci te-ai lămuri de ce părinţii şi bunicii fiilor şi nepoţilor de astăzi, l-au urmat atît de necondiţionat pe Hitler, de ce l-au sprijinit. Fiindcă au nevoie, ca să zic aşa, de cîştiguri ca alţii de morfină. Uneori, Böhmer avea ideile cele mai absurde. Nu mai ştiu cînd a fost asta, în orice caz la scurt timp după o alegere; dacă poporul ar avea posibilitatea, a spus el, ca în loc de politicieni să aleagă concerne, ar fi o treabă mai cinstită. Fiecare salariat şi-ar alege concernul său, şeful concernului ar fi membru al parlamentului concernelor; ar trebui, e-adevărat, să se simuleze şi nişte lupte, dar oricum calea spre compromis ar fi mai scurtă, fiindcă toţi factorii ştiu că nimic nu este mai dăunător profitului decît confruntarea ideologică. Bisericile ar cădea la învoială, la fel şi sindicatele — căci dacă nu, ar deveni de prisos. Uneori acest Böhmer avea idei ciudate. Era un om deştept, şi un om drept, mai ales

atunci cînd din asta se alegea cu nişte avantaje.

— Ştiţi cine l-a omorît? am întrebat eu.

Schneider căscă de cîteva ori, tare şi prelung, dădu însă un răspuns răspicat:

— Dar dumneata ce crezi, cu ce-mi storc eu creierii tot timpul? Poate e vorba de o neînţelegere, poate de acţiunea unui comandou. De ani de zile era ca un ghimpe în ochii colegilor lui industriaşi, pentru că n-a făcut gheşefturi cu ei. Dar ce te interesează pe dumneata moartea lui?

— Soţia mea a fost zece ani guvernanta celor doi gemeni. De aceea mă interesează.

M-a scrutat zeflemitor de parcă voia să mă constrîngă să spun adevărul.

— Deci dumitale îţi spune Wolff, şi eu te invit la mine, fără să ştiu cine eşti. O dată în viaţă fiecare din noi îşi aduce în casă un cal troian. Fără îndoială, n-a fost o întîmplare faptul că mi te-ai adresat.

— Poate.

— Să nu mă înţelegi greşit. Îmi pare rău că nu poţi să bei nimic, dar unul trebuie totuşi să rămînă treaz. Trebuie să-ţi povestesc ceva. Trebuie să povestesc, chiar dacă cel care ascultă e numai bărbatul guvernantei. Mîine n-am decît să dorm, sper că şi dumneata. Capetele pătrate pe care le-ai fotografiat astăzi apucă oricum să apară destul de devreme.

LA VÎRSTA DE DOUĂZECI DE ANI, după ce a absolvit o şcoală de electricitate şi după stagiatura într-o întreprindere de tehnica

curenţilor tari şi slabi, Manfred Schneider s-a angajat în 1960 la fabrica lui Böhmer. În curînd s-a ivit şi primul necaz: maistrul s-a plîns de el la Böhmer. Cum că Schneider a afirmat că în fabrică se lucrează cu metode antediluviene şi că maistrul provine mai degrabă dintr-un atelier de pe vremea breslelor medievale.

Böhmer a chemat-o la el pe tînăra obrăznicătură — cum îi spunea el — şi i-a tras mai întîi un perdaf. După aceea l-a poftit să explice exact ce nu-i convine în întreprindere. Schneider a expus o concepţie cu privire la producţie şi la politica de cadre care contravenea concepţiilor de pînă atunci. Böhmer l-a ascultat cu atenţie timp de o oră, l-a întrerupt numai arareori şi numai pentru a-l îndemna să vorbească mai departe.

Mai tîrziu i-a spus procuristului Gebhardt; Omul ăsta e un geniu, dar nimeni nu trebuie să ştie asta, el cel mai puţin, că altfel nu mai e bun decît de muncitor necalificat.

La data aceea, Manfred Schneider era deja căsătorit cu o prietenă din vecinătate. Prietena era cu trei ani mai tînără. El o deflorase şi o lăsase gravidă în căsuţa cu grădină de zarzavat a părinţilor ei, pe cînd fata avea puţin peste şaisprezece ani. Părinţii n-au vrut să lase să planeze ruşinea asupra lor şi, ca atare, au legalizat situaţia prin căsătorie. Soţia lui Schneider a renunţat la locul ei de ucenică la o companie de articole de sport şi era fericită că şi-a pus pirostriile pe cap. De atunci încolo şi-a consumat energia ca să-şi construiască un cuib şi pentru că Schneider, la vremea aceea, încă n-avea un venit substanţial,

cuibul s-a construit destul de anevoios. Mai tîrziu, cînd el şi-a asigurat protecţia lui Böhmer şi un venit cu mult peste salariul tarifar, i-a venit şi soţiei lui mai la îndemînă să-şi amenajeze cuibul. Cumpăra tot ce era scump şi de prost gust. Copilul pe care l-au botezat cu numele de Mathilde deveni punctul central al apartamentului de nouăzeci de metri pătraţi. Menajul funcţiona după regulile cunoscute: bărbatul cîştigă banii, femeia îi gospodăreşte.

Treburile au mers bine pînă în momentul în care Schneider a descoperit politica şi s-a înscris în PSD. Serile şi sfîrşiturile lui de săptămînă aparţineau de-acum din ce în ce mai mult partidului şi sindicatului în care se înscrisese de mai înainte. Înainte ca aceasta să devină o necesitate şi în multe locuri o modă, el a înfiinţat un comitet de iniţiativă cetăţenească împotriva administraţiei oraşului: „Vreţi să daţi jos copacii — mai puneţi-vă pofta-n cui"; a exercitat de jos o presiune aşa de mare asupra consiliului orăşenesc, încît acesta s-a văzut nevoit să întrerupă o acţiune de defrişare. În partidul lui nu s-a uitat niciodată acest lucru. Majoritatea fusese pentru defrişare ca să se poată transforma o şosea cu două benzi într-una cu patru. Cine protesta împotriva consiliului orăşenesc se ridica în mod obligatoriu împotriva partidului căruia îi aparţineau membrii acestui consiliu.

Nimeni nu îndrăznea să-l excludă. Schneider îşi cîştigase prea multe simpatii. Dar din ce în ce mai mult se vedea dat pe linia moartă şi etichetat ca reclamagiu notoriu.

Acasă, soția lui, Gerlinde, care avea poale lungi și minte scurtă, începu în curînd să se simtă neglijată. Cu timpul nici programul de la televizor n-a mai fost substituit de bărbat. Ea începu — copilul era deja aranjat — să-și bătătorească propriile ei cărări. Cîteodată ateriza pentru cîteva săptămîni, uneori chiar și numai pentru o zi la cîte un alt bărbat, pînă cînd în cele din urmă nimeri la o uniformă verde. Purtătorul uniformei era șofer la directorul poliției dintr-un oraș vecin. Ce-i drept, din punct de vedere financiar, el nu putea să-i ofere ce-i oferea Schneider, dar o despăgubea cu vîrf și îndesat la capitolul la care soțul era deficitar. Iar ea era fascinată de importanța bărbatului în uniformă, căci acesta se purta de parcă, vorba aceea, nu era vizitiu pe trăsura directorului de poliție ci pe a lui proprie.

Pentru Schneider, firește, n-a rămas un secret povestea aceasta. O dată chiar i-a tras nevesti-sii o mamă de bătaie; apoi s-a resemnat și și-a spus: Ori îmi joc rolul de soț și-mi mulțumesc nevasta, ori mă dedic unei cauze pe care o consider justă. El optă pentru profesie și partid, și cu cît căsnicia se destrăma mai mult, cu atît mai multe succese înregistra el la întreprindere — sau invers: cu cît înregistra mai multe succese la întreprindere, cu atît mai rapid era declinul căsniciei.

Chiar și inginerii cu diplomă, chiar și inginerul șef Adam îi căutau sfatul, iar după cîțiva ani întregul personal se alinia după Schneider, fără ca el să dorească vreodată acest lucru. El nu făcuse decît să fie corect față de toți și să le apere drepturile, fără să

pretindă pentru el mai mult decît i se cuvenea. Totuși, lucrul acesta nu i-ar fi reușit niciodată așa de perfect, dacă Böhmer, binevoitor, nu i-ar fi netezit drumul, fără a face caz în public de acest concurs. Pentru Böhmer, Schneider deveni omul bun la toate: el era omul căruia i se putea încredința o sarcină, el era omul de care era nevoie, el era omul pe care te puteai bizui, el era omul cu idei.

Consecvența lui Schneider, uneori chiar intransigența lui în probleme de personal nu erau pentru Böhmer cîtuși de puțin un inconvenient. Dimpotrivă, ajunsese să știe dinainte cum va reacționa și ce argumente va aduce Schneider în calitate de consilier de întreprindere. Cerințele lui, erau previzibile; el lupta pentru drepturile salariaților și pentru interesele întreprinderii. Și una și alta contribuiseră în mod hotărîtor ca treburile la întreprinderea lui Böhmer să se deruleze fără conflicte demne de menționat, și asta mai ales în ultimul deceniu, cînd acalmia din economie devenea vizibilă chiar și pentru credulii și optimiștii de profesie. Acesta era meritul lui Schneider. Toți îi dădeau ascultare, unii călcîndu-și pe inimă, dar cu conștiința clară a faptului că fără mîna lui ordonatoare nu era chip s-o scoți la capăt.

Cînd a fost ales în unanimitate — caz rar — ca președinte al consiliului de întreprindere, nimeni nu l-a acuzat pe Schneider cum se întîmplă în alte întreprinderi — că e mînă în mînă cu patronatul. Într-un moment sau altul, fiecare a apucat să se convingă că negocierile lui Schneider sînt în profitul tuturor. Cu toate acestea, nu puțini erau aceia pe care-i

irita zelul lui. A fi în orice clipă gata să sari în ajutorul celorlalţi, asta e vocaţie de medic şi de pastor, nu de consilier de întreprindere.

De legătura fiicei lui cu Böhmer a aflat printr-o întîmplare.

Schneider s-a dus la casa sindicatelor din Bochum, unde a luat parte la o şedinţă cu consilieri de întreprindere şi activişti sindicali; după şedinţă, el şi colegi de la alte întreprinderi s-au dus la o bere într-o crîşmă ce se afla vizavi de o cunoscută galerie. În clipa în care a dat să intre după colegii lui în cîrciumă, se deschise uşa galeriei şi apărură în prag Böhmer şi Mathilde care se agăţă veselă de Böhmer. Amîndoi porniră spre Mercedesul parcat în apropiere, Böhmer deschise maşina, pe Mathilde o luă în braţe ca pe un copil şi o aşeză pe locul din faţă de lîngă şofer. Închise uşa; cînd se îndreptă, dădu ochi-n ochi cu Schneider, care rămăsese ca împietrit. Cîteva secunde se uitară, consternaţi, unul la altul, apoi Böhmer se aşeză la volan şi plecă.

Schneider nu se mînie, nu se înfurie. Îl cuprinse numai o oboseală paralizantă şi o tristeţe. Fără să-şi ia la revedere de la colegi, plecă acasă.

O seară şi o noapte se luptă cu gîndurile în compania unei sticle de vodcă. În primul moment, vru să-şi dea imediat demisia, să dea în vileag scandaloasa situaţie, să-i ridice în cap lui Böhmer salariaţii. Pe Mathilde, oricum, o pierduse definitiv, orice ar mai fi făcut el.

După această noapte de nesomn ceru să fie primit către amiază la Böhmer. Concentrat şi calm păşi în birou şi, ignorînd gestul lui Böhmer care-l invita să ia loc, spuse:

— Vă rog, domnule doctor Böhmer, ca de azi înainte, în întreprindere şi în afara întreprinderii, să nu mai vorbiţi cu mine între patru ochi. Insist ca totdeauna cînd este ceva de discutat să fie de faţă o a treia persoană, indiferent care ar fi această a treia persoană.

Spunînd aceasta, se întoarse şi plecă.

Printre salariaţi nu se aflase că naşu' — cum îi spuneau toţi — are relaţii cu fiica lui Schneider. Ideea ca atare ar fi fost prea absurdă. Cînd totuşi îl întrebau colegii ce face fiica lui acum, Schneider răspundea într-o doară că lucrează la computer într-o mare societate de asigurări şi că locuieşte împreună cu o colegă de serviciu de-o vîrstă cu ea. Că e bine aşa, că locul copiilor adulţi e la treabă, ca să devină de timpuriu independenţi şi să afle cît e de scumpă viaţa.

De eşecul căsniciei sale nu ştia nimeni.

Mult mai tîrziu, trei zile înaintea morţii lui Böhmer, a avut totuşi loc o convorbire între patru ochi. Era în una din acele seri cînd de zăpuşeală transpiră pereţii şi eşti tentat să te-arunci în prima baltă care îţi iese în cale, cînd Böhmer l-a sunat pe Schneider la biroul consiliului de întreprindere, pentru că la ora aceea era sigur că nu e altcineva la celălalt capăt al firului. L-a rugat pe Schneider să vină la el la birou, şi cînd acesta i-a opus un refuz tăios pe motiv că se încalcă un principiu care pînă acum a fost respectat cu stricteţe, Böhmer i-a răspuns:

— Domnule Schneider, este o chestiune de extremă urgenţă şi importanţă. Vă rog. E

vorba de existenţa fabricii. Ce să vă mai spun?

După oarecare ezitare, Schneider răspunse afirmativ.

Uşa de la secretariat era deschisă, uşa capitonată a sanctauarului era numai întredeschisă; cînd auzi paşii lui Schneider, Böhmer strigă:

— Veniţi înăuntru şi închideţi uşa după dumneavoastră.

Arătă spre un fotoliu în colţ, el însuşi rămase la biroul lui şi nu oferi nici băuturi şi nici ţigări. Schneider se mira de perplexitatea lui Böhmer: şeful îşi frămînta mîinile pe sub birou, privea pe lîngă Schneider pe fereastră.

— S-a terminat de mult programul, spuse Schneider. Ce vreţi de la mine?

Cum şedea la biroul lui, Böhmer se încordă şi deveni din nou acela pe care-l cunoştea toată lumea.

— Scoateţi-vă în linişte haina, şi eu sînt fără haină. E greu să rezişti pe arşiţa asta. Şi oamenii mai poartă şi cravată la birou.

— Vreţi să vorbiţi cu mine despre cravate?

Schneider îşi aruncă jacheta pe spătarul unui alt fotoliu.

— V-am chemat pentru că eu sînt la vîrsta cînd trebuie să las totul limpede în urma mea.

— Şi ce legătură am eu cu asta? Poate să car murdăria de-aici?

— Ştiţi foarte bine că nu v-aş fi invitat aici, dacă n-ar fi cerut-o nişte împrejurări neobişnuite. Acum să mă ascultaţi cu atenţie şi să nu mă întrerupeţi... Eu îmi fac griji în legătură cu forma în care va dăinui fabrica, despre asta este vorba. Natural, am moştenitori, doi fii, sînt inteligenţi, dar nu perseverenţi. Aici am nevoie de un om care să ţină în mînă totul, înzestrat cu simţul realităţii, nu de un panglicar. Eu vreau să vă numesc pe dumneavoastră, dacă sînteţi de acord, conducător cu depline puteri al întreprinderii. Vă voi acorda depline puteri şi faţă de moştenitorii mei, în primul rînd faţă de fiii mei. Trebuie să iau această decizie în perspectiva zilei în care eu nu voi mai exista. Trebuie să iau această decizie pentru că am ajuns la convingerea că fiii mei vor vinde fabrica — nu pentru că sînt lacomi de bani, ci pentru că sînt neajutoraţi şi nu sînt pregătiţi să înfrunte concurenţa, durităţile pieţei. De asemenea, n-au habar ce înseamnă să conduci nişte oameni, pentru că ei înşişi trebuie să fie conduşi şi de-acum înainte... Soţia mea este, bineînţeles, moştenitoare principală şi executoare testamentară. Dar ea, aşa cum o cunosc eu, o să lase problema aceasta în seama notarilor. Ea este, ca să spun aşa, o moştenitoare pasivă şi îşi trăieşte viaţa într-o ţară în care eu niciodată nu m-am simţit bine, deşi sînt un prieten al literaturii franceze... Dumneavoastră sînteţi aici omul meu care va asigura coeziunea fabricii. Aşadar, am dispus următoarele: După moartea mea, cincizeci la sută din beneficiu se repartizează salariaţilor, cincizeci la sută moştenitorilor mei. În felul acesta, ei tot au mai mult decît pot cheltui. Dumneavoastră, domnule Schneider, sînteţi o chezăşie a faptului că beneficiul va fi realizat pe căi cinstite şi că va fi repartizat just. După ce voi primi acordul dumneavoastră, îmi voi anunţa imediat avocaţii şi notarii şi apoi îmi voi pune numele sub con-

tractele deja întocmite și sub testamentul meu personal. Ca să fiu cît mai explicit: Nu numai cincizeci la sută din beneficiu revin salariaților, ci și cincizeci la sută din mijloacele de producție, deci jumătate din fabrică. Bineînțeles că lucrurile acestea sînt stabilite în mod detaliat prin contracte.

— Trebuie totuși să vă întrerup, domnule Böhmer, spuse Schneider. Vă spun numai două cuvinte: sînteți nebun.

Böhmer zîmbi.

— Inițial și eu am crezut așa, cînd mi-a venit ideea acestui plan. Dar eu vă cunosc de mai mult de douăzeci de ani și de aceea vă spun răspicat: numai dumneavoastră îmi puteți garanta că opera vieții mele nu va fi vîndută după moartea mea vreunui mare concern care ar lăsa fabrica să mai producă doi ani de grație ca apoi, în cursul unei fuzionări, s-o înghită fără urmă. Credeți-mă, de asta sînt sigur cum sînt de faptul că ziua a șaptea e duminică. Eu nu sînt un om nesocotit, am chibzuit bine timp de mai mulți ani asupra tuturor acestor lucruri, de cîteva luni sînt în legătură cu avocații mei și cu consilierul meu economic. Dumneata trebuie numai să spui da. Intri în munca asta cum intri la dumneata în casă. Ce-i drept, aș vrea să mai trăiesc încă patruzeci de ani, să ating chiar suta, dar poate că mai am de trăit numai trei săptămîni. Dacă nu reglez acum totul, înseamnă că las în urma mea un morman de cioburi care-mi vor fi aruncate pe mormînt. Hotărăște-te o dată. Nu vreau să te strîng cu ușa, dar ia-o ca pe rugămintea unui om care nu vede altă soluție pentru a-și salva opera de-o viață.

Ventilatorul de pe măsuța de fumat făcea ce-i drept, curent, dar nu prea răcorea. Schneider ședea prăbușit în fotoliul lui; avea aerul unuia căruia i s-a cerut în momentul acesta să mute Everestul din loc.

El răspunse ca din fundul pămîntului:

— Cu simțul dumneavoastră practic, nu mi-ar fi dat niciodată prin cap că într-o bună zi v-ați apuca să povestiți basme. V-am socotit totdeauna un om de afaceri serios, și dacă ați cumpănit totul așa de bine, cum încercați să mă convingeți, atunci v-ați gîndit, sper, și la faptul că pasul dumneavoastră...

— Modelul. Să-i zicem model, domnule Schneider.

— ...că modelul dumneavoastră, în ipoteza că s-ar transpune efectiv în practică, ar face mare vîlvă — fără să mai luăm în discuție dacă eu, în general, sînt sau nu în stare să fac față acestei sarcini. Modelul dumneavoastră, așa cum se prezintă el, este menit să lase cu gura căscată întreaga republică. Eu nu sînt atît de naiv să cred că industriașii germani o să sară-n sus de bucurie.

— Încetează. Industriașii germani, de n-aș mai auzi asta. Toți, unul nu face excepție, sînt niște cutre și niște băcani cu mintea îngustă. Și sindicatele continuă să le facă jocul, sub paravanul trăncănelii despre împărțirea cozonacului în părți egale. Știi asta la fel de bine ca și mine. Nu: Noi, dumneata și cu mine, noi am putea să creăm un model care, poate, va face școală. Îți ofer conducerea și realizarea acestui model. Dumneata însuți spuneai: În țara aceasta se va schimba ceva de-abia atunci cînd se vor schimba

relațiile de proprietate, relațiile patrimoniale. Așa că te rog, ce mai aștepți? Contractul e gata de semnare, nu ai decît să spui da.

— De ce acum? De ce nu mîine, de ce nu poimîine?

— Nu pot să-ți explic de ce nu mai pot aștepta, pentru că nici eu nu știu. Dar, în definitiv, în fabrica mea te-ai făcut mare, iar datorită dumitale și a destoiniciei și spiritului dumitale inventiv fabrica a devenit ceea ce este azi.

— Are asta ceva de-a face cu mine, cu —

— Nu. Noi avem o învoială. Despre asta n-am vorbit niciodată și să nu vorbim nici acum, spuse Böhmer.

Schneider se ridică în picioare și se așează cu spatele la ventilator. În poziția aceasta își uni brațele deasupra capului; cămașa lui era udă de transpirație.

— Să presupunem că zic da, consecințele sînt de neimaginat. Și dumneavoastră știți acest lucru, la fel de bine ca și mine.

— Consecințele le-am ciocănit și le-am cîntărit în toate felurile. După cum am spus, mă ocup cu seriozitate de acest model de mai bine de patru ani.

— Toată ramura o să spumege de furie. O să fie un scandal cum nu s-a mai văzut.

— Cine vine cu idei noi, acela nu poate conta niciodată pe solidaritatea celorlalți. Acela apare ca ostil patronatului, dăunător sindicatului, dăunător partidului, acela devine eretic. Lasă-mă în pace cu eunucii ăștia intelectuali. De ce, de exemplu, n-ai ajuns și dumneata pe treptele de sus din ierarhia partidului, de ce continui să te pierzi printre cei de rînd? Ai vreun răspuns la asta?

— Foarte simplu: pentru că nu vreau. Eu mă simt bine în banca mea.

— Eh, unde era sfîrșitul! Asta să i-o spui lu' mutu', nu mie. Ce-ți veni așa deodată să vorbești împotriva propriilor dumitale experiențe? Vrei să te pui la adăpost și să te mulțumești cu solidaritatea prescrisă de sindicatul dumitale? Pricepe o dată: Noi sîntem nașii unui model care multora o să li se oprească în gît. Dar unii vor jubila, și pe aceștia mizăm.

— Am impresia că mă aflu într-o casă de nebuni, domnule Böhmer.

— Zi-i cum vrei. Dar modelul este o șansă și pentru dumneata.

— Eu sînt un nimic, chiar dacă aș face ca cinci sute de muncitori să-mi dea ascultare. Și întrebarea care mă frămîntă cel mai mult este dacă acești cinci sute de oameni mi-ar mai da ascultare din momentul în care dumneavoastră ați da ortul popii. Vă rog să mă scuzați că o spun așa de direct.

— Ține-ți scuzele pentru dumneata. O dată cu schimbarea noțiunii de proprietate se schimbă și conștiința oamenilor. Despre asta am vorbit o dată cu băieții mei, fără să menționez numele dumitale. Să nu care cumva să crezi să sînt puișorii lui taticu' — proprietarul de fabrică; s-au înregimentat în idioata asta de mișcare pentru pace, față de care eu n-am ce-i drept, absolut nici o considerație. Colindă de colo pînă colo cu porumbelul, și l-au lipit, alb pe fond albastru, pe motociclete, dar naivi nu sînt. Își dau seama că în viitor un indus-

triaş va putea să cîştige numai dacă aceia care realizează beneficiul participă pe măsură la împărţirea acestuia. Or tocmai acesta este modelul meu.

— Sînteţi un visător, domnule Böhmer. Dacă nu v-aş cunoaşte de două decenii, aş crede că am în faţă un panglicar de stînga. Sau că un om bogat are un capriciu şi vrea să triumfe şi dincolo de mormînt: Vedeţi, fără mine nu se poate. Şi în ce mă priveşte: Ce fel de conducător al întreprinderii dumneavoastră voi fi eu cînd într-o zi va ieşi la iveală că fiica mea este amanta dumneavoastră? Dacă află careva de asta, nu numai că se alege praful de bunul dumneavoastră renume şi de cel al familiei dumneavoastră, atunci puteţi să uitaţi de fabrică, atunci şi eu pot să-mi caut un laţ să mi-l pun de gît.

Înainte ca Böhmer să fi găsit un cuvînt de răspuns, Schneider ieşi din birou ca o furtună.

Lipsit de vlagă, Schneider amuţi brusc. Şedea într-un colţ al canapelei jegoase. Se îmbătase.

— Acum totuşi mi-ar face plăcere un coniac, am zis eu.

Schneider tresări speriat şi mă privi cu nişte ochi înceţoşaţi, apoi rînji şi-mi arătă spre sticlă:

— Ai ghinion, domnule fotograf. Ultima pe care mi-a dăruit-o naşu' e goală.

Am plecat fără să-mi iau rămas bun.

M-am întors la maşina mea pe care o garasem în parcajul restaurantului „Noroc bun".

În drum pînă acolo pricepui sensul cuvîntării pe care o ţinuse Schneider la mormîntul lui Böhmer.

CU O EDITURĂ DIN KÖLN semnasem un contract pentru un album cu imagini intitulat „Castelele medievale ale Westfaliei" şi pentru care încasasem un avans de trei mii de mărci. Cecul din portofel îmi dădea o senzaţie de automulţumire; pe drumul de întoarcere îmi veni brusc în minte vila lui Böhmer din valea Ruhrului. La Schwerte, părăsii magistrala şi o apucai pe un drum abrupt, cu serpentine, în sus pînă la bifurcarea care duce la vilă. Am parcat într-un refugiu şi am coborît din maşină, deşi trebuia să-mi pun întrebarea ce caut eu aici. De la Christa care vorbea uneori cu gemenii la telefon, ştiam ce se întîmplă la fabrică. Practic, Schneider era conducătorul de întreprindere, Adam se îngrijea de partea tehnică, procuristul Gebhardt de cea comercială, deşi cucoana numise un curator. Claasen, aşa se numea acesta, se îngrijea, dar nu cine ştie ce, de problemele curente. Despre vilă nu se discutase nimic.

Mi-am agăţat de gît un aparat foto, deoarece ca fotograf ambulant nu trezeşti bănuieli. Ningea cu fulgi deşi şi moi, maşinile pe magistrala apropiată din valea Ruhrului păreau nişte gîndaci uriaşi cu ochi incandescenţi. Pe aleea ce ducea spre vilă erau urme proaspete de cauciuc pe zăpadă.

Parcursesem cam jumătate din drum, cînd mă pomenii cu o maşină venind cu o viteză nebunească spre intrare. Am fost nevoit să sar în şanţ; totuşi m-a împroşcat cu zăpadă amestecată cu noroi. Maşina frînă brusc în faţa porţii spre curtea vilei şi rulă înapoi pînă ajunse în dreptul meu. Şoferul, cam în pragul

vîrstei de treizeci de ani, lăsă geamul în jos și strigă :

— Căutați ceva ? Vă aflați pe o proprietate particulară.

— E adevărat, răspunsei eu, dar n-am văzut nici o placă indicatoare care să interzică accesul.

— Nu agreăm persoane străine, spuse neprietenos bărbatul de la volan.

— Casa nu e locuită de studenți ? am întrebat eu.

— Asta a fost odată. Am gonit însă haimanalele de aici. Fără poliție. Au tulit-o ca iepurii.

Fără să mai spună un cuvînt, băgă cheia în contact și o luă din loc ca un nebun. Poarta de fier era larg deschisă spre interior. Pe stîlpul din dreapta lucea o mare placă dreptunghiulară de aramă gravată cu litere negre: Consultanță economică și în domeniul investițiilor. Instalații. Bunuri imobile. Investiții în străinătate. Zierer și Co. S.C.

N-am îndrăznit să intru în grădina părăginită. Am luat-o din nou înapoi spre șosea ; m-am rezemat de mașina mea. Insula de tufe și pomi din jurul vilei, dealurile și valea erau sub o mantie albă ; în curînd aveau să se vadă, negre pe albul zăpezii, picăturile de otravă și funingine de care cerul se scutură zilnic.

Pe drumul cel mai scurt am pornit spre casă.

— Te-a căutat cineva la telefon, zise Christa, fără să mă întrebe dacă în buzunar am un contract sau avans. A fost o voce de fată, a întrebat dacă sînt gata fotografiile mărite. Persoana era foarte grăbită.

— Am contractul în buzunar și un cec de trei mii de mărci, am răspuns eu.

— Mă bucur pentru tine.

Asta a fost tot ce a avut Christa de spus. Indiferența ei mă indispunea. În ultimele săptămîni puțin mi-a fost dat s-o simt alături de munca mea sau s-o aud că mă întreabă de proiectele mele. Oricum, trebuia să plătim în fiecare trimestru cîte trei mii de mărci, rate și dobînzi, pentru ipoteca de care era grevată casa noastră, iar venitul meu ieșea micșorat prin deciziile de economisire în domeniul cultural pe care le luau autoritățile comunale și republicane.

Telefonul mă smulse din meditațiile mele.

— Trebuie să fie tot vocea aceea de fată, zise Christa. Am ridicat receptorul.

— Putem să ne vedem astăzi ? Pot să vin la dumneata ?

— Nu, i-o tăiai eu grăbit.

Christa ședea întinsă pe perne și frunzărea o revistă ilustrată.

— Deci nu se poate ? Atunci vino dumneata la mine cu fotografiile mărite. Dar te rog imediat, dacă se poate.

— Într-o jumătate de oră sînt la dumneata.

Cinci din cele zece imagini ale omului din turlă, cum îl numeam eu pe răposatul Böhmer, le mărisem la un format DIN A4 și le ascunsesem în materialul cu defecte, ceea ce era o inepție, deoarece Christa nu venea niciodată nechemată în atelierul meu din pivniță. Lucrurile acestea nu erau interesante pentru ea.

Era imposibil să reziști vocii lui Mathilde.

— Trebuie să plec din nou, Christa, am spus

eu. De-atîta treabă am uitat să predau comanda de fotografii mărite.

— Ce fotografii mărite? Să ştii că azi mă culc devreme. Am avut o zi grea, şi mîine la şapte trebuie să fiu prezentă la serviciu. Au loc două conferinţe. Pot să iau eu mîine maşina?

Am adus din pivniţă fotografiile mărite şi le-am legat între două coperţi de carton, apoi am sărutat-o pe Christa pe frunte. Ea doar a ridicat capul şi a privit scurt.

— Să dai drumul la pisică în casă, dacă vii tîrziu.

În drum spre oraş, mă întrebam ce se întîmplă în casa noastră. Niciodată nu se arătase Christa atît de indiferentă faţă de munca mea ca azi cu vorbe ca acestea: „frumos pentru tine" şi „ce fotografii?" Ar fi putut la fel de bine să mă întrebe dacă mai ninge.

Abia apăsasem pe sonerie că s-a şi auzit zgomot de zăvor la uşa de la intrare, de parcă Mathilde ar fi aşteptat în apartament lîngă butonul de deschidere. Am împins, şi uşa de la intrare s-a deschis; lumina din casa scării ardea; m-am surprins că, sărind două trepte deodată, mă grăbeam spre capătul de sus al scării. Numai pe ultimul palier am început să mă mişc aşa cum îi şade bine unui om la vîrsta mea.

Mathilde stătea în uşă şi mă aştepta în rochia ei de casă de culoare vişinie. Îmi întinse ambele mîini, îmi strînse mîna dreaptă cu putere; părea îngrijorată.

— Am fost inoportună? Am făcut rău că v-am sunat?

Mă trase în apartament şi-mi făcu semn spre fotoliul în care mai şezusem o dată.

— Arătaţi-mi pozele, vă rog.

— Astea nu sînt cărţi poştale ilustrate, am spus eu.

— Pe mine nu trebuie să mă menajaţi.

M-am lăsat în genunchi pe parchet şi am pus cele cinci fotografii una lîngă alta. În timpul acesta, trăgeam cu coada ochiului la Mathilde care se aşezase lîngă mine. Nici o emoţie nu se citea pe faţa ei, numai în ochi i-a licărit pentru o secundă ceva. A luat în mînă o fotografie după alta şi pe fiecare a cercetat-o precum un cumpărător marfa pe care vrea s-o cumpere.

— Astea nu sînt hainele lui, dar nu sînt absolut sigură. Lucrul acesta m-a frapat chiar la fotografiile normale. Dar am uitat să vă spun.

S-a aşezat turceşte pe parchet şi a luat din nou fotografiile la mînă şi le-a pus din nou jos. L-a cercetat cu luare aminte pe cel spînzurat care-i fusese mulţi ani amant, tată şi bunic; tandru, dezmierdător, îşi trecu dosul palmei drepte peste fotografii.

Gestul m-a înfricoşat.

— Ăştia nu sînt pantofii lui, toate astea aparţin altcuiva. Ar trebui să daţi aceste fotografii poliţiei judiciare. Poate găseşte ceva care s-o ajute să facă un pas mai departe.

— Pentru asta e prea tîrziu.

— Nu e de datoria dumitale să predai fotografiile la poliţie?

— Nu pot. Cum vezi dumneata treaba aceasta? Îmi iau aparatul şi imperturbabil îl fotografiez pe omul din turlă, tac săptămîni în şir,

apoi mă prezint la ei, pun pozele pe masă și spun : poate că fotografiile o să vă ajute să faceți un pas mai departe. În afară de aceasta, m-ar implica pe mine, te-ar implica pe dumneata în cercetări, poate și pe soția mea — nu, nu pot s-o oblig la așa ceva.

— Dacă nu vreți să predați fotografiile la poliție, atunci să colaborăm de hatîrul lui, zise Mathilde, arătînd spre fotografia îndoliată și înaltă de o jumătate de metru.

Dîrzenia ei, tonul ei neobișnuit de dur nu promiteau nimic bun, dar putea să-mi ceară și luna de pe cer, că eu tot n-aș fi refuzat-o.

UN PASAJ ÎMPARTE suburbia noastră în două părți : în așa-zisul sat vechi în care mai există șapte țărani cu ogradă cu porci și vacă, și orașul satelit „Neue Heimat" cu o stradă cu prăvălii, poștă și cec, cu două supermagazine, un birt și o florărie, o drogherie și un magazin de articole electrice. Monotonia așezării este întreruptă de casele tip bungalow și blocurile cu patru etaje, de multele spații verzi dintre ele, de tufe și pomi, de întinse pajiști pe care copiii pot să se joace. E o suburbie liniștită și retrasă care ar putea să existe ca orășel de sine stătător și nu numai ca anexă a unui oraș de o jumătate de milion.

De doi ani încoace, devin tot mai evidente semnele unei pauperizări care se furișează discret. Aceasta sare-n ochi în prăvălii, în special în supermagazine : oferta de mărfuri ieftine este în creștere, sorturile de iaurturi

scumpe lipsesc, la fel și legumele proaspete de import, pentru că oamenii le găsesc prea scumpe. Un magazin de articole casnice s-a și închis, la fel și două dintre cele patru stații de benzină ; fețele obișnuite și chiar îndrăgite și-au rărit vizitele de seară pe la crîșmă bărbații nu mai stau în fiecare seară la o bere, cel mult o dată sau de două ori pe săptămînă ; frizerii concediază lucrătorii, deoarece clientela, mai ales cea feminină, nu mai apare așa de des la înfrumusețare, femeile se duc la cîte o prietenă sau vecină să-și îndrepte coafura. Peste douăzeci la sută sînt șomeri în suburbia noastră. Cei mai mulți dintre acești „comprimați" sau „puși pe liber" trebuie să se descurce cu mai puțin de două sute de mărci pe săptămînă, și există nu puține familii cărora le lipsesc pînă și banii de grădiniță. Acestea își lasă copiii să se joace nesupravegheați pe stradă sau în parcuri sau îi așează pur și simplu în fața televizorului, căci în felul acesta îi au cel puțin sub control.

Mă apucă groaza cînd văd cum în mai puțin de doi ani suburbia noastră, în care locuiesc în majoritate oameni ocupați într-o industrie aflată în declin, în industria cărbunelui și a oțelului, și-a schimbat fața, cum se alterează relațiile dintre oameni, cum pizma și invidia pe cei care au de lucru se transformă în dușmănie. Spre mîhnirea preoților, pînă și pungile cu ofrande și cutiile milelor duminica în bisericile celor două confesiuni au încetat să mai scoată sunetul acela atît de dătător de speranțe. Brutarul din colț a trebuit să reducă producția de chifle, deoarece clienții preferă pîinea relativ mai ieftină ; directorul casei

de economii priveşte îngrijorat la depunerile în descreştere, căci sînt de două ori mai mulţi bani care ies decît cei care intră. Într-o discuţie pe care am avut-o aşa, eu grăbit — el grăbit, l-am auzit spunînd:

— La un moment dat se închide prăvălia, se papă şi rezervele. Şi după aceea? După mişcarea conturilor pot să-mi dau seama cît de bine sau cît de rău le merge oamenilor azi.

Christa închidea ochii în faţa acestei evoluţii. Dacă-i relatam că la crîşmă e tot mai puţină lume, ea replica: „Lasă că-i bine, şi-aşa nu se mai terminau beţiile". Dacă-i spuneam că la COOP mărfurile sînt de o calitate din ce în ce mai proastă, răspunsul ei era: „Lasă că-i bine, oamenii nu ştiau cum să se mai îndoape". Dacă-i povesteam că magazinul de confecţii din apropierea străzii cu prăvălii e în lichidare, o auzeam spunînd, aproape bucuroasă de răul altuia: „Lasă că-i bine, de ce trebuie să se ia de două ori pe an după o modă prostească, iar la sfîrşitul anului să-şi arunce zdrenţele în faţa casei, ca să le ridice Crucea Roşie".

Christa nu intra niciodată într-o circiumă, nu participa la viaţa de societate, la biserică nu mergea şi nici la întrunirile femeilor pentru sprijinirea bisericii. Ea făcea naveta de-acasă la hotel şi de la hotel acasă cu autobuzul şi tramvaiul, şedea, mută şi acră, în mijloacele de transport în comun sau circula cu maşina, dacă n-aveam eu nevoie de aceasta. A fost oare întotdeauna aşa? Sau eu i-am observat abia în ultima vreme duritatea asta? I-am sesizat transformarea abia după moartea lui Böhmer, care pe mine m-a făcut să văd mai în profunzime lucrurile şi oamenii? A transformat-o moartea fratelui ei vitreg şi a determinat-o să-şi asume un rol care o face dură? Ce se întîmplă cu ea, cu mine?

Mă mira şi faptul că de cîteva săptămîni se lansa în speculaţii privind capacitatea fabricii de a se ţine pe mai departe pe picioare, şi eram singur că ştia de la gemeni mai mult decît îmi spunea mie.

Eu mă retrăgeam în pivniţa pe care o amenajasem cu sprijinul ei. Niciodată nu-mi adresase vreun cuvînt de reproş în legătură cu aceasta, dimpotrivă, ea fusese aceea care se pronunţase pentru achiziţii scumpe şi care insistase: „Cumpără-ţi ce ai nevoie. Sculele trebuie să fie corespunzătoare". Asta a fost totuşi într-o vreme în care eu mă îndoiam că vreodată aş putea trăi ca fotograf liber profesionist.

Christa m-a încurajat permanent în direcţia asta şi rezultatul n-a fost dezamăgitor: livram la termen produse originale şi de calitate. Deveniserăm o pereche fericită, fără griji sîcîitoare, în afară de ipoteca asupra casei.

Încercam să pun la punct un plan pentru albumul meu „Castelele medievale ale Westfaliei", dar nu găseam nici un capăt de fir, pentru că mă tot gîndeam la Mathilde.

Voia oare să fie mai şireată decît poliţia? Ce avea în minte? Elucidare sau răzbunare?

Christa bătu la uşă:

— Eşti chemat urgent la telefon. Grăbeşte-te.

— Cine-o fi? am strigat eu. Nu pot să las pur şi simplu treaba baltă.

— E Sascha. Cu tine vrea să vorbească, nu cu mine.

— Rudele tale nu-mi dau pace, am zis eu.

În camera de zi am luat receptorul și mi-am spus numele.

— Domnule Wolff, puteți veni mîine la ora cincisprezece la apartamentul nostru din oraș? Era o întrebare, dar suna ca o poruncă. Simțind că ezit, a adăugat la repezeală: E foarte important. Pentru noi și pentru dumneavoastră.

— Despre ce e vorba —

— Mîine o să aflați totul.

În timp ce puneam receptorul în furcă, Christa mă fixa cu o privire plină de așteptare. Am ridicat numai din umeri și am făcut o mișcare nedefinită cu mîna:

— Vrea să stea de vorbă cu mine mîine după-amiază, la apartamentul din oraș.

— Și despre ce?

— Nu știu. Mi-a spus că o să aflu mîine totul.

PATRU DOMNI în costume de culoare închisă ședeau vizavi de mine, înghesuiți unul într-altul, deși canapeaua era destul de lungă și ocupa un perete al acelei camere imense.

Sascha care mă introdusese înăuntru și mă salutase ceremonios m-a condus la un fotoliu, și apoi s-a așezat lîngă cei patru bărbați pe canapea. Lars veni și el dintr-o cameră alăturată; și el m-a salutat ceremonios, ca și cînd aș fi fost un străin, și s-a așezat într-un fotoliu.

Cei patru domni mă priveau grav și cercetător, ca și cînd aci urma să se trateze și să se decidă ceva care mă privea pe mine foarte de aproape. Singurul pe care l-am recunoscut

imediat ce-am sosit a fost procuristul Gebhardt, dar și el avea o atitudine rezervată. Toți domnii afișau o răceală calculată, de parcă eu aș fi fost cel indezirabil, dar necesar, și mă măsurau de parcă voiau să stabilească dacă am sau nu anumite aptitudini. Mă pipăiam insistent la piept ca să mă agăț de un aparat foto, dar n-aveam nici un aparat la mine.

Un domn cu părul alb care semăna cu fostul antrenor național de fotbal luă de pe placa groasă de onix a unei mese ovale un dosar cu șină și spuse cu un glas fonfăit:

— E de datoria noastră să vă informăm, domnule Wolff, în legătură cu o scrisoare ce se află în posesia noastră și care vă privește și pe dumneavoastră. Este o scrisoare a răposatului domn Böhmer către soția sa, scrisoare care, din păcate, a fost deschisă prea tîrziu.

Își scoase ochelarii și se uită la mine.

— Îmi permiteți mai întîi să întreb: cu cine am de-a face? zisei eu. Am impresia că mă aflu în fața unui tribunal. Domnul Sascha Böhmer mă invită la o întîlnire, eu vin aici și nu știu de ce. Dacă chiar nu vreți să fiți politicoși, atunci cel puțin spuneți-mi cine sînteți. Pînă acum eu nu vă cunosc.

Sascha se ridică încurcat.

— Trebuie să ne scuzați, domnule Wolff, agitația ultimelor săptămîni ne-a cam dat pe toți peste cap. Dînsul de-aici este doctor Pauls, consilier economic de ani îndelungați al lui tata — arătă spre cel care semăna cu antrenorul Derwall — dînsul este domnul Gebhardt, procuristul firmei noastre, dînsul este domnul Wohlfahrt, avocat și notar al lui tata.

— Şi ce am eu de făcut în această ilustră companie? am întrebat eu. Doreşte consiliul de conducere să-mi dea o comandă să-i alcătuiesc un album cu imagini cu prilejul jubileului firmei?

— Şi dînsul este domnul Zierer, completă Sascha, consilier economic precum şi prieten al casei noastre.

— Ţineţi-vă pentru dumneavoastră glumele, domnule Wolff, nu se lăsă mai prejos nici acest Zierer.

— Mie nu are a-mi da nimeni indicaţii, răspunsei eu îndîrjit fixîndu-l strîns pe Zierer. Acesta era un om la patruzeci şi cinci de ani, avea păr castaniu ce-i ajungea pînă la umeri, buze cărnoase şi o bărbie care aspira la un loc mai în faţă; tipul omului care a reuşit în viaţă, îndatoritor, energic şi necruţător în acelaşi timp. Şi pe loc am ştiut unde să-l pun: pe stîlpul din dreapta al vilei lui Böhmer din valea Ruhrului îţi lua ochii numele lui Zierer, gravat pe o placă de aramă.

— Acum daţi-mi voie să continui, spuse doctorul Pauls. Domnule Wolff, trebuie să vă aduc în mod oficial la cunoştinţă un fapt care vă priveşte direct. Pentru aceasta, trebuie s-o iau mai de la început, ca să înţelegeţi de ce v-a invitat aici domnul Böhmer junior.

Doctor Pauls relată pe un ton părintesc şi fără să-şi piardă suflul; de cîteva ori a răsfoit în dosarul lui cu şină şi citi textual, mai întîi dintr-o scrisoare a lui Heinrich Böhmer către soţia lui la Avignon.

„Dragă Clara, voi semna un contract care va fi exemplar în istoria industriei germane. Tu ai aprobat totdeauna hotărîrile mele, aprob-o

şi pe aceasta care, poate, va fi ultima, dar şi cea mai reuşită şi cea mai bogată în urmări. Am întocmit împreună cu avocaţii şi notarii un contract care echivalează cu un testament. Acesta asigură existenţa firmei, veniturile tale şi ale fiilor noştri. Averea ta personală nu va fi atinsă".

Urma o expunere mai lungă privind conducerea fabricii după moartea lui Böhmer şi participările la egalitate salariaţi-moştenitori, inclusiv nişte amănunte despre modelul lui. Paragraful final suna astfel: „Mîine am o întîlnire cu avocaţii şi doctor Pauls. Îmi voi pune semnătura pe acest contract, ca după moartea mea să poată intra în vigoare."

Scrisoarea era datată 10 august 1983, deci din ziua probabilă a morţii lui Heinrich Böhmer, poate din ziua anterioară acesteia.

În anexă se găsea explicaţia motivului pentru care am fost invitat aici.

Aş vrea s-o despăgubesc pe Christa, sora mea vitregă, de pierderile suferite. Nu cu bani, asta ar fi ieftin. De aceea, dispun ca, în reprezentarea surorii vitrege, soţul ei, Edmund Wolff, să fie cooptat în consiliul de administraţie ce urmează a se constitui şi care este precis stipulat în contract. Eu sper să mai trăiesc încă mult, dar un om inteligent trebuie să-şi pună afacerile în ordine înainte de moarte.

După asta urmau din nou lămuriri din partea doctorului Pauls; de data aceasta însă relatarea lui a fost punctată de întreruperi.

— Această scrisoare a sosit la Avignon în ziua în care doamna Böhmer se găsea deja în avion spre Düsseldorf pentru a participa la înmormîntarea soţului ei. După ce s-a întors,

în primul moment n-a dat atenție scrisorii, probabil că puțin s-a și temut s-o citească. În orice caz, i-a fost frică să deschidă scrisoarea unui mort. Asta s-a întîmplat abia peste cîteva săptămîni. Cînd după aceea biroul Zierer și-a făcut o datorie din a-i comunica telefonic că fiii ei zoresc cu tot dinadinsul vînzarea către concernul american Worldelectric, al cărui rezident german era un vechi prieten al domnului Böhmer, domnul Wagenfuhr de la Düsseldorf, doamna Böhmer a fost cuprinsă de neliniște. Domnul Zierer a rugat-o să fie de acord cu vînzarea, asigurînd-o că, bineînțeles, toți cei implicați își vor da concursul pentru a obține un preț cît mai ridicat. Ea s-a sfătuit cu un fost jurisconsult, care-și petrece amurgul vieții în apropierea ei și care a avut legături de prietenie cu soțul și cu tatăl ei, iar acest jurisconsult a îndemnat-o pe doamna Böhmer să considere ultimul înscris al soțului ei drept testament și să insiste pentru respectarea dispozițiilor respective, chiar dacă scrisoarea n-are nici o putere juridică. Doamna Böhmer a trimis cópii la biroul Zierer și mie, domnul Zierer i-a informat pe domnii Sascha și Lars Böhmer, la scurt timp după aceea doamna Böhmer a impus sistarea negocierilor de vînzare. Pînă în prezent fiii ei nu pot înțelege acest pas.

Am observat că doctorul Pauls nu se simțea bine în rolul lui, pe de altă parte era obligat față de gemeni. E de presupus că el, ca și mine, era surprins de faptul că doamna se răzgîndise. Ea, pentru care în trecut fabrica nu însemnase mare lucru, descoperise subit o inimă care tremură pentru respectarea ultimei voințe a soțului ei. Gemenii, pe de altă parte, dezaprobau șovăiala mamei lor, dar nici nu puteau să nu țină seama de părerea ei.

— Eu personal, spuse doctor Pauls, consider că modelul Böhmer, deși am participat la elaborarea lui, este nefericit și irealizabil. Domnul Böhmer avea veleități social-romantice. Vă rugăm deci, domnule Wolff, să renunțați la poziția pe care a conceput-o pentru dumneavoastră domnul Böhmer în ultima lui scrisoare. Și vă rugăm să vă hotărîți acum, timpul presează.

Fir-ar să fie, mi-am zis eu, ce să mai înțeleg din toate astea? De la Christa știam că veșnic bolnăvicioasa doamnă a casei n-a arătat niciodată nici un strop de interes pentru fabrică, iar bolile ei adevărate sau închipuite n-au împiedicat-o niciodată să meargă la opera din Paris sau Milano și să-și dea aere de mecena a tinerilor pictori și sculptori. Și acum, poftim.

— Înțeleg, dumneavoastră vreți să lichidați repede această poveste, asta am priceput, am răspuns eu. Dar eu mă aflu în fața unei situații cu totul noi pentru viața mea. Dumneavoastră ați avut timp pentru reflecție, am și eu nevoie de acest timp.

Poate că, îmi ziceam eu, Schneider a și fost chemat aici și a renunțat, poate că stă chiar în momentul ăsta față-n față cu alți oameni.

În timp ce eu încă mai meditam, interveni Lars.

— Ne-ați face un mare serviciu, domnule Wolff, dacă ne-ați declara acum clar și precis: Renunț la ceea ce mi-a destinat domnul Böhmer în actul său de ultimă voință, pentru a

nu conferi valabilitate unui contract nesemnat de el.

— Să fie chiar aşa de simplu ? am întrebat eu. Ca la biserică ; Ziceţi după mine ? M-am uitat cercetător la ceilalţi, apoi m-am adresat direct lui Pauls : Pentru mine, domnule doctor Pauls, ceea ce mi s-a dezvăluit aici este ceva cu totul străin. O singură dată în viaţa mea l-am întîlnit pe domnul Böhmer şi totuşi vă spun acum cu toată claritatea : Voi încerca să înţeleg ce aşteaptă de la mine defunctul şi văduva lui. Dacă pot sau nu pot să fac acest lucru, nu sînt în măsură să vă spun acum. Numărătoarea şi socotelile se fac totdeauna după. În orice caz, nu resping ideea. Dimpotrivă. Am să mă consult cu domnul Schneider şi am să iau legătura cu doamna Böhmer. La revedere, domnilor.

Am avut impresia că în jurul gurii doctorului Pauls flutura un zîmbet fin, de mulţumire, în timp ce ceilalţi domni, inclusiv gemenii, păreau destul de încurcaţi.

Cînd mi-am deschis maşina în parcare, mi-am adus aminte că îmi luasem la revedere cu o uşoară înclinare.

DUPĂ ACEASTĂ CONFRUNTARE a început totuşi să mă intereseze moartea lui Böhmer, împrejurările morţii lui, în orice caz mai mult decît înainte. Dacă înainte fusesem hotărît să privesc din afară la toate, acum îmi pusesem în gînd să mă aventurez într-un cerc care, ce-i drept, mi-era străin, dar pe care credeam că-l pot străpunge, deşi îmi dădeam seama că gestul ar putea să devină periculos pentru mine.

Dintr-o cabină telefonică am sunat-o pe Mathilde ; apelul meu nu i-a displăcut. Mi-a făcut chiar impresia că se bucură c-am sunat-o.

M-a primit în bine cunoscuta rochie de casă de culoare vişinie, rochie care-i ajungea pînă la glezne. I-am povestit de-a fir a păr ce-am văzut şi ce-am auzit în apartamentul din oraş al lui Böhmer. I-am relatat despre atitudinea bărbaţilor de pe canapea, stranie la gemeni, jovială la doctor Pauls. L-am descris pe Zierer şi misiunea care i s-a dat, anume aceea de a mijloci vînzarea fabricii. Înainte de toate i-am povestit despre locul pe care mi-l repartizase Heinrich Böhmer în cadrul modelului său.

Faţa Mathildei rămase fără expresie, în măsura în care frumuseţea poate deveni inexpresivă.

— Ce spunea Heinrich Böhmer despre acest Zierer ? am întrebat eu. Şi cum îi vedea el pe doctor Pauls, pe Gebhardt şi Wohlfahrt ? Te rog, gîndeşte-te bine. Încearcă să-ţi aduci aminte de cele mai mici mărunţişuri, chiar dacă ţi se par lipsite de importanţă. Ai observat ceva neobişnuit în comportarea lui Böhmer în zilele sau chiar săptămînile care au precedat moartea lui, ceva care nu se încadra în imaginea lui cunoscută ? Numai dumneata, nimeni altcineva pe lume nu poate să răspundă la această întrebare. Dumneata însăţi mi-ai propus să-ţi fiu aliat. Deci, te rog.

Cum şedea în faţa mea, frumuseţea ei mă lăsa aproape fără grai. Faţa ei exprima o uşoară uimire, gura era bosumflată, albastrul ochilor voalat. Trăgea fumuri lungi din ţigară pe care le inhala cu plăcere.

— Ce crezi dumneata c-am făcut eu în ultimele săptămîni și luni, răspunse ea. Am stat ore întregi pe canapea și n-am făcut altceva decît să-mi amintesc de fiecare minut din cei patru ani care au trecut și mai ales de zilele dinaintea morții lui. N-am găsit nimic extraordinar. El era ponderat ca întotdeauna, liniștit, deși era un concentrat de energie. Uneori își exterioriza niște frămîntări, dar astea țineau de profesia lui.

— A pomenit în ultimul timp nume pe care nu le cunoșteai?

— Totdeauna pomenea printre altele și niște nume. Pe cele mai multe însă le uitam imediat, tocmai pentru că acestea pentru mine erau nume, nu oameni.

— De tatăl dumitale a amintit?

— Uneori. Dar tatăl meu este un om, nu un nume.

— Cum vorbea de tatăl dumitale?

— Ce vrei să-ți spun? Pe tata îl vorbea mereu de bine, pe Zierer însă nu. Heinrich spunea că Zierer este un agent care face servicii pentru diverse firme, un fel de samsar.

— Agent ?

— Există agenți care sînt în slujba unui guvern, există alții care sînt în slujba unui concern, spunea Heinrich. Cred că-l disprețuia pe acest om. Odată l-a făcut pungaș, gangster. Dar că și dumneata trebuie să fii printre membrii consiliului, asta drept să spun, mă miră totuși. Despre asta Heinrich n-a vorbit niciodată. Și nici nu cred că se va forma acest consiliu, fabrica va fi vîndută, gemenii o să convingă pe patroană că asta e cea mai bună soluție.

— M-ai rugat să-ți fiu aliat, am zis eu, de aceea pun atîtea întrebări. Și ca să fiu sincer: la început moartea lui Böhmer m-a lăsat indiferent. M-a răscolit numai faptul că l-am descoperit dimineața în turla bisericii. Asta m-a impresionat — împrejurările în care a fost găsit, nu atît persoana lui. El îmi era străin, așa cum dumneata mi-erai străină. Eu nici măcar nu sînt bun de detectiv, deși în calitatea mea de fotograf uneori trebuie să procedez ca un detectiv. Acum însă mă interesează împrejurările morții lui. Cine l-a ucis pe Heinrich Böhmer? Cine a avut un interes așa de mare ca el să moară, încît nu s-a dat înapoi de la un omor? Poliția judiciară nu găsește nici un motiv, bine, dar dacă există unul, eu vreau să-l aflu.

Deoarece ea nu dădea nici un răspuns, am început să vorbesc pe un ton lipsit de menajamente.

— Să presupunem că ucigașul este propriul dumitale tată, pentru că el nu s-a împăcat niciodată cu gîndul că fiica sa are relații cu șeful lui. Ce-ai spune de asta?

— Eu? Nimic n-aș spune. Mi-aș omorî tatăl cu propriile mele mîini. Cu voluptate.

Spunea asta nu doar așa, într-o doară, ci punea convingere în fiecare silabă. Era toată o văpaie, era frumoasă, mult prea frumoasă.

— Deci, dacă ai un plan, vorbește. Vino cu mine în bucătărie, fac niște sandvișuri pentru noi. În frigider e și bere. Nu te uita așa de mirat, uneori prefer berea dar nu reușesc niciodată să beau o sticlă întreagă.

În timp ce ședeam față-n față în bucătărie și mîncam, mă tot gîndeam cu ce plan să-i ies

înainte, căci n-aveam nici unul. N-aveam nici măcar aparența unui plan.

— Dă-i drumul, zise Mathilde.

— Cine știe de relațiile dumitale cu Böhmer ?

— Tatăl meu, firește. Mama nu știe nimic. Ei i-am povestit totdeauna basme. Ea crede orice minciună, de aceea are mereu parte de tot felul de fluieră-vînt. E într-atît de ocupată de relațiile ei, încît nu mai poate să ia seama și la relațiile mele.

— Cine mai știe ceva ? Căci nu se poate să fi trăit patru ani ca pustnică, iar Böhmer era un om cunoscut, și la volumul lui nu putea trece neobservat. Mașina lui parca la anumite ore în fața locuinței dumitale.

— Era un om cunoscut pentru cei care aveau de-a face cu el ; în ziare nu i-a apărut niciodată portretul. Și la firmă unii, poate, mă iau drept o poamă nobilă, nu-i așa. În lume am ieșit rar, dar asta o știi și dumneata. Nu, nimeni, în afară de tata, n-a știut nimic despre relațiile noastre. Poate că Gebhardt bănuia ceva. El se ocupase multă vreme de treburile personale ale lui Heinrich, dar în ultimii doi ani Heinrich îi luase totul din mînă. Cred că își pierduse încrederea în el. Exact, nu știu nici eu. Nici n-am întrebat vreodată despre asta ; anumite întrebări îl scoteau din sărite pe Heinrich.

— Următorii zece ani în care vei trăi fără griji : asta cum se va regla, cine știe despre asta ? Cine achită chiria ? Asta o poate face numai cineva care știe tot ce trebuie despre existența dumitale.

— Există un avocat la Zürich care dă instrucțiuni la banca de acolo și totul merge șnur. Sînt foarte sigură că la fabrică nu există nici un rînd scris despre mine. Heinrich era un om prevăzător. Odată mi-a spus : Chiț, după moartea mea totul este reglementat pentru ca tu să nu te compromiți atunci cînd nu va mai fi nimeni care să te apere. În contextul ăsta, de altfel, a apărut pentru prima dată și numele dumitale. Natural că la poliție figurez cu această locuință și am și un mod de viață ireproșabil. Nu dau prilej la scandaluri publice, nu sînt o povară pentru nimeni, îmi fac curat în apartament, n-am copii, n-am animale în casă, îmi plătesc la timp chiria, dacă, mi se plătește, pe scurt : sînt cetățeanul ideal. Suspect ar putea să pară numai faptul că nu plătesc impozite, pentru că n-am cu nimeni contract de muncă. Trăiesc din contribuții particulare, sînt întreținută de unul care a murit, în situația aceasta sînt scutită de impozit. Mulțumit ?

— Scuză-mă, am spus eu.

Ea bătu din picior și strigă :

— Dar mai termină o dată cu vorbele astea goale. Iartă-mă, scuză-mă. Asta e fățărnicie. În definitiv noi amîndoi vrem același lucru, chiar dacă din motive diferite. Moartea lui Heinrich dumitale îți aduce ceva, mie mi-a luat ceva.

— Am o bănuială, am zis eu, și o idee vagă de plan.

— Heinrich spunea mereu : Chiar dacă ar fi să fac vreodată planuri, ele nu mi-ar folosi la nimic, dacă n-aș ști unde vreau să ajung.

— Dacă nu sînt indiscret: Cu ce te ocupi, la drept vorbind toată ziua?

— Ascult muzică, citesc cărţi şi reviste şi fac gimnastică în faţa oglinzii. Rar ies din casă, pentru că toţi bărbaţii se uită ţintă la mine de parcă ar vrea să mă cumpere. Citesc şi ziare, dar ce se scrie nu face decît să te indispună.

— N-ai, de fapt, nişte prieteni la care să poţi merge?

— Îl aveam pe Heinrich, mi-era suficient. El îmi este suficient şi astăzi, chiar dacă nu mai există.

— Ce-o să faci de Crăciun? am zis eu, fără să ştiu de unde am prins curajul să pun această întrebare.

— Ce te interesează pe dumneata?

— Peste trei săptămîni e Crăciunul, de aceea.

— Nu-mi fac pom, am să ascult Bach.

— Eu tocmai fotografiez pentru un album despre castelele medievale din Westfalia. Pentru asta mai am nevoie de nişte privelişti melancolice de iarnă, privelişti fără zăpadă am destule. Te rog să mergi şi dumneata cu mine. Aş vrea să ieşi din casă pentru una sau două zile. E o rugăminte.

— E drăguţ din partea dumitale, dar nu e necesar. Eu intru în categoria oamenilor care ştiu cum să-şi umple timpul. Şi acesta este meritul lui Heinrich. Şi ar trebui să mă întreb, adăugă ea ironic, ce-ar spune soţia dumitale, dacă eu aş pleca la drum cu dumneata.

— Eu sînt fotograf liber profesionist, am răspuns eu încercînd să par cît mai degajat, circul mult. Şi soţia mea merge la serviciu în zilele de sărbătoare, şi după aceea se bucură

că nu mai trebuie să plece de-acasă. Te rog să mă înţelegi bine: Vreau numai ca în zilele acestea să nu lînceezeşti aici.

— Ascultă, domnule Wolff, mila este forma cea mai rea a făţărniciei. Mai bine stau acasă — poate că e mai bine, poate că nu. Oamenii de-aici, dac-o fi să observe ceva o să zică: De cîteva luni nu mai vine babalîcul ăla la ea, acum are altul.

Aluzia la persoana mea era clară. Cu toate acestea, am plecat de la ea aproape bine dispus.

PISICA MĂ PRIMI CU MIEUNĂTURI; îmi reproşa că a stat toată ziua afară şi că ora ei de masă trecuse de mult. Christa după programul pe care-l avea, urma să vină de-abia către miezul nopţii.

M-am aşezat în camera de zi şi am început să frunzăresc prin nişte albume cu fotografii; încercam să rechem în amintire chipuri, fraze atitudini pe care le sesizasem în timpul zilei. Mathilde îmi acorda încredere, e de presupus, pentru că n-avea pe nimeni altcineva cu care să stea de vorbă, dar — şi lucrul acesta ne lega — şi ei şi mie un glas interior ne şoptea că moartea lui Böhmer nu este străină de anumite afaceri. Acesta putea fi un motiv. Dar se poate comite un omor din cauza unor afaceri?

M-am bucurat cînd către unsprezece şi jumătate a venit şi Christa acasă; după schimbul de noapte, de regulă, o aducea colega pînă în faţa casei.

— Povesteşte! Povesteşte! a zis ea.

Mai cu poticneli, mai fără poticneli, i-am relatat, era deja a doua oară în cursul acestei zile, şi m-am străduit să nu las nimic pe dinafară, să nu uit nici un amănunt. Christa nu m-a întrerupt cu nici un cuvînt. Pe faţa ei se oglindeau mirarea şi îndoiala, în special cînd am povestit despre testamentul lui Böhmer şi despre rolul pe care mi-l atribuia într-un consiliu ce urma să se înfiinţeze.

Pe Mathilde am trecut-o sub tăcere. Existenţa ei trebuia să-i rămînă ascunsă Christei, căci dacă ar fi ştiut ceva despre asta, atunci ar fi aflat şi gemenii.

— Toate astea sînt o nebunie, zise Christa în cele din urmă. Trebuie să refuzi, e clar. Acest om şi-a pierdut minţile înainte de a muri. Şi eu aş apărea în ochii familiei lui ca una ahtiată după moştenire, dacă tu ai accepta. Cine sînt eu de fapt, ca de hatîrul meu să te pun pe tine într-o funcţiune la care tu nu te pricepi deloc? Eu am fost zece ani în casa lui Böhmer, zece ani servitoare sus-pusă, rudă cu familia, nimic mai mult. Tu nu trebuie să accepţi sub nici un motiv. Ne-am face de rîs, şi tu şi eu. Tu eşti fotograf, tu n-ai putea să faci faţă într-o fabrică. Böhmer se ţine de şoţii şi după moarte.

— Dar eu am şi acceptat, am zis eu. Doar n-o să renunţ la ceva în legătură cu care încă nu s-a hotărît nimic.

— N-ai refuzat? Nu poţi să-mi faci una ca asta. Niciodată. Cine eşti tu în definitiv? Cum poate moartea să încurce, totul...

— Ascultă, Christa: Gemenii vor să vîndă fabrica unui mare concern american, iar acesta o s-o lase să mai producă încă doi ani, apoi închide prăvălia, o dată pentru că scapă, în sfîrşit, de sîcîielile concurenţei şi a doua oară pentru că-şi păstrează clienţii, putînd astfel să-şi stabilească preţurile fără a fi concurat. Şi în ce mă priveşte: Tu însăţi le-ai spus gemenilor că omul se poate obişnui cu orice muncă, chiar şi cu cea într-o fabrică. Şi eu pot.

— Lars şi Sascha, da — dar nu tu, un fotograf...

— Eu am fost mulţi ani contabil, înainte de a lua în primire aparatul de fotografiat. Tu ştii asta la fel de bine ca şi mine. Aş fi putut să fiu astăzi procurist, dacă firma mea n-ar fi dat faliment.

— Ce te pricepi tu la electromotoare.

— Dar mă pricep bine la debit şi credit. Înţelege o dată: Fratele tău vitreg voia să te despăgubească într-un fel, nimic altceva.

— Nu vreau nici o despăgubire. Doresc numai linişte. Domnul frate a avut o idee strălucită: să mă folosească întîi ca guvernantă şi apoi să dispună ca bărbatul meu să fie unul din inspectorii şefi în fabrica lui. Şi după moarte trage dumnealui sforile, iar păpuşile joacă. Dar eu nu sînt păpuşa lui.

— Mîine am să vorbesc cu acest Schneider, am zis eu.

— Ba n-ai să faci asta! strigă ea şi se duse în bucătărie.

Auzeam cum îşi goleşte sacoşele şi deschide frigiderul; probabil că adusese iarăşi o mulţime de lucruri de-ale gurii de-acolo de unde lucrează ea, de la prima clădire din piaţă.

— Am avut o zi grea, spuse ea, aşezîndu-se din nou lîngă mine. Alergătură şi iar alergătură. Mai vorbim şi mîine. Ce cadou îmi faci de Crăciun?

— Voi folosi zilele de sărbătoare ca să fac poze cu castelele medievale. Tu şi-aşa eşti la serviciu. Să sperăm că ninge, în cazul acesta albumul e ca şi gata.

— Dar eu sînt liberă de Anul Nou.

— Atunci plecăm pentru trei zile în Sauer.

— Dar ştii că toate locurile sînt vîndute de cîteva săptămîni. Mai bine rămînem acasă. Tu îţi developezi pozele, iar eu dorm. De Anul Nou pun la fript o gîscă frumoasă.

S-a rezemat de mine şi în cîteva clipe a adormit. Eu nu-ndrăzneam să mă mişc. Numai cînd au început să-mi amorţească picioarele, am zgîlţîit-o şi-am trezit-o.

PORTARUL ERA UN BĂRBAT MIC, chel, către şaizeci de ani şi purta nişte ochelari groşi cu rame de baga; îşi tîra piciorul drept. Îmi descrise cu amabilitate drumul către biroul consiliului de întreprindere, după ce afirmasem că am o întîlnire cu domnul Schneider, pe care voiam să-l fotografiez pentru ziar. Intri destul de uşor într-o întreprindere dacă-ţi prezinţi legitimaţia de reporter şi-ţi atîrni de gît două aparate foto. Oamenii sînt prea înclinaţi să creadă în propria lor importanţă ca să nu dea nişte aprobări pe care n-au voie să le dea.

Am traversat curtea şi-am încercat să-mi amintesc cum era pe-aici cu zece ani în urmă.

Pavajul, oricum, era acelaşi ca atunci. În spatele corpului de clădire cu trei etaje, unde erau birourile, am găsit repede intrarea la biroul consiliului de întreprindere. Pe uşă atîrna o firmă: „Intraţi fără să bateţi la uşă". Pe coridor se legăna din tavan o săgeată verde cu inscripţia „Salon de primire". Era sărăcăcios mobilat, pe masă se aflau ziare şi reviste, „Welt der Arbeit„ şi revista lui IG Metall. Pe peretele frontal, vizavi de intrare, atîrnau două portrete în alb-negru: unul îl arăta pe Heinrich Böhmer, probabil în al patruzecelea an al vieţii sale, alături atîrna portretul unui domn mai în vîrstă cu favoriţi, domn în care-l bănuiam pe tatăl lui Böhmer. Asemănarea în orice caz era convingătoare, şi de Christa mi-aduceau aminte gura şi nasul lui.

M-am aşezat şi mi-am pus aparatele pe masă. Încă înainte de a mă gîndi la ceea ce urma să fac, s-a deschis uşa şi a apărut un tînăr.

— Ce doriţi dumneavoastră? Aveţi o întîlnire cu cineva? a întrebat el.

— Îl aştept pe domnul Schneider.

— Ştie că sînteţi aici?

— Nu, dar am cu el o problemă importantă. Numele meu este Wolff.

— Dînsul este la livrări şi nu poate să plece de-acolo.

— Spuneţi-i, vă rog, despre mine. Aştept, nu mă grăbesc.

Mi-am aprins o ţigară; fumul albăstrui se încolăcea spre tavan. Cu cît se prelungea aşteptarea, cu atît eram mai deprimat. Siguranţa cu care intrasem dispăru, îmi venea rău de la stomac. Parcă a înnebunit lumea, în.i ziceam: naşu' este mort de patru luni şi totuşi, în

fabrica lui totul merge şnur, de parcă el ar fi tot la masa lui de lucru.

Ca să mai treacă timpul, mi-am scos o hîrtie din mapă şi am început să socotesc, să văd ce valoare are colecţia de discuri a lui Mathilde. Ea zicea că ar putea să asculte muzică un an întreg cîte şase ore pe zi, fără ca pentru aceasta să pună vreun disc de două ori. Un disc ţine, de regulă, de două ori cîte douăzeci de minute, chiar mai mult, deci în jur de cincizeci de minute un disc mare; la şase ore pe zi, asta revine la, cu rotunjirea respectivă, unsprezece discuri. Dacă socotim numai zece discuri pe zi, ajungem la trei mii şase sute cinçizeci de discuri. Să zicem că preţul mediu al unui disc mare est de douăzeci de mărci, atunci rezultă o valoare de aproximativ şaptezeci şi trei de mii de mărci. Ei să fie, generos mai era iubitul ei. Ridic ochii. Schneider, gîfîind, stătea în uşă.

— Dumneata ? ! Părea sincer mirat.

— Eu personal, da.

— Cum ai intrat ?

— Cu o simplă minciună : cum că aveam întîlnire cu dumneavoastră.

El se aşeză la celălalt capăt al mesei lungi, la care şedeam eu, şi îşi puse casca de protecţie pe un scaun.

— Dar nu aveam întîlnire, zise el.

— Dar acum n-are nici o importanţă. Dumneavoastră ştiţi ca şi mine ce s-a întîmplat, de aceea am venit la dumneavoastră... Foarte deschis : Aţi acceptat? Aţi renunţat ? Presupun că dumneavoastră ca şi mine aţi fost convocat la tribunal.

— Tribunal e cuvîntul potrivit. Dumneata ai acceptat cumva ? Dumneata ai fi ultimul de care am putea avea nevoie aici.

— Dacă e ca ultima voinţă a lui Böhmer să devină realitate, atunci sîntem amîndoi în aceaşi barcă. Eu n-am refuzat pentru că nu vreau să se vîndă fabrica. Vă ofer ajutorul meu.

— Ajutor ? Vrei să ne fotografiezi producţia ?

— De ce nu. O reclamă bine făcută înseamnă marfă vîndută.

— Adu-mi mai bine comenzi pentru anii următori sau un motor competitiv. Pentru o jumătate de an, ce-i drept, ne-am făcut suma, căci Böhmer era un om prevăzător, dar avem şi comenzi încă nesigure cu contracte, şaptezeci la sută din acestea fiind din ţările blocului răsăritean. Aceste comenzi pot fi anulate peste noapte. Dumneata ce mai ştii să faci în afară de fotografii ?

— Eu am fost ani de zile contabil şi aş fi ajuns probabil procurist, dacă firma n-ar fi dat faliment.

— Vrei să spui că firma a dat faliment, fiindcă erai dumneata contabil.

— M-am uitat o dată prin prospectele întreprinderii, e pur şi simplu o jale. Rezultatul este aşa de dezastruos pentru că nu se face nici un fel de publicitate pe motiv că registrele de comenzi sînt pline. Dar lucrurile astea dumneavoastră le ştiţi tot aşa de bine ca şi mine, şi probabil că aţi pătruns de mult şi în toate celelalte unghere.

— În caz că ai o asemenea intenţie, îţi spun că nu e nevoie să-mi dai mie ore de meditaţie.

— Ei, dar ne înțelegem de minune.

— Ce interes ai dumneata în această fabrică? Bani? Putere? rămîi mai bine la țac-pac-gata-poza și hrănește-te din muncă cinstită.

— Böhmer mi-a dat o misiune și vreau s-o duc la îndeplinire. E drept că nu știu exact ce se pune la cale, dar miros ceva.

— Și eu îți spun simplu și cu mîna pe inimă: modelul lui nașu' e un copil născut mort. Fă-ți părtași cinci sute de muncitori și funcționari, o să iasă un haos. Fiecare o să vrea numai să comande, nimeni n-o să mai vrea să muncească. Böhmer a domnit ca un prinț de provincie, cu biciul în mînă și zîmbetul pe buze; toată lumea i-a simțit autoritatea și s-a supus. Dacă am scoate acum la iveală modelul lui, toți ar trebui să asculte de ei înșiși. Așa ceva putem să așteptăm mult și bine. Sînt prea vechi în întreprindere ca să nu fi cunoscut treaba asta pe pielea mea și nu o dată, ci de mai multe ori — și acum vine patroana. La sfîrșitul anului se întoarce din Franța. La apariția ei ni se permite să sărim în sus de bucurie.

— De la cine aveți această informație?

— Gebhardt mi-a spus.

— A pus vreodată piciorul în fabrică?

— Ce nevoie are? Are colaboratori destoinici.

Schneider zîmbea și se juca cu casca; în timpul acesta se uita la mine de parcă ar fi vrut să mă ia peste picior.

— Mi-ai oferit ajutorul dumitale, domnule fotograf. Eu am cunoscut oameni pe care nu-i mai încap hainele cînd li se dă o misiune. Poate că n-o mai încap nici pe patroană.

— Așadar, ea este ferm hotărîtă să nu vîndă, dacă v-am înțeles bine.

— La ce s-o fi hotărît în realitate, nu știu. Dar pare să fi făcut subit o pasiune pentru întreprindere, exact ca dumneata. De asemenea, îmi mai propui să salvez cinci sute de suflete din ghearele unui mare concern.

— O cunoașteți pe patroană? Vreau să spun: mai de aproape, nu numai de la cimitir.

— S-o cunosc? Mă îndoiesc pînă și de faptul că Böhmer ar fi cunoscut-o. Eu am cunoscut-o la jubileul de șaptezeci și cinci de ani. În hala de livrări se amenajase un mare bufet, lung de treizeci de metri, fiecare putea să înghită și să toarne pe gît cît poftea. Patroana la mijloc, cu un cap mai mică decît nașu'. Din două în două minute îi zburau de pe buze cuvinte de încîntare; Vai, Heinrich, ce interesant e, ce oameni superbi. Între timp, pe unii îi și apucaseră vărsăturile pe după lăzile de ambalaj. Și de fiecare dată cînd scotea un strigăt de bucurie își împingea între buzele roșii un bob negru de strugure. După asta își ștergea mîinile cu un ștergar umed ca și cînd strugurele ar fi fost otrăvit. Îți poți imagina de cîte ori și-a șters mîinile. Iar acum vine și vrea să ia hățurile în mînă — poate, ca să-și convingă fiii că a fi patron, orice s-ar zice, este o profesie onorabilă și că banii nu miros urît. Eu, în orice caz, mă bucur de acest spectacol: gemenii ca patroni, în spatele lor, mama.

— Noi trebuie nu numai să ne acomodăm cu ea, trebuie, dacă modelul prinde viață, să lucrăm cu ea, domnule Schneider, am zis eu.

— O cunoşti pe patroană? întrebă el iscoditor.

— Numai de la înmormîntare. Dar şi atunci era acoperită cu un văl.

— Ai idee de ce Böhmer te-a cooptat tocmai pe dumneata în comitetul ce urmează a se înfiinţa? întrebă el.

— Pe mine însumi m-a surprins cel mai mult. Poate că la mijloc e numai rudenia asta cam piezişă. Se vede treaba că există oameni care odată şi-odată îşi aduc aminte că sîngele apă nu se face.

— De ce atunci cînd te-ai aflat în faţa tribunalului, cum îi spui dumneata, n-ai refuzat imediat? Totul s-ar fi desfăşurat fără fricţiuni şi s-ar fi lichidat aşa cum doresc gemenii şi, presupun, sfătuitorii dumitale.

— Dumneavoastră aţi refuzat?

— Nu. Eu voi face ceeaceBöhmerm-a însărcinat să fac. Dar, spre deosebire de dumneata, eu nu trebuie să schimb macazul, eu nu sînt cel care schimbă trenul ca s-o apuce cine ştie în ce direcţie. Să fie cele cinci sute de suflete de la întreprindere chiar atît de importante pentru dumneata? Nu mă înşeli dumneata pe mine, aici se ascunde ceva şi mai important.

— Ce dacă? De ce vă renegaţi fiica?

Schneider se făcu alb la faţă şi cu greu se sculă în picioare.

— Sună-mă în zilele următoare, domnule Wolff. Bine sau rău, noi trebuie să colaborăm.

ÎN PRIMA ŞI A DOUA ZI de Crăciun am vizitat împreună cu Mathilde cele mai importante castele medievale din ţinutul Münsterului. De fiecare dată am luat-o şi am dus-o pînă în faţa casei ei.

Afară nici că se putea o lumină mai bună, căzuseră şi cîţiva milimetri de zăpadă; vălul alb de pe acoperişuri şi de pe pajişti ne flutura în faţa ochilor imaginea unei ierni care pînă de curînd se lăsase aşteptată. Fotografiile pentru albumul meu aveau să mijlocească privitorului un farmec hibernal pe care realitatea nu-l răspîndea în forma aceasta. Trebuiau să rezulte nişte tablouri melancolic armonioase din epoca feudală şi a marii burghezii, cînd oamenii încă îşi mai puteau permite luxul să construiască în numele frumuseţii şi nu numai în cel al utilităţii.

Lucram cu încordare, însă numai cu două aparate. Pe cel mai bun trebuise să-l dau la reparat, îl aşteptam de paisprezece zile.

Tot ceea ce vedeam îmi era familiar, căci în ultimii ani făcusem turul acestor castele şi parcuri nu numai cu interesul fotografului. Castelul Nordkirchen, Versailles-ul Westfaliei, cum i se spunea, reprezenta pentru mine şi Christa o ţintă turistică preferată, pînă acolo erau numai treizeci de minute de mers cu maşina. Acum, pe izlazul din spatele castelului păşteau caii hergheliei din apropiere. Zăpada nu-ţi ardea retina, era mai degrabă întunecată pentru că fundalul întunecat se filtra prin pelicula albă. Stejarii şi fagii desfrunziţi se profilau ca nişte sculpturi neterminate pe cerul acoperit.

Mathilde era îmbrăcată cu discreție și eleganță; purta un pantalon verde și o haină de vulpe roșie căreia puțin îi lipsea să ajungă pînă la genunchi. Pe sub aceasta avea un pulover fără guler de culoarea pantalonului. Remarcam cu plăcere privirile admirative ale amatorilor de promenadă, Mathilde însă se mișca sprinten și avea aerul că admirația celor din jur nu i se adresa cîtuși de puțin ei.

În timp ce eu lucram, îmi punea cîte o întrebare, rar, dar la obiect, ca și cînd ar fi avut pregătire de fotograf. După cum mă încredința, nu mînuise însă niciodată un aparat foto, dar avea simțul detaliului și în lucrurile cele mai banale găsea totdeauna ceva extraordinar. M-a făcut atent asupra unui coș, asupra ornamentelor unei cornișe, asupra unei balustrade care mi s-a părut demnă de a fi fotografiată.

— Patroana se întoarce, am zis eu. Știu asta de la soția mea, soția mea știe de la gemeni.

— Și? își închipuie oare că poate s-o facă pe șefa la uzină?

— Oricum ea este văduva răposatului și o garanție a faptului că fabrica nu va fi vîndută. Am fost și la tatăl tău, i-am făcut o vizită la biroul consiliului de întreprindere, așa ca să se știe. I-am oferit ajutorul meu.

— Și el cum v-a primit?

— La început n-a fost lămurit ce-i cu vizita mea. Apoi s-a dumirit, dar nu s-a arătat optimist.

— De ce nu? Doar a obținut tot ce a vrut. Ar trebui acum să jubileze.

— Poate. Dar se teme că cei cinci sute de muncitori n-or să jubileze cînd or afla ce scrie în convențiile pregătite.

Mathilde mergea gînditoare alături de mine; apoi se opri deodată locului și mă privi uimită.

— Tata are dreptate să fie îngrijorat, știe el cu cine are de-a face, spuse ea. Îmi amintesc și acum cum venea de la cîte o ședință de sindicat și se învîrtea prin apartament ca un leu în cușcă; totdeauna făcea una și aceeași remarcă: inteligența e ceva costisitor, de aceea colegii mei o folosesc într-un mod atît de economicos... Haideți să intrăm undeva, mi-e frig și am poftă de prăjituri și cafea.

Am luat loc, unul în fața celuilalt, într-o cafenea, privirea ei gînditoare se îndrepta, trecînd de mine, spre fereastră. Nu voiam să-i tulbur gîndurile; apoi a pus furculița pe farfurie și a zis fără să se uite la mine:

— Patroana o să încurce totul, iar tu ar trebui să te obișnuiești cu ideea că în curînd ai să-ți pui aparatele în cui. Dacă tatăl meu îți repartizează o treabă în comitet, atunci să știi că douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru ți le vei petrece la serviciu. Cine lucrează pentru tatăl meu trebuie să renunțe la toate, numai la muncă nu.

De data asta mi-a zis tu și de-aici înainte cu tu ne-am vorbit.

PISICA ERA O ÎNCÎNTARE. O invidiam pentru felul în care știa ea să se culce. Cînd Christa se așeza undeva, ea, după o scurtă

ezitare, îi sărea în brațe, se lăsa mîngîiată, sfîrîia și torcea ca un motor Diesel. Har domnului că iarna nu-și pierdea părul.

Hărnicia Christei umplea casa. A gătit, a copt, a făcut curat, a cusut și a călcat pînă-n seara de Anul Nou. Munca în gospodărie era pentru ea o plăcere și nu o povară, iar eu evitam să lucrez în pivniță. Socoteam că sînt dator să-i țin companie, căci de obicei, în timpul săptămînii cu greu ne adunam amîndoi în cîte o seară, iar cînd ea făcea serviciu de noapte nici atîta.

Ne obișnuisem cu viața-n doi. Mi-a dat chiar voie, în mod excepțional, să-i dau ajutor în bucătărie. Cu puțin înainte de miezul nopții am ridicat jaluzelele. Afară detuna în mii și mii de feluri, anul nou era întîmpinat cu rachete, pocnete și bătăi de clopote. Cînd au început detunăturile, pisica s-a refugiat sub canapea; a fost nevoie de măguliri și seducții ca s-o facem să iasă din nou afară.

— Nebuni mai sînt! a strigat Christa. Aruncă milioane în aer, nemților continuă să le meargă prea bine.

Dar s-a uitat cu plăcere la focul de artificii.

Întregul oraș era iluminat ca la un bombardament.

— Oamenii se mai veselesc și ei, am răspuns eu. Și mai bine asemenea rachete decît altele, care poartă focoase.

— Se veselesc? pentru ce, mă rog?

— Pentru viitor, am zis eu deși știam că răspunsul meu e prostesc.

Sticla de Pomard pe care o deschisesem, deoarece Christa nu agrea șampania, se golise pe

la ora unu. Voiam să desfac a doua sticlă, dar mă temeam de niște priviri încruntate.

Ziua de Anul Nou s-a scurs ca o apă care clipocește leneș la mal. Cu mintea mă duceam mereu la Mathilde, în colivia ei de aur, și o invidiam pentru comoara ei de discuri; convorbirile cu Christa erau reluări ale unor teme pe care le epuizaserăm de mult. Ceaiul de ieri — cum s-ar zice — îl mai încălzeam o dată; discutam despre vecini și despre sucelile lor. Eu treceam sub tăcere lucrurile despre care ar fi trebuit să vorbim. Realizam clar cum mă încurcam în lațul acestei tăceri; totuși amînam clipa mărturisirilor, și speranța că o să se ivească o ocazie mai favorabilă. Eram îndrăgostit de un vis, dar visul era din carne și oase și se numea Mathilde.

În seara de Anul Nou, Christa m-a întrebat, fără să-și ridice ochii de pe broderia ei:

— Edmund, spune-mi, suferi foarte mult că nu avem copii?

— Nu. Doar știi că ne-am împăcat cu gîndul. Hai să nu mai vorbim despre asta.

— Eu nu m-am împăcat cu gîndul ăsta. Eu sufăr. Te rog, să mă înțelegi. Mi-e silă de ceea ce fac la hotel, m-am săturat pînă peste cap, nu pot să-ți descriu greața care mă cuprinde. Visez o situație în care aș fi zi de zi acasă. N-aș vrea să fiu altceva decît gospodină și să am copii pe lîngă mine.

— Așa dintr-o dată? Am crezut întotdeauna că ești mulțumită și fericită cu munca ta la cea mai selectă firmă din piață, în orice caz așa mi-ai spus mereu. Acuma dintr-o dată —

— Nu dintr-odată. Dintotdeauna. Vrei, poate, să te bat la cap în fiecare zi că mi-e silă de

hotel, că tevatura de-acolo şi oamenii mă enervează ? Credeam că ştii asta de mult.

— Nu. Sînt de-a dreptul şocat de ceea ce ai spus acum.

— Credeam că ai un spirit de observaţie mai ascuţit.

Christa avea asemenea toane sau accese care izvorau din dorinţa de a dispune în exclusivitate de timpul ei. Dacă ar fi stat acasă mai multe zile la rînd şi şi-ar fi pus la punct, aşa cum se cuvine, cu minimum de cheltuieli şi fără un cuvînt de nemulţumire, toate treburile, s-ar fi prăbuşit deodată şi s-ar fi lăsat cuprinsă de melancolie, de parcă ar fi suferit totuşi de dorul muncii la hotel.

Am fost bucuros cînd s-a ridicat în picioare şi a spus căscînd:

— Mă duc să mă culc. Mai e destul de mult pînă la anul nou. Vii şi tu?

În ultimele zile nu vorbisem nici măcar o dată despre Böhmer şi despre fabrică. Totul a rămas în suspensie. Soţia mea nu mai scotea o vorbă, deşi eram sigur că între ea şi gemeni are loc un intens schimb de păreri.

Trei zile mai tîrziu mi s-a confirmat bănuiala, căci Christa mi-a spus într-o seară ceea ce aflase ea de la Sascha şi Lars şi ceea ce Schneider mie deja îmi povestise: patroana se întorsese de la Avignon şi avusese o convorbire mai lungă cu fiii ei.

ÎN ZIUA DE ANUL NOU aterizase, venind din Franţa, pe aeroportul din Düsseldorf. O aşteptară Sascha şi Lars; spre marea lor uimire, gemenii se treziră în faţă cu o femeie care avea numai o asemănare superficială cu mama lor. Femeia altădată veşnic bolnăvicioasă era îmbrăcată elegant, nefardată şi bronzată; se întorcea ca un om hotărît să pună nişte lucruri în ordine. Îşi întîmpină fiii cu o fermă strîngere de mînă, fără obişnuitele îmbrăţişări.

— Iată-mă din nou. Luaţi, vă rog, geamantanele, le am numai pe-astea două. E totul în ordine la locuinţa din oraş?

Cam intimidaţi, uluiţi, de felul energic de a fi al mamei lor, gemenii au răspuns că au avut grijă ca locuinţa să fie în cea mai perfectă stare, că femeia de serviciu a făcut tot ce trebuia să facă şi că bucătăreasa a pregătit cina.

— Chiar mi-e dor de simpla bucătărie germană după un atît de îndelungat răsfăţ franţuzesc, a zis patroana.

O oră cît a durat călătoria de la aeroport la Dortmund, ea n-a spus mai mult de două vorbe. Asculta cum povesteau gemenii de cursurile lor şi nu părea prea interesată. N-a suflat un cuvînt despre motivul întoarcerii ei. Numai cînd a coborît din maşină, a spus:

— Voi sînteţi o generaţie ciudată. Cînd tatăl vostru încă mai era student, pentru el zilele erau prea scurte şi nopţile nu suficient de lungi. Dar despre asta o să vorbim după masă.

A mîncat cu poftă, a lăudat bucătăreasa şi la urmă a trecut în revistă toate camerele întinsului apartament, mobilate cu piese englezeşti, împodobite cu preţioase covoare vechi şi cu tablouri moderne. Uneori se oprea în mijlocul

unei camere, ca şi cînd ar fi intrat pentru prima oară acolo.

Întoarsă în camera de zi, se lăsă într-un fotoliu şi spuse apăsat :

— M-am întors ca să transpun în faptă voinţa tatălui vostru. Ştiu că el n-a mai semnat contractele pregătite, dar consider ultima lui scrisoare către mine drept testamentul lui. Chiar juridic, pînă la semnătura lui lipsă, totul este ireproşabil, iar eu sper că fiii mei nu intenţionează să facă proces contra mea. Eu sînt executor testamentar şi nu sînt nebună, sînt în deplinătatea facultăţilor mintale — pentru ca lucrul acesta să fie limpede din capul locului. În următoarele zile voi purta convorbirile necesare : cu doctor Pauls, cu acest domn Schneider şi de asemenea cu bărbatul mătuşei voastre, Christa. În legătură cu desfăşurarea acestor convorbiri am să vă ţin la curent, dar bineînţeles nu mă voi lăsa atrasă în discuţii privind vînzarea fabricii. Ceea ce a vrut tatăl vostru şi ceea ce eu sper să pot transpune în faptă este, să recunoaştem, neobişnuit, cel puţin aici, în ţara asta. Dacă tatăl meu ar mai trăi, m-ar interna într-un ospiciu şi m-ar pune sub interdicţie, considerînd că am luat-o razna. Eu n-am nici măcar o idee vagă despre fabrică şi nu mă pricep la tehnică, în schimb am o mulţime de bani. Şi în fabrică lucrează oameni de înaltă calificare, pe care mă pot bizui : înainte de toate acest Schneider, care a ţinut un discurs funebru atît de neobişnuit, apoi Adam, tehnicianul-şef — nu, nu mi-e teamă să mă aşez la masa de lucru, la cea a tatălui vostru. El l-a prezentat pe Schneider drept un geniu tehnic şi organizatoric care poate munci cît uriaşul din poveste şi care pune cap în ceea ce face : asta îmi dă siguranţă... Asta ar fi în primul rînd. Am să vă ţin la curent prin telefon, iar la sfîrşit de săptămînă o să veniţi neapărat acasă, m-aş bucura foarte mult. Mercedesul rămîne la dispoziţia mea. Nu vreau unul cu şofer, chiar dacă mi se cuvine... De ce aţi închiriat vila?

— Asta a făcut-o doctor Pauls, la insistenţele lui Gebhardt, a răspuns Sascha. În privinţa asta amîndoi s-au referit la o foarte veche indicaţie a lui papá. Şi ei erau de părere că dacă situaţia vilei nu se reglementează curînd, în doi ani de zile terenul cu tot ce e pe el o să ajungă la un preţ de rîs.

— Într-un fel vila trebuia folosită, nu vă fac nici un reproş. Dar chiria de trei mii de mărci pe lună mi se pare insuficientă. S-ar fi putut cere dublu. Am să studiez încă o dată de-aproape contractul de închiriere, căci între timp mi-a venit altceva în minte în legătură cu vila. Vreau să reintru în posesia ei ; în definitiv firma are nevoie de o reşedinţă reprezentativă... Şi acum ceva care nu-mi place : de ce aţi încercat în convorbiri separate să-i determinaţi pe domnul Wolff şi pe domnul Schneider să renunţe la oferta tatălui vostru? Vă credeam mai deştepţi şi cu mai mult tact.

— Doctor Pauls, domnul Zierer şi mai ales domnul Gebhardt ne-au îndemnat la asta, a răspuns Lars. N-am vrut să ne punem de-a curmezişul, pentru că nu puteam prevedea că tu, mamă, vrei cu adevărat să iei în mînă frîiele firmei.

— În orice caz a fost o prostie. În definitiv există o linie telefonică spre Avignon. De

altminteri știți s-o folosiți cînd aveți ceva pe inimă. Nu-mi iese din cap că în spatele meu s-a pus la cale un complot, ca să se forțeze vînzarea, fabricii. Bine, recunosc, și eu am vrut să mă debarasez de fabrică, dar acum am alte idei, și anume unele bine gîndite. Am cerut opinia unor oameni de specialitate... Așa că domnii mei fii, lecția asta v-o datoram. Văd că arătați cam abătuți și cam trași la față, dar mai bine să reparăm acum oala de pămînt decît mai tîrziu vasul de porțelan. E lipsa mea că nu m-am interesat niciodată de fabrică, deși Heinrich, în primii noștri ani de căsnicie, mă îndemna în acest sens. Bunicul vostru a construit fabrica, tatăl vostru, cu ajutorul dotei mele a extins-o; a fost opera vieții lui și-ar fi o crimă s-o vindem. Am chibzuit îndelung asupra tuturor acestor lucruri.

INVITAȚIA ERA SCRISĂ pe hîrtie cu antetul firmei și avea următorul cuprins: „Mult stimate domnule Wolff, doamna Böhmer vă roagă să veniți în ziua de 16.1.84 orele 16 la o convorbire ce vă privește personal, și anume la etajul trei al clădirii de pe Hannöversche Strasse. Anunțați-vă, vă rog, la portar care vă va arăta drumul. Cu deosebită stimă, Gebhardt, procurist".

Poșta mi-a adus invitația cu trei zile înainte de termenul fixat. Pe 16, așadar, am parcat pe Hannöversche Strasse în parcajul propriu al firmei și, pentru că venisem prea devreme, am așteptat cîteva minute în mașină. Nu reușeam să-mi clarific gîndurile. Nimic din

ceea ce puneam la cale în mintea mea nu era bun, pentru că orice idee privind o participare la viața întreprinderii o găseam absurdă și cu toate acestea începusem de mult să mă transpun într-un rol, indiferent dacă bun sau rău. La un moment dat mi-a încolțit în suflet bănuiala că Böhmer, cine știe, în realitate n-a vrut decît să dea o compensație lui Schneider pentru că-i furase fiica minoră; lucrul acesta era posibil, nu sigur, și Böhmer nu mai putea fi întrebat. Văduva lui, în orice caz, credea în testament și în model, împărtășea, probabil, concepțiile romantice ale bărbatului ei. Cine are bani berechet poate să-și permită luxul să fie generos și să inventeze modele nemaipomenite.

Exact la patru fără cinci am intrat în cabina de la poartă și am arătat portarului pe care deja îl cunoșteam invitația.

— Etajul trei, a șasea ușă la stînga. Luați liftul.

În lift îmi ziceam: Wolff, a înnebunit de-a binelea. De ce n-ai refuzat imediat. Ce treabă ai tu cu avalanșa asta.

Am fost punctual și cu toate astea ultimul.

La o masă ovală ședeau doctor Pauls, Schneider, Gebhardt, un domn pe care nu-l cunoșteam și patroana. Ea purta o rochie azurie și o pălărie de aceeași culoare, părea tînără și nu ca o femeie în jurul a șaizeci. Gemenii lipseau.

— Dumneavoastră sînteți deci domnul Wolff, a zis ea și mi-a dat mîna. Vă rog să luați loc acolo.

A arătat la un fotoliu vizavi de Schneider și mi-a făcut un semn prietenesc cu capul.

— Dumneavoastră sînteţi punctual, domnule Wolff, eu preţuiesc punctualitatea. Sîntem toţi, începem.

Schneider, cînd am intrat, mi-a aruncat o privire absentă şi puţin mai tîrziu mi-a zîmbit ironic.

Domnul necunoscut mie era cel care pînă în momentul acela avusese rol de curator; se numea Klaasen.

Pe masă erau ceşti, pahare, sticle de apă minerală şi un vas cu cafea. Schneider îmi rînjea de parcă prezenţa mea l-ar fi înveselit. M-am simţit uşurat cînd patroana a deschis şedinţa.

— Domnii mei, v-am invitat aici, pentru că eu sînt hotărîtă să îndeplinesc ultima voinţă a soţului meu. Contractele pe care nu le-a mai putut semna sînt valabile din punct de vedere juridic: Aceasta e voinţa mea. Problemele pe care le ridic în plus aici vor completa textul contractului care se află depus la notarii Wohglrabe şi Grosser. Mai este nevoie de acordul fiilor mei — şi, fireşte, de cel al întregului personal. Dacă personalul nu este de acord, rămîne deocamdată totul aşa cum e la ora actuală. N-aş vedea totuşi de ce n-ar putea fi de acord personalul. În contract se stipulează că oricine a aparţinut cel puţin trei ani întreprinderii poate să devină asociat al firmei. Revine acum domnului Schneider, pe care soţul meu l-a desemnat în mod expres drept conducător al întreprinderii, sarcina de a explica personalului contractul în toate amănuntele sale, pentru ca fiecare să devină conştient de răspunderea sa. În acest scop, notarii au întocmit un document într-o limbă pe

înţelesul tuturor, document ce va fi difuzat în zilele următoare fiecărui lucrător şi funcţionar. Adunarea personalului ce urmează a fi convocată mai tîrziu ne va lămuri dacă acest contract dobîndeşte valoare juridică sau nu. Domnul Wolff care deocamdată stă cam stingher în cercul nostru trebuie, potrivit voinţei soţului meu, să participe la toate deciziile care privesc fabrica. Este adevărat că domnul Wolff este străin de întreprindere, dar soţul meu a avut motivele lui ca să-l coopteze.

Au urmat formulări, paragrafe, precizări, competenţe şi cîte altele, dar toate acestea treceau pe lîngă urechile mele ca rumoarea unei muzici străine. Femeia despre care aveam o imagine numai din povestirile terţilor, cu deosebire din cele ale Christei, anume imaginea unei persoane răsfăţate, bolnăvicioase, exaltate şi cu accese ocazionale de isterie, vorbea calm şi la obiect. Natural, toate îi fuseseră formulate anticipat de către jurişti, dar eu mă îndoiam că ea, ca şi mine de altfel, înţelegea în esenţa lor toate aceste lucruri. Cu toate acestea şi-a prezentat expunerea ca un avocat care-şi apără în mod convingător clienţii în faţa tribunalului.

În taină îi admiram calmul şi hotărîrea, şi continuam să trag cu coada ochiului la Schneider care şedea grav şi concentrat la locul lui şi-şi însemna ceva într-un blocnotes. Încercam să pătrund semnificaţia acestei şedinţe: Un industriaş prosper dăruie jumătate din beneficiul realizat şi dispune ca toţi angajaţii întreprinderii să devină asociaţi — un gest incredibil într-o ţară în care guvernul nu se dă înapoi de la nimic ca să îngusteze sfera

cuceririlor sociale din ultimii treizeci de ani.

Patroana tăcu. Închise hotărîtă dosarul din care se inspirase în timpul expunerii şi-şi puse amîndouă mîinile pe el.

— Semnătura care nu i-a mai fost dat soţului meu să şi-o pună, în această săptămînă o voi pune eu ca urmaşă a lui de drept. Cu cei doi fii ai mei, se înţelege. Aveţi întrebări ?

Ne-am uitat unii la alţii, pînă ce doctor Pauls a luat cuvîntul :

— Stimată doamnă, s-a spus totul. Acum e rîndul domnului Schneider. Se prevede ca la 1 aprilie anul curent contractul să intre în vigoare.

Mi-am luat inima în dinţi şi am întrebat :

— Stimată doamnă, o întrebare cu totul secundară, chiar dacă eu sînt singurul străin de întreprindere : Cînd se donează ceva, cînd se moşteneşte ceva, trebuie totuşi să se plătească impozit pe moştenire sau impozit pe donaţie. Cine plăteşte asta de fapt ? Testatorul sau cei cinci sute de salariaţi ? Eu ori n-am auzit bine, sau nici n-a fost de fapt, vorba.

Toţi se uitară la mine uimiţi, ba chiar şocaţi, şi se făcuse o linişte că ai fi putut auzi cum cade celebrul ac din proverbe. În sfîrşit, patroana îşi drese glasul şi spuse, bătînd cu degetele mîinii drepte în dosarul cu acte :

— Avem jurişti, consilieri de specialitate şi cîţi alţii care fac pe cunoscătorii a toate, şi totuşi trebuie să chemăm un profan să ne spună nişte lucruri elementare. Mulţumesc, domnule Wolff.

Schneider îmi făcu semn respectuos cu capul, doctor Pauls nota cu înfrigurare, Klaasen se uita pe fereastră şi Gebhardt se mişca agitat pe scaunul lui.

— Sînt de părere, stimată doamnă, că acest lucru trebuie reglementat dinainte pentru a se evita un scandal ulterior, am zis eu.

— Aveţi deplină dreptate, domnule Wolff. Se înţelege de la sine că salariaţii trebuie să plătească impozitul pe moştenire sau donaţie, sau găsesc avocaţii o portiţă ca să ocolească aceste impozite. Voi clarifica acest lucru săptămînă viitoare cu avocaţii. Chiar dacă salariaţii trebuie să plătească impozitul pe moştenire, n-ar trebui să fie prea mult, dacă se împarte la cinci sute de oameni. În orice caz, vă mulţumesc domnule Wolff — vă mulţumesc, domnii mei, a spus patroana şi s-a ridicat. Acum puteţi pleca. Domnul Schneider, domnul Wolff şi domnul Gebhardt, vă rog să mai poftiţi în biroul meu.

Acolo ea nu s-a aşezat într-unul din fotoliile din colţ, ci la masa de lucru a lui naşu'.

— Vă mai datorez o explicaţie, a zis ea, dumneavoastră, domnule Schneider, şi dumneavoastră, domnule Gebhardt, în legătură cu prezenţa domnului Wolff în cercul nostru. Dînsul va lua parte ca membru al familiei la lucrările comitetului ce urmează să-l înfiinţăm. Soţia domnului Wolff este soră vitregă a soţului meu.

— Doamnă Böhmer, eu n-am alergat după aşa ceva, şi soţia mea cu atît mai puţin, am spus eu.

— Nu trebuie să vă justificaţi, a răspuns patroana zîmbind.

— Dar luaţi ceea ce vi se oferă, spuse Gebhardt.

Aceasta era o neobrăzare şi mi-au trebuit cîteva secunde ca să pot replica:

— Da, ca dumneavoastră să nu mai puteţi să mă somaţi să vin în condiţii umilitoare în faţa unui tribunal.

— Domnule Gebhardt, interveni patroana, ar fi fost stupid din partea domnului Wolff să refuze oferta soţului meu. Şi soţul meu îşi făcea întotdeauna planuri cu bătaie lungă, a căror eficienţă abia mai tîrziu devenea vizibilă. Domnul Schneider, ne vom ocupa în zilele următoare de ... Poftiţi, domnule Gebhardt?

— Cu tot respectul şi deosebita stimă pentru soţul dumneavoastră decedat —

— Pentru soţul asasinat, îl întrerupse amical patroana, dar faţa ei era de piatră.

— Pentru soţul dumneavoastră, stimată doamnă — cu toată deosebita mea stimă, trebuie să vă spun cu toată sinceritatea că nu pot încuviinţa soluţia preconizată, în interesul uzinei. Trebuie să spun aceasta ca să nu mi se reproşeze mai tîrziu —

— Ce să vi se reproşeze, domnule Gebhardt? Dumneavoastră sînteţi funcţionar al firmei Böhmer, un funcţionar cu stagiu îndelungat şi cu multe merite. După intrarea în vigoare a contractului va trebui să-l respectaţi pe domnul Schneider ca conducător de întreprindere şi să colaboraţi cu el cu aceeaşi fidelitate cu care aţi colaborat cu soţul meu.

— Stimată doamnă, sînt de patruzeci de ani la această firmă şi fără să mă laud: eu i-am fost şi un fel de confident soţului dumneavoastră. Nu vreau să-i pun la îndoială ultima voinţă —

— Veniţi la subiect. Ce vreţi să spuneţi? Patroana devenise nerăbdătoare.

— Eu vreau să ştiu numai cine va fi în viitor şeful meu. Nimic altceva. Lucrul ăsta trebuie totuşi clarificat. Sau? Eu trebuie să ştiu faţă de cine sînt răspunzător.

Au urmat cîteva secunde de tăcere, apoi patroana a izbucnit în rîs:

— Cine-i şeful dumneavoastră? E singurul lucru care vă preocupă?

— Stimată doamnă, eu nu găsesc nimic de rîs, vreau să ştiu cum se pune problema competenţelor. Vreau să fiu foarte deschis: N-aş putea suporta situaţia în care domnul Schneider, pe care-l preţuiesc, ar fi singurul împuternicit să dea dispoziţii.

— Ce vîrstă aveţi acum, domnule Gebhardt?

— Mai am puţin pînă la şaizeci. De ce?

— După cîte sînt informată, dumneavoastră aţi putea în curînd să ieşiţi la pensie, în trei sau patru ani. Puteţi, fireşte, să rămîneţi şi pînă la şaizeci şi cinci, dacă doriţi.

Gebhardt păli; mîinile sale căutau un punct de sprijin în braţele fotoliului. În acelaşi timp privea consternat la patroană.

— Domnule Gebhardt, să nu mă înţelegeţi greşit. Noi nu vrem nicidecum să ne debarasăm de dumneavoastră. Experienţa dumneavoastră şi înţelepciunea dumneavoastră sînt inestimabile. Dar domnul Schneider devine acum conducător de întreprindere cu puteri nelimitate. Dînsul este răspunzător numai faţă de mine, deci dumneavoastră sînteţi răspunzător faţă de dînsul. Şi ceea ce nu pot uita şi ceea ce dezaprob în modul cel mai categoric este rolul dumneavoastră în discuţiile preliminare cu domnul

Schneider şi cu domnul Wolff. Aţi abuzat de încrederea pe care v-am acordat-o atît eu cît şi soţul meu. Dumneavoastră ar fi trebuit să-i sfătuiţi pe fiii mei să nu procedeze aşa cum au procedat.

— Domnii fiii dumneavoastră mi-au dat indicaţiile respective, iar doctor Pauls m-a sunat şi mi-a spus că participarea mea la convorbirile cu domnul Schneider şi domnul Wolff este absolut necesară. Mi s-a spus că în definitiv este vorba de existenţa firmei.

— Acolo pe birou se află un telefon ; aţi fi putut să mă sunaţi la Avignon.

— Să presupunem, stimată doamnă, replică Gebhardt, că personalul nu acceptă ca domnul Schneider să-i reprezinte interesele — să presupunem că personalul îi retrage încrederea acordată şi vrea un alt conducător de întreprindere, ceea ce teoretic n-ar fi, bineînţeles, imposibil, sau...

Patroana nici măcar nu şi-a dat osteneala să-şi ascundă mirarea. A trecut un timp pînă să-şi revină şi să se ridice în picioare.

— Foarte just, domnule Gebhardt, acest caz nu este prevăzut în contract, dar am să dau indicaţie să se includă şi acest lucru. Dumneavoastră însă uitaţi un lucru : domnul Schneider îşi exercită funcţia nu pentru că l-a ales personalul, el a fost desemnat în mod expres de către soţul meu, aceasta este parte integrantă a testamentului lui. Şi cu aceasta şi ţinînd cont de încrederea de care s-a bucurat domnul Schneider în faţa soţului meu şi de care se bucură în faţa salariaţilor, devine de prisos orice discuţie. Numai dacă s-ar întîmpla ca domnul Schneider — ca fiecare dintre noi — să

dispară ca urmare a unui accident, boală sau deces, ar trebui ales un nou conducător de întreprindere. Pînă atunci dumneavoastră rămîneţi procurist cu împuterniciri limitate — afară de cazul în care vreţi să plecaţi de la firma noastră înainte de termen... Vă mulţumesc. Domnule Schneider, vă rog să mai rămîneţi aici.

Mi-a întins mîna şi i-a făcut un semn lui Gebhardt care părăsi biroul în timp ce eu mă aflam cu spatele la uşă. Afară fui abordat de acesta. În faţa uşii biroului său, la capătul coridorului, mă apucă tare de mînă şi-mi şopti într-un fel de parcă ar fi trădat un secret :

— Credeţi-mă, domnule Wolff, cu cucoana asta şi cu domnul Schneider o să se ducă totul de rîpă, de asta sînt convins, iar eu n-aş vrea să fiu ciodu.

— Nu vă place domnul Schneider !

— Aici nu e vorba de simpatie şi antipatie, aici e vorba de nişte principii. Nu vă daţi seama că în acest Schneider se ascunde un comunist ? V-o spun pe şleau pentru că îl cunosc de douăzeci de ani. E destul de rafinat ca să nu-şi declare deschis apartenenţa la PCG, este membru al PSD. E mai puţin bătător la ochi. Credeţi-mă, comuniştii deştepţi sînt în PSD. De aceea Schneider nu poate fi luat prin surprindere, de aceea el este mai periculos decît partidul din care face parte. Patroana trăieşte cea mai mare parte a timpului în Franţa, ea habar n-are ce se întîmplă pe la noi. Şi eu să ies la pensie înainte de împlinirea vîrstei : să-mi facă mie una ca asta, eu care patruzeci de ani m-am sacrificat pentru întreprinderea aceasta. Bine a zis cine a zis : Feriţi-vă de

moştenitori, ei sînt de o mie de ori mai răi decît cei care le-au lăsat moştenirea.

Îmi întoarse spatele şi intră în birou. M-am uitat în urma lui cam încurcat; să rîd nu-mi venea nici cum. Aşa credeau şi unii mai înţelepţi decît acest om încărunţit în cinste şi, fără îndoială, priceput în meseria lui. Era mîhnit pentru că viaţa cu care se obişnuise se vedea dislocată din rosturile ei.

Afară ningea cu fulgi deşi care se topeau îndată de ajungeau la sol. Portarul în cuşca lui de sticlă îmi făcu o adîncă plecăciune cînd îi trecui prin faţă şi-i făcui un semn amical.

Un Ford Fiesta roşu fusese parcat atît de aproape de maşina mea încît mi-a fost imposibil să deschid uşa din stînga. Mă uitam cu ciudă la pozna care mi se făcuse şi în clipa cînd voiam să deschid uşa din dreapta, îmi apăru din Fiesta un chip frumos, zîmbind ştrengăreşte: Mathilde.

MERGEAM FIECARE CU MAŞINA LUI, ea în faţă, eu după ea; la un moment dat, în aglomeraţia traficului, ne-am răzleţit unul de celălalt, şi cînd am ajuns, ea mă aştepta la intrarea în bloc. Purta nişte cizme negre de piele ce-i ajungeau pînă la genunchi, o fustă pantalon gri, o scurtă îmblănită neagră precum şi o beretă albă din fetru.

— Ştiu ce vrei să spui. Mai tîrziu. Vino cîteva minute cu mine sus.

Odată ajuns în apartamentul ei, am cerut permisiunea să merg să mă spăl pe mîini. Baia era placată toată de jur împrejur şi pînă în

tavan cu faianţă de culoarea viorelei; cînd am deschis uşa, privirea mi s-a oprit prima dată asupra oglinzii de la chiuvetă. Lîngă oglindă atîrna imaginea omului din turla bisericii, poza pe care o făcusem şi-o mărisem eu. Am rămas înlemnit.

— Ce e? a întrebat Mathilde şi m-a bătut pe umăr. Te sperie fotografia?

— Dă-o jos de-acolo, am zis eu.

— Uite ce-am citit eu într-o carte: Dacă pe o perioadă mai lungă de timp priveşti de mai multe ori pe zi chipul unei victime, aceasta începe să dispară încetul cu încetul, făcînd să devină vizibil chipul asasinului.

— Şi tu crezi în prostia asta?

— Dar nu-i o prostie, asta o ştim de la chinezii antici. Dacă ai nervii slabi, spală-ţi mîinile acasă.

— Noi nu sîntem chinezi.

În camera de zi m-am trîntit într-un fotoliu şi mi-am aprins o ţigară.

— Vrei să bei ceva? m-a întrebat Mathilde.

— Mulţumesc, am răspuns eu.

— Dar vino-ţi o dată în fire, la urma urmei tu ai făcut fotografia şi ai mărit-o. Ce Dumnezeu, nu poate fi aşa de îngrozitor cum ţi se pare ţie.

— Ai observat niscaiva schimbări ale chipului din fotografie? am întrebat eu sarcastic.

— Da. Chipul lui Heinrich devine pe zi ce trece tot mai palid, cel al asasinului capătă contururi. Dar acestea nu sînt încă aşa de clare ca să se poată recunoaşte o anumită persoană. De-abia cînd nu se va mai vedea deloc chipul lui Heinrich, va apărea cu claritate asasinul.

Am rămas mut ; seriozitatea de pe fața ei îmi spunea că ea crede ceea ce-i sugerează imaginația.

— Vrei să știi de ce am parcat lîngă tine ? a întrebat ea.

— Pentru asta am venit aici.

— Ne-am înțeles că sîntem aliați. Așadar, eu nu lenevesc. Nu ascult în fiecare zi cîte șase ore Mozart, dacă cumva vei fi crezut așa ceva. Mă plimb cu mașina, uneori merg la cinema, dar niciodată aici în oraș. Acum cîteva zile am privit pe dinafară vila lui Heinrich, n-o cunoșteam deloc, și am văzut un om intrînd pe poartă cu mașina ; mi s-a părut că-l cunosc. Nu pot să-ți spun acum cu precizie unde și cînd l-am văzut pe acest om, într-o fotografie sau în preajma lui Heinrich, dar sînt absolut sigură că-l cunosc de undeva. Am memoria fizionomiilor. Și azi, întorcîndu-mă de la Bochum unde am vizitat o galerie, am făcut iarăși un ocol și am trecut prin fața fabricii. Lucrul acesta îl fac des. Parchez apoi în apropierea fabricii și-mi imaginez că Heinrich stă la masa lui de lucru și vorbește cu mine la telefon. Nu cobor însă niciodată din mașină. Astăzi, în apropierea mea, a parcat același Porsche pe care l-am văzut în fața vilei ; la volan era același om. A stat uitîndu-se tot timpul la clădirea birourilor. Numai asta încă nu m-ar fi contrariat. Mi s-au trezit unele bănuieli doar atunci cînd omul respectiv a început să-și ducă binoclul la ochi. Mi-am deplasat apoi scaunul mai spre spate și mi-am potrivit oglinda retrovizoare în așa fel ca din poziția culcat să țin sub observație acel Porsche care la un moment dat a luat-o brusc din loc. După aceea, spre

surprinderea mea, ai venit tu. Un minut mai tîrziu nu m-ai mai fi găsit.

— Poți să-l descrii pe acel om ?

— Vag : un tînăr de vreo douăzeci și cinci de ani cu mănuși galbene. Trăgea din pipă.

— Ce motive pot să-l facă pe un om să cerceteze cu binoclul o fabrică, am zis eu. O fabrică nu este o femeie goală.

— Tu, de fapt, de ce ai fost la fabrică ?

— Patroana a convocat prima ședință a comitetului, a fost foarte autoritară și a condus ca un șef energic. E hotărît, fabrica nu se mai vinde, dacă în ultimul moment gemenii nu-i dau peste cap socotelile patroanei, ceea ce eu unul nu cred. Tatăl tău a fost confirmat conducător de întreprindere, iar care va fi sarcina mea în consiliu nu știu, despre asta încă nu s-a vorbit.

— Nu sînt sigură că tatăl meu va face față acestei sarcini. Este impulsiv, n-are răbdare, poate fi fanatic. Dacă și-a pus o dată ceva în cap, atunci așa trebuie să fie și nu altfel. Poate se transformă odată cu funcția. Totuși, la drept vorbind, el a fost întotdeauna un tată bun. S-a ocupat de mine în fiecare minut liber, numai că a avut prea puține minute libere. Dacă mama ar fi avut măcar un dram de minte, nu l-ar fi părăsit... Uneori caut să-mi imaginez ce s-ar fi ales de mine, dacă nu l-aș fi întîlnit pe Heinrich. Probabil că aș fi rămas să lucrez la birou și m-aș fi căsătorit și aș fi fost acum cu burta mare. Sau aș fi tîrît de colo pînă colo un recorder cu casete ca să atrag atenția tuturor asupra mea sau ca să-i scandalizez... Să sperăm că tata se va impune în fața salariaților, să sperăm că aceștia vor înțelege

ce înseamnă pentru ei modelul lui Heinrich. Îmi place să cred în asta, de dragul lui tata. Pentru Heinrich a fost mai ușor. El și-a schițat modelul de pe poziția unui om în spatele căruia se află o mare avere. N-avea de ce să invidieze pe cineva. Cine are totul, acela nu știe ce-i invidia. El n-a înțeles niciodată lăcomia altora; lui Heinrich îi aparținea, într-adevăr, totul, inclusiv eu.

După o pauză, ea a adăugat:

— Ție cum îți mai merge, Wolff? Ai chef de mine?

Mi-a trebuit oarecare timp ca să pricep. Fața îmi ardea, aveam senzația că am fost surprins în intimitatea cea mai adîncă a dorințelor mele. Cu inocență și nerușinare, ea mă întreba dacă vreau să devin succesorul lui Heinrich Böhmer.

Zăpăceala care mă cuprinsese o amuza. Își puse o mînă pe brațul meu și mă sărută pe gură.

— Firește că ai chef de mine. Asta am știut-o din capul locului, de așa ceva își dă seama orice femeie. Ba chiar m-ar durea să știu că inima nu-ți dă ghes către mine. Wolff, lasă-te păgubaș, n-am nevoie de nici un bărbat. Eu am unul, chiar dacă tu nu înțelegi asta. Pe Heinrich nu poate să-l înlocuiască decît un singur bărbat, și anume Heinrich. Ea arătă spre portretul cu panglica de doliu pe rama din stînga sus.

— Desigur ai putea să întrebi cum se descurcă fără bărbat o femeie așa de tînără ca mine. Bărbații persistă în credința că fără ei nu se poate. Răspunsul meu e simplu: cînd îmi crapă

buza după un bărbat mă uit la poza lui Heinrich și mă liniștesc. Mai mult nu-mi trebuie.

Cînd a fost să plec, m-am simțit umilit.

CÎND S-A ÎNTORS ACASĂ la unsprezece, la două ore după mine, Christa era moartă de oboseală. De la firma ei, cea mai selectă clădire din piață, a adus cîrnați și șuncă; în cîteva minute a golit o sticlă de apă minerală.

— Trebuie să mă duc la un control, s-ar putea să am zahăr, spuse ea. Oamenii cărora veșnic le e sete sînt suspecți de diabet.

— Prostii, toată chestia e că muncești prea mult. Cu trebăluiala ta prin bucătăria supraîncălzită e imposibil să nu ți se facă sete. Și mie mi se face sete cînd stau prea mult la volan.

— Tu? Tu nu bei fiindcă ți-e sete, tu bei din obișnuință.

— Eu beau pentru că-mi place.

— E același lucru. Tu ai bea și-n coșciug. Ești gata cu castelele tale medievale? Totdeauna oamenii vor cumpăra ceea ce este frumos — fără să țină seama de preț. Ar trebui să faci și alte poze, poate din acelea respingătoare.

— Crezi că mi le cumpără cineva? Eu trebuie să ofer ceea ce se caută, concurența e destul de dură. Tinerii de la școala de artă vînd așa ceva contra douăzeci de mărci, iar eu cer cincizeci și chiar o sută. Ei vor să-și facă vad și manevrează cu prețurile. Lucrul acesta îl înțeleg destul de bine; la început nici eu n-am stat pe roze.

— Dar acum, zise Christa, eu sînt cea care am necazuri.

— Ce necazuri? Cu mine?

— De trei luni avem o fată de șaptesprezece ani, acum că nu prea se mai ține cont de legile de protejare a tineretului, trebuie să lucreze pînă la unsprezece noaptea. Și nu prea știe cum să ajungă acasă, pentru că locuiește în Frohlinde, tocmai în partea de vest. Motoretă n-are, încă nu și-a strîns bani, și n-are nici prieten care s-o ducă acasă. La ora aceea să mai apuci un tramvai, apoi autobuzul și de la stație să mai trebuiască să mergi încă zece minute pe jos: se face tîrziu după miezul nopții. Cînd mi-a povestit asta în bucătărie, am vrut să mă duc imediat cu ea la șef. Dar ea m-a rugat cu cerul și pămîntul: Pentru numele lui Dumnezeu, nu faceți asta, doamnă Wolff, nu vreau să-mi pierd locul, am mai fost o dată pusă pe liber fiindcă am pomenit de protejarea tineretului... Atunci m-am dus singură la șef și ce crezi că mi-a zis? Nu vă amestecați, doamnă Wolff, treaba asta mă privește numai pe mine. A venit de mult sorocul să se schimbe rînduielile din țara noastră și să se arate, în sfîrșit, acestui tineret cine are comanda. Lăsați-i pe învățăcei în seama mea. Încă nu și-a pierdut valabilitatea zicala: Anii de ucenicie nu sînt ani de domnie... Îți spun, este același om care altădată îi întîmpina pe începători cu un pahar de șampanie. Astăzi, dacă fata în drum spre casă ar fi atacată și violată, el ar reacționa ca unul care are gheață în loc de inimă: Ea e de vină, ce-și tot plimbă fundul de una singură noatea prin oraș... Dar tu ți-ai încălzit ceva de mîncare

astăzi? De ce nu-ți scoți ceva din congelator? Ai acolo mîncarea gata pregătită.

— Nu-ți face nici un fel de griji din cauza asta, am răspuns eu. Fabrica nu se mai pune în vînzare, se va trece la modelul Böhmer.

— Ah, strigă Christa și se uită la mine uimită.

Și de la cine ai aflat asta?

— De la patroană, personal și de-a dreptul. Azi după-amiază am fost la o întrunire la fabrică. Invitația am primit-o acum trei zile, dar am uitat să-ți spun. Se va forma acel comitet din care voi face parte și eu, deși încă nu știu ce funcție mi se va încredința. În curînd va avea loc adunarea salariaților ca să dea binecuvîntarea modelului.

— Christa făcu încet cîțiva pași spre mine și se opri la o jumătate de metru în fața mea. Arăta speriată și cu vocea ei parcă răgușită zise:

— Ai fost la întrunire? Și mie nu mi-ai spus o vorbă? Ai uitat să-mi spui? Pot eu să cred așa ceva? Edmund, te previn, aluneci pe cărări greșite, mai tîrziu ai să te căiești... Dar în felul acesta cel puțin aflu și eu o dată ceva de la tine și nu de la gemeni.

Făcu stînga-mprejur și porni spre scară.

În timp ce Christa urca scara spre dormitor, sună telefonul.

— Trebuie să fie ceva neplăcut, îmi dau seama după cum sună, strigă ea. La ora asta sună numai idioții și bețivii.

Am auzit-o cum închide ușa de la baie după ea; după ce a tras ușa, am ridicat receptorul și am întrebat cine e.

O voce a răspuns încet, dar clar:

— Refuzați, încă nu-i tîrziu. Nu acceptați ideea lui Heinrich Böhmer. Dacă vă retrageți o să aveți o viață liniștită. Noi nu sîntem meschini, o sumă serioasă vă este asigurată. Și mai gîndiți-vă că din casa dumneavoastră aveți o vedere bună spre turla bisericii.

Cel de la capătul firului puse receptorul în furcă.

Mi-am adus din pivniță o sticlă de vin roșu cu riscul ca nevastă-mea să coboare încă o dată în camera de zi și să-mi facă reproșuri. Cînd am desfăcut sticla în bucătărie, am auzit-o pe Christa ieșind din baie, trecînd prin vestibul și trăgînd după ea ușa de la dormitor.

Pe canapeaua din camera de zi mi-am băut vinul pe-ndelete și mi-am frămîntat mintea cu întrebarea a cui o fi fost vocea aceea. O mai auzisem o dată: dar unde, cu ce ocazie? Aduceam în planul din față al imaginației chipuri și voci, dar tocmai cînd credeam că am găsit chipul potrivit la glasul potrivit, a sunat din nou telefonul. Era cu mult după miezul nopții.

— Ați primit mai înainte un telefon? întrebă Schneider.

— Da, dacă-i o oră de-atunci.

— Vi s-a oferit de către cel de la capătul firului o sumă serioasă?

— Da, o sumă serioasă.

— Asta n-a fost un banc dintre acelea care se fac noaptea. Mie mi-a făcut aceeași propunere. Lucrurile au început să se miște mai devreme decît aș fi crezut eu. Indivizii sînt grăbiți, de aceea trebuie să scoată capul din vizuină. Nimeni n-a pus-o la socoteală pe patroană, iar

acum încearcă să ne momească pe noi: ca la fotbal, vor să le vindem meciul. Fabrica trebuie vîndută, modelul Böhmer împiedicat, iar noi le stăm în cale. Puteți veni mîine seară la mine acasă? La șapte?

— Da, am să vin.

— Bine, atunci pe mîine.

Am rămas în camera de zi pînă am golit sticla. Eram amețit, simțeam o greutate în picioare, iar tavanul se învîrtea. Cu toate acestea am încercat încă o dată să-mi amintesc cine putea să fie anonimul de la telefon. Știam că-l întîlnisem cîndva, că-i mai auzisem vocea cîndva.

Cu o ușoară nesiguranță în mișcări am urcat scara și am intrat în dormitor. Christa dormea dusă. Fața ei avea un aer pașnic.

CÎND MI-A DESCHIS UȘA, Schneider arăta ca și interiorul locuinței lui: neîngrijit și trist și mai mirosea și a băutură. M-a poftit înăuntru fără să-i zic și fără să-mi zică bună seara, mi-a făcut numai semn să iau loc pe un scun de culoare maro cu rezemătoarea dintr-un material plastic lucind a ceva unsuros.

— Dacă vă numește conducător de întreprindere, nu mai puteți rămîne în locuința asta, am zis eu. Ar fi un prejudiciu pentru firmă.

— Aveți dreptate, a răspuns, stau într-un bordei jalnic. Probabil că în ochii străinilor trec drept un porc. Nu mai am nici un chef pentru treaba de-acasă — dar nici nu mă gîndesc să aduc vreo femeie în casă. Rămîn mai bine

solo, chiar dacă nu-mi vine uşor. Soţia mea a trecut alaltăieri pe-aici... de ce vă miraţi... tocmai veneam de la lucru. Şedea pe locul pe care stai dumneata acum. Şi ce s-a mai văicărit, fiindcă ştabul după care a plecat acum cîţiva ani e la pîrnaie. Mi-a cerut pur şi simplu să-i dau voie să se întoarcă acasă ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Ca să vezi, parcă eu aş fi alungat-o. La început am fost de un calm perfect, am lăsat-o să vorbească şi să se văicărească, deşi ştiam că nu plînge cu adevărat. Cînd mintea, în caz că are aşa ceva, i-o ia razna, începe să dea apă la şoareci. Dacă a văzut ea că asta nu mă impresionează, a vrut să se dezbrace şi-atunci mi-au venit şi mie dracii. Eu nu sînt cîtuşi de puţin un om violent, dar pur şi simplu am dat-o pe uşă afară, i-am luat frumuşel puloverul şi i l-am dat de-a zvîrlita după ea; în definitiv, sîntem datori să le oferim şi vecinilor, din cînd în cînd, cîte un spectacol. Sînt convins că mi-au fost recunoscători pentru această performanţă. Nici unul nu s-a plîns nici unul n-a protestat... Cu toate astea, trebuie să plec de-aici, să mă mut, poate, într-o locuinţă a întreprinderii.

— Dacă vă gîndiţi la vila lui Böhmer, să ştiţi că e închiriată.

— Doamne fereşte. Altă treabă n-am decît să-mi pun salariaţii în cap? Dar tocmai despre vilă voiam să discut cu dumneavoastră. Dorinţa mea ar fi ca dumneavoastră să pătrundeţi acolo şi să scoateţi ceva sau numai să vedeţi dacă există vreun lucru care m-ar interesa pe mine.

— Am impresia să nu sînteţi în toate minţile. Cum să pătrund într-o casă străină? Ce, mă duc la prăvălie: cumpăr şi-mi văd de drum?

— Cam aşa ceva, mi-aţi sesizat bine gîndul.

— Dar de ce nu vă duceţi dumneavoastră să căutaţi comoara?

— În situaţia de faţă nu mi-ar face plăcere să pună mîna pe mine şi să mă ducă la arest. Eu sînt pentru întreprindere mai important decît dumenavoastră, şi-apoi aţi ieşi mai uşor din încurcătură, în caz că v-ar înhăţa. Fiind fotograf de meserie e în firea lucrurilor să fii curios... Lăsînd gluma la o parte: sînt sigur că în vilă e de găsit cîte ceva, poate chiar unele indicii cu privire la moartea lui Böhmer. De cînd a fost închiriată lui Zierer, vila asta mi se pare a fi devenit un cuib de şobolani.

— Şi, după părerea dumneavoastră, ce-aş putea găsi eu acolo?

— Am bănuiala şi sînt aproape sigur că Zierer primeşte informaţii chiar din cercul foarte restrîns al celor de la conducerea întreprinderii. Întrebarea este: cine-l informează şi cui transmite el aceste informaţii. El însuşi, sînt sigur de asta, nu-i decît un subaltern care execută ordinul unui şef. Ordinul mi se pare clar: să găsească acele căi care să permită ca, în pofida tuturor rezistenţelor, fabrica să fie vîndută şi, deci, sa se împiedice cu orice preţ realizarea modelului lui Böhmer. Cine are cunoştinţă de acest model? Cine are cunoştinţă de hotărîrea fermă a patroanei de a traduce în viaţă ultima voinţă a soţului ei? Notarii Wohlrabe şi Grosser, alţi cîţiva pe care nu-i cunosc. Asta face ca totul să devină atît de misterios. Şi fireşte şi soţia dumneavoastră, dînsa ştie totul de la

gemeni sau de la dumneavoastră. La drept vorbind, mă întreb dacă sînteţi în stare să ţineţi un secret ?

— Mă jigniţi.

— Ei, doar n-o să muriţi din asta. Însă atîta timp cît şefii lui Zierer ne rămîn necunoscuţi, atîta timp cît cei care-l susţin din umbră rămîn nedescoperiţi, modelul Böhmer se află în pericol, iar noi amîndoi, şi nu alţii, sîntem aceia care figurăm la ora actuală pe lista neagră. Telefonul de ieri a confirmat-o cu toată claritatea. Aţi priceput? Aţi intrat în horă, nu mai sînteţi unul din afară.

— Aş fi într-adevăr numai un biet fotograf, dacă n-aş fi înţeles de mult acest lucru.

— Ştiţi dumneavoastră, domnule Wolff, cînd lucrezi timp îndelungat într-o întreprindere, ajungi să cunoşti modalităţile în care se transmit informaţiile. Nu-mi dă pace gîndul că la noi există cineva care lucrează pentru acest Zierer sau pentru ce-i care-l sprijină din umbră... Să nu-ţi vie să înnebuneşti? Mă rog. Dumneata nu eşti în situaţia asta, dumneata nu cunoşti lucrurile pe dinăuntru, încă nu. Dracu' ştie, eu n-am încredere în Gebhardt, ceea ce e absurd, ştiu asta ; în curînd n-o să mai am încredere în nimeni, nici măcar în mine. Am bănuieli şi bănuielile mele nu sînt nişte rătăciri ale minţii, ele se întemeiază pe experienţă. Adam nu intră în discuţie, el este un tehnician credincios şi cu suflet, fără ambiţie. Apoi la cine să mă mai opresc, tot la Gebhardt, deşi asta-i o prostie. Gebhardt este de patruzeci de ani în întreprindere, el a fost mîna dreaptă şi memoria lu' naşu'. Asemenea oameni se lasă mai degrabă jupuiţi

decît să trădeze. Dacă n-ar exista oameni de factura lui, nu ştiu ce s-ar mai alege de administraţia industriilor... Ştiu că nu prea mă are la inimă, dar asta nu ne împiedică să colaborăm.

Schneider se plimba de colo pînă colo prin cameră, cu mîinile la spate, cinci paşi de la fereastra cu pervazul larg şi fără nici o floare spre uşă, cinci paşi de la uşă spre fereastră.

— Am bănuiala, zise el, că Zierer este un agent al lui Worldelectric şi că firma lui este o firmă fictivă. Şi nici gemenii nu sînt atît de naivi pe cît vor să pară. Au tot încercat să vîndă fabrica fără ştirea mamei lor. Sînt unşi cu toate alifiile, sînt nişte rafinaţi. Şi cînd te gîndeşti cum ne propuneau nouă, mie şi dumneavoastră, să renunţăm: pentru gemeni o vînzare ar fi fost cu atît mai mult o afacere grozavă. Iar noi ar trebui să înţelegem odată că Böhmer cu modelul lui a dat un exemplu unic: un capitalist pînă în măduva oaselor vrea să demonstreze că n-avem nevoie de acţionari în chip de corbi lacomi de profit. Adenauer a spus odată că socialiştii nu ştiu să administreze banii şi că de aceea nu trebuie să ajungă niciodată la putere. Acum, cu modelul nostru, avem bani şi sîntem în stare să-i administrăm. Sîntem deja în lift, nu trebuie decît să apăsăm pe buton şi ne duce în sus.

— Sau în jos.

— La noi liftul merge numai în sus. Domnule fotograf, a sosit timpul să nu mai stai de-o parte, ci să te înhami la treabă. Hai să ne oprim puţin la o cîrciumă, să bem ceva. În casă nu mai am nimic de băut, pentru că nu pot să

sufăr să văd sticle pline. Şi pentru unul ca mine, cîrciuma cea mai afumată este locuinţa cea mai plăcută.

LA 1 FEBRUARIE '84, într-o miercuri, i s-a trimis prin poştă fiecărui salariat al uzinelor Böhmer contractul de asociere plus o scrisoare de însoţire, eliberată de orice germană juridică, în care se aducea la cunoştinţă ultima voinţă a proprietarului firmei. Scrisoarea spunea în esenţă că oricare salariat poate deveni coproprietar al întreprinderii, dacă îşi pune semnătura pe contract. Se programa o adunare a salariaţilor pentru 18 februarie la ora zece înainte de amiază, în hala de expediţii a fabricii.

Deşi transpiraseră cîteva amănunte şi circulaseră unele zvonuri, mulţi rămaseră totuşi cam nedumeriţi cînd s-au trezit ţinînd în mînă scrisoarea semnată de patroană şi de doctor Pauls. Nu puţini erau aceia care bănuiau că cineva urmărea să-i atragă într-o afacere necurată pentru care ei nu se simţeau pregătiţi. Pur şi simplu nu le venea să creadă că cineva face cadou jumătate din averea lui. Pînă la 18 februarie fabrica părea să fi devenit un club de dezbateri; Schneider se temea chiar să nu care cumva să se tulbure mersul normal al producţiei. Zilnic se vedea silit să dea oamenilor asigurări liniştitoare şi a trebuit să-şi convoace consilierii ca să-i lămurească asupra contractului. Mulţi speculau cum că, în situaţia în care salariaţii devin asociaţi şi însuşi preşedintele consiliului de întreprindere devine conducător al întreprinderii, este probabil ca consiliul de întreprindere să-şi piardă rostul de a mai exista. Asta era pentru cei mai mulţi aproape de neconceput: în definitiv, crescuseră şi trăiseră cu toţii în credinţa că cel care e mai slab trebuie să ţină piept celui care e mai tare şi că sindicatul este necesar pentru ca să salveze fie şi numai firimiturile de la marele cozonac. Urma, aşadar, ca în viitor să nu mai fie ei cei slabi, ci toţi să fie la fel de tari sau la fel de slabi? Sau în spatele modelului lui Böhmer se ascundea numai răutatea care de dincolo de mormînt hohotea de satisfacţie: Acum sfîşiaţi-vă între voi cît poftiţi!

Inginerul-şef Adam se dusese să se consulte cu avocatul; salariaţii convocaseră pentru sfîrşitul programului o şedinţă la care-l invitaseră pe Gebhardt. Acesta nu era însă în măsură să spună mai mult decît ştiau deja cu toţii. Cu un gest de parcă ar fi spus „eu sînt mereu al vostru devotat“, el se exprimă în felul următor:

— În fond nu se schimbă nimic, numai că se pune pe aceeaşi treaptă contabilul cu omul de serviciu şi cu ucenicul, portarul cu şoferul, inginerul-şef cu salahorul. Vă veţi primi salariul şi gratificaţia de Crăciun ca şi pînă acum, iar la sfîrşitul anului după vărsămintele la fondul de rezervă, vi se va împărţi beneficiul realizat. Altminteri toate vor merge pe făgaşul obişnuit, cu deosebirea că domnul Schneider va sta acolo unde şedea domnul Böhmer şi va stabili politica întreprinderii.

El rîse de această comparaţie, mulţumit de sine însuşi, şi adăugă: Pe viitor, soarta

întreprinderii va fi hotărîtă de un salariat, ea nu se va mai afla în mîinile unui industriaş şcolit.

Unul din participanţii la şedinţa cu pricina îi şoptise despre cele discutate lui Schneider, iar Schneider tremura de mînie în timp ce-mi povestea despre aceasta.

Pînă în ziua cînd urma să se ţină adunarea salariaţilor, Schneider, neobosit, străbătuse secţiile fabricii, convinsese, măgulise, în ciuda situaţiei, rezolvase cu energie nesecată problemele şi se băgase, spre necazul lui Gebhardt, chiar şi în treburile serviciului comercial. Arăta atîta zel încît nici chiar Adam care făcea parte din categoria scepticilor nu putea să nu-l admire. În aceste zile relaţiile lor deveniseră mai strînse: Schneider ştia că e greu să înlocuieşti un om atît de inventiv ca Adam, iar Adam înţelegea că modelul Böhmer aducea fiecăruia nişte avantaje şi că nimeni nu putea să conducă întreprinderea mai bine decît Schneider.

Cu puţine zile înainte de 18 februarie, Schneider se îmbătase acasă în aşa hal încît a doua zi dimineaţa s-a trezit cu dureri de cap şi a trebuit să stea un sfert de oră sub duş. Pe dinafară avea un aer de superioritate şi siguranţă de sine cum nu avusese el niciodată: numai că gîndurile nu-i dădeau pace.

— Zilele care au mai rămas pînă la luarea deciziei or să mă coste cîţiva ani din viaţă, domnule Wolff, spuse el la telefon, pentru că ştiu cît de imprevizibilă poate fi o adunare a salariaţilor mei. Nu mai sînt sigur nici măcar de consilierii mei. Nu mai fiţi atît de optimist, în ce mă priveşte eu doar o fac pe optimistul. Lucrurile pot să ia cu totul altă întorsătură. Contez însă pe inteligenţa patroanei, eu o admir pe această femeie. Dacă lucrurile se încurcă, ea le va îndrepta din nou.

MATHILDE ŞEDEA ÎN FAŢA MEA într-un capot alb, aproape transparent, cu garnitură de dantele; picioarele îi erau acoperite pînă la glezne. Am evitat să mă uit direct la ea, priveam fix la marea fotografie cu panglică de doliu.

— Acum e de notorietate publică, spuse ea şi aruncă pe jos ziarul în care citise. Azi ştie tot oraşul, mîine întreaga ţară. Mă tem pentru tata. El are ceva în comun cu Heinrich: amîndoi aleargă după un miraj, ah, după un miraj chiar prea frumos.

Îşi lipi pieptul de genunchi şi se strînse şi mai tare în capotul ei; cum stătea ghemuită într-un colţ al fotoliului, părea invadată de tristeţe. Aş fi vrut să fiu bogat şi cu treizeci de ani mai tînăr ca să-i pot oferi tot ceea ce ea considera de multă vreme că-i datorează viaţa.

Deodată se ridică în picioare şi porni, din nou desculţă, spre portretul lui Heinrich Böhmer, scoase panglica de doliu şi o aruncă în coşul cu hîrtii care se afla sub birou.

— Ajunge. Nu trebuie să întindem coarda prea mult, că plesneşte. Heinrich mi-a zis o dată: Chiţ, dacă o fi să mi se întîmple ceva, să nu fii tristă. Viaţa merge înainte. După ce s-a aşezat din nou în fotoliu, a adăugat: Şi vorba

asta e valabilă mai ales pentru tine, deşi poţi să-ţi pui în cui frumoasele tale aparate foto. Nici un ziar, nici o revistă n-o să te mai solicite, asta să-ţi fie clar. Numele tău se va putea citi în curînd în orice ziar, cariera ta de fotograf profesionist s-a încheiat. Să sperăm că întreprinderea o să-ţi plătească exact atît cît ai pierdut.

— Eu sper ca tatăl tău să-mi propună un contract care să-mi dea posibilitatea să trăiesc cel puţin la fel ca şi pînă acum. Şi dacă ar fi ca într-o bună zi să dăm totuşi peste asasinul lui Heinrich Böhmer, atunci...

— Ce se va întîmpla atunci? a întrebat ea numaidecît şi, îngîndurată, a adăugat, dar mai mult pentru sine: În curînd voi descoperi cealaltă faţă şi am să ţi-o descriu. Tu nici vorbă s-o vezi, pentru că nu crezi în aşa ceva. Şi acum pleacă, te rog. Drăguţ din partea ta că ai trecut şi pe la mine, dar acum am o întîlnire.

— Tu? Parcă spuneai că nu te întîlneşti cu nimeni.

— Sînt obligată să-ţi raportez ţie ce fac?

— Desigur că nu. Mă gîndeam doar aşa, că fiind aliaţi ai să-mi spui totul.

— Eu sînt complicea ta, nu sclava ta. Am o întîlnire cu tata, dacă vrei neapărat să ştii. Ne întîlnim la „Împăratul romanilor". Am rezervat o masă pentru astă-seară. Consider că a venit timpul să reiau legătura cu tatăl meu. Poate că asta îi va fi de ajutor. L-am sunat direct la întreprindere şi a acceptat imediat ca diseară să ia masa împreună cu mine. Va veni în costumul lui cel mai bun şi cu o cravată oribilă. Gust n-a avut el niciodată; o să stea

pe scaun şi n-o să ştie ce să facă cu mîinile lui zdravene. Cu toate astea mă tem de discuţia cu el. În definitiv, am fost patru ani amanta şefului lui şi dacă află cineva, tata intră primul la apă şi o dată cu asta se duce de rîpă întreg modelul. E suficient doar ca cineva să afirme că tata mi-a facilitat raporturile cu Heinrich Böhmer ca să-şi asigure nişte avantaje personale. Nimeni nu s-ar preocupa de adevărul adevărat, nimeni; toată lumea nu s-ar gîndi decît la povestea de alcov. Oricum oamenii acordă mai mult credit acestor poveşti decît lucrurilor pe care le văd cu proprii lor ochi. Poate c-ar trebui să dispar din acest oraş, să mă duc undeva, unde să nu bănuiască nimeni de existenţa mea şi unde să mi se piardă urma.

ÎN ULTIMELE SĂPTĂMÎNI începusem să-mi fac însemnări despre avalanşă, cum îi spuneam noi fabricii; despre convorbirile şi întîlnirile la care participam sau despre care aflam cîte ceva de la terţe părţi. Mi-am notat ce mi-a povestit Mathilde despre întîlnirea cu tatăl ei la „Împăratul romanilor"; Schneider pe care-l văzusem de două ori la uzină ca să vorbesc cu el despre contractul meu, chiar şi el mi-a vorbit cu o sinceritate de-a dreptul uluitoare despre întîlnirea cu fiică-sa. Ba chiar am rămas cu impresia că a aşteptat numai momentul potrivit ca să poată vorbi cu persoana potrivită despre toate acestea.

— Te-ai făcut mai frumoasă.

— Știu, tată. Nu e nevoie să mi-o spui, pentru că mă privesc zilnic în oglindă.

— E efectul luxului... Ți-a creat el niscaiva condiții? Ești asigurată și după moartea lui?

— Și după moartea lui. În următorii zece ani n-am probleme.

— Ce bine-ar fi dacă orice om ar putea să spună asta despre sine. Dar în zece ani de-acum încolo tu vei avea peste treizeci. Și apoi ce-ai să faci?

— Dacă peste zece ani o să am probleme, voi vinde toate lucrurile de valoare. Și asta o să-mi ajungă pentru încă zece ani.

— Și apoi?

— Apoi voi fi trecut de patruzeci și probabil mă voi fi fanat. Atunci viața și-așa nu mai merită să fie trăită.

— Alții încep să trăiască de-abia la patruzeci de ani.

— Eu nu sînt alții. Vrei să-ți aleg eu ceva de pe listă?

— Te rog. Îmi face plăcere cînd cineva mă răsfață. Cînd se-ntîmplă ca un tată să fie invitat chiar de fiica lui la un restaurant scump.

— Ce face mama?

— Știi și tu, de bună seamă... cu uniforma ei. Nu se poate să nu fi citit în ziar.

— Îmi pare rău de ea.

— Te rog, să nu transformăm întîlnirea noastră într-un congres al sentimentelor. Cînd a plecat de-acasă, nici ei nu i-a părut rău de mine.

— Ochi pentru ochi?

— Nu, mi-este indiferentă. N-o urăsc, nu mă

bucur de răul ei, în general nu-mi inspiră nici un fel de sentiment. Înțelegi?

— Totdeauna mi-a fost greu să te-nțeleg. Vrei să divorțezi?

— Încă nu m-am gîndit serios la asta. Dar de ce nu? Dacă tot sîntem despărțiți, atunci ce să mai aștept, de ce să n-am o casă curată?

— Aș vrea să te previn, tată. Îndată ce va afla ce poziție o să ai tu în viitor, mama o să se țină scai de tine. Pînă în prezent n-a disprețuit niciodată banii.

— Ca și tine.

— Era necesar să-mi spui asta?

— Scuză-mă. Dar dorința mea ar fi ca tu să dispari din acest oraș.

— Mă așteptam să-mi spui asta. De dorit poți să dorești, dar cu-atîta te alegi.

— Mathilde, e în interesul tău.

— Nu e adevărat. E în interesul fabricii, în interesul poziției tale.

— Ai limba foarte ascuțită.

— Ca și tine. Și sînt exactă pentru că am trecut printr-o școală bună. Ani de zile am învățat să descifrez ce ascund oamenii și întîmplările. Nu sînt așa de naivă pe cît mă crezi tu.

— Uit uneori că tu ai trecut printr-o școală pe care o cunosc îndeajuns.

— Și acum te face conducător de întreprindere, executor al dispozițiilor lăsate de Heinrich. Cum se încrucișează drumurile...

— Sau cum se înnoadă, cînd te văd stînd așa în fața mea... Ai vreo bănuială, cine l-a omorît?

— Nu. Ştiu numai ce s-a scris în ziare. Uneori m-am gîndit că tu trebuie să fi fost acela, ca să te răzbuni pe el.

— Să mă răzbun? Ce copilărie? N-am avut niciodată motiv s-o fac. Tu nu erai un asemenea motiv, chiar dacă te supără că ţi-o spun. Uneori, cînd mă gîndeam că te-a sedus, simţeam ceva ca o pornire, dar să omori pe cineva pentru asta: nu.

— Poate că eu l-am sedus pe el. Este un lucru chiar aşa de imposibil? Dar să lăsăm asta. Biftecul e excelent.

— La asemenea preţuri poţi să ai şi pretenţii.

— Ai observat că majoritatea oamenilor nu mai mănîncă, ci doar se hrănesc?

— Majoritatea nu-şi poate permite să mănînce aici. Pretenţiile tale au crescut.

— Pentru liniştea ta sufletească află că acasă mănînc şi eu pîine cu brînză, iar din cînd în cînd îmi fac şi salata cu cîrnaţi pe care o făcea mereu bunica, cu ceapă, untdelemn şi oţet şi cu o jumătate de căţel de usturoi.

— Lăudabil. În felul acesta cel puţin nu scapi de sub observaţie majoritatea.

— Nu-ţi stă bine zeflemeaua. Eu nu sînt în partidul tău, aşa că asta nu mă impresionează nicicum.

— Tatăl tău ar vrea numai să ştie de ce după mai bine de patru ani fiica lui şi-a reamintit brusc de acela care i-a dat viaţă.

— Bunica obişnuia să spună: Cînd cerşetorul vine călare, nu mai e chip să-i stai în preajmă. Despre asta voiam să discut cu tine.

— Într-adevăr te-a educat bine naşu', jos pălăria. Poate că de hatîrul tău a creat mode-

lul? În privinţa aceasta, în documente nu figurează nimic.

— Asta-i lipsă de gust, dragă tată... Vrei să continui cu bere? Ia încearcă odată cu vin, e ceva de zile mari.

— Continui cu bere. În acest oraş se poate bea numai bere şi nimic altceva.

— Înţeleg. Şi berea se asociază cu îngrozitoarea cămaşă albastră pe care o porţi, cu îngrozitoarea cravată roşie şi cu acest imposibil costum maro. Eşti o culme a prostului gust. Dacă ai de gînd să conduci cu aceeaşi lipsă de stil întreprinderea lui Heinrich, poţi fi sigur că în curînd o duci la faliment. O să ai de-a face cu multă lume, şi toţi o să rîdă de tine. În oraş cunosc un bun magazin pentru bărbaţi, Baehr şi Eichenauer: du-te acolo şi te-mbracă în haine noi. Lucrurile mari se realizează pornind de la fleacuri. Salariaţii îţi cunosc bunele intenţii, costumele tale o să le inspire respect.

— Nu din cauza costumelor mele sînt respectat, dragă fiică.

— Te rog uită-te cel puţin în jurul tău. Priveşte la aceşti cetăţeni cumsecade, cum se holbează la mine, cum le transpar poftele prin ochi. Cu asemenea tipi vei avea de-a face în viitor. Alege-ţi costumul potrivit, cravata potrivită, nu urma niciodată moda în ce are ea strident pentru că asta te face ridicol, şi ia-ţi o secretară drăguţă care să ştie să-şi ţină gura şi care să mai şi gîndească din cînd în cînd pentru tine. Asta înseamnă să fi străbătut deja jumătate din drum — cu condiţia să fii realmente hotărît să preiei conducerea fabricii.

— Mi-am asumat această obligaţie şi am să mă dedic ei, chiar dacă îmi spui pe şleau că Heinrich al tău şi-a schiţat modelul numai de hatîrul tău, iar pe mine m-a înhămat, ca pe un bou cornut, întru întărirea atelajului, probabil pentru a se mai despovăra de complexul de vinovăţie.

— Acum ai spus o prostie, tată. Îl subapreciezi pe acest om pe care-l cunoşti de mult mai multă vreme decît mine. Cînd l-ai cunoscut tu, eu nici nu mă născusem... Ce ai dori ca desert ?

— Compot de mere.

— Aici n-au aşa ceva.

— Atunci nu mai vreau nimic.

— Eu iau un platou cu brînzeturi, pentru amîndoi... Şi mama ce mai face ?

— M-a vizitat deunăzi. Mi-a făcut scena de rigoare, cu lacrimi. Apoi a vrut să se dezbrace şi unde n-am dat-o pe uşă afară.

— Delicat n-ai fost tu niciodată. Totdeauna te-ai folosit de mama numai ca de un obiect.

— Tu trăieşti singură ?

— Eu nu sînt niciodată singură.

— Înţeleg.

— Nu înţelegi nimic. Chiar dacă nu mi-o spui, eu ştiu că eşti convins că am fost întreţinuta lui Heinrich Böhmer. Şi dacă am fost, ce importanţă are ? Asta nu i-ar anula nici pe departe meritul de a fi fost acela care mi-a deschis ochii asupra vieţii. Era omul care avea înţelegere pentru orice situaţie. Cel puţin s-a străduit în sensul acesta şi mi-a purtat de grijă.

— Nu e tocmai măgulitor să auzi aşa ceva din partea propriei tale fiice.

— E adevărat, dar acum pot să onorez orice notă de plată, iar tu eşti astăzi invitatul meu. În curînd ai să poţi mînca pe spezele firmei. Dar să nu-l pierzi din ochi pe Gebhardt.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— El a reglat ani de-a rîndul problemele personale ale lui Heinrich, iar eu eram un număr de cont pe care îl cunoşteam. Acum doi ani însă, Heinrich i-a luat din mînă toate problemele personale. Începuse să nu mai aibă încredere în Gebhardt. De ce, nici eu nu ştiu. Heinrich l-a însărcinat apoi cu aceste probleme pe doctor Pauls. Eu una l-aş urmări îndeaproape pe Gebhardt. Procuriştii îmbătrîniţi în funcţie sînt ambiţioşi şi avizi de putere.

— Îţi mulţumesc pentru sfat. Sper să reuşesc ceva în direcţia asta.

— Şi nu uita de costum. O cămaşă albă şi o cravată albastră te prinde de minune. Magazinul se numeşte Baehr şi Eichenauer.

CU CÎTEVA ZILE ÎNAINTE de adunarea salariaţilor, m-a sunat patroana şi m-a invitat la ea acasă, la locuinţa din oraş. M-a întrebat prieteneşte cînd aş avea timp să-i fac o vizită ; timp aveam, aşa că spre sfîrşitul după-amiezii m-am dus cu maşina la ea. M-a întîmpinat în pragul uşii, m-a condus în marea cameră de zi, care mi-era deja cunoscută, şi m-a întrebat dacă prefer cafea sau ceai sau vreo băutură alcoolică. Am cerut ceai şi cînd ne-am aşezat unul în faţa celuilalt, a început

să mă cerceteze fără jenă, ca apoi să zîmbească.

— Am ținut pur și simplu să vă cunosc în afara cadrului oficial, a spus ea, înainte de a ne întîlni cu regularitate la ședințele consiliului.

— Stimată doamnă —

— Mă numesc Böhmer... Atunci am regretat foarte mult că, după căsătorie, soția dumneavoastră a întrerupt contactul cu mine și cu soțul meu — am regretat foarte mult. Era conștiincioasă și — dar cui îi povestesc eu asemenea lucruri.

— Contactul nu s-a întrerupt chiar de tot. Gemenii au vizitat-o cu regularitate pe soția mea și o vizitează și azi, cînd timpul le permite.

— Așa e, amîndoi țin foarte mult la soția dumneavoastră... Acum, vedeți dumneavoastră, drumurile noastre se încrucișează dintr-o dată într-un fel foarte neobișnuit, soțul meu n-ar fi putut să le aranjeze mai bine. Credeți în succesul modelului său?

— Da. Cred, altminteri aș fi refuzat de la început.

— Iar domnul Schneider este un om de ispravă.

— De asta sînt convins, altminteri soțul dumneavoastră nu l-ar fi desemnat drept succesor al său.

— Da, în privința asta soțul meu a avut în mod cert, motivele lui. Dar ce păcat că fiii mei n-au nici un fel de inițiere în treburile fabricii. Soțul meu ar fi trebuit să-i lege mai din vreme pe amîndoi de uzină.

— Încă nu e timpul trecut pentru asta. Sînt tineri, îmi dau seama că amîndurora le stă mai la inimă studiul decît o fabrică în care se produc electromotoare.

— Poate că e bine așa... Și soția dumneavoastră este sănătoasă? N-am mai văzut-o de mult.

— Am fost amîndoi la înmormîntare.

— Știu, mi s-a povestit. Totuși, ar trebui să reluăm contactele personale. În ce mă privește, am prețuit-o întotdeauna pe soția dumneavoastră, mai ales pentru faptul că atunci cînd eu am început să bolesc, ea a ținut loc de mamă pentru fiii mei.

— Soția mea e foarte prinsă de serviciul ei. Desori lucrează duminicile și în zilele de sărbătoare.

— Domnul Schneider o să vă dea un contract care ar putea permite soției dumneavoastră să renunțe la serviciul ei. Nici ea nu mai este foarte tînără. Dacă am socotit bine, trebuie să aibă acum peste patruzeci de ani.

— Absolut corect. Dar pentru că îmi cunoașteți soția, dumneavoastră trebuie să mai știți și altceva, și anume că ea nu poate trăi fără să muncească. S-ar plictisi acasă.

— Și soțul meu se căsătorise cu munca lui. În realitate, aceștia sînt oameni fericiți.

— Cînd știi pentru ce muncești... Sper tare mult că în comitet voi primi o sarcină care să mă satisfacă.

— Vom avea grijă de acest lucru. Deocamdată să vedem ce rezultate aduce adunarea salariaților. Eu am insistat ca fiii mei să fie și ei de față, datorez aceasta salariaților.

— Reacția lor este incertă, doamnă Böhmer, pentru că lucrul cu care se confruntă este prea nou ca să-l întîmpine cu urale.

— Uneori pe oameni trebuie să-i forțezi ca să-și accepte fericirea.

Cînd m-am așezat din nou la volan, mi-am aprins și eu în sfîrșit o țigară și mă tot gîndeam. Ce voia patroana ? De ce acest interes subit față de Christa, după ce mai mult de zece ani n-au schimbat o vorbă ?

ERA O ZI POSOMORÎTĂ de februarie, toate se înecau în ceață și într-o ploaie măruntă, străzile și trotuarele erau acoperite de mîzgă, orașul semăna cu o pivniță umedă ; Hannöversche Strasse era ca un perete alburiu în spatele căruia se ascundeau numeroase clădiri de întreprinderi mici și mijlocii. Vizavi de ghereta portarului, pe trotuar, se amenjase un chioșc de flori ce aducea a cort. Se vedeau acolo niște buchete în glastre de plastic și după ele o femeie durdulie, roșie la față și cu o basma viu colorată. Mi-a zîmbit cu prietenie și m-a îmbiat :

— Domnu', să vă dau flori ! Cinci mărci buchetul. Pentru doamna dumneavoastră, pentru prietenă, pentru secretară.

I-am făcut, în trecere, un semn cu capul ; mi-a răspuns cu același semn ca și cînd eu aș fi fost unul din clienții ei de totdeauna.

Portarul ședea în fața gheretei lui. Îmi arătă, fără să scoată un cuvînt, drumul spre hala de expediție. Acolo mă luă în primire căldura învăluitoare pe care o radiau trupurile

a cinci sute de oameni. Trei sferturi dintre salariați ședeau pe scaune pliante de lemn care fuseseră împrumutate de undeva, un sfert ședea pe scînduri și pe lăzi, se rezema de pervazul ferestrelor sau se ghemuia pe băncile de pe laturi. Se adusese o instalație de amplificare, se amenajase un mic podium de lemn cu microfon pe suport.

În primul rînd de scaune ședeau gemenii, notarii Grosser și Wohlrabe, doctor Pauls, patroana, Schneider, Gebhardt și Adam, în rîndul din spate erau funcționarii de la serviciile comercial și tehnic. Deși mie mi se rezervase un loc în rîndul din față — cînd m-a văzut, Schneider mi-a făcut semn spre un scaun liber de lîngă el — m-am rezemat de un stîlp ; de acolo aveam o vedere de ansamblu mai bună.

Domnea o liniște neobișnuită. Nu se auzea hîrșîit de picioare, nu se vorbea cu glas tare, ci doar se șoptea ; atmosfera era mai degrabă ca la teatru, cînd după al treilea semnal se așteaptă ridicarea cortinei. Amuți și ultimul sunet abia perceptibil, cînd Schneider se ridică în picioare, păși spre podium și se opri în fața microf rului. Nu fu nevoie să roage să se facă liniște pentru că liniștea se lăsase cu anticipație. În mîini ținea manuscrisul cuvîntării sale care mie mi-era deja cunoscut. Se sfătuise de mai multe ori cu mine la telefon, mă rugase să-i fac unele corecturi și completări.

— Mult stimată doamnă Böhmer, mult stimate domnule Lars Böhmer, mult stimate domnule Sascha Böhmer, dragi colege și colegi. Nu intenționez să țin o cuvîntare lungă și să prezint motivele pentru care ne-am adunat aici.

Lucrul acesta îl cunoaşte prea bine fiecare dintre noi. Ceea ce este neobişnuit în această întrunire aţi putut să deduceţi cu toţii din scrisoarea ce v-a fost trimisă acum optsprezece zile împreună cu contractul căruia astăzi, în caz că toată lumea e de acord, vrem să-i dăm puterea juridică prin semnăturile noastre. Aţi avut suficient timp ca să meditaţi asupra lui, să vă sfătuiţi cu prieteni şi specialişti. În ultimele zile şi săptămîni mulţi dintre cei prezenţi în această hală au avut şi cu mine discuţii mai mult sau mai puţin aprinse. În unele cazuri îndoielile au fost înlăturate, în altele au apăriut din nou îndoieli. Nu trebuie să ne mire, pentru că ceea ce vrem să pecetluim astăzi este atît de inedit încît — ştiu prea bine acest lucru — nu puţini sînt derutaţi, nedumeriţi sau sceptici. Cu toate acestea, astăzi vrem să transpunem în viaţă şi să dăm existenţă juridică testamentului lui Heinrich Böhmer, omul foarte preţuit de noi toţi şi care ne-a părăsit prea devreme. Personalul devine cu cincizeci la sută coproprietar al fabricii de electromotoare Böhmer. Înainte de această adunare, doamna Böhmer mi-a dat asigurări şi m-a autorizat sa declar aici; în caz că acest model funcţionează ireproşabil, dînsa şi fiii dumneaei se vor retrage cu timpul complet din firmă, iar restul de cincizeci la sută care se află în posesia familiei va reveni treptat personalului, astfel încît — aceasta fiind voinţa expresă a dumneaei peste dispoziţiile testamentare ale soţului — într-o bună zi, fabrica va trece sută la sută în mîinile personalului. Atunci noi toţi împreună vom fi

proprietari ai întreprinderii, cu toate drepturile şi obligaţiile.

Aceasta, stimate colege şi colegi, nu înseamnă fireşte că de azi fiecare poate să facă ce vrea în întreprindere. Vom continua să lucrăm ca şi pînă acum — cu deosebirea că nimeni nu mai lucrează pentru un proprietar individual, ci fiecare pentru sine însuşi şi pentru toţi ceilalţi. Dacă întreprinderea realizează beneficii mari, atunci şi cîştigurile noastre vor fi mari, dacă are pierderi atunci fiecare va trebui să suporte o parte din această pierdere. Trebuie să adaug imediat, fiindcă mi-a venit pe limbă cuvîntul pierdere: prin aceasta nu vor fi afectate salariul şi acordul. Numai în cazul în care pierderile ar depăşi nivelul admisibil, ceea ce nimeni nu doreşte, ar trebui, se înţelege, ca fiecare să dea din pungă. Eu sper că aşa ceva nu se va întîmpla niciodată.

Potrivit ultimei voinţe a domnului Heinrich Böhmer, în comitetul de conducere al întreprinderii noastre, astfel cum este el conceput, eu preiau funcţia de conducător cu puteri nelimitate al întrepriderii. Vin la rînd doamna Böhmer, care reprezintă şi interesele celor doi fii ai dumneaei, domnul Gebhartd, fireşte , cu drept de semnătură pentru operaţiunile comerciale, domnul Adam care răspunde de partea tehnică, şi un nou preşedinte al consiliului de întreprindere pe care trebuie să-l alegem acum. În afară de aceştia a fost cooptată o persoană care pînă acum n-a făcut parte din colectivul întreprinderii, domnul Edmund Wolff care stă acolo rezemat de un stîlp, pentru că nu se împacă cu statul îndelungat pe scaun. Dînsul

intră în comitetul nostru, trebuie să subliniez acest lucru, la dorința expresă a lui Heinrich Böhmer. Comitetul se întrunește, de regulă, o dată pe săptămînă, lunea la ora cincisprezece. De la ora șaptesprezece oricine poate să vină la mine și să ceară lămuriri.

Ne aflăm în fața unui mare experiment care n-a fost practicat pînă-n prezent. Vă rog să aveți încredere. Dacă fiecare va contribui pe măsura posibilităților lui, experimentul nostru va triumfa în pofida tuturor rezistențelor. Ne aflăm în concurență cu puterea marilor concerne, sîntem de asemenea, lucrul acesta nu se cade a fi trecut sub tăcere, dependenți de bunăvoința băncilor, dar capacitatea noastră de muncă, zestrea noastră de idei și calitatea produselor noastre vor infirma acele comentarii mincinoase care încă de azi minimalizează și condamnă acest model ca pe o absurditate. Unii îl persiflează sau îl anatemizează mergînd pînă la afirmația ridicolă — poate că ați citit și dumneavoastră în ziar cum că ar avea niște dedesubturi comuniste.

Sper că am găsit drumul spre atenția tuturor. Vă stau în continuare la dispoziție.

În hală prea puține mîini s-au grăbit să aplaude. Mai perceptibil am aplaudat eu și cei din primul rînd de scaune; cel mai sonor patroana. Aproape cinci sute de oameni fixau în tăcere podiumul, omul aflat de unul singur în fața microfonului, care își ținuse cuvîntarea, cu hîrtia în față, pe un ton rece, dar cu atît mai convingător. Patroana începu să se frămînte, să alunece încoace și încolo pe scaun; de cîteva ori se întoarse spre cei din spate. Gemenii ședeau ca niște manechine, iar

de pe fața lui Gebhardt dispăruse orice expresie. Notarii Wohlrabe și Grosser priveau în tavan. Doctor Pauls își tot sufla nasul într-o batistă mare și nu mai isprăvea, iar Adam sta locului de parcă-l pironise cineva de scaun.

Schneider își făcu ordine în hîrtii. Privi nedumerit în hală, vru să părăsească podiumul, mai făcu trei pași, se întoarse însă din nou la microfon și spuse: Acum trecem la discuții. Am dispus să se instaleze în hală patru microfoane astfel ca cei care vor să spună ceva să nu fie obligați să vină în față. Vă rog însă să aveți în vedere că fiecare vorbitor trebuie să se limiteze la trei minute, și dacă fiecare dintre noi ar face uz de aceste trei minute, ne-ar fi totuși necesare o mie cinci sute de minute, adică douăzeci și cinci de ore.

— Un calculator rapid, am auzit pe cineva spunînd.

Cîțiva au rîs; Schneider care auzise și el, a replicat:

— Da, sînt un calculator rapid, pentru că n-am asigurat condițiile necesare ca să petrecem noaptea aici.

În acel moment Adam s-a ridicat brusc de pe scaun și s-a dus la microfon. I-a trebuit destul timp să-și dreagă glasul și să înceapă a vorbi:

— Stimați colegi de muncă, faptul că puține mîini au găsit de cuviință să aplaude cuvîntarea domnului Schneider arată o dată mai mult cît de șovăitoare, cît de plină de neîncredere este atitudinea pe care continuați s-o aveți față de modelul propus. Ați avut la dispoziție optsprezece zile ca să vă informați, să purtați discuții și, în ce mă privește, recunosc fără

nici un ocol că şi eu am fost la avocatul meu. Astăzi însă trebuie să luăm o hotărîre. Heinrich Böhmer vedea în perspectivă, el era un om inteligent şi curajos, modelul lui este pentru noi o chemare la acţiune. După o matură chibzuinţă, fără nici o rezervă îmi dau votul pentru acest model. Pe domnul Schneider nu numai că-l voi accepta ca conducător de întreprindere, ci-l voi sprijini cu toate puterile mele şi cu toată priceperea mea. Voi colabora cu dînsul aşa cum am colaborat cu domnul Böhmer, în folosul tuturor celor care ne-am adunat aici.

De data aceasta bătură toţi din palme, chiar dacă o anumită reţinere continua să stăruie. Unii se ridicară în picioare şi se-mbulziră spre microfon; un bărbat cărunt la păr, aproape de şaizeci, ţinîndu-se cu amîndouă mîinile de suportul unui microfon, de parcă ar fi fost în căutarea unui punct de sprijin, strigă aşa de tare încît instalaţia începu să fluiere:

— Poate oare vreun om cu scaun la cap dintre cei de-aici să-mi spună şi mie ce motiv serios ar avea un patron să dea pe tavă jumătate din averea lui? Că doar nu sînt un gîgă, de aceea spun clar, să înţeleagă toţi: Aici se ascund nişte lucruri pe care cineva nu vrea să ni le spună. L-am cunoscut bine pe naşu' — iertaţi-mă — pe domnul Böhmer. Era un om drept, recunosc, dar era şi neînduplecat cînd era vorba de bănuţi. Şi acum ce-i cu asta? Dar eu nu mă las dus cu preşul. Mă ştiţi cu toţii, lucrez de patruzeci de ani la această firmă şi ştiu prea bine că nici un om, cu atît mai puţin un patron, nu dă ceva din mînă dacă n-are garanţia sigură că primeşte înapoi de două ori

mai mult. Asta-i logica mea şi ea nu mă înşală niciodată. De aceea eu nu voi semna contractul. Lipseşte adică ceva care pentru mine şi pentru ceilalţi este important: lipseşte motivul pentru care ni se face aşa netam-nesam un cadou.

Schneider răspunse aproape cu umor:

— Dragi colegi, noi nu-l mai putem întreba pe Heinrich Böhmer. Aţi fost cu toţii la înmormîntarea lui. Trebuie pur şi simplu să luăm cunoştinţă de testamentul lui, chiar dacă acest lucru pentru unii este de neînţeles. În orice caz, în felul acesta nu putem merge mai departe. Vă rog colegul Baumann vrea să ia cuvîntul.

— Eu găsesc — începu să spună Baumann — că este vorba tot de o afacere bună pentru proprietari. Urmaşii, moştenitorii, primesc o jumătate, cinci sute de inşi luaţi împreună cealaltă jumătate. Asta este totuşi ceva aşa, de ochii lumii. Orice s-ar spune, aici e o şmecherie pe care într-o bună zi o s-o plătim scump şi, fireşte o să cădem în bot de-o să ne zboare şi dinţii din gură. Asta e părerea mea.

— Colegul Baumann, răspunse Schneider, ar vrea oare să ni se dea aşa dintr-o dată întreaga fabrică? Noi n-avem nici un drept asupra acesteia. Subliniez de două ori: n-avem nici un drept. Unii colegi par şi acum a nu fi în clar asupra sensului acestui testament. Noi ne-am adunat aici nu ca să revendicăm un drept, ci ca să hotărîm dacă acceptăm sau nu testamentul. Acesta va aduce fiecăruia dintre noi avantaje, cu timpul chiar mari avantaje.

— Darul e numai pe jumătate, a strigat unul.

— Chiar dacă sînt numai cincizeci de procente, răspunse Schneider, pentru noi darul

este întreg. Ceea ce ne-a lăsat Heinrich Böhmer nu este spre folosul lui, nu, ci spre al nostru. Înțelegeți o dată treaba asta.

— Cît o să primești tu de fapt pe lună ca viitor conducător de întreprindere? De bună seamă că bucata cea mai mare din cozonacul primit în dar! a strigat unul din sală.

— Nici n-apucă Schneider să răspundă că unde nu s-a ridicat patroana și pur și simplu a luat cu asalt podiumul. Fără nici o ceremonie l-a dat la o parte pe Schneider și a pus mîna pe microfon și a început a vorbi calm și apăsat:

— Domnule gură mare, aș vrea să-mi exprim dezacordul cel mai hotărît cu întîmpinările dumitale. Domnul Schneider, în cadrul funcției ce urmează s-o exercite, va fi plătit ca oricare altul din întreprindere. Nici un ban în plus, nici un ban în minus. O declar în mod categoric. Domnul Schneider n-a dat din coate ca să obțină noua funcție, el a fost desemnat de soțul meu. Se înțelege de la sine că puteți să nu-l acceptați pe domnul Schneider ca șef, dacă demonstrați cu argumente plauzibile că nu este capabil să conducă o întreprindere sau dacă aduceți dovezi cum că s-a îmbogățit sau i-a îmbogățit pe alții pe seama întreprinderii. Și vreau să declar aici răspicat că nici o lege nu mă obligă să îndeplinesc ultima voință a soțului meu. Aș putea, în înțelegere cu fiii mei, să vînd fabrica. Dar eu sînt sigură că marea majoritate a personalului sprijină și va sprijini testamentul soțului meu și pe domnul Schneider.

După aceste cuvinte cu care patroana a surprins pe toată lumea, au izbucnit în sfîrșit aplauzele așteptate.

Cînd s-a făcut din nou liniște, s-a auzit strigătul unui bărbat cam de vreo treizeci de ani:

— Toate astea mi se par prea frumoase ca să fie adevărate. Domnul Böhmer se dovedește peste noapte a fi un iubitor de oameni. Nici un om nu-și dăruie altora averea numai așa din chef și veselie. Eu știu un singur lucru care e valabil întotdeauna: Cine n-are nimic, acela vrea să aibă și el ceva, și cine are ceva, acela nu renunță la nimic. Cine are un milion, îl vrea și pe al doilea. Clar.

— Sigur că da, a strigat altul. Schneider e pentru model pentru că numai lui îi aduce felia cea mai groasă!

— Familia Böhmer să-și țină întreprinderea, a intervenit altul. Pînă acum treburile au mers bine, o să meargă bine și de-acum înainte.

— De ce să răsturnăm așa deodată lucrurile cu susu-n jos? mai adăugă cineva. Noi ne vedem de munca noastră și nu vrem să ne luăm pe cap alte treburi. În cele din urmă te pomenești că mai trebuie să plătim și un faliment.

După aceste întreruperi și reluări s-a iscat o mare rumoare. Schneider a așteptat pînă s-a făcut din nou liniște, apoi zise aproape implorînd:

— Subliniez încă o dată: ceea ce se întîmplă aici astăzi este ceva fără precedent în această țară. Poate că din cauza asta unora nu le intră în cap. Acest lucru este de înțeles și este scuzabil. Nu este însă scuzabil să se recurgă la insinuări și suspiciuni. Vă rog, așadar, dragi colegi, să facem totuși ceva cu acest dar, în ciuda tuturor rezervelor cu care ni s-a împuiat capul. Cu comenzile nu stăm rău, în

comparație cu situația economică generală avem rezultate strălucite. Pentru anul următor registrele noastre de comenzi sînt pline. Sîntem încărcați la capacitate, avem un avans față de concurență, întreprinderea noastră este sănătoasă. Apelez, așadar, la judecata voastră matură și vă rog, acum numai de probă, să ridicați mîna. Cine e pentru contracte este rugat să ridice mîna. Pentru semnarea lor s-a amenajat biroul serviciului salarii, acolo poate să semneze fiecare în liniște.

Aproape trei sferturi din membrii personalului a votat pentru ; patroana s-a ridicat în picioare, la fel și gemenii, și după ei au părăsit hala de expediție toți cei care ocupaseră primul rînd de scaune. Treptat-treptat i-au urmat toți salariații afară de cîțiva bărbați care ședeau într-o nișă la fereastră și discutau aprins.

În timp ce mă îndreptam spre ușa mică de lîngă marea poartă glisantă a halei, am descoperit în spatele unui cot de zid o persoană în pardesiu albastru și cu un batic albastru pe cap. Am alergat înapoi în hală, trecînd prin fața bărbaților care discutau pe un ton aprins, dar persoana dispăruse de parcă o înghițise pămîntul. Dacă nu mă-nșelam, fusese Mathilde.

În ziua următoare s-a comunicat în scris rezultatul votării : cu excepția unui lucrător în prag de pensionare, semnaseră toți.

Modelul Böhmer putea să intre-n vigoare la 1 aprilie 1984.

AM TRECUT PE LA ATELIERUL al cărui client eram de ani de zile și mi-am luat aparatul foto în sfîrșit reparat. Cu ocazia asta, n-am scăpat de patron și-a trebuit să iau și un teleobiectiv : ultima noutate venită din Japonia. Mi-a zis că nu trebuie să-l cumpăr, că mi-l lasă gratuit cîteva săptămîni, pentru testare, că gestul ăsta nu-l face cu oricine, dar că eu sînt un client bun, și el se simte întotdeauna îndatorat față de un client bun.

Am înșurubat teleobiectivul și am părăsit mulțumit prăvălia. Acest favor nu putea decît să-mi prindă bine.

Apoi am trecut pe la libräria din pasajul Krüger ca să văd albume noi, dar, cu toată căutarea și insistența mea, n-am găsit nimic care să mă satisfacă și am părăsit repede librăria. La întoarcere spre Ostwall, unde-mi parcasem mașina, prin dreptul bisericii Reinold, trecu grăbit, pe lîngă mine, un om ; fără să mă observe coborî treptele spre parcul cu felinare din josul străzii Brück și traversă șoseaua. Apoi dispăru printre pietoni. L-am recunoscut din primul moment, era destul de greu să-l iei drept altul : era grăsanul cu părul tuns perie pe care-l întîlnisem prima dată în fața bisericii noastre, cu o zi după asasinat.

Dintr-o dată am știut a cui era vocea care telefonase noaptea, mai întîi la Schneider și apoi la mine. Săptămîni la rînd îmi răsunase în minte, dar toate încercările mele de a o identifica fuseseră zadarnice.

Am luat-o la întîmplare în jos, pe Brückstrasse și în fața poștei centrale am dat din nou peste omul cu părul tuns perie. Urcă

treptele spre clădirea poştei şi se întoarse de mai multe ori cu faţa spre stradă. În timpul acesta, deşi mă aflam pe partea cealaltă a străzii, am reuşit să-i fac cu teleobiectivul trei poze. Apoi am aşteptat un sfert de oră pînă a ieşit din clădire şi-a apucat-o pe drumul care duce la gara centrală; purta un pardesiu din păr de cămilă care-l făcea şi mai diform. Pe roşu am traversat în fugă strada şi linia de tramvai, l-am urmărit pînă în clădirea gării centrale, acolo însă l-am pierdut din nou şi m-am aşezat în faţa panoului cu mersul trenurilor, prefăcîndu-mă a căuta niscaiva legături; am trecut de pe un peron pe altul, dar trenurile care veneau şi plecau m-au împiedicat să-l mai urmăresc cu privirea, aşa că omul meu s-a făcut nevăzut.

Ajuns acasă, am coborît imediat în pivniţă şi am developat filmul. Spre surprinderea mea, imaginile erau clare, dar nu într-atît de bune, încît omul nostru să poată fi recunoscut pe loc de cineva care nu-l cunoaşte. Încă mai lucram la mărirea imaginilor cînd am auzit-o pe Christa bătînd la uşa de fier.

— Eşti acolo? Unde e pisica strigă ea.

— Vin imediat, doar cîteva minute şi gata. Pisica n-am văzut-o pe ziua de azi.

— Bietul animal, o să moară de foame...

În bucătărie am pus pozele mărite pe masă.

— Îl cunoşti pe omul ăsta?

— Nu cred, răspunse Christa, după ce a studiat de-a fir a păr imaginile.

— L-ai mai văzut vreodată? Mai gîndeşte-te.

— Nu sînt sigură. Dă-mi un reper.

— La înmormîntarea lui Böhmer.

— Aşa-i. Să ştii că e ziaristul care a fugit

după noi, care era transpirat într-un hal fără de hal. Un individ băgăcios. Unde l-ai fotografiat şi de ce?

— L-am văzut astăzi întîmplător, în faţa poştei centrale.

— Bine, dar ăsta nu-i un motiv să fotografiezi pe cineva.

— Sînt mai mult ca sigur că el este cel care a dat de curînd telefonul acela anonim. Noaptea. Tu tocmai te culcaseşi. L-a sunat şi pe Schneider şi i-a cerut şi lui să renunţe.

— Să renunţe la ce, mă rog? Ce puneţi la cale, fără ştirea mea?

— Anonimul de la telefon mi-a oferit o sumă serioasă, dacă renunţ să fac parte din comitet.

— Dumnezeule, dar în ce-ai intrat... Şi asemenea lucruri le ascunzi de mine? Nici de adunarea întreprinderii nu mi-ai povestit nimic.

— Dar văd că totuşi ştii.

— De la gemeni. Dar aş vrea să aflu asemenea lucruri de la bărbatul meu.

— Faptul e deja consumat. Sînt în comitet, m-am legat faţă de patroană şi faţă de Schneider, pentru mine contractul e contract. Asta-i totul — şi de data aceasta o afli de la mine, nu de la gemeni.

— Aşa-aşa, deci şi Schneider, spuse Christa ca de pe altă lume. O să-ţi povestesc acum ceva pe care voiam să-l ţin pentru mine, pentru că socoteam că nu se face să vorbeşti despre aşa ceva şi pentru că nu puteam bănui că într-o bună zi bărbatul meu ar putea veni în contact cu aceste lucruri. Şi în sfîrşit să înţelegi şi tu de ce nu pot fi bucuroasă că faci parte din acest comitet... Ţi-aduci aminte că acum un an

și jumătate am suplinit la unitatea de bază a firmei noastre de la Düsseldorf, pentru că toți de-acolo căzuseră la pat din cauza gripei? Am locuit opt zile într-o mansardă pentru personalul de serviciu, pentru că n-aș fi rezistat să fac zilnic drumul încoace și încolo. Într-o seară Böhmer a venit la restaurant, se afla probabil la Düsseldorf pentru o întrunire. El pe mine nu m-a văzut la față, dar eu pe el da. Cine lucrează în culise le vede mult mai bine pe toate. Era agitat și se uita mereu la ușă și la ceas. În timpul acesta nu-și făcu apariția vreun prieten de afaceri, ci o femeie tînără care se năpusti ca o vijelie pe ușa restaurantului, alergă drept la Böhmer și-l prinse de gît cu foc. Și un orb și-ar fi dat seama că aici nu era vorba de o relație bunicuț-nepoată sau unchi-nepoată. Faptul în sine nici nu m-ar fi interesat dacă n-ar fi fost la mijloc fratele meu. După aceea am analizat la recepție lista cu evidența oaspeților. Voiam totuși să știu cine e persoana cu care a descins la noi. Mathilde Schneider, secretară particulară — așa era scris în dreptul numelui ei. În momentul acela mi-a căzut un văl de pe ochi. M-a dat gata cînd am văzut cum se-nșiră mărgăritarul. O comedie de iarmaroc — și asta cu Böhmer, acest om inteligent. Pe Mathilde am revăzut-o apoi la înmormîntare și omul cu părul tuns perie te-a întrebat dacă o cunoști pe bîzîită. N-ai putut să dai nici un răspuns sau l-ai dat numai pe acela că n-o cunoști. Eu o cunoșteam, dar mai degrabă mi-aș fi mușcat limba decît să spun că o cunosc. Plînsul sfîșietor al acestei persoane a fost o performanță strălucită care ar fi făcut cinste și

celei mai bune actrițe... Propriu-zis, mi-e milă de ea. Este, s-o recunoaștem, o frumusețe. Dar dacă despre această comedie deocheată mai știe și altcineva, atunci m-aștept la tot ce e mai rău. Și pentru tine. Mai ales pentru tine. Și, și pentru acest motiv ar fi fost mai bine să se vîndă fabrica și să nu se trîmbițeze acest model în auzul întregii lumi. E ceva care s-a născut dintr-un concubinaj.

— De ce oare pînă acum n-ai spus nimic despre asta?

— Puteam eu să prevăd că într-o zi ai să devii partenerul acestui domn Schneider? nici prin cap nu mi-ar fi trecut. Acum vezi cum faci ca să ieși din încurcătură. Coboară din trenul ăsta, uită de testament. Ceea ce se concepe într-un pat împărțit cu-o tîrfă nu poate fi decît o stîrpitură. Dacă nu pricepi lucrul ăsta ori ești orb ori te complaci atît de mult în noua ta poziție încît nu vrei să pricepi. Doar Schneider este acela care a aranjat combinația fiică-si. N-ai să-mi povestești mie că un părinte nu știe cu cine e în relații de ani de zile fiică-sa. Pentru mine, în orice caz, e limpede că Schneider a fost codoșul și că pentru asta a încasat. Acum este conducător de întreprindere: trebuie să mărturisesc, grozavă afacere. Credeam că fratele meu vitreg e mai deștept decît ceilalți bărbați care înaintează în vîrstă. La aceștia însă nu e în joc soarta unei fabrici, ci cel mult a unei căsătorii.. Revino-ți, încă mai e timp. Dacă se ajunge la o catastrofă, n-o să te creadă nimeni că n-ai știut nimic despre toate astea.

— Şi cine l-a ucis pe Heinrich Böhmer şi l-a agăţat în turlă? Asta nu te interesează chiar deloc?

— Ba da. Dar asta-i treaba poliţiei, nu a ta.

ZIARELE AVEAU ŞI ELE o dată dreptate, scriind că de cincizeci de ani încoace n-am mai avut o primăvară aşa de rece. În fiecare dimineaţă trebuia să fac ceva mai multă căldură, pisica nu mai părăsea marmura caldă a băncii de sub marea fereastră a camerei de zi, căsca şi clipea plictisită cînd o atingeau puţinele raze de soare, primele rîndunele se lăsau aşteptate. Vecinii lucrau de zor cu grebla şi hîrleţul, căci după calendar lucrările în grădină trebuiau să fie încheiate. Lipsa de chef pe care-o citeam pe feţele lor mă ajuta să rezist mai bine ispitei de a mă duce şi eu în grădină.

Cînd în zuia de 30 martie, într-o vineri către prînz, am intrat în redacţia lui WAZ şi m-am întîlnit pe coridor cu redactorul meu, mi s-au amintit cu brutalitate schimbările intervenite în situaţia mea. Redactorul m-a întîmpinat cu braţele întinse şi cuvintele lui, cu amiciţia lor debordantă se auziră în toate birourile:

— Care va să zică, aşa, domnule Wolff! Ce sărbătoare în coliba noastră! Dumneata ai ajuns cu adevărat un om important — ce frumos pentru dumneata şi încă la vîrsta dumitale! Păcat numai că în felul acesta pierdem un fotograf emerit. Dumneata ai fost omul nostru de nădejde, mereu punctual şi serios. Cel care la vîrsta dumitale reuşeşte o asemenea cotitură merită toată stima. Aşa e viaţa. Acum nu mai relatezi dumneata pentru noi, acum relatăm noi despre dumneata. La plecare mă bătu pe umăr şi completă: Salut. Mult succes, dumitale şi oraşului nostru. Cine ţinteşte sus trebuie să renunţe la multe lucruri.

Am rămas pe coridorul îngust, cu singurul gînd că şi-aşa e bine. Îmi rămîneau albumele, cataloagele magazinelor universale şi alte feluri de reclamă. O să mă descurc eu.

Mathilde locuia în apropierea redacţiei, aşa că în drum spre casă m-am abătut pe la ea. M-a primit cu răceală, ca pe cineva care vine într-un moment nepotrivit şi de care vrei să te descotoroseşti rapid.

— Voiam numai să-ţi arăt ceva, am zis eu. Şi aş vrea să ştiu şi eu de ce ai fost la adunarea întreprinderii. Ai făcut un pas imprudent şi periculos, mai les pentru taică-tu.

— Nu mă seminariza tu pe mine. Ce vrei să-mi arăţi? Spune repede, mă grăbesc.

Mi-am deschis serviета şi i-am arătat fotografiile cu omul cu părul tuns perie pe care le făcusem în faţa poştei centrale.

Mathilde a aruncat numai o privire asupra lor; apoi le luă şi le privi de la distanţa mîinii întinse. Oftă, după care-şi lăsă îndată capul pe genunchi. Dacă n-aş fi intervenit eu, s-ar fi prăbuşit pe parchet. Mai mult am purtat-o decît am condus-o, spre un fotoliu.

— El e, a zis ea, el e. De unde ai fotografiile astea?

— Pe omul ăsta l-am văzut acum cîteva zile în oraş şi l-am fotografiat în faţa poştei centrale.

— De ce? Îl cunoşti?

— M-a acostat în faţa bisericii cînd Böhmer atîrna în turlă şi a fost şi la înmormîntare.

Mathilde s-a ridicat anevoios în picioare; apoi a început să se plimbe încoace şi-ncolo prin cameră. În cele din urmă s-a oprit în faţa mea şi a zis: Şi?

— În faţa bisericii s-a dat drept reporter, după înmormîntare s-a ţinut după mine şi soţia mea pînă la Hamburger Strasse, unde-mi parcasem maşina, şi m-a întrebat dacă te cunosc. La data aceea n-am minţit spunîndu-i că nu te cunosc. Ştia de asemenea că soţia mea este soră vitregă cu Heinrich Böhmer. Chestia asta m-a uimit. La cîteva săptămîni după aceea, într-o noapte, am primit un telefon anonim — de altminteri asta i s-a întîmplat şi tatălui tău în aceeaşi noapte. Vocea promitea o sumă serioasă dacă refuz să intru în comitet. Acum cîteva zile l-am văzut din nou în oraş şi mi-am dat seama imediat că el a fost cel care a dat telefon noaptea. L-am urmărit pînă cînd s-a mistuit în aglomeraţia gării centrale.

Mathilde mă trase de mînă în baie. Acolo aprinse toate luminile. Sărută fotografia lui Böhmer de lîngă oglindă; apoi o acoperi cu fotografia omului cu părul tuns perie. Böhmer nu se mai vedea de loc, pe perete atîrna acum chipul omului cu părul tuns perie.

— Ai priceput? zise ea.

— Cred că da.

— Este omul pe care l-am căutat.

Ea scoase din dulapul de toaletă o rolă de adeziv şi fixă bine chipul peste cel al lui Böhmer.

— Multe săptămîni am văzut aceste trăsături alegîndu-se din trăsăturile lui Heinrich. Puţin îmi mai lipsea ca să-l pot descrie cu exactitate. Îmi mai lipsea doar punctul de pe i. Tu acum mi-ai adus acest lucru, acest punct minuscul. Acest om este asasinul, fără nici o îndoială. M-am strecurat în adunarea salariaţilor în speranţa să-l găsesc şi să-l recunosc, dar nu era. Acum totul este clar. Mi-ai fost de mare ajutor.

— Şi cum ai să demonstrezi că acest om este asasinul?

— Nu ştiu cine este el, dar ştiu că-l are pe Heinrich pe conştiinţă. Noi trebuie numai să-l găsim. Poate că locuieşte chiar aici în Dortmund. E posibil să-l fi şi văzut vreodată, într-o fotografie, poate în apropierea lui Heinrich, în orice caz îmi pare destul de cunoscut. Bine, poate că insist asupra tuturor acestor lucruri numai pentru că săptămîni de-a rîndul i-am căutat chipul — cu toate acestea îmi dau seama că avem obligaţia să-l găsim.

— Şi după ce-l vom găsi, ne ducem la poliţie şi spunem, iată, vă predăm omul pe care-l căutaţi de luni de zile în zadar?

Am vrut să rîd, dar n-am reuşit să scot decît un sunet hîrîit.

— Nici o poliţie, zise Mathilde. Eu vreau să-l spînzur acolo unde a stat spînzurat Heinrich; în turlă, la aceeaşi fereastră. Tu ai să mă ajuţi la treaba asta.

Ea se-ntoarse în camera de zi şi bătu cu pumnul drept în palma stîngă, de răsună încăperea. Pricepui că acesta nu mai era un joc, că

aici era vorba de o îndîrjire pe viață și pe moarte. Mă vedeam deja pe terasa casei mele, cu aparatul în mînă fotografiindu-l pe individ așa cum îl fotografiasem pe Böhmer: atîrnînd spînzurat la fereastra din turlă. Plăcerea constă în a repeta ceea ce ai mai făcut o dată.

— Iar tu ai să mă ajuți, zise Mathilde. Pentru mine singură, e prea greu. Așa cum arată în fotografie, cîntărește două chintale și jumătate.

DUPĂ INTRAREA ÎN VIGOARE a contractului, s-a convocat prima ședință de comitet pentru luni, 2 aprilie. Eu eram într-o stare de tensiune și neliniște, pentru că în zilele precedente nu mai auzisem nici un cuvînt de la Schneider; numai scrisoarea semnată și adusă personal de Gebhardt mă informa despre ședință.

Neliniștea mea i se transmise Christei.

— Îți doresc s-o pornești cu dreptul, zise ea, dar minți cînd afirmi că ai acceptat locul în comitet de hatîrul meu. Știi foarte bine că l-ai acceptat de hatîrul tău. Totdeauna ai vrut să fii altceva decît ceea ce ești. Hoinăreala ta cu aparatul foto în mînă ai considerat-o numai ca un provizorat, în realitate ai tînjit totdeauna după alceva. Chiar cînd ai devenit un fotograf bun, meseria asta nu te-a satisfăcut niciodată. Să sperăm că acum n-o să fii dezamăgit, să sperăm că n-o să distrugi ceea ce anevoie ți-ai clădit, cu prețul multor privațiuni — Asta voiam să-ți spun încă o dată cu toată claritatea.

Pe coridorul de pe palierul biroului îmi ieși în cale Schneider, mă conduse de braț în biroul său și arătă spre masa lui de scris.

— Aici este contractul dumitale, spuse el. Studiază-l în liniște și pe-ndelete, întreabă-mă cînd ai vreo neclaritate. Este, dacă înțeleg bine, un fel de contract expiator. Dumnezeu știe ce l-o fi torturat pe nașu' cînd te-a chemat să faci parte din comitet.

Contractul îmi garanta un salariu lunar de șase mii de mărci. Atribuțiile mele nu erau definite cu exactitate, se spunea pur și simplu că trebuie să iau parte la toate ședințele care privesc întreprinderea și că sînt disponibil pentru sarcini deosebite pe care urmează să le traseze de la caz la caz comitetul sau conducătorul de întreprindere. Schneider nu era prea departe de adevăr: era un contract expiator care stîrnea o mie de întrebări, dar nu exista nici un motiv să nu-l semnez.

În biroul lui Böhmer erau prezenți Schneider, patroana care ședea tot la masa de lucru a soțului ei, Gebhardt și vicepreședintele consiliului de întreprindere, Hötger, care arăta de parcă era la o înmormîntare. După ce Schneider începu să-și prezinte raportul cu privire la activitatea întreprinderii apăru și inginerul șef Adam. Luă loc și ascultă plictisit: faptele pe care le relata Shneider îi erau cunoscute.

Situația întreprinderii era bună, chiar foarte bună. Comenzile, mai ales cele din țările blocului răsăritean și din lumea a treia, erau mai mult decît satisfăcătoare, iar partenerii de afacere erau de o seriozitate ireproșabilă. Cu toate acestea, exista un risc legat

de termeneie de plată neobişnuit de lungı ce trebuiau acceptate, ceea ce te obliga uneori să soliciţi la bănci credite pe termen scurt, cu dobînzi care oricînd puteau s-o ia în sus.

Pe tema aceasta, Schneider dădu citire unui articol dintr-o revistă economică. Articolul cu pricina se intitula: „O reputată fabrică de electromotoare în mîinile lucrătorilor". Dedesubt, cu litere mici, se punea întrebarea: „Un model socialist?"

Toate faptele relatate în acest articol corespundeau realităţii, numai că întreprinderea lor era clar îndreptată împotriva modelului: o declaraţie de război din partea unor influente cercuri de afaceri, totul, fireşte, îmbrăcat în aparenţa obiectivităţii şi imparţialităţii. În încheiere se spunea: „Ce bancă o să mai acorde credite acestei întreprinderi?"

— Fireşte că în spatele acestor semne de întrebare se ascund interesele unor sectoare din lumea afacerilor, zise Schneider, articolul s-a scris, fără îndoială, din dispoziţia cuiva, e un foc de armă, aşa ca să ne pună-n gardă. Las' că-i fac bine, acum ştim şi noi cu cine avem de-a face. Un lucru, însă mă deranjează: în ce mă priveşte, n-am stat de vorbă cu nici un ziarist şi, totuşi, cele ce se spun în articol se potrivesc la milimetru cu situaţia de fapt. Sînt aici unele amănunte pe care numai iniţiaţii le ştiu.

Ne cercetă cu privirea pe fiecare în parte; patroana clătină din cap, Gebhardt desena nişte pitici pe o foaie de hîrtie, Hörger se uita cam nedumerit cînd la unul, cînd la celălalt.

— Să sperăm, zise patroana, că în viitorul apropiat nu vom fi nevoiţi sa luăm credite pe termen mai lung, pentru că acum nu ne mai putem bizui pe reputaţia soţului meu. Anumite persoane nu l-au iubit niciodată din cale afară, dar l-au respectat pentru că reuşea în tot ce făcea. Pe de altă parte, poate că băncile tocmai acum vor să ne impună creditele lor, poate că vor să cîştige şi ele oarece teren.

— Domnule Gebhardt, spuse Schneider, dumneata, cu îndelung probata-ţi operativitate, o să te îngrijeşti ca încasările să nu stagneze.

— Uşor de spus, greu de făcut, replică Gebhardt, pentru asta ar trebui să se schimbe şi modul în care clienţii noştri înţeleg problema plăţilor.

— Dacă arde, mai sînt şi eu în stare să intervin, ripostă patroana. Dar trebuie să adaug că, în nici un caz, nu mă pun chezaş cu averea mea personală, aceasta o datorez fiilor mei. Văd însă că domnul Hötger mai are ceva pe inimă. Vă rog.

Hötger îşi tot dregea glasul, de parcă ar fi căutat cuvinte pe măsură, şi se uita la Schneider, de parcă ar fi aşteptat încurajare şi ajutor. Schneider dădu din cap.

— Klaus, spune cu curaj ce ai pe suflet. Cu cît mai simplu, cu atît mai bine.

— Vreau să spun doar, zise Hötger în cele din urmă, că fiindcă acum colegul Schneider are alte sarcini de îndeplinit dînsul nu mai aude, vreau să zic, tot ce se trăncăneşte în întreprindere. Mulţi evită să stea de vorbă cu dînsul, vorbesc cu fereală...

— Oare? îl întrerupse patroana. Mă aşteptam mai tîrziu la aşa ceva. Dar povestiţi mai departe, domnule Hötger.

— Voiam numai să zic că în întreprindere domneşte o atmosferă neobişnuită, cum n-am mai văzut, şi lucrez aici de cînd aveam şaisprezece ani. Nici nu ştiu cum s-o caracterizez. Oamenii lucrează ca şi înainte, te poţi bizui pe ei ca şi înainte, ba lucrează chiar cu mai multă tragere de inimă şi mai cu sîrg. Şi totuşi ceva s-a schimbat, exact nu ştiu ce.

— Atmosferă neobişnuită? Vă rog, domnule Hötger, exprimaţi-vă mai clar, zise patroana.

— Păi, asta-i situaţia. Nu ştiu cum, dar parcă oamenii se tem de ceva, parcă ar băga cineva frica-n ei sau parcă i-ar urmări cineva. Asta e impresia mea. De demonstrat nu pot să demonstrez nimic.

— Urmară cîteva clipe de tăcere apăsătoare cărora le puseră capăt întrebărilor lui Schneider:

— Frică? Urmărire? De cine ar avea a se teme oamenii?

— Nu ştiu nimic cu precizie şi nici nu vreau să dau vina pe cineva, observ şi eu unele lucruri. Totuşi e sigur că nu întîmplător, la trecerea de la un schimb la altul, foiesc oameni străini prin împrejurimile fabricii, în special prin locurile de parcare. Îi acostează pe oamenii noştri cînd aceştia îşi descuie maşinile.

— Ce fel de oameni? I-ai văzut? Ai vorbit cu ei? întrebă Schneider.

— Să fie ziarişti? întrebă patroana. Asta n-ar fi cine ştie ce, meseria lor e să-i tragă pe oameni de limbă.

— Moş Hilfert, acela cu proteza, care lucrează la depozitul de piese de schimb, a venit azi dimineaţă la mine, în biroul consiliului de întreprindere, şi mi s-a adresat mie, întrucît colegul Schneider nu mai trebuie deranjat cu mărunţişuri. Aşadar, pe Hilfert l-a acostat un cetăţean care spunea că vine de la un institut de studiere a opiniei publice şi l-a întrebat ce părere are el, Hilfert, de tot — vă rog să mă scuzaţi — rahatul ăsta. Vă rog să mă scuzaţi, doamnă Böhmer, dar aşa mi-a povestit Hilfert; deci l-a întrebat ce părere are despre modelul Böhmer despre care a zis că e un rahat în ploaie, o şarlatanie şi nimic altceva. Hilfert a mai povestit că printre maşinile parcate apar tot timpul nişte oameni care întreabă dacă, în calitatea noastră de coproprietari, ne-am şi îmbogăţit, dacă mai trebuie să muncim, dacă mai avem săptămîna de patruzeci de ore, dacă am început deja să simţim că sîntem coproprietari ai fabricii, de ce au ajuns pîinea şi cuţitul în mîinile lui Schneider şi nu în ale altcuiva — şi alte lucruri de felul ăsta. Asta-i sîcîie pe oameni. Încep să se teamă.

— De cine? întrebă patroana.

— Asta chiar că nu ştiu, doamnă Böhmer. Avînd a face faţă la nişte întrebări care nu se mai termină, începe să le fie frică, se simte lucrul ăsta, în orice caz în întreprindere este ceva care înainte n-a existat de fel. Să vă mai spun că despre asta nici nu se vorbeşte. Vreau să zic; nu se vorbeşte cu voce tare. De altfel, pe mine încă nu m-a acostat nimeni prin parcare.

— Domnule Wolff, zise Schneider, potrivit contractului de muncă, dumneata ești desemnat pentru a prelua sarcini speciale. Ceea ce a expus adineaori colegul Hötger ține de o sarcină specială. Ocupă-te dumneata de oamenii ăștia care se învîrtesc prin parcarea noastră chiar dacă aceasta ar însemna 24 de ore din 24. La sfîrșitul săptămînii viitoare sau începutul săptămînii celeilalte am să convoc o adunare a personalului ca să-i liniștesc pe oameni.

— Eu n-aș fi zis-o, ci aș fi ținut-o pentru mine, interveni Adam, dar acum trebuie totuși să vorbesc, pentru că aceasta ar putea în cele din urmă să se lege de ceea ce a relatat domnul Hötger. Mi s-a făcut ieri — tot într-o duminică — prin telefon o ofertă de serviciu: douășpe mii de mărci pe lună, o sumă nu de colea, aproape dublu cîștigului pe care-l realizez aici. Am pus receptorul în furcă și nu i-am povetit nici măcar soției. Cel care mi-a dat telefon n-a spus cine e.

— Da, șobolanii s-au pus pe treabă mai devreme decît mă așteptam, spuse Schneider. De azi înainte mi se va aduce la cunoștință totul, chiar și o ofertă refuzată, domnule Adam. Vă mulțumesc tuturor și cu asta încheiem ședința — firește, cu acordul dumneavoastră, doamnă Böhmer.

Cînd să ies din birou, Schneider mă bătu prietenește pe umăr; m-am mai învîrtit odată prin secretariat. Patroana ședea tot la birou și răsfoia niște hîrtii. La un moment dat băgă mîna în geantă și scoase un tubuleț cu tablete; știam de la Mathilde că doamna Böhmer este bolnavă de inimă și că nu face doi pași fără tabletele ei.

DUPĂ ȘEDINȚĂ m-am dus la Mathilde; a ascultat cu atenție povestea despre felul în care a decurs ședința. Tatăl tău a făcut o impresie extraordinară — i-am spus — începutul e foarte promițător. S-o fi văzut-o pe patroană: cu cîtă naturalețe s-a așezat la biroul lui nașu' de parcă acolo fusese locul ei dintotdeauna. I-am reprodus relatările lui Hötger și n-am uitat să-i spun despre sarcina specială pe care mi-a repartizat-o tatăl ei.

— Fotograf și, unde mai pui, și detectiv, poate de-acum încolo fac carieră, am zis eu sarcastic.

— Atunci ține-te bine, a zis Mathilde. Azi am fost la Düsseldorf, la hotelul Parc Steigenberg.

— Și de ce? am întrebat eu puțin mirat.

Ea scoase dintr-un dulap de perete o casetă îmbrăcată în marochin, de mărimea unei cutii de cosmetice, prevăzută cu cifru. Caseta era plină ochi cu fotografii. Deasupra era o fotografie de grup, de mărimea unei cărți poștale. Am numărat unsprezece persoane, toți bărbați în costume de culoare închisă. Zece domni grupați în jurul lui Heinrich Böhmer ședeau în fața obiectivului ținînd în mîini cupele pline cu șampanie. În extremitatea stîngă am recunoscut pe omul cu părul tuns perie.

— Cînd și unde fusese făcută fotografia? am întrebat eu.

— În timpul unei ședințe sau sesiuni a lui Rotary Club, anul trecut. Lui Heinrich i s-au adus elogii pentru o inițiativă; contribuise cu o sumă mai mare pentru un scop social. Solemnitatea a avut loc la hotelul Parc Stei-

genberg, după cum e consemnat pe verso. Eu însă am găsit și o a doua fotografie.

Mi-a dat-o s-o privesc: Böhmer în slip, Mathilde în bikini, în planul din spate palmieri.

— Asta a fost în concediu în Sri Lanka, pe domeniul unui prieten de afaceri. Acest prieten apare și în fotografia de la Düsseldorf. Ambele fotografii dovedesc că omul cu părul tuns perie îl cunoștea pe Heinrich, că îl cunoaște pe prietenul din Sri Lanka al lui Heinrich și că acest om mă cunoaște pe mine. Deci, individul ar putea să știe de la omul din Sri Lanka că eu am fost amanta lui Heinrich... După ce-am redescoperit fotografiile, m-am urcat în mașină și am plecat val-vîrtej la Düsseldorf. Parcă mă împingea cineva, parcă cineva ședea lîngă mine și-mi sufla la ureche: du-te acolo, du-te acolo. Am așteptat două ore și jumătate în sala de recepție a hotelului. Apoi a apărut individul în carne și oase: era în conversație cu doi bărbați. M-am postat în spatele unui stîlp ca să nu mă vadă. Cînd în sfîrșit a plecat, am luat-o și eu după el, în spatele mașinii lui, un Porsche. În Berliner Allee — numărul nu-l mai știu, dar casa o regăsesc cu ușurință — a intrat într-o curte dosnică, neîngrădită. Am văzut din stradă cum a coborît din mașină, a deschis o ușă și a dispărut. Cînd a ajuns în casă, eu am intrat cu mașina în curte. Pe ușa pe care a intrat atîrnă o firmă de alamă pe care scrie: Servicii discrete Jochen Siebert. Vizita numai cu anunț telefonic prealabil... Am pornit-o la întîmplare. Că l-am găsit... numește-o întîmplare, dă-i ce nume

vrei... succesul, în orice caz, este al meu... Mergem acolo?

— Unde?

— La Düsseldorf, Berliner Allee.

— N-ai minte.

— E trist. Tot timpul dai de oameni înzestrați cu inteligență, dar cînd le ceri un lucru de la sine înțeles ți se spune totuși că n-ai minte. Din păcate tu nu faci excepție de la regula asta.

— Adică cum, să mergem acum la Düsseldorf, să sunăm la ușa cunoscută și să spunem: vrem să stăm de vorbă cu dumneavoastră, căutăm pe asasinii lui Heinrich Böhmer? Vezi prea multe filme polițiste la televizor.

— Eu nu mă uit aproape niciodată la televizor. Adună-ți mintea și hai să mergem.

Își puse pe umeri o jachetă din piele de căprioară care-i ajungea pînă la genunchi și-și luă din mers o poșetă ce se afla pe masă. Mă aștepta în pragul ușii. Eu am mai zăbovit o clipă pe scaun; îmi venea greu să admit ideea că Mathilde nu glumise cînd a spus că vrea să meregem la Düsseldorf.

Am plecat cu mașina mea; din Berliner Allee am virat în curtea din spate, așa cum mi-a arătat Mathilde, pînă în dreptul ușii cu „Servicii discrete Siebert", ca și cînd eram niște clienți ce-și anunțaseră sosirea. Mathilde a coborît prima, eu am uramt-o după ce am încuiat ușa mașinii. La ușă m-am uitat în ochii ei, dar ea mi-a făcut doar un semn cu capul și a zis:

— Ce e? Sună.

— De-o fi să intrăm înăuntru, să știi că dăm de belea, am zis eu. Individul o să anunțe poliția.

— Păstrează-ți suflul pentru mai tîrziu, cînd va trebui să vorbești. Hai, dăi drumul.

Am sunat și, spre surprinderea noastră, a început să zbîrnîie dispozitivul de deschidere. Am auzit înăuntru pe cineva strigînd :

— Christoph, dar tîrziu mai vii.

Vocea mi-era cunoscută. Am deschis ușa și ne-am trezit față-n față cu omul cu părul tuns perie.

— Sînteți domnul Siebert ? am întrebat eu. Cred că ne cunoaștem.

— Ce căutați aici ? zise Siebert și făcu un gest de parcă ar fi vrut să se arunce asupra noastră.

— Și pe domnișoara Schneider o cunoașteți, ultima dată de la înmormîntare, am zis eu. Atunci spuneați că sînteți reporter la o revistă ilustrată.

— Dispăreți de-aici ! Altminteri chem niște oameni care să vă pună repede la punct !

— Vrem numai să vedem cum e organizat un serviciu discret, am zis eu. Și deoarece sînt fotograf, doamna Schneider m-a rugat să-l fotografiez pe omul care l-a omorît pe Heinrich Böhmer. Atîta tot.

Siebert a zîmbit ca la o glumă. În clipa aceasta Mathilde i-a făcut vînt ușii cu piciorul, a răsucit cheia în broască și l-a împins pe Siebert în biroul lui.

— Aș vrea să stăm puțin de vorbă, spuse ea. Așezați-vă la birou, puneți mîinile pe masă și rămîneți nemișcat.

Ea își încrucișă brațele-n față ; poșeta îi atîrna la încheietura mîinii.

În timp ce se așeza, lui Siebert îi dispăru

zîmbetul de pe față. Începu să transpire și-și scoase o batistă din buzunarul pantalonului.

— Domnule Siebert, zise Mathilda, aș vrea un răspuns la următoarele întrebări : Cine v-a dat ordin să faceți ceea ce ați făcut ? Cum l-ați omorît pe Heinrich Böhmer ? Cine v-a ajutat să duceți atîta greutate în turla bisericii ?

— Ați înnebunit de-a binelea, zise Siebert.

— Poate, dar asta nu vă împiedică să ne povestiți acum totul, de-a fir-a-păr și pe-ndelete. Noi sîntem pregătiți să facem noapte albă și de băut n-avem, așa că stăm pe uscăciune pînă la sfîrșit.

— Domnule Wolff, plecați acasă cu partenera dumneavoastră și uitați repede ce-ați făcut aici. Vă previn, zise Siebert.

— Iar eu aștept, spuse Mathilde. Aștept, dar pot și eu să-mi pierd răbdarea.

— Atunci chemați poliția, dacă vreți să-mi imputați ceva.

— Dar domnule Siebert : mă credeți chiar atît de proastă ? N-o să-mi facă mie poliția treaba. O să atîrni și dumneata, așa cum a atîrnat Heinrich Böhmer, și anume în aceeași turlă, la aceeași fereastră.

— Dumneata nu ești numai nebună, ești mai mult decît atît. Ești un monstru.

Siebert sări brusc de pe scaun, dînd dovadă de o sprinteneală de care nu l-ai fi crezut în stare la zecile lui de kilograme, și vru să se repeadă spre Mathilde. În mîna ei luci de-odată un mic revolver pe care-l scoase din poșetă cu dexteritate de maestru.

— Așază-te din nou pe scaunul dumitale și fii cuminte. Asta-i arma lui Heinrich Böhmer pe care, din păcate, n-a avut-o cu el în ziua cînd l-ai omorît.

Siebert, consternat de apariția revolverului, își reluă supus locul la birou. În acest moment, se vede treaba, pricepuse și el că Mathilde nu glumea.

— Domnule Wolff, spuse el cu vocea sugrumată, îți dai seama de gravitatea faptei pe care dumneata și cucoana asta o săvîrșiți?

N-am apucat să mă interpun între ei, că Mathilde ridică mîna stîngă și cu dosul palmei îi trase lui Siebert una peste față.

— Ai vrut să zici tîrfă — nu-i așa? Și ca să fie totul clar între noi: eu sînt gata să comit și un omor. Cei cîțiva ani ce mi s-ar da, i-aș face cu plăcere. Și acum vorbește odată.

Cît ai clipi din ochi s-a postat în spatele lui Siebert și i-a înfipt așa de tare revolverul în ceafă, încît l-a silit să-și plece capul. Din bărbie îi cădeau stropi de transpirație pe birou; deodată mi s-a făcut frică pentru el.

— Dar ia o dată obiectul ăsta de pe mine, se văicări el. Trebuie să-mi înghit tabletele, am ceva la stomac.

— Continui să aștept, spuse Mathilde.

De la fereastră am aruncat o scurtă privire în curtea din spate: doi tineri se urcară într-una din cele două Volkswagen-uri albastre purtînd firma „Servicii discrete" și plecară.

— Trebuie să-mi iau neapărat tabletele, spuse Siebert pe un ton rugător, arăta jalnic.

— Înghite-ți tabletele, am zis eu.

Se-ntinse spre sertarul din stînga biroului, dar Mathilde îi dădu mîna la o parte și deschise ea sertarul, fără să coboare revolverul. Siebert arătă spre un pachet albastru, pătrat; Mathilde i-l dădu. Cu aerul unuia care nu știe

pe ce lume se află, luă două tablete și le-nghiți pe nerăsuflate, fără apă.

Poate că mi s-a părut numai, dar am avut impresia că după ce și-a luat tabletele, fața i s-a mai înviorat, nu mai arăta așa de răvășit și transpirat. Făcea ce făcea și iar se chiora spre ușă și trăgea cu urechea afară, de parcă aștepta pe cineva.

— Eu continui să aștept, spuse Mathilde.

— Nu mă-ntreba pe mine, întreabă-l pe domnul Wagenfuhr de la Worldelectric, răspunse Siebert.

— Din dispoziția lui mi-ai dat telefon noaptea, mie și domnului Schneider, și ne-ai oferit fiecăruia o sumă de-aia de șase cifre, dacă refuzăm să intrăm în comitet? am întrebat eu.

Un moment mi s-a părut că citesc uimire pe fața lui; apoi și-a ridicat capul și m-a privit cîteva secunde în tăcere.

— Răspunde! zise Mathilde și-i împinse ușor revolverul în ceafă.

— Eu am o firmă, eu execut niște comenzi. Le execut cu discreție și nu cer clienților mei să-și motiveze aceste comenzi. Afacerile sînt afaceri, întreprinderea mea trăiește din discreție. Mi s-a comandat de către firma Worldelectric —

— De către domnul Wagenfuhr? îl întrerupse Mathilde.

— ... să-i sun pe domnii Wolff și Schneider. Dar de unde știți dumneavoastră asta? Cine v-a dat adresa mea?

— Aici noi punem întrebări, domnule Siebert, am zis eu. Nu sînt oamenii dumitale aceia care vin, de exemplu, ca cercetători ai opiniei

publice şi-i sîcîi în parcare pe angajaţii firmei Böhmer? Şi cine ţi-a dat comanda asta? Tot Worldelectric?

— Dumneata l-ai omorît discret şi pe Heinrich Böhmer şi l-ai agăţat în turla bisericii? întrebă Mathilde. Vorbeşte o dată, eu pot să devin foarte periculoasă, mai ales cînd ţin un revolver în mînă. Am luat lecţii de tras cu arma.

— Întrebaţi-l pe domnul Wagenfuhr, dacă vreţi, şi pe domnul Zierer care a fost de faţă.

— De faţă? La asasinarea lui Heinrich Böhmer?

Un moment Mathilde lăsă revolverul în jos ca apoi să i-l pună cu atît mai energic în ceafă lui Siebert.

— Nu pot să spun decît ce ştiu.

— Asta ne satisface pe deplin. Ce ştii?

Mi se părură o veşnicie cele cîteva secunde pînă cînd să-nceapă Siebert să vorbească.

— A fost o nenorocire, spuse în sfîrşit. Un accident tragic.

— Şi cum s-a întîmplat acest accident tragic? Vorbeşte o dată, nu mai aştepta să ţi se tragă cu cleştele fiecare cuvînt din gură!

Mathilde luă revolverul din ceafa lui Siebert, dar continuă să-l ţină-n mînă, cu ţeava-n jos.

— Domnul Wagenfuhr şi domnul Zierer i-au făcut o vizită domnului Böhmer în apartamentul lui de la Dortmund, într-o ultimă încercare de a-l abate de la planul de a le face salariaţilor cadou fabrica...

— Ce legătură avea domnul Zierer cu asta? am întrebat eu.

— Zierer? Păi, el e agentul lui Worldelectric şi, în caz că Warldelectric ar fi cumpărat uzinele Böhmer, s-ar fi ales şi el cu o sumă frumuşică... În orice caz, trebuie să fi avut loc o discuţie aprinsă — dar eu nu pot să spun decît ceea ce ştiu.

— De la cine? întrebă Mathilde.

— De la — de la domnul Zierer.

— Spune mai departe, sînt numai urechi, domnule discret.

Mathilde se uita cu atenţie la bărbatul lac de traspiraţie.

— Domnul Böhmer nu s-a mai lăsat abătut de la decizia lui. Le-a spus s-au întocmit contractele şi că orice cuvînt în plus este de prisos. După o ieşire necugetată a domnului Wagenfuhr se pare că s-a ajuns la o încăierare. La un moment dat, domnul Böhmer a căzut aşa de rău, încît s-a lovit cu capul de marginea unei mese şi a murit pe loc. Un accident tragic; sînt perfide covoarele pe parchete ceruite.

Mathilde şi cu mine ne-am privit reciproc, pe deasupra lui Siebert; ea era la fel de derutată ca şi mine.

— Şi cum o fi ajuns tragicul dumitale accident în turla bisericii? întrebă ea.

— Asta nu ştiu, asta am aflat-o numai din ziar.

— Din ziar? Şi dumneata personal n-ai fost niciodată în apartamentul lui Heinrich Böhmer? De ce masă s-a lovit? îl iscodi Mathilde.

— De masa cu placa de onix —

— Parcă ziceai că n-ai fost niciodată în apartament? Şi de ce ţi-ar fi povestit Zierer

toate astea dumitale? N-are nici o logică, n-ar fi făcut decît să se complice pe el însuşi.

— Eu v-am spus ceea ce ştiu. Mai mult nu ştiu. Plecaţi o dată şi lăsaţi-mă în pace.

— Cred că am priceput, zise Mathilde şi dădu drumul la revolver. Ceea ce ştii, după cum spui dumneata, de la Zierer, probabil că ţi-a povestit-o pentru că mortul trebuia dus în altă parte, discret, se-nţelege... Să presupunem că aşa a fost. Bineînţeles că, în acest caz, dumneata erai omul potrivit. Şi l-ai dus în altă parte pe mort — cum, o să aflu eu mai tîrziu. Cadavrul, orice ar fi fost, n-avea voie să fie găsit în propriul lui apartament, de aceea te-au chemat pe dumneata. Aşa a fost?

Siebert privea în gol şi părea să fi uitat de noi.

— Aşa a fost? întrebă Mathilde încă o dată.

Siebert tăcu de parcă n-ar fi auzit nimic.

— Dar eu ştiu prea bine, spuse Mathilde. Trebuia să se creeze aparenţa unei sinucideri, de aceea trebuia dus mortul în turlă.

I-am făcut semn cu capul că e timpul să dispărem de-aici, era de presupus că în orele următoare nu se mai putea scoate nici un cuvînt de la Siebert. Nici revolverul n-ar mai fi putut să-l impresioneze. Mathilde ezită. În cele din urmă îşi puse revolverul înapoi în poşetă şi se îndreptă hotărîtă spre uşă. Eu am urmat-o, fără să mă mai uit la Siebert.

La întoarcere, după ce Düsseldorful a rămas în urmă, mi-a zis:

— Wolff, este mult mai rău decît mi-am închipuit eu. Partea cea mai rea în această

treabă este faptul că ştim aproape totul, dar nu putem dovedi nimic.

— Am putea să-l strîngem cu uşa pe Zierer.

— O să nege totul şi-o să spună despre noi că sîntem nişte nebuni.

— Iar Siebert?

— Fii sigur de asta. Pentru bani ăsta face orice, şi de cîte ceva are şi el nevoie. Pentru bani nu numai că duce cadavre de ici-colo, ci, sînt convinsă, le aduce şi-napoi, dacă trebuie şi dacă clientul plăteşte bine. Totul se face cu discreţie. Am vrut să-i cer lista de tarif. Probabil că ridicarea de cadavre e la baremul maxim.

M-am întors spre ea: Mathilde plîngea.

Am depus-o în faţa locuinţei ei şi-am vrut să-i spun ceva mîngîietor, dar n-am găsit nici un cuvînt care să se potrivească situaţiei.

Ajuns acasă, am deschis uşa de la dormitor: Christa dormea cu faţa relaxată.

CHRISTA MĂ TREZI CU BRUTALITATE. Eram aşa de buimăcit că un timp îmi fu greu să-mi revin, deşi în seara trecută nu pusesem în gură nici o picătură de alcool.

— Trezeşte-te o dată! Edmund, urgent la telefon!

— Dar cît e ceasul?

— Şase şi ceva.

— Ce idiot mai e şi ăsta care sună la ora asta imposibilă? Vreun beţivan.

— Schneider.

— Schneider?

Pe loc mi-a dispărut tot somnul, am sărit din

pat şi, fără să-mi pun vreun halat de baie pe mine, am fugit pe scări în jos, spre hol. Jaluzelele erau încă lăsate, dimineaţa îşi trăda prezenţa prin ciripitul păsărilor în faţa casei.

— Da? am zis eu în receptor.

— Aşazăte la volan şi vino pe drumul cel mai scurt la fabrică, la biroul meu. Imediat!

— Dar ştii că —

— Imediat! strigă Schneider. Într-o jumătate de oră să fii aici! Coborînd tonul, adăugă: A murit patroana.

M-am ridicat din poziţia ghemuită în care vorbisem la telefon şi mă-ntrebam dacă nu cumva încă mai dorm şi visez. Ochii măriţi de uimire ai Christei mă readuseră la realitate.

— Am auzit şi eu. Îngrozitor, spuse ea. Hai, îmbracă-te. De bărbierit, te bărbiereşti mai tîrziu. Te rog să-mi telefonezi imediat, fie aici pînă la prînz, fie la hotel mai tîrziu.

Nespălat, nebărbierit şi fără să fi luat micul dejun, am plecat la uzină. Drumul de la parcare pînă la poarta uzinei mi s-a părut că nu se mai sfîrşeşte. Eram obosit: şuiera un vînt tăios, nu se simţea deloc apropierea sărbătorilor paştelui. Două camioane cu remorcă ieşeau din curtea uzinei, unul avea număr de RDG, celălalt de München; în curte nu se vedea nici un om. Numai zgomotele vădeau că în secţii se lucrează.

În spatele uşii de sticlă prin care se intră în sectorul birourilor mă aştepta Gebhardt. Părea nedormit; cît am mers cu liftul pînă la etajul trei nu ne-am spus nici un cuvînt. Fiecare se străduia să facă abstracţie de celălalt.

În biroul lui Böhmer, Schneider se aşezase deja la masa de scris. Adam şi Hötiger apărură curînd după mine; Schneider ne rugă cu o mînă obosită sà luăm loc. Gebhardt, rămas în picioare, la fereastră, se uita jos în curte.

— Azi noapte, la ora două, doamna Böhmer a fost găsită moartă la volanul automobilului ei, aflat în blocul garaj al aeroportului Düsseldorf, începu Schneider fără preambul. Faptul a fost descoperit de un bărbat în timp ce-şi căuta maşina pe care uitase la ce etaj o parcase. La început a crezut că femeii i s-a făcut rău sau că a adormit, dar apoi a anunţat imediat poliţia. Aceasta a găsit în poşeta patroanei un carnet cu numere de telefon. Numerele uzinei şi numărul meu de-acasă erau subliniate cu roşu, la fel şi cele ale gemenilor. Eu am primit telefon la şase fără un sfert. Va trebui să plec la Düsseldorf; domnul Wolff mă va însoţi. Ceilalţi rămîn aici ca să asigure bunul mers al treburilor. Azi trebuie să plece autotrenul pentru Berlin; ar fi trebuit să-i dăm drumul încă de ieri. Domnule Adam, mai explicaţi-le oamenilor că şi punctualitatea se află la baza bunei noastre reputaţii.

După o scurtă pauză, a continuat: Desigur, nu-i nevoie să subliniez ce poate să însemne pentru noi, pentru uzina noastră, această moarte. Gemenii sînt acum moştenitori exclusivi ai celor cincizeci de procente. Au fost şi ei anunţaţi azi dimineaţă şi deocamdată se află în apartamentul din oraş.

— Avea doamna Böhmer ceva bagaj în maşină? am întrebat eu.

— Ce întrebare e asta? reacţionă Schneider.

— Dacă doamna Böhmer intenţiona să plece cu

avionul, nu pleca totuşi fără geamantane. Cel puţin o trusă de voiaj ar fi trebuit să aibă cu ea.

— Despre asta nu ştiu nimic. În primul moment, îngrozit, n-am mai cerut amănunte. O să le aflăm la Düsseldorf.

În acest moment a sunat telefonul. Convorbirea a fost susţinută aproape numai de cel de la celălalt capăt al firului. Schneider asculta numai şi la fiecare cîteva secunde zicea: „Da, înţeleg".

Am încercat să-i citesc pe faţă, dar se întorsese cu spatele spre mine. După vreo cinci minute a pus receptorul în furcă, dar aşa ca pe ceva fragil; mut şi nemişcat, a mai stat cîteva clipe pe marginea biroului pe care se aşezase cînd s-a dus la telefon, iar apoi a continuat:

— Autopsia, după cum mi s-a relatat adineaori de la secţia de cercetări penale, a dovedit fără putinţă de tăgadă că doamna Böhmer a murit în urma unui stop cardiac. Dar, şi aici cazul devine enigmatic, se pare că moartea n-a survenit în parcare, ci s-a produs cu nouă ore mai devreme. Patroana a fost găsită la nouă ore după deces; în maşină nu erau nici un fel de geamantane, numai poşeta ei cu paşaportul, biletul de avion pentru Paris şi carneţelul cu numere de telefon... Haideţi să mergem, domnule Wolff. Domnule Adam, dumneata te vei îngriji personal ca autotrenul de Berlin să plece astăzi.

Pe drum m-am gîndit de mai multe ori să-i povestesc lui Schneider despre vizita noastră la Düsseldorf şi totuşi n-am deschis gura, pentru că el habar n-avea cît de des mă

întîlneam eu cu fiica lui. Mi-am propus însă să-i mărturisesc mai tîrziu totul.

Într-un birou la etajul patru al secţiei de poliţie în care am fost conduşi de un funcţionar, se aflau deja Lars şi Sascha. Cînd am intrat, amîndoi s-au ridicat în picioare, au schiţat o plecăciune şi s-au aşezat din nou. Îndată după aceea a intrat un tînăr procuror cu alură de sportiv. Acesta dădu mîna cu toţi, se aşeză la bioru, confirmă ceea ce noi ştiam deja şi făcu completarea că cele întîmplate vin în contradicţie cu regulile experienţei poliţieneşti, ca o persoană să rămînă neobservată timp de nouă ore într-un bloc garaj de mare trafic. Dar motorul maşinii — se mai spunea — încă mai era cald cînd a fost descoperită moarta.

Sascha şi Lars au declarat că mama lor era în drum spre Franţa. Din spusele lor rezulta însă că înainte ea nu-şi garase niciodată maşina în blocul garaj şi că fie pleca cu taxiul, fie chema vreun şofer de la uzină s-o ducă la aeroport. Ieri la amiază ea ar fi spus că înainte de decolare va mai trece pe la o prietenă, la Iserlohn. Amîndoi, Lars şi Sascha, veniseră acasă pe la ora unsprezece noaptea, mai băuseră un cocteil şi apoi se duseseră fiecare în camera lui. Numai datorită telefonului primit de la poliţia din Düsseldorf au aflat despre dispariţia, adică, despre moartea mamei lor. Lars a sunat imediat la amintita prietenă din Iserlohn care i-a spus că mama lui nu trecuse pe-acolo în seara precedentă. În apartamentul din Dortmund — spuneau ei — au găsit în dormitorul mamei lor un geamantan gata făcut.

Sascha l-a mai întrebat pe procuror cînd va fi posibil ca trupul neînsuflețit al mamei lor să fie luat pentru înmormîntare. Își cumpărase cu ani în urmă un loc în cimitirul din Avignon, alături de mormîntul unchiului ei de la care moștenise și proprietatea prin părțile acelea.

Procurorul răspunse că nu e nici o piedică în calea acestei operațiuni. Ca unicii membri de familie ai defunctei, domnii fii trebuiau să mai îndeplinească o serie de formalități. A ținut să sublinieze încă o dată că doamna Böhmer murise, fără doar și poate, de moarte naturală și că rămînea totuși întrebarea cum a ajuns ea în parcarea aceea după ce murise. Lucrul acesta urma să fie clarificat.

În timp ce ne-ntorceam l-am întrebat pe Schneider: — Îl cunoașteți pe domnul Wagenfuhr mai de-aproape? Mă refer la bărbatul care a ținut marea cuvîntare la mormîntul lui nașu'.

— Natural că-l cunosc pe Wagenfuhr, răspunse Schneider. Dar n-a fost o cuvîntare mare, ci una bombastică: multă vorbărie. Wagenfuhr este o persoană influentă în uniunea patronală. Din păcate un om bun, din păcate concurentul nostru cel mai periculos și din păcate l-a legat o prietenie foarte strînsă de nașu', dacă informațiile mele sînt corecte. De ce întrebi?

— Numai așa.

De-odată Schneider începu să vorbească de unul singur, de parcă uitase că sînt și eu de față:

— A fost găsită la ora două noaptea, dar nu în locul unde a survenit moartea. În acel moment, după cum spunea medicul legist, ea era deja moartă de nouă ore. Așadar, cineva a dus-o

moartă la aeroport, a așezat-o la volanul mașinii ei și a șters-o cu o a doua mașină pe care un altul i-a adus-o. Cineva singur nu putea să facă așa ceva, afară doar dacă avea la dispoziție o mașină la aeroport. Și deși era vorba de o moarte naturală, patroana nu trebuia să fie găsită în locul unde murise. Unde a murit, așadar? Se știa că vrea să plece în Franța, biletul de avion s-a găsit în poșeta ei. Treaba a fost bine ticluită, numai că respectivul sau rescpectivii au avut cîteva scăpări: patraona n-a avut nici un geamantan cu ea, iar medicii au putut stabili aproape cu exactitate momentul survenirii morții. Voia fără doar și poate să mai treacă o dată pe acasă.

După o pauză adăugă: Iar nouă acum ne-a ajuns cuțitul la os. Moartea patroanei e un dezastru. O să se scrie în toate ziarele, din nou o să se ia totul de la-nceput și se va reaminti faptul că în cazul asasinatului lui Heinrich Böhmer cercetările poliției încă n-au înaintat nici măcar cu un pas. Eu vreau să descopăr în spatele acestor cazuri un motiv. Mi-este clar că modelul lui Böhmer nu poate face școală într-o țară în care încă mai există politicieni care cultivă frauda și corupția ca pe niște virtuți în timp ce altora le predică doctrina strîngerii curelei. Datorită fermității patroanei, acest model s-ar fi putut realiza, dar ea moare de o moarte naturală și misterioasă, tocmai acum după intrarea în vigoare a contractului. Dacă această moarte a fost naturală, atunci noi amîndoi greșim cînd presupunem că în spatele morții ei se ascunde o

intenție. Nașu' trebuia să dispară, moartea lui are o explicație — dar patroana?

— Întrebarea e: Unde a murit ea și cine a dus-o în blocul garaj? În orice caz, această moarte este binevenită pentru dușmanii modelului, am zis eu. Nu uitați, domnule Schneider, că în contracte se scrie că după moartea unui moștenitor convenția trebuie renegociată cu privire la cele cincizeci de procente parte de moștenire, și anume într-un termen fix de doi ani. Gemenii voiau să vîndă fabrica, acum au posibilitatea ca în doi ani să-și vîndă cele cincizeci de procente ale lor.

— Ce idee crezi că mă frămîntă de-azi dimineață? Avem acum un răgaz de doi ani. Poate că gemenii vor fi mărinimoși și vor oferi cele cincizeci de procente ale lor întîi personalului nostru. Dar cine le plătește? N-avem nici măcar banii pentru răscumpărarea celor două milioane capital inițial.

— De i-am putea arăta cu degetul pe cei care vor să distrugă modelul, poate că gemenii și-ar schimba părerea și nu și-ar mai vinde cele cincizeci de procente, nici nouă nici altora. Pentru că, fără să miște un deget, le revine un cîștig care și-așa nu-i de colo.

— Asta e un vis frumos, domnule Wolff. Cîștigul trebuie să rezulte mai întîi din felul în care ne girăm afacerile. Acum prima urgență este să-i liniștim pe salariați. Convoc pentru mîine, orele șaptesprezece, o adunare a salariaților ca să le aduc la cunoștință în mod oficial moartea patroanei. Comitetul se întrunește la orele cincisprezece la mine pentru o consfătuire prealabilă... Cum se poate înșela omul. Aveam despre patroană imaginea

unei persoane exaltate, cu capul în nori, și deodată cîtă hotărîre, cîtă energie, și unde mai pui, chiar împotriva propriilor fii.

— Poate că a făcut-o de hatîrul soțului și nu de hatîrul nostru.

— Domnule Wolff, mobilurile patroanei aș prefera să le ignor. Poate dacă le-aș ști, mi-ar strica cheful.

AJUNȘI ÎN FAȚA FABRICII, Schneider mă invită să vin pentru o clipă la el, sus în birou; nu putui decît să fiu de acord. Secretara ne privi uimită, dar Schneider nu dădu atenție întrebării ei mute.

Îndată ce-am închis ușa după mine și Schneider s-a așezat la biroul lui, am început să-i povestesc ceea ce ar fi trebuit să-i povestesc de mult și tot amînașem s-o fac.

— Cred că mai e ceva pe care pînă la urmă trebuie să vi-l spun, am zis eu. Patroana a murit de moarte naturală, dar nici Heinrich Böhmer n-a fost asasinat, așa cum am crezut noi și cum poliția încă mai crede. El și-a pierdut viața într-un accident. Ceea ce au însă amîndoi în comun este faptul că răsposații n-au fost găsiți acolo unde au murit.

Schneider asculta din ce în ce mai uimit. Apoi întrebă cu voce scăzută, măsurîndu-mă în timpul acesta cu ochii strînși într-o expresie de șiretenie:

— Și de unde știi dumneata toate astea? Ai fost la una care ghicește în cărți?

— Nu, la fiica dumneavoastră.

— La Mathilde? întrebă el neîncrezător.

Se ridică încet şi privi lung la tăblia de pe birou ; apoi se lăsă încet din nou pe scaun.

— De unde o cunoşti dumneata pe fiica mea ? De cînd ?

— Am văzut-o prima dată în cimitir, la înmormîntarea lui Böhmer. Cîteva zile mai tîrziu ne-am întîlnit absolut întîmplător într-un restaurant din centrul oraşului. De-atunci ne cunoaştem, de-atunci cunosc eu povestea fiicei dumneavoastră. Tot ea mi-a povestit, şi nu mică mi-a fost mirarea, că Böhmer însuşi a fost acela care a îndrumat-o spre mine pentru cazul în care lui ar fi să i se întîmple ceva.

Am povestit în continuare, de la început; sentimentele pe care le nutream pentru Mathilde, le-am trecut însă sub tăcere. I-am povestit despre ideea ei fixă şi despre cum am reuşit totuşi să găsim chipul omului care, probabil, l-a atîrnat pe Böhmer în turla bisericii, i-am relatat despre acţiunea noastră de la Düsseldorf, despre firma care se cheamă „Servicii discrete". A fost o lungă spovedanie, dar m-am simţit uşurat cînd la sfîrşit am putut spune :

— Asta a fost totul şi acum dumneavoastră ştiţi bine ce şi cum. Noi nu putem să vi-i prezentăm pe tavă pe cei răspunzători de moartea lui Böhmer şi nici nu vă putem spune cine a dus-o pe patroană în blocul garaj ; nu vă putem da nici un nume de asasin ; pentru că nu există aşa ceva. Dar v-am dat cîteva nume care aparţin, fără îndoială, cercului acelora care nu sînt complet nevinovaţi în legătură cu aceste întîmplări.

— M-ai tras pe sfoară, spuse Schneider încet.

— N-am făcut altceva decît să satisfac o rugăminte a fiicei dumneavoastră.

— Dar cine contează acum mai mult, fabrica sau fiica mea ?

— În acest caz, fiica dumneavoastră, pentru că avea nevoie de ajutor.

— Ciudat mai eşti şi dumneata. Dar reţine pentru viitor : întîi vine fabrica, apoi încă o dată fabrica şi apoi tot fabrica.

— Nu sînt de părerea dumneavostră. Dar să nu discutăm acuma despre fiica dumneavoastră, ci despre cele ce am aflat la Düsseldorf. Este de necrezut : În centrul unui mare oraş există un birou al cărui titular îndeplineşte în mod discret orice comenzi, probabil că transportă şi morţi dintr-un loc în altul, din motive care pînă în prezent ne sînt necunoscute. Asta este deocamdată o presupunere a mea, dar altfel nu pot să-mi explic toate aceste lucruri. Ştim numai că în spatele acestui Siebert se află Worldelectric ; oricum, ştim că primeşte comenzi de-acolo şi că în spatele lui Worldelectric se află un om cu numele de Wagenfuhr.

— Eu tot nu pot să înţeleg cum e posibil ca dumneata să-mi cunoşti de luni de zile fiica, fără să-mi sufli un cuvinţel. Asta o calific drept monstruozitate... Ce-mi mi ascunzi ?

— Nimic.

Schneider se ridică în picioare, începu să se mişte de colo pînă colo prin birou şi apoi se opri în faţa mea. Mă apucă de rever şi spuse : Ai dreptate. Trebuie într-un fel să ne ocupăm de acest Siebert. Dar cum ?

— Să ne ducem la poliție?

— Nu. Acolo n-o să creadă nimeni, mai ales că nici n-avem dovezi concrete. În afară de aceasta, fiica mea ar fi implicată în ceva pe care nu ni-l putem permite, adică într-un scandal.

Se duse la fereastră și se uită în curtea uzinei.

— Știe soția dumitale că-mi cunoști de cîteva luni fiica?

— Nu, dar știe de relațiile fiicei dumneavoastră cu Heinrich Böhmer. Despre asta mi-a povestit chiar fiica dumneavoastră.

— Dumneata ai avut impresia că fiica mea era hotărîtă să tragă cînd a pus mîna pe armă?

— Sînt convins.

— Trebuie că și-a pierdut mințile sau a vrăjit-o nașu'... În ce-l privește pe Wagenfuhr: un om cu poziția lui nu-și mînjește mîinile, pentru că s-ar compromite pentru totdeauna. Că vrea să acapareze firmele concurente este un lucru normal, așa ceva are loc în fiecare zi în țara noastră. Un om ca Wagenfuhr ar recunoaște asta deschis și de bunăvoie și-ar trîmbița-o de pe toate acoperișurile.

— Dacă ar fi așa, de ce ar trebui atunci să recurgă la serviciile unei firme al cărei reprezentant le oferă noaptea la telefon o sumă fantastică și care trimite oameni prin parcajul nostru ca să bage zîzanie printre salariați? Să vă spun un lucru: Wagenfuhr n-o să se lase de rele pînă nu capitulăm. De-abia atunci o să se aleagă praful de model.

— E posibil, zise Schneider, dar acum alte griji nu-mi dau pace. Va fi imperios necesar ca în zilele următoare să am o convorbire cu gemenii... Încă ceva, și în privința asta sînt

necruțător: Dacă te mai întîlnești cu fiica mea, transmite-i ca pe viitor să nu-și mai bage nasul în nici o problemă care privește — cît de departe — fabrica. Eu pot să devin foarte al dracului.

Eram îngrijorat cînd am luat-o spre centrul orașului, dar mă simțeam și ușurat că de-acum îi mărturisisem lui Schneider totul.

DEȘI ȘTIAM CĂ CHRISTA așteaptă cu nerăbdare telefonul meu, am dat mai întîi o raită pe la Mathilde. Numai după ce-am sunat de mai multe ori, a început să bîzîie dispozitivul de deschidere; mă aștepta în ușa apartamentului și purta la gît un șal gros. Avea ochii roșii. Întrebarea ei avu o notă neamicală:

— Ce dorești? Nu mă simt bine.

Cu un gest obosit m-a rugat să intru și s-a strîns din nou imediat într-o cuvertură groasă albastră, ce se afla pe sofa.

— Cum e? întrebă ea nu cu cine știe ce interes.

— N-aș vrea ca să afli de-abia din ziar; a murit patroana. Stop cardiac.

Mathilde se ridică încet în capul oaselor.

— Biata femeie, zise ea. Povestește.

I-am relatat despre telefonul pe care l-am primit de la tatăl ei și despre călătoria noastră la Düsseldorf, precum și, firește, despre întîlnirea cu gemenii. Ea a ascultat cu atenție și, cînd am terminat, a spus doar atît: „Servicii discrete".

— Cum, cum?

— Wolff, dacă patroana n-a murit acolo unde a

fost găsită, atunci cineva a dus-o în altă parte. O femeie moartă nu poate să conducă automobilul. Şi asta înseamnă că a murit într-un loc unde nu avea voie să fie găsită. Aşa trebuie să fi fost, altminteri transportul la aeroport n-are nici o logică.

După o pauză a adăugat: pe patroană o cunosc numai din fotografii şi din povestirile lui Heinrich. Moartea ei mă afectează, dar faţă de ea nu mă simt defel vinovată. Nu i-am luat bărbatul; cînd m-am cunoscut cu Heinrich, sufleteşte el se despărţise de mult de ea.

— Să nu uit, am zis eu, i-am mărturisit şi tatălui tău că ne cunoaştem de cîteva luni. Nu puteam să nu-i vorbesc despre întîlnirea noastră cu Siebert la Düsseldorf.

— Şi el cum a reacţionat?

— În orice caz, n-a sărit în sus de bucurie, dacă vrei să ştii. Dar, de mirare lucru, a înghiţit-o fără să se supere.

— Acum pleacă, te rog, zise ea, zău nu mă simt bine.

— Văd. Să-ţi mai spun ceva în încheiere: Tatăl tău îţi transmite să nu te bagi în nici o treabă care priveşte fabrica.

— Am luat la cunoştinţă.

Acasă mă aşteptam la niscaiva reproşuri, dar de nerăbdare, Christa nu zise decît atît: „Povesteşte". Deşi-mi venea peste mînă să repet totul încă o dată mi-am impus totuşi s-o fac.

ADUNAREA SALARIAŢILOR fusese convocată tot în hala de expediţie, numai scaunele de împrumut lipseau de data aceasta. Mulţi oameni stăteau în picioare, cei mai mulţi însă

şedeau pe lăzi, pe stative de lemn şi pe bordura ferestrelor.

Cînd să intre în hală, Hötger, care fusese ales acum trei săptămîni preşedinte al consiliului de întreprindere, mi se adresă cu următoarele cuvinte:

— Naşu' se ocupa personal de orice fleac, dar să construiască o sală ca lumea pentru şedinţe, asta nu i-a trecut niciodată prin cap. Deviza lui era: Ordinele se primesc cel mai bine stînd în picioare.

Schneider a relatat în cuvinte mişcătoare despre moartea patroanei, spunînd că în actuala fază de tranziţie lipsa ei va fi dureros resimţită, că prin moartea ei dificultăţile nu s-au micşorat, ci s-au amplificat.

— Dar, pentru numele lui dumnezeu, nu vă lăsaţi cuprinşi de teamă, a continuat el. Întreprinderea e sănătoasă, acoperirea cu comenzi e bună, locurile de muncă sînt asigurate. Totuşi trebuie s-o spun încă o dată cu toată claritatea că există forţe care au tot interesul să aducă modelul nostru în sapă de lemn. Aceşti oameni lucrează după bine cunoscuta deviză că nu poate să existe ceea ce n-are voie să existe. Ca să ne afirmăm în viitor şi ca să rezistăm concurenţei, este nevoie de sprijinul vostru necondiţionat. Este, ce-i drept, important felul în care lucrează comitetul, dar aceasta depinde de noi toţi. Fiecare trebuie să aibă permanent trează în minte ideea că întreprinderea pe jumătate îi aparţine şi lui. Încă o dată: semnalaţi-mi mie sau colegului Hötger tot ce vi se suflă de către oameni străini de întreprindere şi ori de cîte ori în parcarea noastră cineva vrea numai să vă

vîndă vopsea de mașini. Căci atîta timp cît nu ne cunoaștem adversarii, nu putem să-i contracarăm cu eficacitate. În rest, rămîn mai departe în vigoare cuvintele noastre de ordine: productivitate, calitate, punctualitate, disciplină și solidaritate. „Unirea face puterea" nu este un simplu slogan, este abc-ul care ar trebui să fie la îndemîna fiecăruia. Mulțumesc.

După acest discurs, Schneider se simți epuizat; cînd coborî de pe podium, privirea i se opri în gol, alunecînd pe lîngă toți cei de față.

Hötger invită apoi pe cei prezenți să se înscrie la cuvînt. Trecu un timp pînă să se anunțe, șovăitor, primul vorbitor.

— Aș vrea și eu să știu, acum că doamna Böhmer a murit, rămîne totul așa cum este sau contractul se anulează de către moștenitori?

— Nu se schimbă nimic, răspunse Schneider care se întorsese la microfon. Acasă fiecare să citească contractul încă o dată, cu creionul în mînă: după doi ani contractul trebuie revizuit sau completat numai din cauză că din jumătatea deținută de moștenitorii Böhmer, o cotă suplimentară de zece la sută revine salariaților. După decesul doamnei Böhmer, fiii ei sînt singurii moștenitori.

— Și dacă nu mai vor să respecte contractul, vînd...?

— Vor prelungi și nu vor vinde, dragul meu coleg, asta e numai o formalitate juridică.

Ce a urmat n-a mai fost interesant: cicăleli mărunte, teama de a fi tras pe sfoară, ciondăneli și pizmă, ofuri legate de întîmplări de mult uitate din viața de întreprindere. Fiecare vorbitor a avut parte de apostrofări și întreruperi, pînă cînd s-a ridicat un tînăr de douăzeci de ani și a întrebat:

— Ce atitudine are noua conducere față de săptămîna de 35 de ore pe care o reclamă sindicatul nostru? Ce poziție trebuie să luăm noi cînd sindicatul cheamă la grevă tocmai în întreprinderea noastră? Cum să procedăm? Tare-aș vrea ca în cazul acesta conducerea să ne recomande ceva, pentru că situația nu e chiar așa de simplă. În nici un caz n-aș vrea să devin spărgător de grevă.

Aplauzele puternice erau o dovadă că problema le ședea pe suflet tuturor.

Ca să cîștige timp, Schneider își șterse de mai multe ori cu o batistă fața și ceafa, deși în hală nu era cald, ci mai degrabă rece. Apoi se așeză bătrînește să-și potrivească microfonul.

— Nu vreau să cocoloșesc nimic; tu, colega, ai spus ceva corect, fără să-ți dai seama. Ai zis: întreprinderea noastră. Da, este întreprinderea noastră, de aceea voi înșivă trebuie să hotărîți dacă la o adică să faceți sau să nu faceți grevă împotriva voastră înșivă. Dacă sindicatul vostru cere să se facă grevă în întreprinderea noastră, voi trebuie să vă hotărîți pentru sau contra sindicatului, pentru sau contra întreprinderii noastre, în sfîrșit, pentru sau contra voastră înșivă. Aș mai vrea să adaug ca să nu apară nici un fel de neînțelegeri: Eu personal sprijin cererea sindicatului pentru săptămîna de 35 de ore. Dacă întreprinderea noastră poate suporta așa ceva, este o problemă asupra căreia îi rog pe toți cei adunați aici să reflecteze. Convingerea mea este că la ora actuală nu poate. Să facem un

calcul foarte simplu: cinci sute de salariați ori cinci ore înseamnă 2.500 de ore pe săptămînă, asta înseamnă circa 10.000 de ore pe lună care ne-ar lipsi. Poate să-mi spună careva cum ar fi de suportat asta fără să ne scumpim produsele sau, și aceasta privește pe fiecare în parte, fără să micșorăm beneficiul ce ni se cuvine?

Unii rîseră; o rumoare se răspîndi în hală.

— Dragi colege și colegi, continuă Schneider, a rîde e ușor, a gîndi e greu. Așadar, hai să gîndim. Eu trebuie să reprezint interesele voastre și pe cele ale întreprinderii, ceea ce e deja unul și același lucru; încerc, și pînă în prezent am reușit în toate cazurile, să-i satisfac pe toți. Săptămîna de 35 de ore nu-i, în cazul acesta, o problemă de crez politic, ci o revendicare a sindicatului spre binele celor ce caută de lucru, pentru că are credință că în felul acesta asigură mai multe locuri de muncă. Cu privire la justețea acestei concepții îndrăznesc să-mi exprim îndoiala. Pentru noi, pentru întreprinderea noastră, nu se pune de fel problema locurilor de muncă. Chiar dacă vom introduce săptămîna de 35 de ore, noi nu vom mai angaja nici un bărbat și nici o femeie. Dacă ar fi însă să se cadă într-adevăr de acord asupra reducerii timpului de lucru în forma actuală, atunci ar trebui să ne recalculăm produsele, și vreau să vă spun deschis că în momentul de față nu știu pe unde am scoate cămașa. Sau ar trebui să raționalizăm, și ce înseamnă asta, știți cu toții prea bine. Am ajuns la punctul de unde începem să ne furăm căciula din cap. De aceea, subliniez: Nimeni nu se face vinovat de comportare nesolidară

față de sindicatul lui, dacă nu dă curs unei eventuale chemări la grevă ce ar afecta întreprinderea noastră, căci doar e vorba de întreprinderea fiecăruia dintre noi și nu de aceea a unui boss sau acționar. Oricum, ar trebui să ne fie mai aproape cămașa decît haina.

— Colega Schneider, tu ai trecut de mai multă vreme în tabăra patronilor! strigă cineva din fund. Ai fost odată președintele consiliului nostru de întreprindere, un președinte cumsecade, trebuie să recunosc, acum însă vrei să devii un boss cumsecade. Ce repede se schimbă oamenii.

— Dragă colega, te rog, fără insinuări. Știi doar că morții se numără după ce s-a terminat lupta. Evident că întreprinderea noastră este membră a Uniunii generale a metalului, noi putem să ne aliniem la orientările uniunii patronale, putem accepta recomandările acesteia, dar nu sîntem obligați s-o facem. Adică: tot atît de puțin pe cît sînteți voi obligați să faceți grevă sub presiunea sindicatului, tot atît de puțin sîntem, eu sau comitetul, obligați să ne supunem uniunii patronale, dacă aceasta ar decide niște concedieri. Că doar n-o să ne concediem noi pe noi înșine, asta chiar că ar fi de rîsul lumii.

— Colega Schneider, ești membru al sindicatului și în calitatea ta de conducător de întreprindere, ești membru al uniunii patronale: te-ai asigurat, în orice caz, foarte bine.

— Întreprinderea ține de uniunea patronală, clar ca bună ziua. Și nu există nici un motiv serios să ieșim din organizație, și eu aparțin, ca și tine, de IG-metal. Întrebi cum se împacă

una cu alta. Îți răspund: În forma aceasta sîntem o întreprindere tînără, încă n-avem o experiență relevantă. Dar, cu siguranță, o s-o dobîndim cît de curînd, și aceasta n-o să se realizeze fără greutăți. Acum nu mai am nimic de spus pe această temă.

Salariații îl răsplătiră cu aplauze.

Deocamdată, îmi ziceam eu, treaba a fost pusă pe roate.

Îmi ziceam eu.

Florile magnoliei stelate se îmbinau într-o boltă albă, lalelele înfloreau, la fel și clopoțeii paștelui și zorelele albastre care formau gobelinuri strălucitoare ce atîrnau de garduri. Și trandafirii își deschideau primii muguri, iar rododendronii promiteau anul acesta să încingă grădina cu un brîu de ghirlande.

De cînd intrasem în încurcătura cu modelul, zilele și gîndurile mele curgeau în altă albie, planurile mele le pusesem de-o parte. Griji care mai înainte îmi dădeau insomnii mă făceau să zîmbesc ca la niște nimicuri, lucruri pe care înainte puneam prea puțin preț se suprapuneau în fața mea formînd un zid înalt. Îl admiram pe Schneider care părea să rezolve orice problemă cu aerul unuia care se joacă; pentru mine rămînea de neînțeles cum de mai reușește, după o zi de șaisprezece ore, să găsească timp și pentru el.

Christa smulgea buruienile în grădină și din cînd în cînd se ridica în capul oaselor.

— Biata femeie, zise ea. Nu merita așa un sfîrșit. În privința asta, credeam că o să aibă parte de un sfîrșit mai creștinesc. Dar nimeni nu știe ce-l așteaptă. E bine totuși că nu știi dinainte. Nici eu nu vreau să știu.

Eu o ajutam să afîneze pămîntul, să-l gunoiască în jurul trandafirilor; pentru o clipă am simțit cît de plăcut e să fim în doi în grădina inutil de frumoasă, a cărei amenajare în trepte ne costa de-a lungul anului bani și sudoare. Îmi doream nopțile calde de anul trecut, vinul alb și rece în cana de sticlă și reproșul șoptit, dar cu atît mai apăsat pe care mi-l adresa Christa: Nu bea așa de mult, nu trebuie să bei un litru în fiecare seară.

— De ce oare n-o înmormîntează lîngă soțul ei? întrebă ea pe neașteptate. Acolo în sudul Franței nici măcar nu există preoți protestanți care să se roage pentru odihna ei. Ce le mai trece și oamenilor ăștia prin cap? Dacă aici n-a trăit în înțelegere cu nașu', pentru ce să prelungească asta și dincolo de mormînt?

N-am vrut să-i spun că toți părtașii la această treabă erau bucuroși că patroana va fi îngropată departe. Lui Schneider i s-a luat o piatră de pe inimă, pentru că toate ar fi căzut pe capul lui și n-ar mai fi putut să mobilizeze salariații la cimitir, la atît de scurt timp după prima înmormîntare. Dar o ceremonie funerară numai într-un foarte restrîns cadru familial ar fi contrariat opinia publică punînd și mai multe semne de întrebare decît cele care se aflau deja în circulație.

— În ziua a doua de Paști am liber, așa că mergem și noi undeva, spuse Christa. Numai o zi. Da?

— Bine, mergem undeva. Am putea, dacă vremea rămîne frumoasă, să facem un tur cu bicicleta prin ținutul Münster.

— Un tur cu bicicleta. O să fac, ce-i drept, bătături la fund, dar plimbarea o să ne facă bine.

În fața casei se opri Mercedesul verde care fusese cîndva mașina lui Böhmer, apoi a soției lui.

După întîlnirea formală la procurorul din Düsseldorf, vizita aceasta a fost lucrul la care m-am așteptat cel mai puțin. După ce coborîră din mașină și ne văzură pe mine și pe Christa lucrînd în grădină, Lars și Sascha avură un moment de ezitare. Poate că nu știau dacă să sune la ușă sau pur și simplu să urce pe scara îngustă care ducea sus la terasă. Ușa de la terasă Christa o botezase în glumă intrarea furnizorilor.

— Aveți voie să folosiți intrarea furnizorilor, le strigă ea; apoi își scoase mănușile de lucru și le aruncă în iarbă.

Puțin stingherită, ea dădu mîna cu gemenii care ședeau, stîngaci și ceremonioși, pe terasă.

— Ce trist prilej, spuse ea. Bună ziua la amîndoi.

Mie, ca de fiecare dată, îmi făcură ușor un semn cu capul. Amîndoi purtau pulovere pe gît.

În timp ce Christa îi invita înăuntru, eu încercai pe ascuns să le citesc pe față. Cînd să intrăm, pisica fugi printre picioarele mele și se cățără într-un cireș.

— Vă rog, nu vă deranjați, tanti Christa. Nu rămînem mult. Sperăm că nu va fi nevoie să rămînem mult.

Sascha spuse asta cu privirea fixată asupra mea.

— În Joia Verde o ducem pe mama la Avignon. Marți după Paști are loc înmormîntarea, spuse Lars. Formalitățile sînt gata. Sascha și cu mine ne vom concentra în viitor în totalitate asupra studiului. Pentru fabrică nu vom mai avea nici un pic de timp, de aceea am dori să vă rugăm, domnule Wolff, să ne reprezentați interesele în comitet. Pe viitor urmează să preluați atribuțiile mamei noastre. Se înțelege că aceasta se va face cu acte certificate la notariat, că să nu existe nici un conflict de competențe în comitet. Aceasta este numai o chestiune de formă.

— Încrederea dumneavoastră, mă onorează, domnii mei, dar gîndiți-vă, am răspuns eu, că domnul Schneider conduce , cum se spune, meciul.

— Domnul Schneider nu este însă proprietarul celor cincizeci de procente care ne aparțin nouă, a zis Sascha.

Un moment m-am simțit flatat, dar îndoielile mele atîrnau mai greu. Mă vedeam deja în fața lui Schneider, și fața lui exprima consternare.

— Oferta noastră e valabilă însă numai pentru următorii doi ani, așa cum e stabilit în contract, zise Lars.

— Și apoi? am întrebat eu nerăbdător.

— Apoi o să mai vedem, răspunse Lars. Mai e încă mult pînă atunci.

— Doi ani trec repede, îndeosebi pentru o întreprindere și un personal care, după cum a declarat, e preocupat de siguranța zilei de mîine.

— Doi ani sînt lungi. În timpul ăsta se pot întîmpla multe, zise Sascha.

— Tocmai, domnule Böhmer, şi pentru că se pot întîmpla multe, de aceea trebuie să avem de-acum o certitudine. O înreprindere trebuie să poată calcula şi planifica pe termen lung, personalul trebuie să ştie ce viitor îl aşteaptă. Şi în caz că după doi ani vreţi să vindeţi, trebuie să vă fac atenţi asupra faptului că personalul nu poate să vă cumpere cele patruzeci de procente care rămîn şi nici măcar să răscumpere capitalul iniţial. Şi tot în doi ani nici beneficiul nu va fi destul de mare ca să vi se poată achiziţiona cotele-părţi. Asta o ştiţi dumneavoastră la fel de bine ca şi mine.

— În doi ani o să mai vedem, pînă atunci fratele meu şi cu mine vom fi tras cncluziile necesare, replică Sascha cu răceală.

— În orice caz, trebuie să-l informăm pe domnul Schneider, am zis eu.

— Edmund, ce-are a face domnul Schneider cu această chestiune? întrerupse Christa. E vorba totuşi de averea lui Sascha şi Lars, nu de averea domnului Schneider.

— Domnul Schneider nu e omul nostru, adăugă Lars, dumneavoastră, domnule Wolff, aveţi de-a face cu el. Oferta noastră este o mare dovadă de încredere. Dumneavoastră ar urma să aveţi în comitet aceleaşi drepturi ca şi domnul Schneider, cel puţin pentru următorii doi ani.

— Puţin mă interesează această egalitate în drepturi. Cum de sînt vrednic eu de încrederea dumneavoastră?

— Domnule Wolff, s-ar putea să fie surprinzător pentru dumneavoastră şi să sune straniu, răspunse Sascha, dar fratele meu şi cu mine sîntem acum orfani. A trebuit mult timp pînă să înţelegem acest lucru. Tanti Christa este rudă

cu noi, ea este şi singura persoană apropiată fratelui meu şi mie, chiar dacă s-ar părea că nu e aşa, şi pentru dumneavoastră poate să pară că nu e aşa. Noi avem încredere în dînsa, aceeaşi încredere o avem în dumneavoastră, de aceea vă rugăm, să ne reprezentaţi. Despre asta am vorbit şi cu doctor Pauls, ne-am sfătuit cu dînsul. Dînsul aprobă decizia noastră pentru că în felul acesta vom avea în comitet pe cineva al cărui cuvînt, datorită legăturilor de rudenie, poate avea o greutate mai mare. Noi ne-am gîndit întotdeauna la vînzarea fabricii, deacum trebuie, chiar dacă asta poate să vi se pară un lucru secundar, să ne dedicăm studiilor. Acesta este viitorul nostru, nu fabrica. Dumneavoastră sînteţi un om vrednic de încredere, altminteri nu ştim pe nimeni căruia să i ne putem adresa. Doctor Pauls e cît se poate de bucuros că nu l-am solicitat în privinţa asta.

— Tatăl dumneavoastră, mama dumneavoastră aveau avocaţi buni şi un consilier economic versat care şi-n continuare stă la dispoziţia uzinei, am zis eu. Aceştia sînt mai competenţi decît mine. Eu am nimerit mai mult din întîmplare în testamentul tatălui dumneavoastră. Acum să preiau netam-nesam de la dumneavoastră ceva la care nici eu nu mă pricep mai mult decît alţi profani. Adresaţi-vă domnului Schneider, el este omul de care aveţi nevoie. Ştiţi unde e telefonul. Fără acordul lui nu voi accepta oferta dumneavoastră. Nici nu mă gîndesc să-mi stric relaţiile cu domnul Schneider.

— Bine, spuse Lars şi se ridică în picioare. Am să telefonez la întreprindere —

În timp ce el vorbea la telefon în vestibul, lîngă garderobă, Sascha povestea că poliţia continuă să se afle în faţa unor enigme, deşi a încercat pe toate căile să dea de urma şi a celor mai neînsemnate indicii. Au stat de vorbă cu poliţia de la Dortmund — spunea el — ca şi cu cea de la Düsseldorf, dar n-a ieşit nimic la iveală. Organele de cercetare stau cam neputincioase în faţa tuturor acestor probleme, dar cel puţin nu susţin că morţii au venit prin propriile lor forţe la locul unde au fost descoperiţi.

Lars se întoarse şi spuse:

— Domnul Schneider ne aşteaptă la fabrică. I-am spus că într-o jumătate de oră sîntem acolo.

— Să merg şi eu? am întrebat.

— Despre asta n-a zis nimic, a răspuns Lars fără să se uite la mine.

— Atunci rămîn acasă.

Gemenii se despărţiră de noi după cum le era obiceiul: dădură mîna cu Christa, iar mie îmi făcură semn cu capul.

Pisica trăgea cu ghearele de uşa de la terasă şi mieuna ca să intre înăuntru. După ce i-am dat drumul şi m-am întors din nou cu faţa spre interior am văzut-o pe Christa stînd în mijlocul camerei de zi şi privind absentă spre grădină. O auzi spunînd:

— Înţeleg de ce nu au venit amîndoi la tine. De-acum sînt orfani. Şi ştiu să-şi stăpînească durerea, dar să-ţi pierzi şi mama şi tata unul după altul... ca să se vindece, rana asta cere timp şi tărie de caracter. Ei şi-au pierdut nu numai părinţii, ci şi jumătate din întreprindere. Nu-i de mirare că-s sătui de fabrică pînă-n gît şi că vor să se descotorosească de toate.

— Ei îşi au jurisconsulţii lor, au un consilier economic şi unul financiar, îl au pe doctor Pauls — pentru ce totuşi tocmai pe mine?

— Pentru ce? Dar ţi-au spus-o cu toată claritatea. Eu îmi explic asta prin faptul că ei tot în rude cred mai mult decît nişte reprezentanţi bine plătiţi, ce-i nefiresc în asta? Pentru mine nimic. Uneori nepoţii îşi amintesc de lucruri pe care tatăl şi bunicul lor mie mi le-au refuzat.

— Cu toate astea, peste doi ani o să-şi vîndă cotele lor, de asta sînt astăzi mai sigur ca oricînd.

— E dreptul lor, dacă înţeleg bine. Nimeni nu-i poate forţa să n-o facă.

— E dreptul lor? Ca şi cînd asta ar fi totul. Cu acest drept poţi lipsi cinci sute de existenţe de pîinea cea de toate zilele.

— De cînd ai devenit tocmai tu un prieten al neamului omenesc, Edmund?

M-am dus din nou în grădină şi mi-am reluat lucrul întrerupt.

SĂPTĂMÎNA PAŞTELUI ne răsfăţă cu lumina strălucitoare a soarelui şi cu primele zile cu adevărat calde din acest an. După amiaza puteam sta pe terasă; scosesem mobila de grădină din pivniţă şi mă simţeam aproape mulţumit. Devenisem păstrătorul unei averi, pentru că la rugăminţile Christei acceptasem oferta gemenilor, deşi nu scăpasem, de îndoielile şi

remuşcările mele; predasem şi albumul de fotografii, viitorul meu financiar era mai bun ca oricînd, şi asta într-o vreme în care mulţi trăiau în fiecare zi cu teama c-ar putea deveni peste noapte şomeri.

Zilele Paştelui cu Christa semănau cu cele mai bune zile ale menajului nostru care, ce-i drept, n-a fost niciodată furtunos, ci dimpotrivă a fost marcat de tandreţe şi fidelitate. Christa se manifesta cu calmul ei obişnuit şi cu farmecul ei care mă cucerise de la începutul convieţuirii noastre şi-mi dăduse un simţămînt al intimităţii. Adesea ne copilăream ore-n şir, şi cu toate astea, mocnea în mine nemulţumirea. Mereu îmi revenea în faţa ochilor scena de la Düsseldorf; mă gîndeam la darul pe care-l avea Mathilde de a vedea cum transpare un chip dintr-un alt chip, mă gîndeam la vila din valea Ruhrului, şi cu toate gîndurile astea o mîngîiam drăgăstos pe Christa pe spate, iar ea se lipea cu ardoare de mine, cînd şedeam la soare, pe banca din grădină.

Duceam o viaţă dublă.

De prea multe lucruri nu-i vorbeam Christei, mai ales de fiinţa care mă vrăjise, de care eram îndrăgostit cum n-am fost niciodată în viaţa mea îndrăgostit de-o femeie, dar pentru nimic în lume n-aş fi îndrăznit să ating acest subiect.

Acesta era motivul pentru care mă perpeleam şi care uneori mă făcea să fierb de furie, căci mă simţeam umilit, deoarece mă surprindeam mărturisindu-mi mie însumi dorinţele mele cele mai secrete şi anume de a-i lua locul lui Heinrich Böhmer. eram gelos pe tot ce constituia ambianţa Mathildei; gelozia mă făcea atît de furios încît o trăgeam pe Christa în dormitor şi ne zbenguiam acolo ca în zilele noastre cele mai bune. Îmi plăcea moliciunea cu care se prăbuşea; cînd după aceea şedeam epuizaţi unul lîngă altul, pe mine mă chinuia ruşinea, fiindcă nu de dragul ei o asediam, ci imaginea alteia o aveam în faţa ochilor.

— Edmund! Te caută cineva la telefon! strigă Christa şi se duse pe terasă. E o voce de fată, nu şi-a dat numele.

Era a doua zi de Paşti; îmi propusesem să nu mă gîndesc la nimic, să mă las dus şi să mă pierd, să mă uit la primele albine şi la primii bondari.

— Dar du-te odată! Ce-i cu tine? De ce nu te ridici?

— Hai că mă duc.

Mă temeam de acest telefon.

— Da, vă rog! am zis eu în receptor, prefăcîndu-mă plictisit.

— Vino, te rog, imediat! strigă Mathilde.

— Acum? Dar te rog înţelege că —

— Fireşte că înţeleg. Nu poţi să-i povesteşti soţiei tale un basm?

— În ziua a doua a Sfintelor Paşti?

— Spune-i că americanii au aruncat o bombă atomică şi tu trebuie să fotografiezi morţii.

Rîse isteric şi aşa de tare încît am depărtat receptorul de ureche. Rîsul ei era ca o tortură.

— Ascultă, acum o oră mi s-a adus o scrisoare expres. Vreau s-o vezi şi tu... Cine-mi cunoaşte adresa? Nici măcar tata. Pentru corespondenţă am o căsuţă poştală. Vino imediat.

— Vin, am zis în şoaptă, şi am pus receptorul în furcă.

Mi-am pus de gît două aparate și am ieșit pe tarasă, unde Christa ședea pe bancă.

— Trebuie să merg la o demonstrație în centrul orașului. Este o demonstrație neautorizată.

— Așa deodată? Credeam că redacțiile nu mai vor să știe de tine! Dar e clar, a doua zi de sărbătoare nu mai găsesc ei alt prost acasă. Dar cum se poate demonstra chiar de Paști...

În momentul acela deschideam deja ușa de la garaj și n-am mai fost nevoit să răspund.

Mathilde m-a primit cu fața scăldată-n lacrimi și cu coafura răvășită. Era îmbrăcată în niște blugi spălăciți și un pulover gri, de-o lucrătură grosolană, care-i ajungea pînă la genunchi; îmi sări imediat de gît. Am lăsat-o să plîngă. Nu m-am mișcat, am strîns însă cu putere la piept tulpinița tremurîndă și i-am simțit trupul și fragilitatea. Văzînd că nu se mai oprește din plîns, am luat-o pe sus și-am așezat-o pe un scăunel. Acolo s-a liniștit. În cele din urmă îmi făcu semn spre o scrisoare ce se afla pe masa ei de scris.

— Citește, se mărgini ea să zică.

Era un text șapirografiat, fără expeditor, fără semnătură.

„Către salariații firmei Böhmer, Hannöversche Strasse Dortmund".

Mult stimată doamnă, mult stimate domn!

A devenit necesar să vă aducem la cunoștință că sînteți înșelați într-un mod infam. Domnul Manfred Schneider a fost desemnat în testamentul lui Heinrich Böhmer drept conducător de întreprindere numai pentru că fiica lui, Mathilde, a fost amanta lui Heinrich Böhmer și asta ani de-a rîndul pînă-n clipa cînd acesta a murit. Este în afară de orice îndoială că domnul Schneider și-a înhăitat fiica minoră cu Heinrich Böhmer în intenția de a-l șantaja. Rezultatul acastui șantaj îl cunoașteți. Domnul Schneider este acum stăpîn în casa Böhmer și o să stăpînească mai sever decît a făcut-o vreodată Heinrich Böhmer. Doamna Böhmer, decedată în prezent, și fiii Böhmer au acceptat și ei acest joc murdar, pentru că domnul Schneider i-a amenințat că dă în vileag raporturile fiicei lui cu șeful. Familia Böhmer, preocupată de buna ei reputație, s-a înclinat în fața acestui șantaj repetat. Fiica domnului Schneider are obrăznicia să locuiască mai departe în orașul nostru.

Nu vă plecați în fața acestui șantaj. Respingeți acest joc murdar, altminteri deveniți și voi complici și pasibili de pedeapsă. Există o singură ieșire curată din această cloacă: Rupeți contractele! Numai vînzarea fabricii vă garantează un loc de muncă sigur și vă eliberează de niște mașinațiuni murdare. Începeți să reflectați: Schneider nu este prietenul vostru, el, în felul lui, o să vă înșele și o să vă exploateze, pentru că Manfred Schneider este un comunist abil deghizat, chiar dacă este membru al PSD.

Reflectați! Acționați!

Ședeam ca paralizat, dar mîinile îmi tremurau.

— Scuză-mă că te-am chemat, dar nu mai știam ce să fac și n-aveam nici un om căruia să mă confesez. N-am pe nimeni. Afară de tine.

— Mathilde se liniști treptat și chiar și eu mi-am impus să fiu calm.

— Wolff, mi-e frică. Cine cunoaşte adresa mea?

— Să chibzuim în linişte. Cine cunoaşte adresa ta? Corespondenţa ta vine la căsuţa poştală. Mesajele urgente se remit însă personal. Cine deci?

— Serviciul de evidenţă a populaţiei.

— Acolo un străin cu greu poate să-ţi afle adresa. Acolo nu se dau informaţii persoanelor particulare. În cartea de telefoane tu nu figurezi cu nici un număr — respectiv, numărul secret e pe numele lui Heinrich Böhmer.

— Heinrich a aranjat asta încă de-atunci.

Am luat-o pe după gît, am condus-o pe sofa şi m-am aşezat lîngă ea. Ea se lipi strîns de mine. Eu eram pe atît de perplex, pe cît era ea de disperată.

— Hai să chibzuim cu capul limpede, am zis eu. Această scrisoare a fost trimisă la toţi membrii colectivului: o catastrofă, fără îndoială. Ce urmăresc expeditorii sau expeditorul cu asta, şi asta-i clar. Siebert? Din ordinul lui Wagenfuhr? Încetul cu încetul am ajuns la un punct, cînd cred totul. Un lucru însă îl ştiu precis: revolverul tău în biroul „Serviciilor discrete" nu ne-a ajutat să înaintăm nici cu un pas. Şi la poliţie nu ne putem duce, asta nici n-ar fi în vederile tatălui tău. Siebert se plimbă mai departe liber, dar mă tem că nu el a expediat scrisoarea. Altul a făcut treaba asta şi am o bănuială îngrozitoare, pentru că există în scrisoarea aceasta o frază pe care eu am mai auzit-o odată... În orice caz e clar: Tu trebuie să pleci de-aici. Tu eşti o dovadă vie.

— Ai dreptate, trebuie să plec de-aici. Dar unde? Dacă rămîn în oraş şi mă descoperă careva — şi scrisoarea expres spune totul — atunci tata s-a dus pe copcă şi fabrica de asemenea. Eu însămi sînt vinovată, m-am legănat în iluzia că se poate trăi anonim patru ani jumate într-un oraş aşa de mare, dar asta a fost o eroare fatală. Trebuie să existe cel puţin un om care ştie la perfecţie toate aceste lucruri. Da, mai înainte aceşti oameni n-au îndrăznit să-şi scoată capul din bîrlog, pentru că eram sub protecţia lui Heinrich... Bine, trebuie să plec. Şi chiar acum.

— Şi unde?

— Am să-ţi comunic la momentul potrivit. Unde mă duc acum, n-o să mă găsească nimeni. Hai!

Îşi luă poşeta din dormitor, se mai uită odată prin camera de zi, ca şi cînd ar fi vrut să-şi ia rămas bun de la toate lucrurile frumoase; apoi mă împinse uşor spre uşă şi încuie cu grijă.

Maşina ei se afla în faţa casei. Mathilde îmi făcu semn; ştiam, că n-are sens s-o reţin şi că e inutil s-o întreb unde se duce. Am privit în urma maşinii pînă ce, la un semafor, a luat-o la dreapta. Fuga ei îmi dădu chiar o senzaţie de uşurare.

M-AM AŞEZAT IMEDIAT LA VOLAN şi am plecat acasă la Schneider. Am sunat de mai multe ori şi tot nu mi-a deschis. Era sărbătoare, poate că plecase undeva, dar asta nu se potrivea cu felul lui de a fi. Probabil că ştia şi el de multă vreme de scrisoare,

cineva trebuie să-l fi anunţat, Adam, Hötger sau altcineva.

Am străbătut un oraş aproape pustiu ca să ajung în Hannöversche Strasse şi cînd să intru pe poarta uzinei, în curtea interioară, în faţa sectorului birouri l-am văzut pe Schneider coborînd din maşină. Portarul ridică pentru mine bariera, uitînd să salute ; se uită cam încurcat după mine şi-atîta tot.

Schneider mă observase şi mă aştepta în faţa scării ; tăcuţi şi unul şi altul, am intrat în clădirea birourilor. Am urcat cu liftul la etajul trei. Coridoarele erau pustii, uşile birourilor erau toate deschise spre interior, mirosea a curăţenie.

După ce intră în biroul lui, Schneider se aşeză la masa de scris şi ochii îi alergară prin uşa tapiţată larg deschisă, pe lîngă mine, ţintă-n vestibul. Ghemuit în sine însuşi, părea îmbătrînit cu zece ani ; din cînd în cînd gemea ca şi cînd l-ar fi durut ceva. În cele din urmă se ridică în picioare şi începu să umble de colo pînă colo, de la masa de scris în vestibul şi iarăşi înapoi la masa de scris.

— Dacă cel puţin ar fi o calomnie de la început pînă la sfîrşit, zise el. Partea proastă la scrisoarea asta este că pe jumătate e adevărată.

— Ştiu, am zis eu.

Se opri în faţa mea şi mă privi mirat. Apoi puse scrisoarea pe birou şi întrebă :

— Ai primit şi dumneata fiţuica asta ? Că doar n-ai venit întîmplător aici în cea mai frumoasă zi de sărbătoare.

— Am aflat de la fiica dumneavoastră. M-a rugat să dau o fugă cu maşina pînă la ea. Era

foarte speriată şi se teme pentru dumneavoastră. Apoi am trecut pe la dumneavoastră pe-acasă, acum sînt aici, pentru că mi-am închipuit eu că vă găsesc aici.

— Unde-i fiica mea acum ?

— S-a urcat în maşină şi a plecat.

— Şi dumneata n-ai reţinut-o ?

— Ar fi fost inutil. Ca să fiu sincer : n-am vrut s-o reţin deoarece cred că acum e mai bine ca ea să dispară pentru un timp de la orizont.

— Poate că ai dreptate. Şi cine se ascunde în spatele scrisorii ?

— Nu ştiu mai mult decît dumneavoastră, dar am o bănuială.

— Intenţia expeditorului este clară. Dacă află ziarele de scrisoare, atunci să vezi scandal. De altfel, Hötger a fost cel care m-a sunat şi m-a informat. Bietul de el era complet dezorientat. Apoi a venit la mine şi mi-a arătat scrisoarea... Nu ştiu ce se va întîmpla mîine în întreprindere, ştiu numai că nu va mai fi cum a fost... Şi totuşi ceva mă linişteşte, anume comportarea lui Hötger. El a spus că scrisoarea asta e o porcărie. Dacă autorul ar avea dovezi, pentru ceea ce afirmă, atunci şi-ar fi pus numele în josul fiţuicii... Ştii dumneata, domnule Wolff, oamenilor simpli nimic nu le repugnă mai mult decît nişte învinuiri anonime, asta am constatat-o de fiecare dată. Haideţi să bem o bere. În definitiv n-o să stăm şi să ne văicărim aici pînă mîine dimineaţă.

Unul lîngă altul am traversat coridorul pînă la casa scărilor. Cu puţin înainte de a junge la batanta de sticlă, Schneider se uită în treacăt în biroul lui Gebhardt şi deodată se

opri. Făcu cale-ntoarsă, intră în birou, se așeză pe marginea mesei de scris și privi de jur împrejur ca și cînd vedea pentru prima dată biroul acesta care se deosebea de celelalte numai prin aceea că era de două ori mai mare și mai bine echipat.

— Observi ceva ? întrebă el.

— Nu, nimic. Ordonat ca întotdeauana.

— Da, ordonat. Și cu toate acestea, ceva tulbură această ordine. Nu știu ce este, dar ceva este. Fir-ar al naibii, nu pot să spun. Poate că e numai o închipuire de-a mea și încep să am vedenii...

S-a ridicat de pe marginea mesei de scris și a făcut o înceată rotire în jurul axei sale. În timpul acesta privea cu atenție fiecare mărunțiș. Deodată descoperi ceea ce îl deranjase în ordinea aceasta trasă cu compasul : de sub mapa de piele se zărea un triunghi alb. Îl apucă cu două degete și-l trase afară. Era o bucată de hîrtie, smulsă dintr-un mic bloc de scris. Schneider săltă mapa și găsi alte două hîrtii ; cu hîrtiile în mînă se așeză din nou pe marginea mesei de scris.

— Vino-ncoace, citește și dumneata, se mărgini el să spună.

Toate hîrtiile conțineau proiecte-n ciornă pentru scrisoarea care fusese trimisă expres celor cinci sute de membri ai colectivului.

— Acesta este scrisul lui Gebhardt, spuse Schneider. Noi ne frămîntăm și căutăm, iar păduchele s-a aciuat chiar la noi. Gebhardt, pur și simplu nu-mi vine să cred. Dar este în mod categoric scrisul lui. Ce zici acum ? Pe cine bănuiai ?

— Eu nu sînt așa de surprins cum sînteți dumneavoastră, cu bănuiala mea am picat exact pe cine trebuia.

— Și cum te-ai oprit dumneata tocmai asupra lui Gebhardt ?

— Datorită unei singure fraze. În scrisoarea lui se spune că Manfred Schneider este un comunist deghizat cu abilitate, chiar dacă e membru al PSD. Or asta coincide cu ceea ce mi-a spus Gebhardt despre dumneavoastră după prima ședință a comitetului.

Schneider a pus hîrtiile în buzunarul jachetei și a spus :

— Cum poate cineva să fie într-atît de prost. Individul și-a semnat fără doar și poate propria sentință de condamnare la moarte. Gebhardt trebuie să fi fost orbit de ură.

— De ce n-a scris scrisoarea acasă ?

— Foarte simplu : oamenii de teapa lui numai la birou sînt cocoși cu pinteni și creastă. Acasă nu poartă cap pe umeri ci numai papuci în picioare.

Apoi Schneider îl sună pe portar.

— Uită-te, te rog, în registrul dumitale de intrări și ieșiri, zise Schneider, și spune-mi cine a intrat în uzină începînd cu sfîrșitul schimbului din Joia verde. Vreau să știu, de asemenea, cît a rămas fiecare aici.

Portarul citi de-a fir a păr intrările. De la el am aflat că în afară de obișnuitul ofițer de serviciu — fuseseră în uzină domnul Adam în vinerea mare de la ora unsprezece la treisprezece, domnul Gebhardt în sîmbăta mare în intervalul de la ora paisprezece la noăsprezece și în duminica Paștelui domnul Hötger a stat o

jumătate de oră în biroul consiliului de întreprindere.

Schneider puse gînditor receptorul în furcă. Apoi luă pe loc fotografia de pe perete care-l arăta pe Gebhardt cu Heinrich Böhmer. La o manifestaţie sărbătorească organizată în întreprindere cu prilejul jubileului de patruzeci de ani de activitate a lui Gebhardt, Böhmer îi înmînase acestuia o dimplomă şi un ceas de aur de buzunar.

Schneider desprinse fotografia din ramă şi o puse într-o folie transparentă pe care o găsi pe o măsuţă de alături; apoi părăsi biroul. Alergă pe scări în jos ca un apucat şi eu după el, fără să-ntreb unde merge. Afară, în timp ce-şi deschidea maşina, mă strigă de pe partea cealaltă:

— Vino şi dumneata, domnule Wolff, să ne lămurim imediat. Trebuie să aflăm dacă Gebhardt a făcut totul de unul singur sau dacă a avut vreun ajutor. În timp ce ne deplasam spuse: După ştampila de la poştă, mesajele urgente au fost expediate ieri între orele douăzeci şi douăzeci şi două. Există un tabel cu cei care fac de serviciu, trebuie să fie deci uşor de stabilit cine a fost la ghişeul de noapte în acest timp.

— Funcţionarii nu sînt obligaţi să dea informaţii, am zis eu.

— Să-ncerc numai. Mi-a venit deja o idee.

La ghişeul poştei centrale, Schneider întrebă pe funcţionarul de serviciu, un bărbos de vreo douăzeci de ani, cine a fost de serviciu aseară. Văzînd că funcţionarul se codeşte, Schneider a adăugat zîmbitor:

— Ştiţi, aseară am expediat o mulţime de scrisori şi am dat o bancnotă de cinci sute de mărci. De-abia acasă am observat că colegul dumneavoastră mi-a dat la rest fix una de o sută în plus. Ca să doarmă liniştit vreau să-i restitui banii.

— Bine, dacă aşa stau lucrurile, răspunse funcţionarul. Bineînţeles că-l cunosc pe coleg. Aşteptaţi un moment să vă scriu adresa, precis este acasă.

După două minute se-ntoarse şi-i dădu lui Schneder o hîrtie.

— Aveţi aici adresa. Transmiteţi-i multe salutări de la mine, azi să mai golească un pahar, are toate motivele.

L-am găsit pe omul nostru Dorstfeld în grădina lui din spatele casei: făcu o mutră mirată cînd ne văzu intrînd pe portiţa îngustă a grădinii. Fără ocoluri Schneider îi întinse fotografia şi spuse:

— Domnul din stînga din fotografie a fost aseară la dumneavoastră la ghişeu şi v-a predat o grămadă de mesaje urgente. Vi-l puteţi aminti?

— Da, răspunse omul după ce aruncă o privire scurtă asupra imaginii. Da, mi-amintesc. Atîtea scrisori nu se uită aşa de repede. E ceva în neregulă?

— Mulţumesc, răspunse Schneider, şi părăsirăm grădina la fel de repede precum venisem. O faţă din cale-afară de mirată se uita după noi.

La întoarcere, la fabrică, Schneider rîdea de unul singur.

— Vezi dumneata, spuse el, oamenii trebuiesc luaţi prin surprindere. Acum avem dovada defi-

nitivă şi urmează să mai aflăm de ce a făcut Gebhardt treaba asta. Siebert pare să nu aibă nici o legătură cu problema. Eşti diseară acasă ?

— De ce ?

— Poate îmi mai vine vreo idee. Azi nu mai putem face nimic. În zilele de sărbătoare totul e pustiu.

Opri în curtea fabricii lîngă maşina mea şi cînd am coborît, mi-a mai zis :

— Bine că gemenii sînt la înmormîntarea patroanei în Franţa. Şi-aşa o să afle destul de repede de scrisoarea lui Gebhardt — dar atunci, sper, se vor fi liniştit apele, şi Gebhardt va fi dispărut de pe scenă. Acum trebuie s-atîrn din nou poza la locul ei.

TÎRZIU, CÎND M-AM ÎNTORS ACASĂ nu însă prea tîrziu pentru cină, Christa nici măcar nu m-a întrebat despre demonstraţia cu care o îmbrobodisem. Era aşa de ocupată cu pregătirea mesei încît îi ardeau obrajii ; după cum m-a întîmpinat, se vedea că e-n toane bune. M-am prefăcut că nu vreau nimic şi că sînt obosit. Pregătise pulpă de miel cu anghinare.

În timpul cinei m-a întrebat :

— Ai avut ceva necazuri ?

— Nu. De ce mă-ntrebi ?

— Numai aşa de curiozitate. Pentru că eşti aşa de zgîrcit la vorbă.

— Oare?

— Şi demonstraţia ?

— Nimic deosebit.

— Pentru nimic deosebit ai lipsit însă cam mult de-acasă.

— M-am întîlnit şi cu nişte prieteni. Ştii cum e, nu poţi să te topeşti după trei minute.

— Ai nevoie mîine de maşină ?

— Mîine, e-adevărat, avem şedinţă de comitet, dar poţi s-o iei. Mă duc cu tramvaiul.

— La drept vorbind, ar trebui să te ia o maşină de la firmă. În definitiv, nu te duci de plăcere la fabrică.

— Ai dreptate. Mîine am să-i propun asta lui Schneider.

— Să-i propui ! Nu, să-i pretinzi. În definitiv, îi reprezinţi pe gemeni.

— Ai dreptate. Dar mai întîi trebuie să te obişnuieşti cu rolul respectiv.

— Cînd semnezi contractul ? Gemenii l-au semnat demult.

— Mîine. Înainte de şedinţa comitetului.

— O să-ntîrzii. Ia un taxi şi să-ţi deconteze.

Fusese o neghiobie din partea mea să mint că mă duc la o demonstraţie, dar speram să nu mă dau de gol în faţa Christei. Poate că m-ar fi ajutat să ies din încurcătură greva tipografilor care ţinea de cîteva săptămîni : cotidienele, în măsura în care mai apăreau, ieşeau în ediţii de patru pagini, ca de zile grele, cu nişte ştiri din viaţa internaţională redactate în stil telegrafic, cu privire la cele de pe plan local nu se scria aproape nimic.

Marţi, pe o vreme care se menţinea frumoasă, la ora zece dimineaţa la notarul Grosser am semnat contractul pe care Lars şi Sascha îl semnaseră deja. A fost o formalitate de zece

minute. Grosser s-a despărţit de mine cu cuvintele :

— Trebuie să vă urez fericire şi succes, chiar dacă prilejul este pentru mine unul trist.

— Mergînd cu maşina spre uzină m-am gîndit la această frază ciudată şi am găsit că e jignitoare.

Mă aşteptasem să găsesc o fabrică schimbată, străină, cuprinsă de frămîntări, oameni discutînd cu aprindere, o adunare spontană a salariaţilor. Nimic de felul acesta. Imaginea exterioară a uzinei părea să sugereze că aceasta îşi trăieşte o zi ca toate celelalte, larma secţiilor şi atelierelor arăta că toate-s bune şi la locul lor. Această aparenţă de normalitate m-a intrigat într-atît, încît m-am oprit în faţa clădirii unde erau amplasate birourile, uimit că şi după scrisoarea lui Gebhardt totul continua să se desfăşoare normal, ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic.

În antecamera lui Schneider, secretara m-a rugat să mai aştept un minut. Pe biroul ei se afla la loc vizibil scrisoarea aceea nenorocită. Am luat loc şi am răsfoit ziarul.

Apoi intră Gebhardt şi, contrar obiceiului lui, mă salută, aproape exuberant, mă-ntrebă cum am petrecut sărbătorile şi observă că, în sfîrşit, de-acum vremea o să se stabilizeze. Luă scrisoarea de pe masă, mi-o întinse şi mă-ntrebă :

— Ai citit-o?

— Am citit-o, am răspuns eu.

În cele din urmă Schneider deschise uşa şi spuse :

— Vă rog, doamnă Körber, o oră de-acum încolo să nu mă deranjeze absolut nimeni. Pot să-i poftesc înăuntru pe domnii ?

— Cînd am intrat în birou, Adam şi Hötger care se aflau deja acolo ne făcură semn cu capul.

— Luaţi loc, vă rog, a zis Schneider, n-o să dureze mai mult ca de obicei, dar prilejul nu este tocmai înbucurător. Fiecare dintre dumneavoastră cunoaşteţi scrisoarea anonimă, de la începutul schimbului nu fac decît să restabilesc liniştea-n fabrică şi să-i conving pe oameni că aici e mîna unui calomniator, a unui individ manipulat în spatele căruia, sînt sigur de asta, se află nişte cercuri influente care vor să ne zădărnicească modelul. Calomniatorul acţionează după cunoscutul procedeu clasic : cel mai uşor să duci de rîpă pe cineva care-ţi este incomod este să-i scoţi vorbe că s-a culcat cu cutare femeie. Această metodă este pe cît de veche pe atît de jalnică.Slavă domnului că salariaţii, aşa cum m-am aşteptat, au reacţionat la această scrisoare ca unii care ştiu că cine scrie scrisori anonime, nu este el însuşi uşă de biserică. Acum să trecem la subiect. Schneider luă scrisoarea în mînă şi continuă aparent degajat : După cele declarate de portar,în timpul sărbătorilor trei persoane au fost în întreprindere. Domnul Adam în vinerea mare —

— Uitasem nişte schiţe şi a trebuit să le caut mai întîi în biroul de proiectări. Apoi am luat lucrarea cu mine acasă.

— Şi colegul Hötger? De ce ai zăbovit o jumătate de oră în întreprindere ?

— Mi-am întocmit acasă raportul pentru următoarea adunare a salariaţilor şi pentru asta aveam nevoie de ultimul proces-vrebal care se afla în dulapul din camera consiliului de întreprindere.

— Şi dumneata, domnule Gebhardt? Dumneata ai fost aici în sîmbăta Paştelui. Ce-ai făcut dumneata în întreprindere?

— Domnule Schneider, vă rog frumos, asta aduce deja a interogatoriu.

— Dacă vrei dumneata, aşa e. În definitiv, scrisoarea aceasta nu-i o glumă de întîi aprilie. Nu e vorba aici de mine personal, e vorba nu mai puţin decît de existenţa firmei. Doar lucrul acesta ar trebui, probabil, să fie clar pentru fiecare. Căci sînt sigur că această scrisoare este, ce-i drept, fapta unei singure persoane, dar nu-i de conceput fără aportul unor oameni din umbră. Aceştia vor să astupe orificiile pe unde primim aer şi au găsit pe cineva care cunoaşte foarte bine toate colţurile şi ungherele casei noastre. Fiţi atenţi. Respectivul cunoaşte exact lista cu adresele noastre. El a avut, de asemenea, grijă ca membrilor comitetului să nu li se remită nici o scrisoare. Sau dumneata ai primit o scrisoare expres, domnule Gebhardt?

— Eu? Se înţelege că nu. De ce mă întrebaţi?

— Nu te-ntreb numai pe dumneata, dar pe dumneata îndeosebi.

— În legătură cu scrisoarea nu pot să dau nici o explicaţie.

— Chiar nici una, domnule Gebhardt?

Schneider luă dintr-o mapă albastră ce se afla în faţa lui pe birou cele trei hîrtii cu

schiţele manuscrise şi le ţinu deasupra capului, ca şi cînd noi n-am fi ştiut despre ce e vorba. Apoi se ridică în picioare şi puse încet hîrtiile pe măsuţa lîngă care şedea Gebhardt.

Gebhardt făcu feţe-feţe; deodată apucă hîrtiile şi le mototoli.

— Dar să ştii, domnule Gebhardt, astea au fost doar nişte fotocopii, a zis Schneider. Originalele le voi preda avocatului meu care va intenta, în numele meu, acţiune împotriva dumitale. Totuşi dumneata eşti, de obicei, precauţia în persoană. Acum, pentru prima dată, te-ai trădat pe dumeata însuţi. De ce oare ai lăsat aceste hîrtii pe biroul dumitale? De ce nu le-ai distrus? Comitenţii dumitale o să se supere foarte tare din pricina asta. Sînt aceştia domnul Siebert, domnul Zierer, domnul Wagenfuhr?

Gebhardt privi tulburat în jur; apoi luă o atitudine de parcă sta să se arunce dintr-un moment într-altul asupra cuiva. Hötger şi Adam priveau, dezorientaţi, în pămînt. N-a spus unul un cuvînt; pe neaşteptate, Schneider izbucni în rîs, dar în spatele acestui rîs îşi ascundea dezamăgirea şi mînia.

— Domnule Gebhardt, spuse el în cele din urmă, aş vrea să te rog să părăseşti imediat teritoriul uzinei. În biroul dumitale nu vei mai intra. Am dat ordin să fie încuiat în momentul în care ai venit aici. Lucrurile personale îţi vor fi remise de un agent al firmei. Dă-mi acum legătura dumitale de chei. Toate celelalte vor fi reglate ulterior de poliţie, respectiv de tribunal.

— Vă rog, fără poliţie, spuse Gebhardt, aproape în şoaptă.

— Prea tîrziu, spuse Schneider. Dumneata ai încărunțit aici înconjurat de stima și respectul tuturor, domnule Gebhardt, dumneata aparții firmei ca un iventar viu. Ce oare te-a-ndemnat acum să-mproști cu noroi? De ieri încerc să găsesc o logică în felul dumitale de a acționa, o caut realmente, dar nu găsesc nici o explicație. Poți dumneata să-mi dai mie, să ne dai nouă una?

Schneider umbla de colo pînă colo prin birou. Mă uitam la el cum se frămîntă, apoi nu mai putu să-și stăpînească mînia.

— Nu mai vreau să cruț pe nimeni, mi-e silă. Eu n-am vrut această funcție. Nașu' mi-a impus-o și eu am acceptat-o, pentru că vedeam în aceasta o șansă pentru fabrică și pentru oamenii din fabrică. Și acum, cînd am această funcție, am s-o apăr cu ghearele și cu dinții. Nu voi permite unor oameni ca dumneata, domnule Gebhardt, să mi-o terfelească, și nici altora, indiferent cum se cheamă și ce influență au în această țară. Ți vei nominaliza mai tîrziu la poliție sau la tribunal pe oamenii dumitale din umbră, eu și-așa îi cunosc și știu și unde se află. Ar fi trebuit să știu încă de la moartea lui Böhmer că dumneata nu te dai înapoi nici măcar de la asasinat.

— N-am nici o legătură cu asta! strigă Gebhardt aproape plîngînd.

— Aproape că te cred pe cuvînt, domnule Gebhardt, dar Heinrich Böhmer n-a ajuns de la sine în turla bisericii. Cred, de asemenea, că dumneata nu te lași mituit, nu cu bani firește. Dumneata faci totul din convingere — ca acei industriași care dăruiesc milioane partidelor și-n felul acesta își asigură propria putere. Căci asta este ceea ce-i face pe tipi ca dumneata așa de periculoși. Din convingere te-ai aruncat doar de gîtul lui Worldelectric, și asta din momentul în care a trebuit să conchizi că Böhmer nu-și vinde fabrica? Apoi ți-ai pus speranțele în patroană, dar intervenția acesteia care pe dumneata și pe oamenii dumitale din umbră v-a descumpănit, a dat complet peste cap planurile oamenilor dumitale. Se înțelege că patroana n-a fost spînzurată cum a fost soțul ei, asta nu se cuvine în cazul unei doamne, dar într-un fel oarecare voi o aveți și pe ea pe conștiință, pentru că o femeie moartă nu se duce cu mașina într-o parcare a aeroportului Düsseldorf. Totuși dumneata ai luat parte — sau te pomenești că nu?

— Nu! Nu! strigă Gebhardt. A fost stop cardiac, a fost de groază, de groază.

Liniștea care a urmat după această mărturisire avea ceva fantomatic; consternarea noastră n-ar fi putut fi mai mare. Gebhardt căzuse într-o capcană pe care Schneider, probabil, nici măcar nu intenționase să i-o întindă. În această clipă Gebhardt ar fi putut să părăsească biroul; nimeni dintre noi n-ar fi fost în stare să-l rețină. Hötger îl fixă cu niște ochi mari de parcă era față-n față cu o ființă care n-are nume.

Apoi Gebhardt începu să plîngă încet, cu capul plecat și deodată izbucni în niște sughițuri nestăvilite.

Adam se uita întrebător la Schneider, ca și cînd acesta ar fi avut o explicație pentru orice.

— Domnule Gebhardt, zise Schneider, în cele din urmă, pleacă acum, nu vom putea evita pri-

lejul de a ne revedea — în fața tribunalului.
Gebhardt, se ridică și părăsi biroul.

După un timp Schneider deschise larg o fereastră și lăsă aerul să-i pătrundă adînc în plămîni.

— Cei drept, în orașul nostru n-avem aer bun, dar aerul de-afară tot e mai sănătos decît cel de-aici dinăuntru, spuse el. Domnule Adam, am irosit mult timp, te rog îngrijește-te totuși ca cele trei autotrenuri să fie încărcate încă de astăzi. Hötger, tu du-te înapoi în întreprindere. Tragi cu urechea în dreapta și-n stînga și la cea mai mică agitație pui în funcțiune moara de măcinat vorbe și lămurești oamenii. Acum poți să le spui liniștit cine e autorul scrisorii. Eu și-așa o să dau dispoziție să se prindă un anunț la afișier pentru ca din partea mea să fie ceva oficial și nici n-o să trec sub tăcere că-l voi da în judecată pe Gebhardt pentru calomnie, defăimare, prejudiciu adus întreprinderii și jignire la adresa unui mort. Pe lîngă acestea, avocatul o să aducă și multe altele. Lucrul de care avem nevoie în întreprindere este liniște, liniște și încă o dată liniște.

HÖTGER ȘI ADAM plecară abătuți și fără să spună la revedere. Am vrut să-i urmez, dar Schneider m-a reținut.

— Cu dumneata mai am de discutat ceva în materie de principii, domnule Wolff. Pe mine nu mă îngrijorează jumătățile de adevăr cu care din întuneric se trage-n mine și, deci, în model și în existența firmei, mă întreb cine

sînt oamenii din umbră. Despre asta știm prea puțin, și firește în fața tribunalului, dacă se va ajunge acolo, Gebhardt n-o să dea nici un nume, pentru că el poate și, probabil, chiar trebuie să se bizuie pe bunăvoința acestor oameni din planul din fund. Ceea ce-mi inspiră mai multă neliniște este terenul pe care urmează să funcționeze modelul nostru și să producă beneficii. Avem, ce-i drept, un guvern cu simpatie marcată pentru întreprinzători fără îndoială, dar cu modelul nostru, cinci sute de întreprinzători într-o unică întreprindere, reprezentăm un caz singular. Gebhardt a spus o dată că asta miroase a comunism. Asta e, bineînțeles, o prostie, dar pericolul e cu atît mai mare, pentru că există milioane în această țară care cred și cărora le face plăcere să creadă în această inepție... Știu și ei la fel de bine ca și mine că noi sîntem orice în afară de comuniști. Modelul nostru făgăduiește numai un pic mai multă dreptate, iar aceasta se poate realiza și cu metode capitaliste. Eu trebuie, prin urmare, să conduc întreprinderea cu mai multă rigoare, dacă nu vrem să eșuăm din propria noastră vină. Vreau, ca în măsura posibilului, să previn conflictele în devenire — pe scurt: cu consimțămîntul comitetului, voi ieși din Uniunea industriașilor precum și din Uniunea generală a metalului — și asta dintr-un motiv simplu. Dacă se declanșează o grevă, și o asemenea perspectivă există, întreprinzătorii vor chema la concedieri în masă. O grevă aici în întreprindere voi ști eu s-o împiedic. Iar concedierile nu intră în discuție. Nimeni n-o să-mi mulțumească însă pentru aceasta. Sindicatul o să mă înfiereze ca trădător, întreprin-

zătorii la fel. Pentru că modelul nostru îi aranjează pe unii tot atît de puțin ca și pe ceilalți. Așa că nu vreau să mai aud nici de unii, nici de alții. În mai voi aduce la cunoștință angajaților că încă la 30 iunie vom face un bilanț urmat de plata beneficiilor. Asta pentru contabilitate nu-i o problemă. Fiecare își va primi atunci cu anticipație partea de beneficiu pe o jumătate de an. Asta calmează.

— Mituire?

— Dacă vrei s-o numești așa, n-ai decît. Eu aș numi-o balsam ce se toarnă peste rana zgîndărită. Prin aceasta îmi asigur liniștea în întreprindere, căci după povestea cu scrisorile expres mocnește ceva printre angajați. Or, dacă începe să mocnească, incendiul nu-i departe. Dumneata mă poți ajuta să-l împiedic să izbucnească.

— Și cum?

— Dorința mea e ca dumneata să fii toată ziua aici. Pune-ți aparatul în cui, fotografi sînt destui. Aici e-n joc modelul nostru.

— Eu nu sînt un substitut al lui Gebhardt, dacă asta ați vrut să spuneți. Dar pot să iau în considerare o viață fără aparate foto, dacă-mi repartizați niște sarcini precis delimitate în întreprindere.

— Domnule Wolff, la sinceritate se răspunde cu sinceritate: Eu și-n viața personală mă aflu la ananghie. De obicei, se spune că cine nu s-a deprins să-și rezolve problemele personale, acela nu le va stăpîni nici pe-atît pe cele profesionale. Ar putea să fie un grăunte de adevăr în asta. Nu știu cum s-au petrecut toate astea; cînd nici nu m-aș fi gîndit la așa ceva, am scăpat-o din mînă pe fiică-mea

care s-a dus după un bărbat care ar fi putut să-i fie bunic. Acesta a răsfățat-o ca pe un star de la Hollywood. Dar mai există și-altceva pe care nu ți-l pot ascunde. De cînd am devenit conducător de întreprindere, mă tot sună nevastă-mea. Îmi cere bani, crede că eu înot în bani. Dacă-i dau ceva, nu mai scap niciodată de ea, dacă nu-i dau nimic, o s-o ducă mintea la răzbunare și-o să răscolească, de pildă, tot ce scrie Gebhardt în scrisoarea lui. Cîndva o să-i strecoare și ei cineva o asemenea scrisoare. Pentru mine personal ăsta ar fi începutul sfîrșitului, iar eu, mie-n sută, aș trage fabrica după mine. În vis aud clar rîsetele adversarilor noștri și chiar trosnetele care ar însoți prăbușirea modelului.

— Poate că avocatul dumneavoastră se înțelege cu doamna.

— Cînd oamenii nu mai știu încotro, atunci aleargă fie la avocat, fie la popă. Vreau să rezolv asta fără avocați. Pentru asta am nevoie de fiica mea. Te rog, vorbește dumneata cu ea. Ea ar trebui să spună adevărul, dacă s-ar ivi cazul. Și nici dumneata n-o să-i refuzi întreprinderii serviciile dumitale. Vorbește cu fiica mea. Ea nu este numai frumoasă, este și deșteaptă. Acum am nevoie de deșteptăciunea pe care a deprins-o la școala lui Heinrich Böhmer.

— După cîte văd, dumneavoastră mi-ați și găsit o funcție pe care s-o îndeplinesc pe viitor în cadrul comitetului.

— Așa-i.

— Și care anume?

— Paza contra incendiilor și asistență în caz de necesitate.

— Asta nu-i soluția cea mai rea.

SALUT, WOLFFCHEN! Poate ai încercat să dai de mine, la început m-am ascuns, iar acum sînt în apartamentul lui Heinrich la Düsseldorf, Oberkassel. Vino, te rog, dacă poți, în vizită de unu mai. Salutări. Mathilde.

În josul paginii erau strada și numărul casei de la Oberkassel.

Am citit scurta scrisoare de mai multe ori; pisica sfîrîia printre picioarele mele și începu să se foiască pentru că nu-i umpleam mai repede castronul cu mîncare.

Adresa dată de Mathilde am găsit-o numai după lungi căutări; pe plăcuța de lîngă butonul de sonerie era scris Böhmer. Apartamentul, o cameră mare, baie și chicinetă, nu era tocmai luxos mobilat. Semăna mai degrabă cu acele locuințe standardizate care se închiriază pe bani grei celibatarilor.

— Îți duc de cîteva zile grija, și tu stai aici și te delectezi cu frumoasa priveliște a Rinulu, am zis eu.

— Asta e numai pe dinafară. Aici locuia Heinrich, cînd venea la Düsseldorf la teatru sau la operă. Nu-i plăceau din cale afară hotelurile; locuia în ele numai cînd interesele firmei i-o cereau... Acum nu te mai uita la cai verzi pe pereți și așază-te odată. Și dacă-ți închipui că Heinrich a închiriat toate astea pentru mine, să știi că te-nșeli. Am fost, e drept, de cîteva ori cu el aici, aveam și-o cheie, dar de toate acestea Heinrich a avut nevoie cel mai mult pentru el însuși. N-avea niciodată chef să vină acasă după un spectacol.

Nu m-am putut abține să nu-i spun:

— Dacă ai destui bani, poți să-ți permiți orice.

— Se știe deja cine a scris scrisoarea?

— Tatăl tău, întîmplător, a făcut descoperirea. Eram de față. Este vorba de, ține-te bine, Gebhardt.

Dar Mathilde făcu doar un semn vag aprobator cu capul, ca și cînd ar fi știut de mult treaba aceasta.

— M-am gîndit la asta. Cercul se închide încet, zise ea în șoaptă. După o pauză adăugă: Acum am să mă întorc la tata. Sper că n-o să mă respingă... Ce a întreprins împotriva lui Gebhardt?

— Intentează prin avocatul lui acțiune pentru defăimare, calomnie și multe altele, dar în principal pentru jignirea unui mort.

— Toate astea nu-i mai fac nici un rău lui Heinrich. I-ar părea rău, dacă ar putea afla de toate astea, numai din pricina mea. Eu însă mă întreb ce se petrece într-un om ca Gebhardt. El a servit încă de pe vremea tatălui lui Heinrich și trecea drept o culme a discreției. Uneori învîrtea în așa fel lucrurile ca unele probleme personale ale lui Heinrich să treacă drept probleme ale întreprinderii sau invers, după cum era nevoie. Important era ca din punct de vedere financiar lucrurile să iasă bine. Acum doi ani, Heinrich i-a retras gestiunea afacerilor lui personale. Ceva s-a întîmplat. Heinrich a păstrat tăcerea asupra acestei chestiuni, deși mie îmi povestea totul, față de mine n-avea nici un fel de secrete — dar cred că deja ți-am povestit... Cunoști noua adresă a tatălui meu?

— Da. Chiar și numărul lui de telefon de-acasă, pentru că membrii comitetului trebuie să poată fi găsiți în orice moment. Să-l sun?

— Hai să mergem mai bine la el. Poate că are nevoie de mine acum, şi eu pot să-l ajut. Mai mult ca sigur, pentru că dacă se ajunge la un proces contra lui Gebhardt, declaraţia mea o să atîrne greu. O să declar în aşa fel ca să fie spre folosul tatălui meu. A fost, categoric, o prostie că am fugit. Heinrich mi-a spus întotdeauna: Chiţ, gîndeşte-te bine înainte de a întreprinde ceva. Am fugit, fără să mă gîndesc. Astăzi nu-mi mai pot înţelege panica, iar tu nu mi-ai fost de nici un ajutor. Wolff, tu ai în tine o spaimă de toată jalea, iar eu m-am lăsat molipsită de spaima ta!

— Gemenii m-au solicitat să le reprezint interesele în comitet. Aşadar, sînt succesorul patroanei, particip la şedinţele comitetului în calitate de locţiitor al lor. Am presupus, dat fiindcă notarul a binecuvîntat totul, că tatăl tău a acceptat.

Înainte de a ne urca în maşină, ea a spus:

— Eşti acum locţiitorul gemenilor? Cine-ar fi crezut una ca asta. Heinrich, ca un om foarte precaut, şi-a făcut dinainte toate socotelile, ca să nu fie luat prin surprindere de nici o întîmplare, dar asta, oricît ar fi vrut, n-a mai putut s-o prevadă.

În timpul călătoriei de o oră de la Düsseldorf la Dortmund am rămas monosilabici. Mathilde şedea lîngă mine, prinsă în centura de siguranţă, parcă era o păpuşă. În timpul acesta nu a întors nici măcar o dată capul spre stînga sau spre dreapta, privea pierdut prin parbriz la şoseaua care năvălea asupra noastră. Un moment mi s-a părut c-a îmbătrînit.

Cînd la Westfalenhalle am cotit spre Krückenweg, am auzit-o spunînd încet:

— Tatăl meu e un fanatic, poate chiar un sectant, ăştia n-o sfîrşesc bine. Trebuie neapărat să-şi găsească o prietenă, ceva altfel decît mama, una cu scaun la cap, una cu care să poţi sta de vorbă. Mama l-a considerat pe tata un apucat. Dumnezeule, dacă n-aş fi căzut în braţele lui Heinrich, aş umbla acum ca o ediţie mai tînără a mamei.

— Dar maică-ta a început să-l şantajeze. Mi-a povestit chiar tatăl tău; era foarte neliniştit în privinţa aceasta.

— Am prevăzut asta. Dacă-i miroase ei a bani, apoi îi sar toate siguranţele. Aşa e ea. N-o mai poţi schimba. Dar ce e de mirare în asta? Orice om are nevoie de bani ca să trăiască. Poliţistul ei stă la răcoare pentru tăinuire: cînd o să iasă de-acolo, o să-şi caute matrial mai tînăr sau, pur şi simplu, altceva, numai bani să aibă... Din cauză că e îngustă la minte, mama crede că toată fabrica îi aparţine acum lui tata, numai lui. Îţi vine să-i plîngi de milă, dar eu, cu toate acestea, n-aş vrea s-o mai întîlnesc — nu, pentru că e rea, ba nu, e numai proasă. Înainte mă bătea adeseori, dar astăzi ştiu că mă bătea numai pentru că-i lipseau cuvintele.

Am oprit în cartierul Schönau lîngă universitate, în faţa unei vile impunătoare, bine întreţinute.

— Am ajuns. Coboară, tata este acasă.

Mathilde deschise uşa maşinii, însă nu se ridică de pe scaun.

— Mi-e frică.

— Nu trebuie să-ţi fie frică. Te-aşteaptă.

— Mă aşteaptă?

— Dacă-ţi spun eu.

— Mulțumesc Wolffchen.

N-am vrut să fiu martorul revederii lor; pentru mine și poate, și pentru el ar fi fost penibil. Am așteptat pînă s-a auzit soneria și pînă ce puțin mai tîrziu s-a deschis ușa. Apoi am plecat.

LUNA MAI NE SURPRINSE cu frig și ploi reci. În edițiile de necesitate ale ziarelor se putea citi că aceasta este cea mai rece lună mai de o sută cinci zeci de ani încoace. Nu mă-ndoiam de asta pentru că aveam zilnic în fața ochilor grădina noastră care arăta jalnic.

Nu-mi rămăsese ascuns nici faptul că de o vreme vecinii altfel mă priveau, altfel mă salutau, altfel decît de obicei vorbeau cu mine. Dacă înainte fusesem pentru ei un om care n-avea slujbă precisă, acum devenisem un om care deținea o funcție de conducere într-o întreprindere; deși pentru ei întreprinderea aceasta era, pare-se, ceva vag. Asta nu puteam nici măcar să le-o iau în nume de rău, pentru că puținele lucruri ce s-au scris despre model sînt pline numai de semiadevăruri.

Stima pe care ne-o arătau vecinii, în special veteranii cartierului, ne-o cîștigaserăm datorită nu în ultimul rînd faptului că ne amenajaserăm grădina într-un mod original, că o îngrijeam și investiserăm în ea mulți bani. Asta admirau ei. Vara se opreau în fața grădinii noastre și-și înclinau capul într-o atitudine plină de respect.

În timp ce fredonam ceva și mă uitam în grădina tristă Christa se apropie de mine și, fără să spună un cuvînt, puse o hîrtie împăturită pe pervazul farestrei. M-am uitat mirat la ea, dar m-am speriat de fața ei împietrită. Am ridicat cu sfială hîrtia. Chiar în timp ce-o despătuream mi-am dat seama despre ce e vorba: era scrisoarea lui Gebhardt către angajații întreprinderii.

— De unde o ai? am întrebat eu.

— Asta-i tot ce ai de spus? Sînt sigură că știi de mult de treaba asta și nu mi-ai suflat o vorbă.

— De unde o ai? am întrebat eu încă o dată.

— Mi-a strecurat-o cineva la hotel. Acum n-ai decît să ghicești dacă mi-a strecurat-o un binevoitor sau un răuvoitor. În orice caz, scrisoarea am găsit-o în buzunarul paltonului.

N-am considerat că e un lucru atît de important ca să merite să ți-l spun. Scrisorile anonime sînt dubioase, indiferent de la cine vin.

Christa făcu ochii mari la mine, tot căutînd o replică; apoi izbucni.

— Nu-i important? Edmund, ai să te pomenești într-un scandal clasa întîi. Ba nu, te-ai și scufundat în el pînă la gît. Și eu să privesc pasivă cum propriul meu bărbat se îneacă-n noroi? Ce se spune-n scrisoare, asta o știam de mult — sau aș fi putut să-mi imaginez. A fost o mlaștină încă de la-nceput. Și totuși, eu ca soție a ta am, probabil, dreptul să știu cu ce se ocupă bărbatul meu, printre cine se mișcă. Sînt de acord, cel care a scris și difuzat scrisoarea este un porc ordinar, sînt

de acord — dar ceea ce scrie el corespunde realităţii pînă în cele mai mici amănunte.

— Ascultă, Christa. Schneider a —

— Lasă-mă să termin. Mi-a venit să intru în pămînt de ruşine cînd am citit. Edmund, tu trebuie să ieşi din asta. Probabil că duduiţa tot îţi mai dă tîrcoale. Ştiu că e perversă, asta nu poate decît cu bărbaţi care sînt cu treizeci sau patruzeci de ani mai în vîrstă ca ea. Renunţă.

— Eu am semnat un contract. Mi-am asumat o obligaţie faţă de gemeni... Gebhardt este autorul scrisorii, dacă vrei să ştii. Schneider a descoperit asta întîmplător. L-a dat în judecată şi l-a concediat imediat.

— Procuristul Gebhardt? a întebat Christa.

— Pare de necrezut, dar de-acum e lucru cert. Din păcate. Omul care a-ncărunţit înconjurat de stima şi respectul tuturor.

— Îl cunosc. Venea mai des la naşu' la vilă, pentru un sfat, o sugestie. Totuşi, trebuie să aibă acum în jur de şaizeci. De ce o fi făcut el asta? Nu s-a gîndit nenorocitul cît de grav calomniază întreaga familie Böhmer, pe cei morţi şi pe cei doi fii?

— Calomnie? Adineauri spuneai că tot ce se spune-n scrisoare este adevărat.

— Nu-mi răstălmăci cuvintele... Da, ai semnat un contract. Contractele pot fi însă revocate.

— Nu, Christa, asta n-am s-o fac.

— Vrei să rămîi în cocină ?Aud eu bine? Trebuie că te-ai afundat bine, dacă nu mai poţi ieşi.

— Pot prea bine, dar nu vreau. Înţelege o dată că mi-am luat nişte obligaţii.

— Ai să te căieşti, zise Christa. Eu te-am prevenit. Să nu vii mai tîrziu să mi te plîngi că aşa şi pe dincolo.

A DOUA ZI am plecat în oraş ca să mă mai recreez şi eu. După discuţia cu Christa, simţeam nevoia. De la magazinul de muzică Schlüter mi-am cumpărat un disc long-play cu studii de Chopin; cînd să ies din prăvălie am dat nas în nas cu Mathilde. De cînd o lăsasem la tatăl ei, nu mai auzisem nimic despre ea.

— Deci pe-aici îmi umbli, zise ea cam supărată. Te-am căutat toată dimineaţa la telefon.

— De ce?

— Fiindcă am nevoie de tine, de aceea. Vreau să fac o vizită cuiva şi am nevoie de-un martor.

Am pornit prin oraş ca s-ajungem la locuinţa ei. În timpul acesta ea a povestit.

— Bine-ai făcut deunăzi că n-ai venit şi tu cu mine înăuntru. Tata s-a comportat de parcă ar fi şeful meu. M-a prelucrat, cum se spune. O jumătate de oră i-am ascultat predica, fără să crîcnesc; dar cîte nu mi-a zis, n-a lipsit mult ca să-mi reproşeze şi relaţiile cu Heinrich. Atunci m-am ridicat în picioare şi m-am îndreptat spre uşă. Cînd a văzut că vreau să plec, s-a mai înmuiat şi m-a condus într-o cameră la primul etaj. Camera era dezolantă.

— Nu oricine are un templu aşa de luxos ca tine, am zis eu.

— M-am mutat din nou în locuinţa mea. N-am vrut să rămîn la tata pentru că şi la el m-aş

fi simțit tot singură. El e căsătorit cu uzina și pe chestia asta se-agită așa cum nu l-am văzut niciodată pe Heinrich s-o facă. Natural, n-am nici un chef să-i fiu spălătoreasă și femeie de seviciu, iar bucătăreasă nici atît. Dar cel puțin vorbim din nou unul cu altul. A zis că e timpul să mă apuc de ceva serios. De data asta încep imediat, chiar dacă el mi-a interzis cu strășnicie să mă amestec în treburi care privesc fabrica. Mă amestec chiar acum. Dacă tata nu promovează întregul dosar atunci intervin eu, cu asta îi sînt datoare lui Heinrich. Și cu aceasta începem imediat. Vii și tu cu mine.

— Nu. Mi-am dat cuvîntul față de tatăl tău.

— Ți-ai schimbat părerile de cînd ai devenit reprezentantul gemenilor? Ar fi jalnic.

— Sarcina mea este și aceea de a feri uzina de pagube în caz că ție ți-ar scăpa acest aspect.

— O sarcină bine venită. De aceea ai să mă însoțești. Hai, mergem la Gebhardt.

Am ajuns în Prinz-Friedrich-Karl-Strasse, unde pe trotuarul din fața casei ei își parcase mașina. Mathilde descuie ușa din dreapta și-mi făcu semn cu mîna să iau loc; mă așezai pe scaunul de lîngă șofer și-mi zisei în sine mea: din cauza ei o să dăm de belea și Schneider o să-mi retragă încrederea.

— Ne-am dus în cartierul Kruckel. Era o zi neprietenoasă și rece; Mathilde a trebuit să dea drumul la căldură pentru că ne era rece.

Casa lui Gebhardt era ultima, într-o înfundătură. Grădina din față cu tisele ei înalte și cu ceilalți arbuști veșnic verzi făcea la prima

vedere impresia că e părăsită, poate că asta era numai din acuza timpului umed și rece.

Mathilde a coborît și, fără să stea pe gînduri, a apăsat pe soneria de la ușă. Nici măcar nu și-a luat timp să-ncuie mașina.

— Ne-a deschis o femeie mică și plină, cam la vreo patruzeci și cinci de ani.

— Ce doriți? a întrebat ea.

— Am vrea să vorbim cu soțul dumneavoastră. Numele meu e Mthilde Schneider. E ceva urgent.

Cu corpolența ei, doamna Gebhardt astupa ușa ca o baricadă. Mathilde a simțit, probabil, că doamna vrea să ne facă vînt, să nu ne lase în casa. De aceea, se strecură în antreu pe sub brațul drept, întins, al gazdei și ținu drumul drept spre camera cu ușa larg deschisă. Doamna Gebhardt fu atît de uluită încît abia se răsuci și numai apoi o urmă pe Mathilde.

Gebhardt stătea în picioare în mijlocul camerei de zi. Cînd am intrat eu, a început să strige:

— Afară cu voi amîndoi! Ce vreți de la mine? Pătrundeți aici, pur și simplu, ca niște bandiți. Da, exact așa v-am socotit întotdeauna, domnișoară Schneider! Dispăreți! imediat! Ați făcut destul rău și pînă acum!

— Eu? Poate dumneavoastră, domnule Gebhardt, răspunse Mathilde. Să ne așezăm totuși, cine stă pe scaun vorbește mai calm. Domnul Wolff a venit și dumnealui cu mine ca apărător și ca martor. Așadar, vă rog.

Mathilde îi oferi lui Gebhardt un loc ca și cînd ea era aici acasă și nu el. Gebhardt, după oarecare ezitare, se așeză totuși. În timpul acesta, se uită rugător la nevastă-sa care se rezemase de pervazul ușii și respira greu.

— Şi dumneavoastră puteţi să luaţi loc, doamnă Gebhardt, spuse Mathilde. Deoarece presupun că ştiţi totul, puteţi să ascultaţi în linişte. Vă rog, aşezaţi-vă totuşi.

Supusă doamna Gebhardt se duse la soţul ei, îl dezmierdă pe cap, aşa cum treci mîna dezmierdător prin părul unui copil, şi se aşeză lîngă el. Îi luă mîna dreaptă, ca-ntr-un gest de mîngîiere, în mîinile ei.

— Plecaţi, zise ea încet. Vedeţi şi dumneavoastră că soţul meu e cu nervii la pămînt. Plecaţi, vă rog.

M-am rezemat de uşa verandei şi m-am străduit să nu mă amestec.

— Vom pleca îndată ce vom fi lămuriţi, răspunse Mathilde. Pe mine mă interesează, înainte de toate, cum a murit doamna Böhmer. Totuşi, dumneavoastră aţi fost de faţă, domnule Gebhardt.

— Cu dumneavoastră a început toată nenorocirea, a spus Gebhardt. Plecaţi o dată.

Gebhardt îşi privea vîrfurile pantofilor; nevastă-sa se ridică greoi şi-i aduse soţului o ceaşcă de cafea din bucătărie. Turnă lapte în ceaşcă şi aruncă o bucată de zahăr în lichid, apoi amestecă încet şi-i întinse ceaşca.

— Bea,o să-ţi facă bine. Apoi, de parcă ar fi aşteptat doar ocazia, adăugă: Spune-le totul, Hans, ca să ne liniştim... Domnişoară, bărbatul meu pesemne că şi-a pierdut minţile. S-a lăsat dus de nas în ambiţia lui păcătoasă — un om la vîrsta lui şi cu experienţa lui, eu tot nu pot să pricep... Fără acest domn Wagenfuhr nu s-ar fi ajuns niciodată aici. Bărbatul meu face tot ce-i spune el, pînă şi-n povestea cu telefonul s-a supus... Uite cum a

fost, domnişoară: La sfatul bărbatului meu, după moartea domnului Böhmer, fiii au închiriat vila în mare grabă. După asta, doamna Böhmer a vrut să ia vila înapoi, inima îi rămăsese, se vede treaba, la casa mare din sudul oraşului. De aceea, a căzut ea la învoială cu domnul Zierer şi a plecat cu bărbatul meu la vilă , pentru că domnul Zierer i-a spus că se poate discuta despre dorinţa ei de a redobîndi vila. La vilă, spre surprinderea ei, la întîlnit şi pe domnul Wagenfuhr. Pesemne că s-a iscat o discuţie aprinsă. Doamna Böhmer de-abia atunci a aflat că în realitate domnul Wagenfuhr este chiriaşul vilei şi că de ani de zile lucra împotriva soţului ei, vrînd să cumpere fabrica indiferent cu ce preţ, ca să scape de concurenţă. Iar ea trăise mereu cu credinţa că domnul Wagenfuhr a fost cel mai bun prieten al soţului ei. Adevărul a dat-o gata. Ştiu de la bărbatul meu că nici cu sănătatea nu şedea foarte bine, s-a prăbuşit aşa deodată. Trebuie să fi fost groaznic. Bărbatul meu a venit acasă foarte zguduit. Dar ce era să facă el, ce puteam face noi? Doamna Böhmer îl luase pe bărbatul meu doar pentru că e mare meşter în afaceri.

— Şi cum a ajuns moarta în blocul garajului de la aeroportul Düsseldorf? a întrebat Mathilde.

— Doamna Böhmer a căzut subit pe podea, lîngă scaunul pe care şezuse. Bărbatul meu a vrut să cheme un doctor, dar domnul Wagenfuhr a zis nu, pe motiv că doctorul, în caz că s-ar îndoi că patroana a murit de moarte naturală, ar putea să cheme poliţia. Asta n-ar veni bine nimănui, a spus domnul Wagenfuhr. Ce a urmat

apoi — ba nu, eu tot nu pot să cred, chiar dacă e-adevărat...

— Tatăl dumneavoastră, își întrerupse Gebhardt brusc soția, o să ducă de rîpă fabrica. Numai asta e problema, și nimeni nu vrea să mă creadă. Ei o să bage politica pe ușa din dos și-o să-și asume un rol de dictator, asta o să se-ntîmple cum mă vezi și cum te văd. Ce politică o să fie, asta o știu prea bine. O să le treacă oamenilor pîinea cu unt pe la gură, dar numai cît să dea o singură dată cu limba.

— Totuși asta n-o credeți nici dumneavoastră, zise Mathilde. Povestiți-mi mai bine cum a ajuns moarta în parcare... Vedeți dumneavoastră, patru ani de zile am fost legată de Heinrich Böhmer, și lucrul acesta l-ați știut încă de la început. Cu doi ani înainte de a muri v-a retras încrederea — cel puțin, cît privește problema lui personală. Și eu n-am fost numai iepurașul lui, cum probabil ați crezut: în posesia mea se găsesc și însemnările lui. Ei scrie, de exemplu, că în caz că ar muri de o moarte nenaturală, moștenitorii lui ar trebui înainte de orice să se ocupe de un om cu numele de Gebhardt care de ani de zile uneltește în spatele lui pentru Wagenfuhr și pentru vînzarea uzinei — în cea mai deplină potrivire de interese cu domnul Zierer.

— Dar spune o dată, altminteri spun eu. E timpul, interveni doamna Gebhardt. Te rog, spune ce știi. Poți s-o faci fără teamă, fiindcă n-ai nici o vină.

— La început, mai cu poticneli, apoi mai curgător și mai calm, Gebhardt povesti următoarele:

— Cînd s-a prăbușit doamna Böhmer și a rămas întinsă pe dușumea, spaima aproape că ne-a paralizat, și pe domnul Wagenfuhr la fel. Eram așa de zguduiți, că nu mai știam ce să facem. După cîteva minute domnul Wagenfuhr s-a dus la telefon și a format un număr. A vorbit foarte energic cu interlocutorul; după ce a pus receptorul în furcă a spus: „Nu intrați în panică, mai avem de așteptat vreo oră. Vă rog să aveți răbdare. Apoi s-a așezat într-un colț și a început să fumeze țigară după țigară. Eu am închis ochii pentru că nu mai puteam să suport priveliștea asta, în cele din urmă am îngenuncheat pe dușumea și i-am împreunat moartei pleoapele... După mai bine de-o oră am auzit o mașină trăgînd în fața. Imediat după aceea au apărut trei bărbați pe care nu-i mai văzusem niciodată, doi tineri care purtau o targă și un bărbat gras cu părul tuns perie. Wagenfuhr l-a salutat cu o aplecare a capului, îi făcu semn spre doamna Böhmer și zise: „Are o poșetă la ea. Afară e mașina ei, un Mercedes verde. Mă bazez pe voi". Omul cu părul tuns perie luă cu ei poșeta, cei doi tineri o scoaseră pe doamna Böhmer afară din casă. Asta-i totul.

— Mai tîrziu, adăugă doamna Ghebardt, domnul Wagenfuhr a explicat bărbatului meu că la Düsseldorf există o „firmă care se cheamă „Servicii discrete".

— Mulțumesc, sîntem la curent, a zis Mathilde.

— Serviciile discrete l-au înlăturat și pe Heinrich Böhmer.

— Asta am aflat-o cu totul întîmplător, a zis Gebhardt. Wagenfuhr a numit această firmă

drept o firmă pentru înlăturarea deşeurilor. Asta a spus-o zîmbind.

— Şi asta la noi, asta la noi! strigă doamna Gebhardt şi se bătu cu mîinile peste faţă.

— Firma asta hotărăşte ea cum să —

— ...înlăture deşeurile, completă Mathilde uimitor de prompt. Înţeleg: Comitetul n-are nici o influenţă asupra felului în care se face înlăturarea. El plăteşte onorariul şi se debarasează de deşeuri.

— Cam aşa, spuse Gebhardt.

— Dacă domnul Wagenfuhr ar fi putut să cumpere fabrica lui Böhmer, a zis Mathilde, atunci dumneavoastră aţi fi devenit conducătorul întreprinderii. Aşa-i?

— De unde ştiţi dumneavoastră asta?

— Dumneavoastră înşivă mi-aţi confirmat-o.

— Bărbatul meu, pesemne, s-a lăsat amăgit de gîndul c-o să devină conducător de întreprindere, spuse doamna Gebhardt. Dar n-avem noi nevoie de-aşa ceva. Avem o casă fără datorii, iar cele două fete ale noastre au făcut partide bune. Bărbatul meu ar fi putut să se pensioneze chiar mai de mult. Îmi vine greu să-l înţeleg.

— Ba eu îl înţeleg, spuse Mathilde. Cînd patruzeci de ani n-ai făcut decît să serveşti şi să asculţi de ordinele cuiva, atunci e greu să rezişti la marea ispită de a putea să fii şi tu o dată şef. Şi bărbatul dumneavoastră nu putea să se împace cu fapul că Heinrich Böhmer l-a numit pe tatăl meu ca succesor. De aceea a trimis scrisoarea la oamenii întreprinderii.

— Eu stărui în părerea mea că este o nenorocire pentru fabrică să fie condusă de tatăl dumneavoastră, răspunse Gebhardt. Şi e o şi mai

mare nenorocire că pînă şi femeile de serviciu au devenit coproprietare. Îi cunosc pe muncitori destul de bine ca să-mi dau seama că într-o zi îşi vor face de cap şi vor trage după ei în prăpastie întreaga firmă. Cunosc, am lucrat patruzeci de ani acolo şi am avut de-a face cu turma asta. Şi pentru că tatăl dumneavoastră are conştiinţa unei misiuni politice şi scrînteala unui inovator social ca domnul Böhmer, o să se aleagă praful de toate, trebuie să se aleagă praful — sau tatăl dumneavoastră o să domnească precum a domnit naşu'. Numai că acela avea o tradiţie a domniei, pe cînd tatăl dumneavoastră n-are nici o tradiţie, are şi el cîteva idei.

— Mathilde a ascultat liniştită şi, după cum mi s-a părut, amuzată.

După ce tăcu Gebhardt, ea spuse:

— Domnule Gebhardt, vă mulţumesc pentru profeţiile dumneavoastră. Dar dumneavoastră aţi fost acela care ani de zile l-aţi ţinut pe Wagenfuhr la curent cu tot ce se întîmplă în uzină, şi dacă nu i-aţi fi servit totul pe tavă şi-n stare proaspătă, Heinrich Böhmer ar mai fi şi azi în viaţă şi desigur şi soţia lui. Îmi pare rău, doamnă Gebhardt, că trebuie să spun în prezenţa dumneavoastră următoarele; Numai soţul dumneavoastră îl are pe conştiinţă pe Heinrich Böhmer. Natural că nu l-a omorît el şi nici un tribunal din lume n-o să-l găsească vreodată vinovat. Cu toate acestea... Soţul dumneavoastră — cît o trăi el — să-şi lucreze-n linişte grădina şi să se gîndească la Heinrich Böhmer... Şi încă ceva: totul a început cu spargerea ferestrelor la vilă. Sînt sigură că şi porcăria asta a fost aranjată

de serviciile discrete şi la comanda lui Wagenfuhr.

Mathilde şi cu mine eram deja la uşă cînd l-am auzit pe Gebhardt strigînd după noi :

— Dacă vreţi, veniţi mîine la ora treisprezece la vilă. Acolo o să-l întîlniţi pe domnul Wagenfuhr şi alţi cîţiva oameni. Poate că asta vă va ajuta să faceţi un pas mai departe.

Înainte să pornească motorul, Mathilde a mai stat cîteva minute nemişcată la volan.

Apoi a început să plîngă.

A prins în hohote.

Eu şedeam lîngă ea şi nu ştiam cum s-o liniştesc.

În cele din urmă şi-a şters cu o batistă lacrimile de pe faţă şi a zis : Dacă ar fi numai un singur Gebhardt, s-ar mai putea, cine ştie, trăi cît de cît în linişte.

A DOUA ZI, LA PRÎNZ, la douăsprezece şi jumătate, am parcat în faţa scării exterioare care conduce la vilă. Mathilde îşi lăsă spătarul scaunului în jos şi făcu un semn ca şi cînd ar fi vrut să doarmă. Închise ochii şi spuse :

— Heinrich, fireşte, n-a ţinut niciodată un jurnal, pentru asta n-avea nici chef nici timp. Şi-apoi nici n-ar fi cadrat cu firea lui. Iar dacă eu aş fi ţinut unul, ar fi rîs de s-ar fi prăpădit.

— M-am gîndit eu că e un bluf.

— Ce era să fac. Preiau treptat obiceiurile celeilalte părţi... N-ai decît s-o iei pe Berliner Allee, din Düsseldorf, să intri acolo

într-un birou să spui că ai acasă un mort care deranjează. Toate dorinţele ţi se îndeplinesc discret, contra unui onorar corespunzător, potrivit motivaţiei : greutăţile dumneavoastră le luăm asupra noastră şi vă netezim drumul. Sînt sigură că există nişte liste de preţuri în funcţie de prestarea respectivă - de la spargerea geamurilor pînă la atîrnarea unui mort în turla bisericii... Hai să coborîm. Trebuie să fie îndată ora unu.

Ea se ridică în capul oaselor şi deschise uşa maşinii ; n-apucarăm să coborîm bine că un Mercedes alb opri lin lîngă noi.

La volan era Siebert. Opri, lăsă geamul în jos şi întrebă :

— Căutaţi ceva anume ?

— Da, răspunsei eu, o patroană. Cunoscută mai bine sub numele de Böhmer.

— Altminteri sînteţi bine sănătoşi ?

— Mulţumesc de întrebare.

Imediat după aceea a oprit în spatele lui un BMW roşu în care se afla Wagenfuhr cu Zierer. Zîmbetul lui Wagenfuhr nu-mi plăcu : era prea frumos ca să fie inofensiv.

— Puteţi să-mi spuneţi ce se pune la cale aici ? întrebă el, în timp ce cobora.

Zierer rămăsese-n maşină : Wagenfuhr, dimpotrivă, o măsură pe Mathilde cu o admiraţie nedisimulată.

— Vă plac ? întrebă ea. Mi-aţi şi fixat preţul ? Cît valorez ? Mi-aţi adus cumva manuscrisul oraţiunii dumneavoastră funebre ?

În timp ce ea îşi adîncea ambele mîini în buzunarele pantalonului, zîmbetul lui Wagenfuhr luă amploarea unui rînjet. Era un tip sportiv, extrem de robust, iar eu nu eram cel mai brav.

Siebert rămăsese şi el la volan. Bătea tactul cu toate degetele pe volan, dar era cu urechea încordată la schimbul de cuvinte şi privea cu coada ochiului către afară. Deodată îmbrăţişă volanul cu amîndouă mîinile; ai fi zis că dintr-un moment într-altul stă să sară un buldog din maşină.

— Ce doriţi dumneavoastră de la mine, mult stimată? întrebă Wagenfuhr. Presupun că doriţi ceva de la mine, de vreme ce vă aflaţi aici.

— Voiam să admir cu domnul Wolff această frumoasă grădină năpădită de buruieni, răspunse Mathilde. Dar întrucît dumneavoastră sînteţi deja aici, aş vrea să vă implor ca pe viitor să-l lăsaţi în pace pe tata.

— Mă supraapreciaţi, mult stimată. Eu îl cunosc pe tatăl dumneavoastră numai de-atunci de cînd a ţinut o cuvîntare la mormîntul prietenului meu Heinrich; un întreg ciopor de oameni l-a răsplătit cu aplauze.

— Şi prietenul dumneavoastră, cum aşa de frumos v-aţi exprimat, avea o soţie - aceeaşi care a avut un infarct aici în vilă şi pe care, prin mijlocirea domnului acela din Mercedesul alb, aţi dus-o într-o parcare din Düsseldorf. Îl cunoaştem şi noi foarte bine pe acest domn...

În această clipă Siebert care pornise motorul o luă încet din loc, apoi acceleră de zburau pietricelele de sub roţi şi ricoşau de BMW-ul din spate. Mathilde îşi scoase revolverul din buzunarul pantalonului şi din două focuri ciurui cauciucurile din spate ale maşinii în care se afla Siebert. Maşina derapă şi se opri la mică distanţă în faţa intrării în curte.

Lucrurile s-au succedat atît de neaşteptat şi fulgerător, că am fost surprinşi cu toţii. Chiar şi Wagenfuhr privea uluit la Mathilde. Ea ţinea revolverul în mînă şi zîmbea ca şi cînd n-ar fi avut nici o vină.

— Lucrul acesta, domnule Wagenfuhr, zise ea, cu ani în urmă i l-aţi făcut cadou lui Heinrich Böhmer de ziua naşterii — cu permisul respectiv, se-nţelege. Aţi spus atunci că nu se ştie niciodată la ce poate folosi un lucru ca acesta într-o vreme în care oamenii de afaceri sînt răpiţi şi asasinaţi. Astăzi s-a tras pentru prima dată cu acest revolver. Asta nu înseamnă însă c-a fost pentru ultima dată. Vedeţi dumneavoastră, uneori lucrurile dăruite se întorc pe căi miraculoase la cel care le-a dăruit, numai că altfel.

Siebert coborîse. Parcă era băut, aşa de împiedicat se mişca pe lîngă maşină şi-şi agita dezordonat mîinile în jurul capului. Deodată se-aruncă înainte şi vru să se năpustească asupra lui Mathilde. Eu i-am tăiat calea şi l-am izbit cu toată puterea în piept încît s-a prăbuşit la pămînt. De pe pietrişul unde stătea întins strigă:

— Chem poliţia! Chem poliţia!

— Ce plăcere mi-ai face, răspunse Mathilde rîzînd.

Wagenfuhr se aplecă asupra lui Siebert şi-l ajută să se ridice în picioare.

— Intră-n casă, neghiobule! spuse el. Deranjezi aici.

Începuse să plouă; apa îmi şiroia prin părul care se făcuse şuviţe-şuviţe, pe faţă şi pe ceafă; fuioare groase de ceaţă se ridicau din valea Ruhrului spre colină în sus şi dispăreau

în pădurea întunecată de pe creastă. Mathilde ținea revolverul în mînă și nu se clintea din locul ei; și ei îi șiroiau pe față picăturile de ploaie.

— În fond și la urma urmei ce doriți dumneavoastră, mult stimată? întrebă Wagenfuhr.

— Am spus deja, a răspuns Mathilde. Vă propun un tîrg. Luați-vă imediat mîinile de pe fabrică și, deci, de pe tatăl meu, și eu am să uit cum a ajuns patroana în parcare la Düsseldorf și Heinrich Böhmer în turla bisericii.

— Unde sînt dovezile pentru acuzațiile care le-aduceți?

— Gebhardt este o dovadă vie.

— E un palavragiu cu fantezia încinsă, atîta tot. Omul ăsta e la un pas de a face rău altora.

— Totuși, ați promis acestui palavragiu că va ajunge conducător de întreprindere. Că asta ar fi fost pe placul centralei dumneavoastră din America, mă îndoiesc. Este absolut cert că dacă ea ar ști ce faceți dumneavoastră, nu i-ar place că l-ați atras pe domnul Zierer și că sub numele lui ați înființat o firmă proprie. În afaceri, americanii nu înțeleg de glumă, știți asta.

Frigul umed mă pătrundea prin haine, degetele îmi amorțiseră. Ploaia îmi biciuia fața, rafalele de vînt îndoiau arbuștii și crengile; toate astea păreau să nu constituie o problemă pentru Mathilde. Stătea acolo ca o statuie pe care nici arșița și nici frigul nu o impresionează. Nu mai era grațioasă, atrăgătoare, răscolitoare de dorinți; cu părul atîrnîndu-i în șuvițe pe față, îl măsura colțoasă pe Wagenfuhr. Revolverul continua să-l țină în mînă.

— În momentul acesta s-a întîmplat ceva straniu — Zierer care ședea în BMW-ul lui Wagenfuhr, ca și cînd pe el nu l-ar fi privit nimic din cele petrecute aici, părăsi scaunul din dreapta șoferului și se așeză la volan, răsuci cheia de contact și demară. În fața scării exterioare întoarse, apoi rulă încet prin fața noastră, ieși pe poartă afară și dispăru în josul străzii.

— Cred că cineva a întins-o spuse Mathilde.

Wagenfuhr făcu doi pași spre poartă, ca și cînd ar fi vrut s-o ia la fugă după mașina lui; apoi se întoarse spre Mathilde.

— Eu n-am nimic de-a face cu uzina Böhmer, zise ei, și nici nu mai vreau să am de-a face. Spuneți-i asta tatălui dumneavoastră. Și acum lăsați-mă în pace.

— Și ce garanții oferiți?

— Tocmai le-am spus.

— Mă țineți de idioată? Garanții din gura dumneavoastră înseamnă turla bisericii și parcarea.

— Puneți o dată revolverul ăla la locul lui. Ceea ce faceți dumneavoastră înseamnă constrîngere. Vă previn.

— Nu puteți dumneavoastră să mă amenințați pe mine, dumneavoastră sînteți și-așa un om mort, răspunse Mathilde. Voi informa Uniunea patronilor despre procedeele dumneavoastră. Nici unul dintre colegii dumneavoastră, în măsura în care mai are în suflet o scînteie de decență, n-o să mai vrea să fie văzut împreună cu dumneavoastră, cel puțin nu oficial. Și centrala dumitale americană o să te-arunce ca pe o măsea stricată, cînd o să afle adevărul... Hai Wolff, să-l lăsăm pe dînsul. Am crezut la

început că am de-a face cu un adversar, dar am întîlnit o cîrpă. Salută-l și pe domnul Siebert din partea mea, să-mi trimită lista lui de prețuri. Poate că mai am nevoie de el.

Mathilde îmi făcu semn cu mîna în care ținea revolverul. În timp ce mergeam încet spre mașina mea, ea vîrî arma în buzunar; apoi urcarăm în mașină și plecarăm.

Pe creastă în pădure, acolo de unde pe vreme frumoasă ai o largă perspectivă asupra orașului, am oprit. Ploaia răpăia pe acoperiș și făcea să se aburească parbrizul. Cînd Mathilde a vrut să deschidă radioul, am bătut-o ușor pe mînă.

— Te rog, fără muzică, acum nu, am zis eu.

— Nici fără muzică nu-i bine, a răspuns ea.

— Și acum ce facem? am întrebat eu.

— Nu știu, a zis ea. Wagenfuhr este atît de deștept ca să-și dea seama c-a pierdut partida. Zierer a plecat cu mașina, Siebert o să se retragă. Pariez că dacă mergem mîine la Düsseldorf în Berliner Allee, o să vedem că și-a scos firma, că e de negăsit. Wagenfuhr mai știe însă că noi avem la îndemînă puține elemente cu forță probantă.

— Să scape oare basma curată?

— De ce nu? Numai să-și ia mîinile de pe uzină, a răspuns Mathilde.

Deasupra Dortmundului pătura de nori s-a destrămat dintr-o dată. Cu razele lui dogoritoare, soarele a alungat ploaia, dar în fața norilor care ieșeau din hornurile clădirilor era neputincios.

— A SUNAT SCHNEIDER cel iute, zise Christa, cînd am ajuns acasă la începutul dupăamiezii. Mi s-a părut foarte agitat. A zis că e ceva important. Să-l suni imediat. Bine-ar fi totuși dacă te-ai retrage din afacerea asta, Edmund. O să te căiești mai tîrziu. Nimeni n-o să-ți mulțumească pentru cît alergi și te zbați.

Cu sentimente amestecate m-am dus la telefon. Tocmai cînd voiam să formez numărul lui Schneider, a sunat telefonul.

— Am făcut rană la degete formîndu-ți numărul, dar de fapt pe unde te-ascunzi dumneata, fir-ar a naibii de treabă! strigă Schneider. Ai primit scrisoarea?

— Ce scrisoare? De la cine?

— De la gemeni.

— Nu.

— Ascultă cu atenție, zise Schneider. Ne comunică absolut oficial că după expirarea termenului stabilit în contract, își vor vinde cele patruzeci de procente ale lor. Și fac comitetului oferta generoasă de a vinde colectivului întreprinderii cele patruzeci de procente, dacă pe acesta îl țin curelele să plătească prețul pe care l-ar plăti o bancă sau un alt cumpărător din rîndurile magnaților. Bine și frumos, asta mai putem s-o înghițim. Majoritatea de șaizeci de procente oricum ne rămîne nouă, și pentru noi este indiferent cui vărsăm beneficii, gemenilor sau unei bănci. Dar durerile de cap vin de-abia acuma. Gemenii îmi reproșează mie și comitetului că nu le-am adus la cunoștință scrisoarea anonimă și concedierea lui Gebhardt. Scrisoarea — spun ei — le-a determinat hotărîrea rapidă și irevocabilă de

a-şi vinde cotele din cauză că au oroare de ceea ce se scrie în ea şi din cauza ca ei nu se îndoiesc de temeinicia acuzaţiilor respective. Şi acuma vine partea cea mai tare: gemenii recomandă ca firma să nu se mai cheme Böhmer şi să i se găsească alt nume. Ai priceput?

— Priceput, cum să nu.

— Vin imediat la dumneata. Într-o jumătate de oră sînt acolo, dar un lucru trebuie să spun din capul locului: moştenitorii sînt totdeauna mai răi decît întemeietorii.

— Şi dumneata eşti un moştenitor.

— Ştiu, replică Schneider. Dar un moştenitor al tristei figuri.

Christa ascultase convorbirea; în timp ce puneam receptorul în furcă, s-a uitat întrebător la mine.

— Schneider vine imediat, în următoarea jumătate de oră, am zis eu.

— Mă rog, daca trebuie. Dar te rog, n-aş vrea ca la noi acasă sà fie ca la primărie. Pentru afaceri există birouri.

— Gemenii vor să vîndă...

— Îi înţeleg pe-amîndoi, a zis Christa.

— Ce înţelegi tu? Că vor sa pună în pericol modelul şi o dată cu acesta cinci sute de existenţe?

— Ei şi? Ei au înţeles un lucru, că mai aproape decît haina ţi-e cămaşa. Şi nu vor să fie atraşi în mlaştina asta. Sînt mai deştepţi decît tine. Au o conştiinţă, ştiu că pe nişte poveşti de amor nu se poate întemeia un nou model.

— Totuşi asta e pură făţărnicie, am zis eu. Ţie îţi spun mătuşă, deşi ai fost un copil

ilegitim. Timp de douăzeci de ani nu s-a mai revoltat conştiinţa în ei.

— Christa făcu feţe-feţe şi vru să deschidă gura pentru a replica, n-am mai putut însă, pentru că a sunat cineva la uşă. Privirea ei îngrozită m-a făcut să înţeleg ceea ce spusesem. Am deschis uşa, Schneider îl adusese şi pe Hötger. Christa, ce-i drept, dădu mîna cu cei doi bărbaţi, dar imediat după asta dispăru în camera ei de la etaj.

În camera de zi, Schneider zise următoarele:

— Am intrat în rahat pînă la gît, şi tocmai acum. Cu comenzile stăm extraordinar de bine. Noul motor al lui Adam se vinde ca pîinea caldă, dar netam-nesam vin doi moştenitori necopţi ca să strice totul, pentru că se revoltă coştiinţa-n ei, imbecilii. Însă eu nu pot să mă înfăţişez în faţa personalului întreprinderii şi să-i explic că cel puţin pentru următorii zece ani nu trebuie să mai conteze pe beneficii, pentru că avem de plătit cotele gemenilor. Există cel puţin douăzeci de oameni care în aceşti zece ani vor ieşi la pensie. Ăştia vor dinainte gologanii în mînă.

— Hai să ne liniştim, am zis eu, nu stăm chiar aşa de prost. Ieri, împreună cu Mathilde, i-am făcut o vizită acasă lui Gebhardt care ne-a mărturisit unele lucruri. Iar astăzi am fost la vila din valea Ruhrului unde am întîlnit toată clica. La următoarea şedinţă a comitetului voi raporta totul în detaliu. Trebuia să facem ceva ca sa scoatem odată uzina de sub presiune. Dacă vreţi aşa: era vorba de un caz de legitimă apărare, în interesul modelului, fireşte. Mathilde, de altfel, la Gebhardt ca şi la Wagenfuhr s-a comportat grozav.

Schneider se uita la mine cu ochi mari şi-şi freca degetele de pocneau; Hötger, care înţelesese prea puţin, uitase să-nchidă gura şi se tot trăgea de nas. Cînd te uitai la ei doi îţi venea să rîzi, dar eu n-aveam chef de-aşa ceva. Mă temeam de replica lui Schneider. Aceasta a venit prompt, la foarte mare intensitate ca ton şi mînie.

— În spatele meu şi mînă-n mînă cu fiică-mea! strigă el. Ce-a spus Gebhardt? Ce-a fost la vilă?

Hötger se uita la mine cum se uită un copil la tatăl său cînd aşteaptă o explicaţie; Schneider începu să umble prin cameră, lovindu-şi palmele una de alta.

— Oare să-ţi mulţumesc c-ai abuzat de buna mea credinţă? a spus el. Să te laud c-ai binemeritat de la uzină precum politicienii de la patrie?

— Toate s-au precipitat în aşa măsură că n-am mai putut să vă informez dinainte, am răspuns eu. Ca să fiu sincer: nici n-am vrut să vă informez pentru că i-aţi interzis fiicei dumneavoastră de a se amesteca în treburile firmei. Dar noi am realizat un lucru foarte important: ne cunoaştem acum adversarii. Ştim aproape totul, ceea ce încă nu ştim este de ce l-au atîrnat pe Heinrich Böhmer în turla bisericii. Cine a făcut asta, este clar: năimiţii lui Siebert. Ştim şi cine se află în spatele lui — nu altul decît onorabilul domn Wagenfuhr... Domnule Schneidèr, acum putem să-i convingem pe gemeni că nu se cade să-şi vîndă cotele unui om care s-a dat drept prieten al tatălui lor, dar care în realitate i-a fost cel mai mare duşman şi concurentul cel mai lipsit de scrupule. Am să-i rog să vîndă unei bănci, cu asta o mai scoatem noi la capăt, dar cu un om ca Wagenfuhr, chiar dacă ar fi în minoritate, e greu s-o scoţi la capăt.

Uitîndu-se pe fereastră în grădină, Schneider replică oarecum absent:

— Cum să conduc eu o întreprindere cînd un membru al comitetului face politica firmei aşa de unul singur şi pe deasupra n-o lasă-n pace nici pe fiică-mea.

— Ea nu mă lasă-n pace pe mine, nu eu pe ea, am răspuns eu.

— Fir'ar să fie, nu de o întreprindere de familie avem noi nevoie, destul timp am avut aşa ceva.

Aşezîndu-se lîngă Hötger pe sofa, îşi trecu mîinile pe după gîtul acestuia şi spuse:

— Tu cel puţin eşti un nevinovat şi încă n-ai înţeles totul. Ce-ar fi lumea fără oameni ca tine? Nimic. Ar pieri.

Apoi se întoarse spre mine, şi în timp ce vorbea bătea pe masă cu arătătorul de la mîna dreaptă.

— Deci, cel mai bine ar fi să-mi văd de treabă. Sînt la pămînt nu numai cu nervii, ci şi cu sănătatea. Cînd naşu' mi-a propus modelul lui, am luat în derîdere ideea, mai tîrziu mi-am dat seama că el nu e un nebun, ci întreprinzătorul cu cea mai largă viziune de perspectivă din ţara noastră. N-am putut însă să bănuiesc că în această ţară viziunea de perspectivă e o marfă care nu se caută. Am fost, pur şi simplu, prea naiv.

După o pauză am zis şi eu:

— Dumneavoastră ştiţi la fel de bine ca şi mine că modelul trebuie continuat. Nu de-

geaba v-ați lăsat dumneavoastră cîștigat de ideea lansată de Heinrich Böhmer și numărul de șomeri.

— Păstrează-ți pentru dumneata predicile. Toate astea le știu eu mai bine ca dumneata.

— Și pentru că le știți mai bine, ați vrea acum să renunțați? Cinci sute de oameni au devenit, prin modelul Böhmer, stăpîni în propria lor casă, chiar dacă ei încă n-au priceput în întregime acest lucru — dar fără un gospodar n-o să priceapă nici atît.

— Ești gata, domnule fotograf? întreabă Schneider și rînji batjocoritor.

— De ce vă este teamă de dumneavoastră înșivă?

— Nu, nu de mine. Dar de oamenii din întreprindere mi-este teamă, răspunse Schneider.

NU PLECASERĂ BINE Schneider și Hörger, cînd Christa își făcu apariția, coborînd pe scări cu pisica în brațe. Puse pisica pe jos în bucătărie, în fața castronului cu mîncare, dar pisica nu voia să mănînce, voia să iasă afară; cînd i-am deschis însă ușa de la terasă s-a răzgîndit și s-a vîrît sub calorifer.

Christa își spălă în bucătărie mîinile și începu să pregătească cina. Trîntea cu zgomot vesela încoace și încolo, semn că nu voia să fie deranjată.

Am rămas în camera de zi, așteptînd. N-a trebuit s-aștept însă prea mult, căci Christa se ivi în pragul ușii cu cuțitul de curățat cartofi în mînă.

— Mă simt jignită. Umilită. Am auzit totul, tu și cu Schneider vorbeați atît de tare că se auzea prin toți pereții.

Se postă demonstrativ în fața mea, pufnind zgomotos; în același timp se juca cu cuțitul pe care îl scăpă de cîteva ori din mînă.

— Ce-avem astă-seară la masă? am întrebat eu.

— Nu schimba vorba, răspunse ea. Cum de-i spui tu pe numele mic uneia ca asta — cum ai ajuns tu să-i spui Mathilde și nu domnișoara Schneider, așa cum se cuvine? Și cum îi pronunțai numele... mai aud și acum foarte clar... Ai ceva cu ea? Te-ai încurcat cumva cu individa asta?

Ca să nu fiu nevoit s-o privesc în ochi, m-am ridicat în picioare și m-am dus la fereastră, de unde contemplam grădina părăginită.

— Ce-aș putea să am cu ea? am zis.

— Tocmai asta nu știu. Și dacă ai avea ceva cu ea, n-am spus că numai tu ești de vină. Individa asta e una din alea la care trag toți bărbații, mai ales cei care au început să-ncărunțească. Este exact tipul ăsta de femeie. Cunosc genul, nu-i zi în care la hotel să nu apară cîte-un bunic care și-a uitat vîrsta și demnitatea și îl vezi gudurîndu-se pe lîngă o păpușică de teapa ăsteia. Da' ce zic eu uitat — și le-a pierdut.

— Schneider și cu mine avem acum alte griji decît gelozia ta.

— Dar nu sînt geloasă. Sau am cumva vreun motiv?

— Te rog, Christa...

— Individa asta l-a făcut pe Böhmer să lase un asemenea testament, să-și înșele ne-

vasta și copiii, aproape să-i dezmoștenească. Tot n-ai înțeles asta?

— Heinrich Böhmer e mort, nevasta lui i-a îndeplinit ultima dorință. Mathilde nu are nimic de-a face cu toate astea.

— Mathilde! strigă Christa sărind în picioare, de ce nu domnșioara Schneider? De ce nu-i zici tîrfa, impostoarea...

— Dar tu nici măcar n-o cunoști.

— Tu însă o cunoști, acuma știu, spuse Christa, așezîndu-se din nou. Dacă n-ar fi persoana asta, nici tu și nici Schneider n-ați avea acum grijile pe care le aveți. Așa vă trebuie. Asta e situația. Numai ea v-a adus în starea asta, iar tu ai ceva cu ea, simt eu. Simt că de luni de zile se petrece ceva în spatele meu.

— Vorbești pur și simplu prostii. Între ea și mine nu e nimic, nu a fost și nu va fi nimic.

— Chiar așa? Mă crezi cumva proastă? Heinrich Böhmer l-a lăsat pe Schneider urmașul său în întreprinderea lui, iar pe tine în patul lui — astea sînt faptele. Oarbă ce-am fost! Oarbă!

— A fost cu totul altfel, am răspuns eu. Böhmer m-a recomandat pe mine lui Mathilde pentru cazul în care ar avea nevoie de sprijin — nimic mai mult.

— Ceea ce numești tu sprijin... Sînt convinsă c-ai alergat la ea cu coada în sus și cu limba scoasă.

— Christa, te rog —

— N-am nevoie de justificările tale. Ai făcut totul numai din grijă față de întreprindere, știu... Cît de nobil ești. Dar pe mine

m-ai înșelat într-un mod pentru care pur și simplu îmi lipsesc cuvintele. Am simțit eu că ceva nu e în ordine, dar n-aș fi bănuit că bărbatul meu se distrează cu o tîrfuliță în patul unui mort.

— Acum devii vulgară.

— Zău? Dar tu? Tu ești virtutea întruchipată, cel care se sacrifică furișîndu-se în firmă dintr-un pat, nu-i așa? Din cauza unei tîrfe aparatele tale nu mai sînt decît mostre fără valoare, din cauza unei tîrfe ți-a devenit indiferentă toată comoara pe care ai adunat-o în pivniță. Și asta numai fiindcă în pantaloni s-a sunat deșteptarea...

— Christa, chiar dacă ești nevasta mea, nu ai dreptul să mă jignești în felul acesta.

— Adevărul jignește? Am crezut întotdeauna că adevărul doare.

— Dacă ar fi adevărul. Dar sînt acuzații și bănuieli nemotivate. Aș putea la fel de bine să susțin că am ajuns în toată încurcătura asta fiindcă tu ești fiica tatălui lui Heinrich Böhmer. Fără rudele tale n-am fi ajuns niciodată în această stare.

De cum pronunțasem cuvîntul fiică am știut că n-ar fi trebuit s-o fac. Christa mă privi uluită, apoi se întoarse încet. Dintr-o dată se repezi spre bucătărie, trînti ușa după ea și răsuci cheia în broască.

AR FI TREBUIT SĂ BAT la ușa bucătăriei și să-i cer iertare Christei, dar am părăsit casa cu sufletul răscolit și m-am dus la crîșma popasurilor mele în care nu mai călcasem de săptămîni.

— Cînd am intrat în crîşmă, vreo doisprezece bărbaţi care şedeau la tejghea şi-au întors feţele spre mine şi mă priveau, de parcă aş fi fost o vedetă sau aş fi avut lepră. La capătul cel mai din fund al tejghelei am găsit un taburet liber, unde speram să-mi beau berea, netulburat, singur cu mine însumi. I-am făcut semn birtaşului să-mi dea un pilsen.

La intrarea mea în local, oamenii şi-au întrerupt poveştile. Cînd am început să-mi beau berea, ei încă mă mai pironeau cu privirile; m-am făcut că nu-i observ. Apoi după ce-am lăsat paharul din mînă, i-am luat pe fiecare-n parte şi i-am privit drept în faţă. Unul după altul, au lăsat capul în jos sau au privit în altă direcţie.

Încet-încet şi-au reluat conversaţia. Cei mai mulţi mă cunoşteau, şi eu îi cunoşteam, deşi nu totdeauna după numele de familie. La crîşmă oamenii se adresează unii altora cu prenumele. Aproape toţi îşi aveau orele lor fixe de venit la crîşmă, fie în serii fie în grupuri mici; orele de stat la un pahar de bere depindeau şi de programul de televiziune. În ultimul timp se răriseră rîndurile muşteriilor cu frecvenţă activă. La tejghea erau tot mai multe locuri goale, pentru că şomajul cu creşterea lui înceată dar neîntreruptă îi constrîngea pe mulţi să-şi ia berea de la supermagazin şi s-o bea acasă, că era mai ieftin. Rezultatul acestei preocupări pentru economii era că oamenii pierdeau sentimentul de comunitate pe care li-l dădeau întîlnirile la crîşmă.

Deodată strigă unul:

— Haida-de, domnul fabricant a coborît din nou în mijlocul poporului!

Cel care deschisese gura era Schmidt moartea cartofilor; nu se mai ţinea bine pe picioare. Deşi mă-ncăpăţînam să mă uit la paharul meu, tot le simţeam privirile curioase şi pline de aşteptare. Mă provocau să răspund, dar eu nu voiam. Voiam să mă lase-n pace.

Schmidt-moartea cartofilor nu se-astîmpără.

— Vedeţi, zise el, de cînd a ajuns general, nu mai stă de vorbă cu pifanii. Ascultaţi ce vă spun eu: viaţa este nedreaptă, unul ajunge şomer, altul primeşte în dar o fabrică. Şi asta se cheamă dreptate socială. Hei, Edmund, nu zici nimic?

— Eu vreau să-mi beau berea în linişte şi să nu mă bateţi voi la cap, am răspuns eu.

— Daţi-i pace, a strigat un altul. Acum el are cel puţin un timp de lucru regulamentar şi nu mai trebuie să tot fotografieze femei goale. Eu n-aş face schimb cu el. Mai bine neregulamentar femei goale decît regulamentar femei îmbrăcate.

Au rîs toţi în hohote de comparaţia asta.

Ca să scap de ei, birtaşul începu să discute cu mine, după ce în prealabil mi-a pus pe tejghea al doilea pilsen. Se plînse de absenţa oaspeţilor, înainte de toate de clienţii tradiţionali care, de obicei, mîncau la prînz la el sau chiar şi seara... că numărul meselor servite s-a redus cu cincizeci la sută, iar consumaţia de seară chiar cu două treimi... că nu mai e ceva întîmplător să vezi oaspeţi zăbovind cîte o oră bătută pe muchie în faţa unui pahar pe jumătate gol.

— Dacă lucrurile vor merge şi pe viitor aşa, a continuat el, atunci în curînd închid şandramaua. Dacă ar fi să socotim şi salariul pe oră, eu la tejghea şi soţia mea la bucătărie, practic noi lucrăm degeaba. De fapt, ar trebui să mă declar în stare de faliment.

— De la primele ore ale serii ajunsesem la orele tîrzii ale nopţii. Unul cîte unul, oaspeţii plecau acasă. E adevărat, se mai împrospătaseră rîndurile cu cîţiva nou veniţi, mai ales cu nişte tineri şi tinerele, dar apoi localul s-a cufundat din nou în cenuşiu şi plicitiseală. Pînă la urmă am rămas eu singur. Simţeam cum se lasă berea-n picioare, birtaşul se uita tot mai des şi mai insistent la ceasul de deasupra rafturilor cu pahare.

Am ridicat braţele în semn c-am plecat. Birtaşul strigă după mine:

— Să treci mai des pe-aici, chiar dacă acumai lucrezi la un etaj situat mai sus. La mine berea are tot gustul ăla bun.

Cei o sută de metri pe deal în sus mi-au căzut greu. Chiar dacă nu mă clătinam şi continuam să merg drept, simţeam că mi se-nvîrte capul. Am descuiat fără zgomot uşa casei şi după ce am intrat, am încuiat-o tot fără zgomot; cînd cu un bobîrnac dat unde trebuie am aprins lumina-n vestibul şi am început să mă uit după ceva de care să mă sprijin, mi s-a părut că e cineva înăuntru. Cîteva secunde mi s-a tăiat respiraţia, dar nu era nimeni. În camera de zi erau toate la locul lor, Christa nu s-ar fi dus niciodată la culcare, dacă fie şi numai un singur scaun sau fotoliu n-ar fi fost la locul lui. Şi bucătăria era pusă-n

ordine. Nimic nu arăta că aici cineva pregătise o masă de seară care n-a mai avut loc.

Şi totuşi; ceva se schimbase, ceva mă neliniştea. Să fiu oare chiar aşa de băut ca să văd ceva ca-n celebrele poveşti cu strigoi şi stafii? Îmi venea o sfîrşeală de la stomac. M-am aşezat pe un scaun şi am încercat să-mi limpezesc gîndurile, şedeam foarte ţeapăn pe scaun şi pîndeam cu auzul şi totuşi nu sesizam nimic neobişnuit. Toate erau la locul pe care îl aveau de ani de zile. M-am ridicat în picioare şi cu cîteva bobîrnace am stins toate becurile. Un bec palid rămăsese conectat, în pivniţă ardea lumina.

Noi deseori uitam să stingem lumina în pivniţă. Nu rareori ardea toată noaptea, nici asta nu era ceva neobişnuit. M-am lipit de balustradă şi m-am uitat pe scări în jos: pe o treaptă se afla toporul care de obicei e agăţat cu o curea de piele în garaj, lumina venea din laborator, uşa era pe jumătate deschisă. Am coborît scările am luat toporul şi am deschis larg uşa.

Priveliştea era îngrozitoare.

Laboratorul, atelierul meu era în întregime distrus, aparatele de fotografiat zăceau pe duşumea, tot ceea ce-mi procurasem cu sprijinul financiar al Christei şi completasem an de an, tot ceea ce era de neînlocuit pentru cineva care trebuie să-şi cîştige pîinea cu ajutorul acestor lucruri, totul era distrus, turtit, ciopîrţit, făcut ţăndări, călcat în picioare. Ca în transă mi-am ridicat „Laika" de jos; nici cel mai bun specialist nu mai putea s-o dreagă.

M-am rezemat de tocul uşii şi, neputincios în a le stăpîni, mă podidiră lacrimile. Un

dement își făcuse de cap aici. Dar cine? Nimeni, și nici Christa, n-ar fi putut să doarmă așa de adînc, încît să nu se fi trezit de vacarmul acestei fapte nebunești. Într-o străfulgerare de gînd mi-a apărut Siebert, de la oamenii lui te puteai aștepta la orice. Voia să-mi dea o lecție? Dar un asemenea act de distrugere nu s-ar fi consumat silențios și nu în cîteva secunde. Christa ar fi trebuit să audă. Oare nu era acasă?

Umblam prin atelier și tîram după mine toporul, cu vîrful pantofilor dădeam la o parte cioburi de sticlă și țăndări de instrumentar, și cînd ceva îmi scîrțîia pe sub tălpi, tresăream de durere. Apoi am ridicat toporul deasupra capului și l-am înfipt cu toată puterea într-un scăunel de lemn cu trei picioare. Izbitura care a despicat în două suprafața de ședere era pentru mine o eliberare și o mîntuire. La crîșmă mi se adresaseră cu „domnule director": corect, ce nevoie are un director de laborator foto, de aparate și de toate flecuștețele tehnice? M-am urcat în camera de zi și am ridicat jaluzelele de la ușa de la terasă; pisica s-a înființat pe dată. Am ieșit afară, noaptea era întunecoasă, era rece, era o umezeală pătrunzătoare. M-am întors în camera de zi, am lăsat jaluzelele și am dat pisicii de mîncare în bucătărie. Mă trezisem și mă simțeam nenorocit. Am urcat la etajul întîi; cînd am vrut să deschid ușa de la dormitor, am constatat că e încuiată pe dinăuntru.

Am priceput imediat. Nu pătrunsese nici un străin în casă, făptașul se încuiase în dormitorul meu: propria mea soție.

Am coborît din nou în camera de zi și m-am așezat într-un fotoliu; pisica mi-a sărit imediat în brațe ca să-i mîngîi blana. Ce-avea să urmeze acum? Poate că mîine dimineață, la micul dejun, Christa o să vină și-o să spună: Regret, cumpărăm un instrumentar nou. Sau: Bucură-te totuși, nimic din toate astea nu-ți mai este de trebuință. Sau; Perioada în care ai fost fotograf a fost totuși numai o perioadă de trecere, acum cel puțin nu vei mai fi ispitit să pui mîna pe vreun aparat foto.

Nu m-am mișcat ca să nu deranjez pisica; aceasta se lungise la picioarele mele, adormise și visa, pentru că-i tresăreau lăbuțele.

— Să-mi împachetez lucrurile și să părăsesc casa? Dar unde să mă duc? Aceasta era și casa mea.

Ceva mai tîrziu am adormit în fotoliu.

Dimineața m-au trezit pașii Christei pe scări. Era gata îmbrăcată, pe braț purta un pardesiu. N-a ridicat jaluzelele; am auzit-o cum răzuie în bucătărie mîncarea de pe o cratiță ca să-i umple pisicii castronul. Pînă să-mi calc pe inimă și să-i adresez un cuvînt, ea părăsise deja casa.

— ZIERER L-A SUNAT PE TATA, tata pe mine. Mi-am dat o întîlnire cu Zierer: astă seară la ora nouăsprezece la popasul „La Cerbul". Te iau și pe tine, dacă ești singur.

— Sînt singur, dar —

— N-ai teamă, totul se face cu acordul tatălui meu — e de acord și cu faptul ca tu să

mă însoțești. La ora optsprezece sînt la tine, zise Mathilde.

Am pus receptorul în furcă. Nu știam ce să fac. Să fac ordine în pivniță? Să arunc la pubela de gunoi o mică avere? Nu voiam să las pivnița așa cum este. Christa trebuia s-o aibă înaintea ochilor cînd va veni acasă. Mie îmi devenise clar că pierderea instrumentarului meu mă durea mai puțin decît fapta în sine.

Luai ziarul și citii ceea ce nu citisem niciodată în viața mea: paginile cu vînzări și cumpărări de locuințe. Cu asta mi-au trecut primele ore ale dimineții. N-am găsit nimic care să corespundă dorințelor mele — mai exact: n-am studiat cu seriozitate anunțurile.

Un timp m-am gîndit să-i propun Christei să vindem casa și să împărțim cîștigul. Dar cine mai cumpără o casă într-o vreme cînd numai în suburbia noastră stau goale zeci de locuințe, pentru că oamenii nu pot plăti chiriile mari și cînd locuințele proprietate personală se oferă la jumătate preț din valoarea lor reală.

M-am dus încă o dată în pivniță și am contemplat dezastrul: nu mă mai afecta. Am luat în brațe pisicuța care mă urmase și am mîngîiat-o; mi-a mulțumit c-un sfîr-sfîr sonor.

Apoi m-am dus să mă plimb. Dar din cauza timpului umed și rece mi-a pierit în curînd cheful și mi-am zis că și-așa va trebui să uit toate cîte sînt pe-aici: crîșma cu birtașul vesel, tînăra doamnă simpatică de la casa de economii, vînzătoarea de la brutărie, voioasă și mereu pusă pe șotii, stăpîna florăriei care-mi dădea totdeauna sugestii pentru grădină, ursuzul și blajinul funcționar de la ghișeul

poștei, doamna de la magazinul de ziare cu fetița ei de trei ani pe care o diviniza cu atît mai mult cu cît îi răsturna rafturile mai des văzînd în acest talmeș-balmeș un semn că copilul a crescut. Firește, trebuie să-mi uit și vecinii care fuseseră mereu gata să dea o mînă de ajutor, și grădina pentru care de-a lungul anilor transpirasem atîta. De uitat trebuia să uit și pisica noastră, cu blîndețea și moliciunea ei.

La ora șase așteptam în fața ușii. Mathilde a fost punctuală. În timp ce treceam prin oraș, am întrebat-o:

— Ce vrea Zierer de la tine?

— O să aflăm, a răspuns ea.

La „Cerbul", o veche casă țărănească, renovată cu gust, am găsit imediat un colț liniștit. În salonul compartimentat în nișe erau doar cîțiva oaspeți; Zierer apăru cu puțin înainte de șapte. A fost în mod evident surprins de prezența mea. Se învîrti încoace și încolo, fără să se așeze, pînă cînd Mathilde își pierdu răbdarea și-i arătă un scaun.

— Domnul Wolff a venit și dînsul aici, la dorința mea, a zis ea. Firma Siebert lucrează prea discret ca să nu ne simțim obligați a fi cu ochii în patru.

Zierer se așeză în sfîrșit și se adînci în lectura meniului pe care i-l pasase Mathilde.

— Începi dumneata, a zis ea, sînt numai urechi.

— Chiar așa?

— Eu ce să fac: să plîng sau să dansez în timp ce vorbești dumneata.

Zierer își împreună mîinile la nivelul feței pînă ce atinse cu vîrfurile degetelor vîrful

nasului; apoi își puse mîinile la stînga și la dreapta farfuriei lui și zise suflînd greu:

— O să scurtez povestea.

— Ia-o încet, a răspuns Mathilde.

— Dumneavoastră știți, firește, continuă Zierer, că firma mea este firma lui Wagenfuhr și că eu nu sînt decît omul lui de paie. Mai exact spus: Despre afacerile pe care eu le perfectez pentru Wagenfuhr, centrala lui de la Cleveland n-a avut pînă acum nici o cunoștință. Acum s-a aflat despre treaba asta. Acum trei zile a sosit la Düsseldorf un oarecare Mister Brighton, care de altfel dumnealui nu știe o boabă nemțește.

— Dumneata ceri prea mult de la un american, a zis Mathilde.

— A venit, așadar, să-l înlocuiască pe Wagenfuhr, pentru că s-a observat că acesta a mai băgat cîte ceva și în buzunarul propriu. Acum s-au descotorosit de el.

Ospătarul servi masa. Zierer se aruncă asupra mîncării cu o foame de lup, în timp ce Mathilde doar își adulmeca farfuria, strîmba din nas și rar ducea lingura la gură.

— Ce-are a face acest Mister Brighton cu mine sau cu firma Böhmer? întrebă ea.

— Nimic — sau poate totuși foarte mult, răspunse Zierer.

— Ascultă, domnule, am zis eu, dumneata ți-ai dat întîlnire aici cu doamna Schneider, doamna Schneider m-a rugat să vin și eu: n-ar fi fost mai simplu să vă întîlniți imediat în Hannöversche Strasse, la domnul Schneider? Deci ce vrei dumneata în realitate?

Mă gîndeam că pot să vă dau o informație care pentru dînsa ar fi destul de importantă ca să negocieze.

— Ce ceri dumneata pentru această informație? a întrebat Mathilde.

— Dar eu nu vreau să vă vînd nimic, domnișoară Schneider. Eu voiam —

— Ai vorbit de negocieri, domnule Zierer. Ce vrei dumneata? Bani?

— Dar ce gîndești dumneata despre mine?

— Nimic măgulitor, dacă vrei să știi exact. Și cu aceasta să trecem la subiect.

— Eu credeam...

— Întîi informația.

— Fiii lui Böhmer vor să-și vîndă cotele domnului Wagenfuhr, zise Zierer. Asta o știu chiar de la Wagenfuhr. Amîndoi au fost acum o săptămînă la Düsseldorf la el la birou.

— Totuși dumneata ai spus mai devreme că Wagenfuhr a fost înlocuit, a răspuns Mathilde surprinsă.

— Da. Wagenfuhr nu mai vrea să cumpere pentru Worldelectric, vrea pentru el însuși.

— Și de unde are banii? am întrebat eu.

— În zece ani de cînd conduce filiala de la Düsseldorf a lui Worldelectric și-a aranjat el sacii-n căruță — inclusiv cu afaceri pe de margine, ca de pildă cu firma mea.

— Dacă cumpără, el tot rămîne în minoritate, am zis eu. Decizia se ia de către comitet, și sub conducerea domnului Schneider.

— Așa arată la prima vedere. Dar mai tîrziu, Wagenfuhr cu cele patruzeci de procente nu mai poate fi exclus de la toate deciziile. O să stea la masa dumneavoastră și n-o să aveți zile senine cu el. Este, ce-i drept, în minoritate,

dar are ceva la mînă cu care poate amenința comitetul: îmi cumpărați cota parte sau —

— Sau? am întrebat eu, de data asta însă neliniştit.

— Totuşi asta ar fi o problemă a comitetului, nu a mea, a zis Mathilde. Aşadar, ce vrei dumneata de la mine? Pe scaunul de-aici sînt eu, nu comitetul.

— Vînzarea către domnul Wagenfuhr numai dumneata o poți împiedica, a răspuns Zierer.

— Eu? a întrebat Mathilde. Şi cum mă rog?

— Fiii lui Böhmer cunosc, fără îndoială, scrisoarea lui Gebhardt către personalul întreprinderii. Dumneata, acum — şi asta numai dumneata poți s-o faci — trebuie să mergi la ei şi să-i ameninți că, dacă vînd lui Wagenfuhr, dumneata ai să dezvălui în fața opiniei publice amănunte delicate despre tatăl lor. Dumneata trebuie, de asemenea să le explici fiilor că Wagenfuhr, indirect, este vinovat de moartea tatălui lor. Domnişoară Schneider, în definitiv, dumneata ai fost obiectul litigios care l-a făcut pe Heinrich Böhmer să-şi piardă stăpînirea de sine: numai de aceea s-a împiedicat căzînd atît de rău încît a murit pe loc. Pentru că Wagenfuhr, şi nu altul, a fost acela care i-a spus în față lui Heinrich Böhmer că cea de care abuzează sexual nu este numai o minoră ci şi una care depinde de el. Toate astea trebuie să le explici fiilor. Poate că atunci, avînd în vedere că se tem de scandal, se vor distanța de ideea de a vinde lui Wagenfuhr.

Zierer vorbea pe un ton profesional, de parcă ar fi făcut o ofertă serioasă unui partener de afaceri. În timp ce vorbea îşi înghițea tacticos şi gurmand brînza pe care o comandase ca desert. O tăia în cubulețe pe care le străpungea cu cuțitul, le arunca în gură şi le mesteca bine de tot.

Mathilde privea la fața de masă. Eu o vedeam cum se frămîntă. Apoi pocni în masă cu încheieturile degetelor de la mîna dreaptă strînse pumn.

— Ştii dumneata, a zis ea, în ultimele luni mi s-au întîmplat prea multe ca la ora actuală să mă mai mire ceva. Dimpotrivă, dacă dumneata ai afirma chiar acum că faci asta numai de hatîrul tatălui meu şi al fabricii, te-aş crede pe cuvînt şi aş începe să jubilez din cel mai pur sentiment al datoriei... Spune ce-ai pe suflet; ce contraserviciu ceri dumneata?

— Să nu vorbim de contraserviciu, a zis Zierer. Dar poate că tatăl dumitale are vreun post pentru mine, ceva potrivit cu calificarea mea. El are nevoie, de exemplu, de un procurist destoinic.

— Mă-ndoiesc de asta, am zis eu.

— Cît ceri dumneata, dacă în fabrică nu ți se găseşte nici un post? a întrebat Mathilde.

— Te gîndeşti la bani?

— Exact.

— Dacă pe dumneata, după cum spui, nu te mai surprinde nimic, a replicat Zierer, apoi probabil o să te surprindă totuşi faptul că nu vreau nimic. Dacă nu se găseşte un post, atunci absolut nimic.

— Asta chiar că mă surprinde, a zis Mathilde.

Zierer făcu o mutră mulțumită şi se strădui să capteze bunăvoința Mathildei, făcîndu-i tot

timpul semne cu capul și aruncîndu-i priviri admirative.

— Dar cum, continuă ea, să-ți urmez sfatul infam și să-l discretez în fața fiilor lui pe cel care mi-a fost tovarăș de viață ani de zile? Mă-ndoiesc c-aș avea vreun succes pe calea asta. Dar pentru că formăm un grup așa de armonios în jurul acestei mese, mă interesează încă ceva: Dumneata cunoști afacerile dubioase ale domnului Wagenfuhr și pe cele și mai dubioase ale unui domn Siebert și mai știi cît e de implicat Wagenfuhr în aceste afaceri, de ce nu te-ai dus, așadar niciodată la poliție? Aș fi fost scutită eu și domnul Wolff de multe drumuri.

— Eu am fost mai înainte procurist la Worldelectric și asta are urmări și azi. Vreau să spun că există întîmplări despre care nu poți vorbi fără să te acuzi pe tine însuți.

— Înțeleg, am zis eu. Wagenfuhr te are la mînă și, dacă vrea, poate să te țină agățat mult și bine.

— Cam așa.

— Mai mult n-am vrut să știu, a zis Mathilde. Hai Wolffchen, să mergem. Plătește dumneata, te rog, domnule Zierer, dumneata ne-ai chemat. Poate că într-o zi tot o să iasă un gentleman din dumneata.

LA ÎNTOARCERE MATHILDE spuse disprețuitor:

— Informații contra unui post. Zierer nu vrea să fie portar, ci procurist, urmaș al lui Gebhardt.

— Omul vrea să-și salveze pielea, asta-i tot, am răspuns eu. Cine știe ce-a făcut el pe la Worldelectric. În orice caz, Wagenfuhr îl are la mînă. E și asta o posibilitate: Să nu-l denunți pe escroc, ci să-l pui să lucreze pentru tine. Și Zierer ne-a informat, numai ca să scape el de Wagenfuhr.

— Crezi tu că eu n-am priceput? Propunerea lui de a face presiune asupra gemenilor nu e rea, chiar dacă e nemaipomenit de josnică.

Ceva mai tîrziu am zis:

— Nu numai Zierer te poate surprinde ci și eu. Am nevoie de o locuință, Mathilde.

— Te muți! a răspuns ea pe un ton, ca și cînd știa de mult despre ce e vorba. Sau nevastă-ta ți-a dat papucii?

— Mă mut.

— Deci te-a dat afară.

Apoi a rîs. Rîsul ei m-a deranjat; mai bine coboram acum și rămîneam singur. Cu voioșie, aproape amuzată, mi-a zis:

— Wölffchen, îți fac o ofertă. Poți să te muți la mine, iar eu, pînă găsești tu ceva convenabil, mă-nghesui la tata.

— Ca să nu fie nici o neînțelegere între noi: eu nu vreau să mă mut din casa mea, am răspuns eu. Vreau să lipsesc numai cîteva zile, poate chiar săptămîni.

— Ați avut vreun diferend? A fost ceva mai mult decît o ceartă între soț și soție?

— Mi-a distrus pivnița, a sfărîmat totul cu un topor, aparatele, întreaga instalație, absolut totul. Și asta numai pentru că într-o convorbire cu tatăl tău te-am numit Mathilde.

— Proastă nu e nevasta ta, a răspuns Mathilde. Știe că o înșeli, deși tu în reali-

tate n-ai înşelat-o niciodată. I-ai ascuns însă prea multă vreme faptul că mă cunoşti pe mine, şi asta e mai rău decît dacă te-ai fi culcat cu o altă femeie. Ea ştie de asemenea că eu sînt aceea care am alungat-o din sufletul tău. O femeie simte treaba asta, nu trebuie să-i explici.

— Da, te iubesc, acum ştie şi nevastă-mea.

— Mai bine-ţi ţineai gura, a răspuns Mathilde. Mi-eşti simpatic, dar cît priveşte iubirea : ea aparţine unui mort. Hai, nu fi trist. Te las în faţa casei tale, să-ţi plîngi din partea mea aparatele din pivniţă. Poţi să te muţi în locuinţa mea. Oferta rămîne în picioare.

ACEASTA ERA CHRISTA CU ADEVĂRAT, poza ei : şedea în faţa mea în camera de zi şi-şi freca mîinile între genunchi, îşi freca genunchii de mîinile împreunate şi privea pe lîngă mine spre terasă.

— Deci pleci definitiv?

— Ştii de ce, şi acum n-are sens să vorbim încă o dată despre asta. Totul s-a spus demult. Aşa că să nu devenim sentimentali.

— Sentimentală ? Eu ? Sînt numai uimită de uşurinţa cu care poţi să tragi cu buretele peste anii pe care i-am trăit împreună.

— Dacă-mi vine uşor să trag cu buretele peste ei, asta se datorează numai faptului că tu te-ai ajutat de-o toporişcă... Dar să lăsăm asta. Este limpede că din cauza ta eu am nimerit într-un bucluc pe care nici unul din noi n-avea cum să-l prevadă şi pe care nici unul

din noi nu l-a vrut. Acum, la drept vorbind, eu sînt tare bucuros că ai pus mîna pe toporişcă. Mi-ai arătat unde e cu-adevărat locul meu, la fabrică... Casa noastră îţi aparţine ţie, dacă vrei. Eu sînt gata s-o trec imediat pe numele tău.

— Pe numele meu, da. Asta ar simplifica lucrurile, ţi-aş fi foarte recunoscătoare pentru asta... Dar unde o să locuieşti ?

— O să-mi caut o locuinţă. N-o să fie greu, în Dortmund sînt destule locuinţe goale. Provizoriu o să mă mut la Mathilde — asta numai ca o soluţie de moment. Mathilde o să locuiască la taică-su.

— Chiar dacă locuieşte la taică-su, asta nu schimbă cu nimic situaţia. Te-ai gîndit mereu la ea, tot timpul te gîndeşti la ea. Bărbaţii la vîrsta ta sînt nesătui şi laşi. Pur şi simplu, nu vor să recunoască faţă de ei înşişi că fetele tinere nu mai sînt de nasul lor. Şi fetele vor numai de probă să vadă cum e cu un bărbat matur. Preferabil, la sfîrşit de săptămînă. Ei nu se gîndesc mai departe. O femeie, dimpotrivă, ştie precis din ce moment devine bătrînă şi din ce moment este prea bătrînă ca să-şi mai permită o scurtă aventură. Un bărbat nu ştie niciodată acest lucru. Nici nu vrea să ştie, de aceea devine ridicol. Un bărbat şi-n coşciug se crede irezistibil.

Christa se ridică în picioare, ca şi cînd ar fi vrut să-şi ia la revedere de la un vizitator care a uitat să mai plece. Eu am mai zăbovit. Poate că aşteptam o minune tîrzie, poate că speram ca ea să-mi propună ca în ciuda celor întîmplate să mai încercăm o dată s-o luăm de la capăt. Dar ea îmi contrapunea o atitudine de

respingere și grabă, de parcă voia să spună: Pleacă o dată. Christa își rămase credincioasă sieși: era rănită. Nu exista nici o scuză, nici o justificare și de aceea nici vreo posibilitate de împăcare.

În antreu i-am zis:

— Aici sînt cheile mele. Am să te sun ca să stabilim o zi cînd să-mi iau lucrurile.

— Nu-i nevoie, a zis ea. Am să ți le trimit bine ambalate prin biroul de expediții la adresa acestei cucoane, la care locuiești acum. În felul acesta economisim timp și muncă. Ești prea nepriceput la împachetat și prea îți lipsește răbdarea. Notează-mi te rog, adresa acestei cucoane.

— Am scris într-un bloc care se afla lîngă telefon. Pisica trăgea cu ghearele de tocul ușii de la terasă; vedeam și auzeam ce se-ntîmplă acolo, dar Christa spuse doar atît:

— O pisică este o pisică, un om este un om. Am să-i dau drumul înăuntru după ce pleci tu.

Apoi închise ușa-n urma mea cu-o smucitură puternică. Nici măcar nu mai eram sigur dacă o să mă mai primească vreodată în casă, fie și ca musafir. Deodată, în timp ce-mi descuiam mașina, am văzut din nou scena din tramvai cu portocalele ce se rostogoleau pe jos; le-am adunat și le-am îndesat din nou într-o pungă de plastic care aparținea unei tinere frumoase care privea cam jenată.

Fără s-o mai văd, știam că Christa stă la fereastra bucătăriei și mă observă. Speram ca pisica să mai treacă o dată prin grădină și să vină la mine în stradă, dar n-a mai venit. Christa, se vede treaba, îi dăduse drumul înăuntru, îndată ce-am ieșit eu din casă. Simțeam nevoia să-mi iau rămas bun cu o strîngere de mînă de la vecini, dar am renunțat. Christa o să le spună adevărul cu picăturica, și auzeam, de pe-acum cuvintele lor consolatoare: Soțul dumitale a ajuns acum un om important, nu-i mai convine să aibă drept nevastă o bucătăreasă.

Fără a mai sta pe gînduri, am plecat. În fața bisericii am oprit. La început a fost un om care atîrna spînzurat în turlă; el și-a găsit demult odihna sufletului. Cei rămași după el își băteau capul cu o moștenire la care nu se așteptaseră.

ÎNAINTE DE ȘEDINȚA obișnuită a comitetului l-am informat pe Schneider despre schimbările intervenite în situația mea personală; expresia lui ușor ironică arăta că știe deja totul. La urma urmei, Mathilde n-ar fi putut să se mute așa dintr-o dată și fără vreo explicație din locuința ei luxoasă într-o cameră din casa lui la care cu săptămîni în urmă ar fi privit de sus.

Apoi am făcut o scurtă expunere despre întîlnirea cu Zierer, am trecut însă sub tăcere cele propuse de acesta pentru a-i împiedica pe gemeni să-și vîndă cotele lui Wagenfuhr. Cu scepticismul lui sănătos, pe care i-l imprimase contactul îndelungat cu oamenii întreprinderii, Schneider a simțit că ascund ceva; cu toate acestea, la început n-a pus nici o întrebare și nici atunci cînd mi-am repetat expunerea în fața comitetului. El a spus numai atît:

— Cam sărăcăcioase, chiar aşa de grozave nu sînt informaţiile lui Zierer. Singura întrebare care mi-o pun este de ce n-a venit el cu aceasta imediat la mine.

Hötger dădu din cap, Adam... Parcă-l uitase dumnezeu desenînd pe o foaie de hîrtie; nici măcar nu eram sigur dacă a ascultat.

— Cu toate acestea, mulţumesc, domnule Wolff, continuă Schneider. Acum trebuie să ne gîndim serios cum să te înhămăm bine la carul întreprinderii. Pe Gebhardt nu poţi să-l înlocuieşti, pentru că îţi lipseşte experienţa, în activitatea comercială lucrurile mici şi aparent neînsemnate sînt cele care se cer stăpînite. Pe de altă parte, situaţia dumitale precară nu poate continua mult, noi sîntem o unitate de producţie şi nu o societate de binefacere. De aceea propun ca dumneata să preiei sectorul publicitate la intern şi extern. Dumneata eşti un om plin de idei, servirea clienţilor pare să nu fie o problemă pentru dumneata, te rog să cauţi să găseşti şi alţi clienţi. Ai fi de acord cu aceasta?

Hötger şi Adam îmi făcură semne încurajatoare, deşi Adam nu-şi întrerupsese mîzgălelile. Avea o mutră atît de încordată de parcă era pe urmele unei probleme tehnice.

După ce am bifat, toate punctele de pe ordinea de zi, Hötger bătu în masă cu arătătorul îndoit de la mîna dreaptă şi rugă să se facă linişte că are ceva de spus. Noi ne uitam cam uluiţi la el, pentru că de cele mai multe ori trebuia să-l împingi de la spate ca să deschidă şi el gura.

— Colegul Schneider ne impune, a zis el, să facem ore suplimentare: zece pe lună timp de

un trimestru, deocamdată. Comitetul şi-a dat acordul, consiliul de întreprindere şi-a dat acordul, amîndouă de teamă ca nu cumva să nu ne onorăm obligaţiile la livrări.

— Ce vrei să spui cu asta? a întrebat Schneider.

— Vreau să spun că situaţia este încurcată. Sindicatul luptă pentru săptămîna de treizeci şi cinci de ore, pentru asta iese-n stradă, se fac greve pentru asta — şi noi ce facem? Noi lucrăm mai multe ore decît ne e permis potrivit contractului tarifar. Eu nu văd rostul acestor ore suplimentare.

— Ba eu văd, a răspuns Schneider, şi e simplu: dacă rămînem în urmă cu livrările, asta poate să însemne pierderea unor clienţi.

— Oamenii sînt nemulţumiţi. Cînd merg prin întreprindere, se uită cu nişte ochi la mine... Vreau să spun că nemulţumirea printre oameni poate să însemne un rău mai mare decît nenorocirea obligaţiilor la livrări.

— Ce propui tu? Ce propuneţi voi?

Schneiderîi privi pe rînd, dar în aşa fel încît nu era greu să ghiceşti că părerea noastră nu-l interesează din cale-afară. Pentru el, pe primul plan era bunul mers al întreprinderii, şi el mai ştia că în momentul de faţă pentru orele suplimentare nu există nici o alternativă.

— Ca să încheiem discuţia, a zis el, comitetul a hotărît asupra orelor suplimentare, consiliul de întreprindere şi-a dat acordul, deşi scrîşnind din dinţi. Nu putem să revenim în fiecare săptămînă asupra hotărîrilor noastre, oamenii trebuie să ştie care-i situaţia.

— Aşa-i, zise Adam. Hotărîrea noastră a fost corectă, dar obiecţia lui Hötger este tot atît de corectă. De aceea, propun un compromis: consiliul de întreprindere ţine personalul în priză în următoarele trei luni, apoi renegociem.

— Am putea de exemplu să angajăm oameni noi, zise Hötger.

— Şi ce facem dacă nu sînt comenzi? întrebă Schneider. Concediem?

— Tocmai aceasta-i problema, a replicat Adam.

După ce s-a terminat şedinţa, cînd am intrat cu Adam şi Hötger în anticameră, secretara lui Schneider mi-a vîrît în mînă un bileţel.

— Sînteţi rugat să daţi un telefon la acest număr, a zis ea. Să vă dau legătura?

— Vă rog, am răspuns eu.

La aparat era Sascha. Nu mai sunase pînă acum la întreprindere şi cu atît mai puţin în timpul unei şedinţe de comitet.

— Domnule Wolff, zise el, aţi putea să veniţi chiar astăzi în oraş la noi acasă? E şi fratele meu, e şi el aici. Avem de discutat o problemă urgentă cu dumneavoastră. E posibil? Poate astă seară la ora opt?

I-am spus că sînt de acord şi-am pus receptorul la loc.

Schneider mă observase din biroul lui; în timp ce puneam receptorul la loc, a venit şi el în anticameră.

— Arăţi cam tulburat, a zis el. E vorba de niscaiva probleme particulare?

— Nu. Era Sascha Böhmer.

— Ia te uită. Domnul e în ţară.

— Ambii domni. Mă roagă să mă duc diseară la ei acasă în oraş. Cică au ceva urgent de discutat cu mine.

— Ce-i neobişnuit în treaba asta? Dumneata eşti împuternicit de amîndoi să le reprezinţi interesele.

— E de presupus că între timp au vorbit la telefon cu soţia mea. Nu cred că le-a spus despre mine lucruri prea măgulitoare.

— Cu toate astea, se înţelege de la sine că trebuie să te duci. Să-mi dai de ştire imediat ce te întorci, oricît de tîrziu ar fi.

— Aşa am să fac. Şi dacă sînteţi de acord, am s-o rog pe fiica dumneavoastră să mă însoţească.

Schneider a clipit numai, ca şi cînd prevăzuse rugămintea mea, şi mi-arătă telefonul.

— Sun-o. Trebuie să fie acasă.

În timpul acesta n-a făcut nici măcar încercarea să simuleze că nu vrea să audă ce vorbesc. Dimpotrivă, s-a aşezat pe marginea biroului şi a aşteptat pînă am format numărul Mathildei.

— Mi-am dat întîlnire cu gemenii acasă la ei în oraş, la opt, am zis eu cît mai candid cu putinţă, şi aş vrea să vii şi tu. Eu sun de la întreprindere, tatăl tău e lîngă mine şi n-are nimic de obiectat... Tu ştii, de ce ţin să fii cu mine.

— Natural. Unde ne întîlnim? Cel mai bine e să vin să te iau.

Schneider mă privea amuzat, în timp ce puneam receptorul la loc şi nu ştiam ce să-i spun. M-a supărat observaţia lui:

— Sînt uimit de fiecare dată cînd văd cum bărbaţi la vîrsta dumitale pot fi puşi în încurcătură, de asemenea socotesc că nu e o

idee bună s-o iei şi pe fiica mea, dar cred că ai motivele dumitale, şi fiica mea cunoaşte aceste motive. Nu-mi povesti nimic acum, să-mi povesteşti totul cînd vei fi depăşit acest moment. Sper numai că n-ai să sfărîmi şi puţinul porţelan care a mai rămas.

În drum spre casă unde, de fapt, nu era acasă la mine, mi-am cumpărat cămăşi şi lenjerie de corp. Christa încă nu-mi trimisese lucrurile, şi eu eram prea mîndru să-i dau telefon în problema asta. Uneori aveam chiar bănuiala că ea nu face nici o mişcare tocmai ca să mă pedepsească, să mă facă să-i simt răzbunarea.

MATHILDE A SUNAT la şapte jumătate. N-a venit însă sus, a spus prin interfon că mă aşteaptă în faţa casei.

Nu m-am aşezat bine în automobil că a şi început să turuie, fără să ia seama în ce stare mă aflam eu. De cînd mă sunase Sascha, aveam un rău la stomac; n-am fost în stare să bag în gură nici măcar o îmbucătură, deşi frigiderul era plin.

— Trebuie să-ţi povestesc ceva, Wölffchen, pentru că e tare nostim — ba nu, e trist: alaltăieri, pe Kleppingstrasse am dat nas în nas cu mama. Uite aşa, n-am mai putut s-o ocolesc. Insul în uniformă alături de care mergea aşa de ţanţoş, se holba ca un prost. Individul se uita la mine de parcă eram a opta minune a lumii, mai-mai să-i cadă ochii din cap. Da, cu hi-hi şi ha-ha, mama iar a cucerit o uniformă, nu se lasă ea. Şi ştii ce mi-a zis? Dar ce surpriză, dragă doamnă vecină, a exclamat ea radiind de bucurie, păi nu ne-am mai văzut de-o veşnicie! Ce întîmplare! am replicat eu, pentru că mi-am dat seama imediat că nu voia să ştie şi uniforma că ea are o fiică aşa de mare. M-a tratat, fără nici o problemă de conştiinţă, ca pe-o străină, lucru pentru care în momentul acela i-am fost chiar recunoscătoare. E prietenul meu, a zis şi şi-a ridicat ochii spre uniformă ca spre un dar al lui dumnezeu. Felicitări... a fost singurul meu răspuns. Omul era o namilă de cel puţin unu şi nouăzeci.

— Şi apoi? am întrebat eu nu din cale afară de preocupat de treaba asta.

— Nici un apoi. Ne-am zis la revedere şi ne-am exprimat regretul că nu mai sîntem vecine pentru că totuşi ani de zile cît a durat vecinătatea asta nu s-a auzit o vorbă rea nici dintr-o parte nici din cealaltă. Ceva însă nu m-am putut împiedica să nu fac: I-am transmis salutări cordiale bărbatului ei. Dar mama a făcut numai un semn cu capul şi a zîmbit. Era frumoasă, era îmbrăcată cu gust, a rămas una din acelea după care bărbaţii întorc capul pe stradă... la spune, ştii ce vor gemenii de la tine?

— Aflăm îndată, am răspuns eu. Dac-o să vîndă, n-o să mai aibă nevoie de serviciile mele.

Sascha ne-a deschis uşa. A ridicat mirat din sprîncene cînd a observat-o pe Mathilde în spatele meu.

— Bună seara, domnule Böhmer, am zis eu. Aduc un musafir cu mine: Dînsa e Mathilde Schneider.

Nu mi-amintesc să fi văzut vreodată în viața mea o figură într-atat de neîncrezătoare. Sascha rămase în ușă ca un buștean, deși făcu, automat, un gest de „poftiți înăuntru" continua să ne bareze drumul. În cele din urmă se dădu la o parte și ne lăsă să intăm. În salonul mare ne aștepta Lars. Și el făcu ochii mari cînd o văzu pe Mathilde.

— Nu știu, poate ar fi trebuit să vă previn din timp că nu vin singur, am zis eu. Dar totul s-a petrecut așa de repede, chiar și invitația pe care mi-ați făcut-o a venit absolut pe nepusă masă.

Pentru că rămăsesem unul în fața celuilalt ca niște stane de piatră și nimeni nu ne îndemna să luăm loc, am pus o întrebare cam nedelicată:

— Nu vreți să ne oferiți un loc? Sau chestiunea este așa de serioasă încît sîntem nevoiți să vorbim stînd în picioare?

În timpul acesta, Mathilde nu sejenă să cerceteze interiorul imensului salon. Cînd dădu cu ochii de masa de onix, i se acoperi fruntea de cute.

— Poftim, zise Sascha și-mi arătă spre scaunul pe care mai șezusem o dată. M-am așezat cu un oftat de ușurare; Mathilde luă loc lîngă mine. Nu-și luă privirea de la masă, își scoase cu vîrful degetelor pachetul de țigări din poșetă și, după ce șezu o clipă pe gînduri, îl puse la loc. Sascha și Lars s-au așezat fiecare într-un fotoliu. Tăceau cu îndărătnicie, au tăcut pînă n-am mai putut răbda.

— Dumneavoastră m-ați invitat aici, am zis, pot să întreb acum de ce? E vorba de scrisoarea dumneavoastră către domnul Schneider?

— V-am invitat aici pe dumneavoastră domnule Wolff, nu însă și pe doamna de-alături.

Lars a fost acela care a proferat aceste cuvinte cu o nuanță de dispreț.

M-am străduit să-mi păstrez calmul și am răspuns:

— E adevărat. Dar pentru că această doamnă, cum îi spuneți dumneavoastră, urma oricum să vină în curînd aici, am adus-o cu mine fără să mai aștept altă ocazie.

— Credeam că aveți mai mult tact, a zis Sascha. El se uită la fratele său și continuă: În orice caz, noi nu sîntem dispuși să discutăm probleme ale întreprinderii în prezența unor persoane străine — cu atît mai puțin în fața unei persoane care — cum să spun — nu este legată de firma Böhmer într-un mod tocmai plăcut. Avem informații nu numai din scrisoarea către personalul întreprinderii.

Mathilde sări în sus ca și cînd așteptase deja prea mult prilejul, se duse direct la Sascha și-i dădu o palmă de răsună încăperea. Imediat după asta zîmbi. Își arătă zîmbetul ei fermecător, copilăresc, irezistibil, dar eu știam că, după o poză așa de inocentă, avea să urmeze o izbucnire de zile mari. Se lăsase o liniște de rău augur. Gemenii rămaseră muți ca niște statui; Mathilde păși încet spre masă și atinse ușor cu vîrful pantofului drept tabla de onix.

— La masa aceasta, domnii mei, s-a prăpădit Heinrich Böhmer, tatăl dumneavoastră, a spus ea. Omul căruia vreți să-i vindeți cotele voastre i-a făcut vînt în masa asta — în timpul unei discuții aprinse. Domnul Wagenfuhr, și de el vorbesc acum, i-a strigat tatălui dumnea-

voastră că trăieşte cu o tîrfă, că întreţine o tîrfă. Făcea aluzie la mine. Tatăl dumneavoastră s-a lovit de dunga mesei şi a murit pe loc. Un accident, afirmă Gehbardt. Eu afirm că n-a fost nici un accident, a fost un asasinat. Mai tîrziu Wagenfuhr a chemat oameni de la o firmă care se numeşte „Servicii discrete", aceştia au ridicat cadavrul pe care, o zi după aceea, l-au atîrnat în turla bisericii. Astea, probabil, vă sînt cunoscute. Şi mai departe: doamna mama dumneavoastră a murit în vila ei, după cum se cunoaşte, în urma unui atac de cord. Se dusese la vilă ca să încerce să anuleze contractul de închiriere cu Zierer. După o discuţie tot cu Wagenfuhr — pentru că firma lui Zierer îi aparţine lui — a căzut jos moartă. Nu s-a adus nici un medic, ceea ce, omeneşte vorbind, trebuia să se facă — nu: Iar au venit „Serviciile discrete", a doua zi mama dumneavoastră a fost găsită în blocul garaj de la aeroportul Düsseldorf. Pentru elucidarea acestor cazuri poliţia îşi bate capul şi-n ziua de azi. În ambele cazuri a fost martor un om care a fost cîndva confidentul tatălui dumneavoastră şi care mai tîrziu a scris scrisoarea către personalul întreprinderii, procuristul Gebhardt. Cum şi de ce a ajuns tatăl dumneavoastră tocmai într-o turlă de biserică şi mama dumneavoastră într-un bloc garaj, asta încă nu ştim. Poate că trebuia intimidat numai domnul Wolff, pentru că el locuieşte vizavi de biserică; Wagenfuhr cunoştea deja modelul lui Heinrich Böhmer. Poate. Şi acum dumneavoastră vreţi să-i vindeţi acestui om, lui Wagenfuhr. După mine, asta e perversitate, căci dac-o faceţi, vindeţi ucigaşului tatălui dum-

neavoastră, chiar dacă după lege nu este ucigaş.

Mathilde părea istovită cînd s-a aşezat din nou lîngă mine. Pe faţa ei se aşternuse o adîncă tristeţe. Mîinile ei, aşezate pe genunchi, tremurau. Tare aş fi luat-o în braţe şi-aş fi strîns-o cu putere la piept.

— Fiecare cuvînt pe care l-aţi auzit este adevărat, am zis eu. Fiecare cuvînt. Nu-i exclus ca toate astea să se fi petrecut într-un chip şi mai îngrozitor.

Deodată gemenii s-au înviorat. Lars care privise buimac la toate astea, sări în picioare şi începu să umble în sus şi-n jos, cu mîinile la spate, prin cameră; umbla ca un nebun încoace şi-ncolo de parcă ar fi căutat un obiect pe care să-şi verse necazul. Sascha se ridică şi el şi se duse la Mathilde. Ea nu-l luă în seamă şi se făcu că priveşte unul din tablourile de pe perete: se vedea un crucifix, dar pe cruce nu era un Crist care pătimeşte, ci unul care se amuză cîntînd.

— Cu ce drept vă amestecaţi dumneavoastră în treburile noastre? zise în cele din urmă Sascha. Poate pentru că dumneavoastră i-aţi sărit de gît lui tata şi l-aţi stors ca pe-o lămîie? Poate pentru că aţi reuşit să-l îmbrobodiţi — sau poate —

— Dumneata eşti un prostănac în gust la minte, domnule Böhmer, a răspuns Mathilde şi s-a rezemat din nou de spătarul scaunului. Dumneata nu vrei să iei la cunoştinţă adevărul, pentru că probabil ţi-e frică să nu te faci de rîs. Mă socoteşti o tîrfă, nu vrei să pricepi că părinţii dumitale ar mai trăi şi azi, dacă n-ar exista Wagenfuhr. Bine, văd că o să vin-

deți. Dar dacă o faceți, atunci o să declar în procesul contra lui Gebhardt. Am să iau cuvîntul și am să fac dezvăluiri. Bagă la cap ce-ți spun : cînd eram de șaisprezece ani stimatul vostru tată m-a violat în biroul lui. Ce era să fac? Știți ce fire de om era tatăl vostru, n-aveam nici o șansă. Să fi țipat? Cunoașteți doar ușa capitonată prin care nu se aude nici măcar o împușcătură de pistol. După aceea, m-a ținut captivă patru ani într-o locuință, sub amenințarea că dacă fug, îl aruncă în stradă pe tata. Heinrich Böhmer a fost un monstru, zilnic m-a umilit, în fiecare zi mă trata ca pe o vită. Povestea asta, povestea mea, o să fie bucuroase toate ziarele s-o tipărească. Toți vor citi și vor afla cine era de fapt, în dosul fațadei industriașului prosper și a mult lăudatului Mecena.

— Âsta-i curat șantaj ! strigă Lars.

— Știu, replică Mathilde zîmbind, dar voi nu-mi lăsați nici o altă ieșire. Noi plecăm acum. Noi am spus totul, depinde de voi, ce hotărîre luați. Amenințarea mea o cunoașteți, și la nevoie o voi pune în aplicare. Și nu uitați : Am martori destui... Hai, Wolff.

Ea se ridică în picioare, mă luă de mînă și mă trase afară.

În timp ce coboram cu liftul, simțeam că sînt cu nervii la pămînt. În fața mașinii Mathilde a spus :

— Conduci tu, du-mă la mine — ce prostii spun, la tine firește. Nevastă-ta tot nu ți-a trimis lucrurile? Sînt convinsă că gemenii o s-o sune acum, tanti Christa este doar omul la care își varsă necazurile... Hai, dă-i drumul. În pivniță mai există șampanie, Heinrich a

comandat-o direct din Franța, avea o vorbă : În materie de mîncare și băutură nimeni nu-i întrece pe francezi ! Șampania este din șaizeci și nouă, o recoltă deosebită. Merităm asta.

Veselia ei mă făcea să fiu trist.

— Mathilde, am zis eu, îți programaseși confruntarea încă de la început și chiar pentru astă seară?

— Da, dar nu pentru astăzi. Astăzi m-am înfuriat numai pentru că pe gemeni i-a impresionat atît de puțin ceea ce le-am povestit despre Wagenfuhr și despre felul în care s-au prăpădit părinții lor. Cît despre Heinrich, el a fost iubitul cel mai tandru din lume. Numai că mie nu mi-a rămas altă posibilitate decît să mă înjosesc și să-l prezint pe el ca pe o bestie. Heinrich o să mă ierte.

Șampania a fost excelentă.

După al doilea pahar Mathilde deveni exuberantă. A rîs mult și s-a bătut cu palmele peste genunchi; cînd am vrut s-o sărut m-a respins cu asprime și a pufnit :

— Wölffchen, ca să ne înțelegem bine și în viitor : Există numai un singur om pe care-l voi iubi pînă la sfîrșitul vieții mele și tu îl cunoști. Că nu mai e în viață, n-are nici o importanță.

ERA MARȚI, 10 IULIE. Soarele desena figuri și siluete pe pereții biroului care fusese cîndva biroul nașului ; Schneider ședea cum îi era obiceiul, pe muchia mesei și frămînta în mîini o scrisoare. Se uita visător pe fereastră, ca și cînd uitase de noi, de

Hötger, de Adam și de mine. Zîmbea. Era zîmbetul învingătorului : ușurat și obosit.

Zîmbind întruna, se răsuci ușor și zise aproape oficial :

— Deci, domnii mei, gemenii nu vînd către terți, și dacă vînd, vînd numai personalului întreprinderii. N-au pus nici un termen, dar afirmă că-și vor oferi cotele numai atunci cînd vom face rost de banii respectivi. Știu că asta poate să dureze ani de zile — chiar și în situația unei bune acoperiri cu comenzi cum este cea pe care o avem la ora actuală. Această schimbare de decizie o datorăm domnului Wolff. Dînsul a fost acasă la gemeni, firește cu știința mea, și le-a explicat că o vînzare la ora actuală ar aduce numai dezavantaje... Acum, se pare, am trecut cu adevărat hopul.

Adam și Hötger îmi făcură semn cu capul ; o sinceră recunoștință se citea pe fețele lor. Adam părea chiar emoționat, căci își suflă nasul de mai multe ori. Eu îi eram recunoscător lui Schneider că n-o pomenise pe Mathilde. Era o minciună măgulitoare să spui că eu am fost inspiratorul scrisorii pe care o scriseseră gemenii. Însă Mathilde și cu mine nu suflaserăm nici un cuvînt față de Schneider cum că ea îi șantajase pe gemeni. Ne învoiserăm să tăcem și eram siguri că nici gemenii nu vor vorbi niciodată.

— Acum am putea să ne permitem fără grijă un chef, zise Schneider ; puse scrisoarea la locul ei pe birou și bătu mulțumit din palme. În zilele următoare am să invit comitetul la o masă festivă în restaurantul nostru cel mai bun, la Lennhof. Este cel mai mic lucru pe care ni-l datoram.

Tăcu de parcă l-am fi întrerupt noi ; apoi trase încordat cu urechea afară.

— Voi n-auziți nimic ? întrebă el. O mulțime de oameni umblă prin curte.

M-am dus la fereastră și m-am uitat în jos : o mulțime de oameni se strînsese în semicerc în fața intrării la birou ; pe cît am putut socoti, era jumătate din personalul întreprinderii. Muți și neclintiți, priveau cu toții în sus către mine.

În timp ce mă sprijineam cu amîndouă mîinile de pervazul ferestrei, Schneider, Adam și Hötger veniră în spatele meu. Am deschis fereastra larg spre interior. Cînd oamenii din curte l-au recunoscut pe Schneider, cineva strigă :

— Shneider, să vină jos !

Îndată după aceea cîțiva strigară în cor : Schneider ! Vino jos !

Aveam senzația că strigătele lor sînt ca niște valuri ce se izbesc de capetele noastre. Somația de a veni în curte mi se părea amenințătoare.

Schneider se făcuse palid la față. Cu toate acestea luă de pe masă scrisoarea gemenilor, fără să dea vreum semn de neliniște o împături și o vîrî în buzunarul interior al hainei.

— Închideți fereastra și veniți după mine, zise el.

Ieși fără grabă din birou, fără grabă străbătu coridorul, fără grabă coborî cele trei etaje. Noi îl urmarăm în tăcere. Jos deschise spre interior ușile cu canaturi și le fixă în dornele lor, ca să nu se închidă după noi. Apoi ieși afară.

Din îmbulzeala bărbaţilor şi femeilor rezulta o masă compactă care strîngea intrarea la birou ca într-un cleşte. Dar oamenii nu ne priveau cu duşmănie, dimpotrivă, vedeam feţele liniştite şi prietenoase. Un bărbat de vreo treizeci de ani, plin de personalitate, după cîte se părea, pe care-l cunoşteam din vedere, se desprinse din rîndul cel mai din faţă, se duse hotărît spre Schneider şi-i înmînă, fără să spună nimic, un ziar. Apoi se răsuci şi se întoarse la locul lui. Răstimp de-o clipă ţinu capul plecat ca şi cînd ar fi vrut să se adune. În cele din urmă, îşi ridică dintr-o dată capul şi zise calm şi răspicat:

— Colega Schneider, noi cerem explicaţii. Vrem să ştim ce e adevărat şi ce nu e în articolul din ziarul pe care ţi l-am dat. Noi avem convingerea că tocmai despre asta s-a discutat în comitet. În articol se spune că după expirarea termenului de doi ani moştenitorii lui Böhmer în mod sigur îşi vor vinde cotele. Vrem să ştim cui.

Schneider făcu o mişcare ca şi cînd ar fi vrut s-o ia înapoi spre sectorul birourilor. Apoi se răzgîndi şi răspunse:

— Eu nu ştiu ce scrie în articolul ăsta — ştiu numai ce-ai spus tu adineauri. Dar am să-l citesc în seara asta. În sfîrşit — adăugă el ironic — cea mai importantă gazetă economică din ţara noastră l-a tipărit. Cu toate acestea sînt de părere că nici un ziar nu este atît de important încît citirea lui să n-o poţi amîna pe-a doua zi. Mai important pentru mine este să ştiu de ce — ca urmare a unui articol de ziar — s-a strîns aici jumătate din personalul întreprinderii. La inaugurarea modelului nostru, am dat totuşi explicaţii foarte clare: de patru ori pe an se ţine o adunare a personalului întreprinderii, şi acolo fiecare are dreptul, ce spun eu, are chiar datoria să ia cuvîntul şi să-şi expună îndoielile, nemulţumirea şi mai ştiu eu ce, şi comitetul trebuie să dea explicaţii. Cine nu respectă această rînduială, acela dă dovadă că n-are încredere în comitet. Ba mai rău decît atît, nu crede în sine şi în munca lui din întreprindere.

— Colega Schneider, zise omul care-i înmînase ziarul, în articol scrie însă că moştenitorii vor vinde fie concurenţilor, fie nouă. Şi dacă ne vînd nouă, înseamnă că nouă nu ni se mai plăteşte nici un ban beneficiu, pentru că trebuie să plătim mai întîi cotele. Doar nu-şi permite un ziar aşa de serios să scoată toate astea din buzunarul de la vestă.

— Comitetul s-a întrunit astăzi, a răspuns Schneider, şi de un lucru vă pot asigura; punctul principal al şedinţei a fost că fiii lui Böhmer nu vor vinde către terţi. Aici, am negru pe alb, zise el şi scoase scrisoarea gemenilor din buzunarul hainei şi o ridică deasupra capului. Dacă vînd, numai nouă ne vînd, şi chiar şi asta numai atunci cînd vom fi strîns banii necesari. Nici un străin nu va putea vreodată să se amestece aici.

— Deci nu primim nici un fel de dividente, spuse omul.

— Dragă colega, cum să facem rost de bani, asta nu mai încape vorbă, e un lucru ce trebuie discutat. Comitetul va elabora în cel mai scurt timp nişte propuneri care vor fi dezbătute şi aprobate de toată lumea. Ar fi o neghiobie să forţăm lucrurile. În orice caz, acest articol

dovedește în primul rînd că încă mai acționează forțe care vor că ne sugrume. Noi trebuie să ne acomodăm ce ele pînă-și vor da seama ele însele că noi sîntem mai tari. Și noi sîntem mai tari, pentru că nu realizăm profituri pentru alții, ci pentru noi înșine.

Schneider coborî trei trepte și se-ndreptă spre omul care-i înmînase ziarul, se-ndreptă hotărît spre el. Omul se dădu la o parte, apoi următorul, după care cel de după următorul; apele retrăgîndu-se îi lăsară lui Schneider drum urcat pînă la poartă și mai departe afară pînă la mașina lui din parcare.

În drum spre casă, unde nu eram acasă la mine, mi-am cumpărat cea mai importantă gazetă economică și am citit articolul. Era numai ură și fiere; știam că și de-ar fi ca Wagenfuhr să se lase păgubaș, s-ar ivi alții ca Wagenfuhr care nu ne-ar lăsa să răsuflăm liniștiți.

CHRISTA, DEȘI CU ÎNTÎRZIERE, s-a ținut totuși de cuvînt. Un birou de expediții a mijlocit descărcarea acasă la Mathilde a opt cutii de carton în care mi-am găsit avutul; doi bărbați zdraveni le puseră una peste alta în mijlocul camerei de zi, se uitară mirați de jur împrejur, luară un bacșiș și la plecare îmi explicară în treacăt că dacă vreau să mă debarasez de cutiile goale, trebuie să convin cu firma lor ziua și ora cînd să le ridice.

După ce plecară cei doi bărbați, m-am trîntit într-un fotoliu și am contemplat cutiile de carton. Era foarte puțin și totuși foarte mult

ceea ce posedam eu. Mult loc în această locuință pentru lucrurile mele nu era. Mă consolam cu ideea că deocamdată era vorba numai de o soluție de moment. Mult timp nu mai puteam sa rămîn în această locuință luxoasă ; mă îndoiam chiar că Mathilde ar putea să mai reziste la tatăl ei și că ar putea să-i dea sprijinul pe care ea voia să i-l dea.

Christa nu mi-a trimis nici o rufă murdară. Spălase și călcase totul : am găsit în cutiile de carton mai mult decît credeam că posed. Într-una erau puse printre cămăși și lenjerie, trei dintre aparatele mele distruse. Mi-era indiferent dacă din corectitudine sau din răutate a făcut Christa treaba asta.

Acum mă aflam aci, foarte aproape de vîrsta de cinizeci și unu de ani, în fața unei grămezi de cutii de carton, într-o locuință în care mă simțeam bine numai atunci cînd era animată de cea mai fermecătoare femeie pe care o întîlnisem vreodată, și mă tot întrebam cum am nimerit eu aici. Ca un nechibzuit îi reproșasem soției mele că e copil din flori, îi reproșasem ca originea întregii încurcături, la ea să află, și n-aș fi recunoscut niciodată că în tot timpul acesta eu m-am gîndit numai la Mathilde. Îmi devenise viața cu Christa prea îngustă? În orice caz, ea era una dintre femeile pentru care viața trebuie să-și aibă tipicul ei.

Netam-nesam am început să rîd, deși am încercat să-mi înăbuș reacția. Am început sa rîd și nu știam de ce, mă rostogoleam pe parchet și rîdeam, și cînd în cele din urmă am ridicat privirile în tavan am dat de ochii mari ai Mathildei.

— Îţi lipseşte ceva, Wölffchen? a întrebat ea.

— M-am aşezat în capul oaselor şi-am răspuns:

— Nu, nu-mi lipseşte nimic. Mă simt bine, niciodată nu m-am simţit aşa de bine.

Nu visam, era ea în realitate.

— Deci, hai să debarasăm puţin, a zis ea. Scoală-te şi poartă-te aşa cim îi stă bine unui bărbat la vîrsta ta.

În cîteva minute a făcut ordine, mi-a aşezat lucrurile în dulapuri şi sertare. Gestul ei îl găseam admirabil, dar mă sfiam s-o zic cu voce tare şi m-am mărginit să spun doar atît:

— Locuinţa e, ce-i drept, a ta Mathilde, dar asta nu înseamnă că, atîta timp cît sînt eu aici, tu vii şi pleci cum te taie capul. Am să-ţi plătesc chiria — pentru ca de-acum treaba să fie clară între noi.

— Numai face mofturi. În definitiv cineva trebuie să se îngrijească de tine, şi eu fac asta din cel mai pur egoism. Uzina n-are nevoie de oameni care oftează după nişte căsătorii nereuşite... În bucătărie ai maşină de spălat rufe, maşină de clătit vase şi automatul de călcat. Dacă nevastă-ta n-a făcut din tine un simplu tîrîie-brîu, atunci o să te descurci şi singur.

— Şi unde-i maşina care să mă scutească de împăturitul rufelor şi de ştersul vaselor.

— Deci tot a făcut din tine un tîrîie-brîu. Ştiu eu ce spun cînd spun că scopul tuturor nevestelor este să-i facă pe bărbaţi să depindă de ele. Numai aşa îşi fac şi ele domnia mai uşoară.

Ea puse un disc şi-şi aşeză cu mare grijă căştile, se întinse cu burta pe covor şi începu să dirijeze cu amîndouă mîinile sprijinite-n coate. Eu n-auzeam nimic, de aceea, uitîndu-mă la mişcările ei, îmi venea să rîd.

Dacă nu pleacă de bună voie, îmi ziceam în sinea mea, o dau afară.

Apoi m-am aşezat lîngă ea. Ea s-a întors pe o parte şi a zîmbit aşa cum numai ea ştie să zîmbească, şi-a scos căştile şi le-a pus între noi. Acum puteam să aud ce dirijase: Mozart.

Cînd s-a terminat muzica lui Mozart, Mathilde m-a mîngîiat pe faţă cu dosul palmei drepte şi a spus:

— Ştii ceva, Wölffchen, eu cred că m-am născut cu o întîrziere de două sute de ani. Trebuie să fi fost minunat pe vremea cînd a fost compusă muzica asta.

— Oamenii sufereau de foame, am replicat eu.

— M-am născut prea tîrziu şi, pentru că aşa stau lucrurile, aş vrea să mor la treizeci şi şase de ani, a zis Mathilde. Şi azi am venit numai să-ţi spun că astă-seară membrii comitetului se întîlnesc la tata acasă.

Ea se ridică şi privi de sus, amuzată, spre mine.

— Ridică-te, îmi vine să rîd cînd te văd întins pe jos... Astă seară nu se serveşte mîncare caldă, numai gustări reci. O maşină a firmei trece pe la fiecare dintre voi ca să vă adune. Tata a aranjat în aşa fel încît să se şi poată bea ceva.

— Pentru asta puteai să-mi dai pur şi simplu un telefon.

— Eşti cam nepoliticos. Eu credeam că te bucuri dacă-ţi fac această surpriză eu, direct

și personal... I-am zis șoferului să sune diseară aici la Schneider. În sfîrșit, locuința mea nu mai este tabu.

— Ai făcut o prostie. Șoferul va povesti că a sunat la Schneider și a apărut Wolff. În două zile o să știe toată întreprinderea.

— N-are decît, a zis Mathilde.

Și-apoi nici eu nu vreau să rămîn o veșnicie în locuința ta. Pentru mine este prea feminină și prea selectă și nici tu n-o să reziști multă vreme la taică-tu. Apropo, ce vrei să faci în viitor ?

— Grijile te omoară. Poate deschid un magazin de discuri sau ademenesc pe unul dintre gemeni, poate desțelenesc ogorul prostiei.

AM BĂUT VIN și ne-am ospătat cu o consistentă supă de legume, acrișoară la gust, pe care Mathilde o comandase la un restaurant italienesc din apropiere. Schneider dădu dovadă de exuberanță : voce sonoră și gesticulație bogată ; locvacitatea lui ar fi putut să ne facă să credem că pe viitor fabrica nu va avea probleme. Am discutat despre fotbal, puțin despre politică și mult despre sensul și lipsa de sens a grevelor, despre vara friguroasă și despre prognoza proastă cu privire la recolta de struguri — un subiect inepuizabil, pentru că toți, în afară de Hötger, eram băutori de vin. Fabrica, evenimentele de ultimă oră — aproape că nici n-au fost amintite. La drept vorbind, comportamentul nostru semăna cu acela al unor oameni pe care întîmplarea și teama de plictiseală îi adună în

barul unui hotel. Au lipsit numai inevitabilele bancuri pe care și le spun bărbații în asemenea ocazii.

Mathilde făcea pe amfitrioana, atentă și discretă. Intra în vobă numai cînd era abordată de careva. Adam, care ședea lîngă mine, trăgea cu creionul linii și cercuri într-un bloc-notes ; nu putea trăi fără să lucreze. Uneori se scuza spunînd să pur și simplu nu poate să stea inactiv, că trebuie să deseneze, că la el asta e ca o forță care-l împinge de la spate, că asta face și-acasă, ceea ce o scoate pe nevastă-sa din sărite. El este cel care a spus odată într-o ședință : Dați-mi motorul care trebuie și vă catapultez pămîntul în soare.

Vizavi de mine, într-o parte, ședea Hötger. Se vedea pe fața lui că se întreabă ce poate să însemne invitația la această masă în cerc restrîns. Făcea și el act de prezență, era președinte al consiliului nostru de întreprindere, un om cam greoi, dar simpatic ; trecuse prin școala vieții, își atinsese scopul ; era un produs al sindicatului său, sindicat care în această țară are în permanență grijă să fie pace, nu agitație.

— Conversația lîncezea ca o apă-n cîmpie, cînd deodată Schneider deveni grav.

— Îmi pare rău de Gebhardt, zise el, dar nu mai pot să revin, nu mai stă în puterea mea. A fost un om merituos, dar nu-l pot ajuta. Și ca să revenim încă o dată la incidentul din curtea fabricii : trebuie să avem grijă de oameni. Nu sînt chiar așa de lămuriți pe cît am dori-o noi, încă mai trăiesc cu ideea că lucrează pentru unul sau mai mulți stăpîni. Ceea ce timp de multe generații li s-a băgat în cap un

adevăr de netăgăduit, nu se poate schimba peste noapte. De aici pornim noi. Modelul ne dă o posibilitate în acest sens. Naşu' a fost un om deştept.

Credinţa lui Schneider mă băga în sperieţi.

Mai tîrziu începu să umble în sus şi-n jos prin camera de zi, cu sticla de rachiu în mîna stîngă, cu păhăruţul în dreapta, dar nu şi-a turnat în pahar.

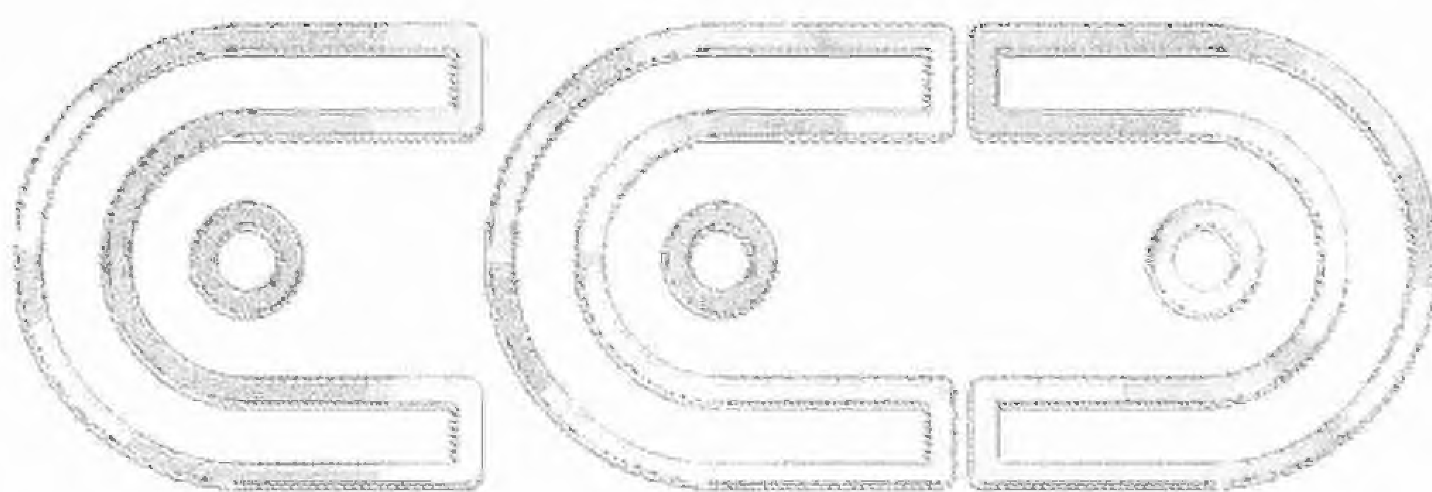
— Uzinei noastre i se spune avalanşa, a zis el, şi avalanşele au proprietatea că o pornesc la vale. Într-o zi ar putea să ni se întîmple şi acest lucru. Să ne fie clar, domnii mei, sîntem încă departe de a fi trecut hopul. Un lucru de nimica — ca de pildă acest articol plin de fiere — poate să clatine din nou totul. Sîntem înconjuraţi de pericole, pentru că întreprinderea noastră este, prin concepţia ei, neobişnuită şi, de aceea, deranjează. O mică greşeală şi ne-am ars. Toţi s-ar năpusti asupra noastră cu urlete de bucurie. Uneori, cînd nu pot dormi noaptea, îi aud clar cum hohotesc. Dar n-o să le dăm satisfacţie şi n-o să facem greşeli. În zilele următoare am să le fixez oamenilor responsabilităţi precise în cadrul întreprinderii. Dacă-i dai omului o responsabilitate, poţi după aceea să nu-ţi mai faci nici o problemă cu privire la seriozitatea lui : Şi acesta este unul din multele adevăruri ale lui Heinrich Böhmer. În legătură cu el mi-am adus aminte de ceva : Ani de zile nu i-a dat pace gîndul de a construi la uzină o cantină ca lumea, cu bucătărie şi bucătar. Vechea magazie e gata să se dărîme, putem amplasa cantina în locul ei. Ne căutăm un cuplu destoinic, capabil să ţină în mînă frîiele şi, în felul acesta, facem personalului nişte înlesniri, pentru că preţul la mîncare şi băuturi trebuie stabilit în aşa fel ca să poată face faţă şi un începător în ale meseriei.

— O idee bună, răspunse Hötger, mă declar pe loc de acord. Dar dacă tot se construieşte, atunci vă rog, fiţi aşa de buni şi faceţi aşa ca să poată înăpea cinci sute de oameni, pentru adunările personalului.

— Asta şi vreau să fac, spuse Schneider zîmbind.

Tehnoredactor : DAN RĂDULESCU
Bun de tipar :15 oct. 1992
Coli de tipar : 10,25
Tiparul executat sub cda. nr. 5202
R.A.I „BACOVIA" BACĂU
ROMÂNIA






Scanare și prelucrare digitală



de

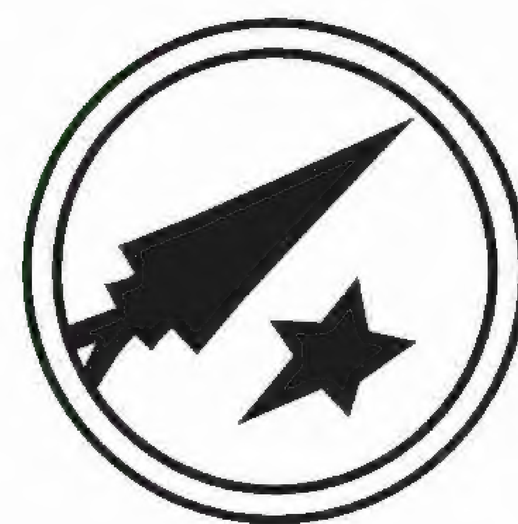
Anonim



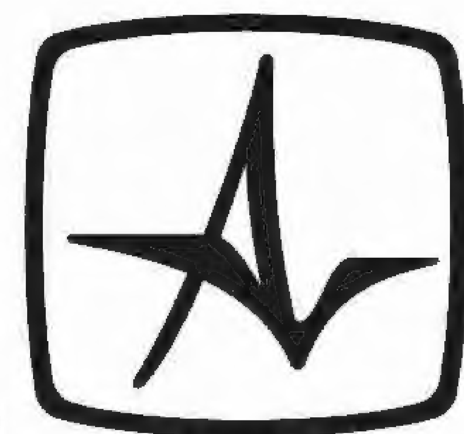
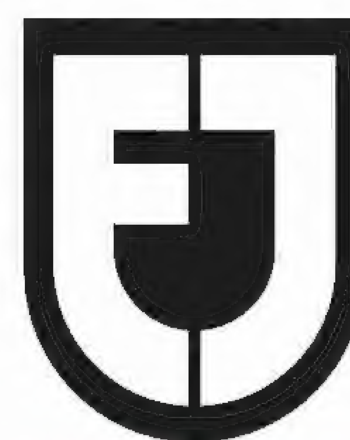




și



CAT Graur

Antwerpen





2024

